

Annex

DOHODA MEZI EVROPSKÝM SPOLEČENSTVÍM A JEHO ČLENSKÝMI STÁTY NA JEDNÉ STRANĚ A ŠVÝCARSKOU KONFEDERACÍ NA STRANĚ DRUHÉ O VOLNÉM POHYBU OSOB

Švýcarská konfederace na jedné straně

a

**Evropské společenství,
Belgické království,
Dánské království,
Spolková republika Německo,
Řecká republika,
Španělské království,
Francouzská republika,
Irsko,
Italská republika,
Lucemburské velkovévodství,
Nizozemské království,
Rakouská republika,
Portugalská republika,
Finská republika,
Švédské království,
Spojené království Velké Británie a Severního Irska na straně druhé,**

dále jen „smluvní strany“,

přesvědčeny o tom, že volný pohyb osob mezi územími smluvních stran je klíčovým prvkem harmonického vývoje jejich vztahů,

odhodlány zavést mezi sebou volný pohyb osob na základě pravidel používaných v Evropském společenství,

se rozhodly uzavřít tuto dohodu:

I. Základní ustanovení

Článek 1

Cíl

Cílem této dohody, ve prospěch státních příslušníků členských států Evropského společenství a Švýcarska, je:

- a) poskytnout právo vstupu, pobytu, přístupu k práci jako zaměstnané osoby, usazování na základě samostatné výdělečné činnosti a právo zůstat na území smluvních stran;
- b) usnadnit poskytování služeb na území smluvních stran, a zejména liberalizovat poskytování krátkodobých služeb;
- c) poskytnout právo vstupu a pobytu na území smluvních stran osobám výdělečně nečinným v hostitelské zemi;

- d) poskytnout stejné životní a pracovní podmínky a podmínky pro zaměstnání, jaké jsou poskytovány státním příslušníkům.

Článek 2

Zákaz diskriminace

Státní příslušníci jedné smluvní strany, kteří mají právoplatný pobyt na území jiné smluvní strany, nesmějí být při používání ustanovení příloh I, II a III této dohody a v souladu s nimi předmětem žádné diskriminace na základě státní příslušnosti.

Článek 3

Právo vstupu

Právo vstupu státních příslušníků jedné smluvní strany na území jiné smluvní strany je zaručeno v souladu s ustanoveními přílohy I.

Článek 4

Právo pobytu a přístupu k výdělečné činnosti

Právo pobytu a přístupu k výdělečné činnosti je zaručeno, pokud není stanoveno jinak v článku 10 a v souladu s ustanoveními přílohy I.

Článek 5

Osoby poskytující služby

1. Aniž jsou dotčeny jiné zvláštní dohody mezi smluvními stranami, konkrétně ty, které se zabývají poskytováním služeb (včetně Dohody o vládních zakázkách, pokud se týká poskytování služeb), osoby poskytující služby, včetně společností v souladu s ustanoveními přílohy I, mají právo poskytovat služby na území druhé smluvní strany po dobu nepřekračující 90 skutečně odpracovaných dní za kalendářní rok.

2. Poskytovatelé služeb mají právo vstupu a pobytu na území druhé smluvní strany:

- a) pokud mají právo poskytovat službu podle odstavce 1 nebo na základě ustanovení některé dohody uvedené v odstavci 1;
- b) nebo – nejsou-li splněny podmínky podle písmene a) – pokud získali od příslušných orgánů dotčené smluvní strany oprávnění k poskytování služeb.

3. Státní příslušníci členského státu Evropského společenství nebo Švýcarska vstupující na území smluvní strany výlučně za účelem využití služeb mají právo vstupu a pobytu.

4. Práva uvedená v tomto článku jsou zaručena v souladu s ustanoveními příloh I, II a III. Množstevní omezení v článku 10 nesmí být uplatňována vůči osobám uvedeným v tomto článku.

Článek 6

Právo pobytu pro osoby nevykonávající výdělečnou činnost

Právo pobytu na území smluvní strany je zaručeno osobám nevykonávajícím výdělečnou

činnost v souladu s ustanoveními přílohy I o osobách nevykonávajících výdělečnou činnost.

Článek 7

Jiná práva

Smluvní strany přijmou předpisy v souladu s přílohou I pro tato práva týkající se volného pohybu osob:

- a) právo na rovné zacházení jako se státními příslušníky, co se týká přístupu k výdělečné činnosti a jejího vykonávání a životních a pracovních podmínek a podmínek pro zaměstnání;
- b) právo na profesní a územní mobilitu, které umožňuje státním příslušníkům smluvních stran pohybovat se volně na území hostitelského státu a vykonávat povolání podle svého výběru;
- c) právo zůstat na území smluvní strany po ukončení výdělečné činnosti;
- d) právo pobytu pro rodinné příslušníky bez ohledu na jejich státní příslušnost;
- e) právo rodinných příslušníků vykonávat výdělečnou činnost bez ohledu na jejich státní příslušnost;
- f) právo nabývat nemovitosti, pokud je nabývání nemovitostí spojeno s výkonem práva přiznaného touto dohodou;
- g) během přechodného období právo vrátit se po ukončení výdělečné činnosti nebo pobytu na území smluvní strany za účelem vykonávání výdělečné činnosti a právo na změnu povolení k přechodnému pobytu na povolení k trvalému pobytu.

Článek 8

Koordinace systémů sociálního zabezpečení

Smluvní strany přijmou předpisy v souladu s přílohou II pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení s cílem zajistit zejména:

- a) rovné zacházení;
- b) určení použitelných právních předpisů;
- c) sčítání všech dob zohledňovaných vnitrostátními právními předpisy dotčených zemí pro účely nabývání a zachování nároků na dávky a výpočtu takových dávek;
- d) vyplácení dávek osobám, které mají místo pobytu na území smluvních stran;
- e) podporu vzájemné správní pomoci a spolupráce mezi orgány a institucemi.

Článek 9

Diplomy, osvědčení a jiné doklady o dosažené kvalifikaci

Aby byl státním příslušníkům členských států Evropského společenství a Švýcarska usnadněn přístup k zaměstnání a k samostatným výdělečným činnostem a jejich vykonávání a k

poskytování služeb, smluvní strany přijmou nezbytná opatření v souladu s přílohou III týkající se vzájemného uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci a koordinace právních a správních předpisů smluvních stran, které se týkají přístupu k zaměstnání a k samostatným výdělečným činnostem a jejich vykonávání a k poskytování služeb.

II. Obecná a závěrečná ustanovení

Článek 10

Přechodná ustanovení a vývoj dohody

1. Po dobu pěti let po vstupu dohody v platnost může Švýcarsko zachovávat množstevní omezení pro přístup k výdělečné činnosti vůči těmto dvěma kategoriím pobytu: pobyt po dobu delší než čtyři měsíce a kratší než jeden rok a pobyt po dobu rovnou nebo delší než jeden rok. Pobyt po dobu kratší než čtyři měsíce nepodléhá omezení.

Od počátku šestého roku se veškerá množstevní omezení použitelná na státní příslušníky členských států Evropského společenství ruší.

2. Po dobu nejdéle dvou let mohou smluvní strany ponechat kontroly přednosti pro pracovníky začleněné do stálého trhu práce a kontroly mzdových a pracovních podmínek platných pro státní příslušníky druhé smluvní strany, včetně osob poskytujících služby uvedených v článku 5. Před koncem prvního roku smíšený výbor zváží, zda je třeba tato omezení nadále zachovat. Maximální dobu dvou let může zkrátit. Kontroly přednosti zaměstnanců začleněných do stálého trhu práce se neprovádějí u poskytovatelů služeb, které jsou liberalizované zvláštní dohodou mezi smluvními stranami o poskytování služeb (včetně Dohody o některých aspektech vládních zakázek, pokud se týká poskytování služeb).

3. Od vstupu této dohody v platnost až do konce pátého roku vyhradí Švýcarsko každý rok v rámci svých celkových kvót pro zaměstnance a samostatně výdělečně činné osoby Evropského společenství minimálně 15 000 nových povolení k pobytu s dobou platnosti rovnou nebo delší než jeden rok a 115 500 povolení k pobytu s dobou platnosti delší než čtyři měsíce a kratší než jeden rok.

4. Odchylně od ustanovení odstavce 3 se smluvní strany dohodly na těchto opatřeních: jestliže po pěti letech a až do 12 let po vstupu dohody v platnost počet nových povolení k pobytu v kterékoli z kategorií uvedených v odstavci 1 vydaných pro zaměstnance a samostatně výdělečně činné osoby Evropského společenství bude v určitém roce o více než 10 % vyšší než průměr za tři předcházející roky, Švýcarsko může pro další rok jednostranně omezit počet nových povolení k pobytu této kategorie pro zaměstnance a samostatně výdělečně činné osoby Evropského společenství na průměr za tři předcházející roky plus 5 %. V následujícím roce může být tento počet omezen na stejnou úroveň.

Odchylně od ustanovení předcházejícího pododstavce nesmí být počet nových povolení k pobytu vydaných zaměstnancům a samostatně výdělečně činným osobám Evropského společenství omezován na méně než 15 000 ročně s dobou platnosti rovnou nebo delší než jeden rok a 115 500 ročně s dobou platnosti delší než čtyři měsíce a kratší než jeden rok.

5. Přechodná ustanovení odstavců 1 až 4, zejména ustanovení odstavce 2 o přednosti pro pracovníky začleněné do stálého trhu práce a o kontrolách mzdových a pracovních podmínek, se nepoužijí na zaměstnance a samostatně výdělečně činné osoby, kteří v době, kdy tato dohoda vstoupí v platnost, jsou oprávněni vykonávat výdělečnou činnost na území smluvních stran. Tyto osoby zejména požívají práva na profesní a územní mobilitu. Držitelé povolení

k pobytu s dobou platnosti kratší než jeden rok mají nárok na prodloužení povolení, přičemž skutečnost, že bylo vyčerpáno množstevní omezení, proti nim nesmí být uplatněna. Držitelé povolení k pobytu s dobou platnosti rovnou nebo delší než jeden rok mají automaticky nárok na prodloužení povolení. Tito zaměstnanci a samostatně výdělečně činné osoby požívají proto od vstupu této dohody v platnost práv volného pohybu poskytovaných usazeným osobám v základních ustanoveních této dohody, a zejména v článku 7.

6. Švýcarsko pravidelně a neprodleně poskytuje smíšenému výboru všechny užitečné statistiky a údaje včetně údajů o opatřeních provádějících odstavec 2. Smluvní strana může ve smíšeném výboru požadovat přezkum situace.

7. Vůči příhraničním pracovníkům nelze používat žádná množstevní omezení.

8. Přejícná ustanovení o sociálním zabezpečení a vracení příspěvků na pojištění pro případ nezaměstnanosti jsou uvedena v protokolu k příloze II.

Článek 11

Projednávání stížností

1. Osoby, na něž se vztahuje tato dohoda, mají právo podat stížnost k příslušným orgánům ve věci používání ustanovení této dohody.

2. Stížnost musí být projednána v přiměřené lhůtě.

3. Osoby, na něž se vztahuje tato dohoda, mohou podat opravný prostředek k příslušnému vnitrostátnímu soudu ve věci rozhodnutí o stížnosti nebo v případě nevydání rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

Článek 12

Výhodnější ustanovení

Dohoda nevylučuje výhodnější vnitrostátní ustanovení, která se mohou vztahovat jak na státní příslušníky smluvních stran, tak na jejich rodinné příslušníky.

Článek 13

Standstill

Smluvní strany se zavazují, že v oblastech, kterých se týká tato dohoda, nepřijmou žádná další omezující opatření vůči státním příslušníkům druhé smluvní strany.

Článek 14

Smíšený výbor

1. Zřizuje se smíšený výbor složený ze zástupců smluvních stran. Tento výbor je zodpovědný za správu a řádné uplatňování dohody. Za tímto účelem vydává doporučení. V případech stanovených touto dohodou přijímá rozhodnutí. Smíšený výbor přijímá svá rozhodnutí na základě vzájemné dohody.

2. V případě vážných hospodářských nebo sociálních obtíží se smíšený výbor sejde na žádost kterékoli smluvní strany, aby zvážil vhodná opatření k nápravě situace. Smíšený výbor se může ve lhůtě 60 dní ode dne vznesení žádosti usnést, jaká opatření mají být přijata. Smíšený výbor může tuto lhůtu prodloužit. Oblast působnosti a doba platnosti těchto opatření jsou omezeny na to, co je nezbytně nutné k nápravě situace. Přednost musí být dána opatřením, která nejméně narušují fungování této dohody.

3. Pro účely řádného provádění dohody si smluvní strany pravidelně vyměňují informace a na žádost kterékoli z nich se vzájemně radí v rámci smíšeného výboru.

4. Smíšený výbor zasedá podle potřeby, nejméně však jednou ročně. Kterákoli ze stran může požádat o svolání zasedání. Smíšený výbor se sejde do 15 dnů od vznesení žádosti podle odstavce 2.

5. Smíšený výbor přijme svůj jednací řád, který obsahuje mimo jiné ustanovení o svolávání zasedání, jmenování předsedy a o funkčním období předsedy.

6. Smíšený výbor může rozhodnout o vytvoření pracovní skupiny nebo skupiny expertů, která mu bude nápomocna při plnění jeho povinností.

Článek 15

Přílohy a protokoly

Přílohy a protokoly k této dohodě jsou její nedílnou součástí. Prohlášení jsou obsažena v závěrečném aktu.

Článek 16

Odkaz na právo Společenství

1. Za účelem dosažení cílů sledovaných touto dohodou smluvní strany přijmou veškerá opatření nezbytná pro zajištění toho, aby se ve vztahu mezi nimi používala práva a povinnosti odpovídající těm, které jsou obsaženy v právních předpisech Evropského společenství, na něž se odkazuje.

2. Pokud provádění této dohody zahrnuje pojmy práva Společenství, přihlíží se k příslušné judikatuře Soudního dvora Evropských společenství přede dnem podpisu této dohody.

Judikatura po tomto dni se Švýcarsku oznamuje. Aby se zajistilo řádné fungování dohody, smíšený výbor na žádost kterékoli smluvní strany určí důsledky této judikatury.

Článek 17

Vývoj práva

1. Jakmile jedna smluvní strana zahájí proces přijímání návrhu změny svých vnitrostátních právních předpisů nebo jakmile dojde ke změně judikatury orgánů, proti jejichž rozhodnutím již nelze podat opravný prostředek podle vnitrostátního práva, v oblasti, na niž se vztahuje tato dohoda, informuje tato smluvní strana druhou smluvní stranu prostřednictvím smíšeného výboru.
2. Smíšený výbor uspořádá výměnu názorů na důsledky takové změny pro řádné fungování dohody.

Článek 18

Revize

Jestliže si smluvní strana přeje revizi této dohody, předloží návrh v tomto smyslu smíšenému výboru. Změny této dohody vstupují v platnost po dokončení příslušných vnitřních postupů s výjimkou změn příloh II a III, které se přijímají rozhodnutím smíšeného výboru a které mohou vstoupit v platnost okamžitě po tomto rozhodnutí.

Článek 19

Řešení sporů

1. Smluvní strany mohou předložit spornou záležitost, která se týká výkladu nebo provádění této dohody, smíšenému výboru.
2. Smíšený výbor může spor vyřešit. Smíšenému výboru se předloží každá informace, která může být užitečná pro důkladné prověření situace za účelem nalezení přijatelného řešení. Za tím účelem smíšený výbor zváží všechny možné prostředky pro zachování dobrého fungování této dohody.

Článek 20

Vztah k dvoustranným dohodám o sociálním zabezpečení

Pokud není v příloze II stanoveno jinak, dvoustranné dohody o sociálním zabezpečení mezi Švýcarskem a členskými státy Evropského společenství se pozastavují vstupem této dohody v platnost, pokud se týkají téže věci.

Článek 21

Vztah k dvoustranným dohodám o zamezení dvojího zdanění

1. Ustanovení dvoustranných dohod mezi Švýcarskem a členskými státy Evropského společenství o zamezení dvojího zdanění nejsou dotčena ustanoveními této dohody. Ustanovení této dohody se zejména nedotýkají definice pojmu „příhraniční pracovníci“ obsažené v dohodách o zamezení dvojího zdanění.
2. Žádné ustanovení této dohody nelze vykládat tak, jako by bránilo smluvním stranám při

používání příslušných ustanovení jejich daňových předpisů rozlišovat mezi daňovými poplatníky, jejichž situace není srovnatelná, zejména co se týče místa jejich pobytu.

3. Žádné ustanovení této dohody nebrání smluvním stranám přijímat nebo používat opatření s cílem zajistit ukládání, placení a účinný výběr daní nebo zamezit daňovým únikům v rámci svých vnitrostátních daňových předpisů nebo dohod o zamezení dvojího zdanění mezi Švýcarskem na jedné straně a jedním nebo více členskými státy Evropského společenství na straně druhé nebo jakýchkoli jiných daňových ujednání.

Článek 22

Vztah k dvoustranným dohodám týkajícím se jiných otázek než sociální zabezpečení a zamezení dvojího zdanění

1. Odchylně od ustanovení článků 20 a 21 nejsou touto dohodou dotčeny dohody mezi Švýcarskem na jedné straně a jedním nebo více členskými státy Evropského společenství na straně druhé, jako jsou dohody, které se týkají soukromých osob, hospodářských subjektů, přeshraniční spolupráce nebo malého pohraničního styku, pokud jsou slučitelné s touto dohodou.
2. V případě neslučitelnosti mezi takovými dohodami a touto dohodou má přednost tato dohoda.

Článek 23

Nabytá práva

V případě ukončení nebo neprodloužení dohody práva nabytá soukromými osobami nejsou dotčena. Smluvní strany vzájemnou dohodou vyřeší, jak má být postupováno, pokud se týká právě nabývaných práv.

Článek 24

Územní působnost

Tato dohoda platí na jedné straně na území Švýcarska a na straně druhé na územích, na nichž je uplatňována Smlouva o založení Evropského společenství, a za podmínek stanovených touto smlouvou.

Článek 25

Vstup v platnost a doba platnosti

1. Tuto dohodu ratifikují nebo schválí smluvní strany v souladu se svými postupy. Vstoupí v platnost prvního dne druhého měsíce následujícího po posledním oznámení o uložení listin o ratifikaci nebo schválení všech těchto sedmi dohod:

Dohoda o volném pohybu osob,

Dohoda o letecké dopravě,

Dohoda o přepravě zboží a cestujících po železnici a silnici,

Dohoda o obchodu se zemědělskými produkty,

Dohoda o vzájemném uznávání posuzování shody,

Dohoda o některých aspektech vládních zakázek,

Dohoda o vědeckotechnické spolupráci.

2. Tato dohoda se uzavírá na počáteční dobu sedmi let. Bude prodloužena na dobu neurčitou, pokud před uplynutím počátečního období Evropské společenství nebo Švýcarsko neoznámí druhé smluvní straně jinak. V případě takového oznámení se použije odstavec 4.
3. Evropské společenství nebo Švýcarsko může ukončit tuto dohodu oznámením svého rozhodnutí druhé smluvní straně. V případě takového oznámení se použije odstavec 4.
4. Použitelnost sedmi dohod uvedených v odstavci 1 končí šest měsíců po přijetí oznámení o neprodloužení podle odstavce 2 nebo o ukončení podle odstavce 3.

V Lucemburku dne dvacátého prvního června roku tisíc devět set devadesát devět ve dvou vyhotoveních v jazyce anglickém, dánském, finském, francouzském, italském, německém, nizozemském, portugalském, řeckém, španělském a švédském, přičemž všechna znění mají stejnou platnost.

Příloha I

Volný pohyb osob

I. OBECNÁ USTANOVENÍ

Článek 1

Vstup a výjezd

1. Smluvní strany umožní státním příslušníkům druhé smluvní strany a členům jejich rodiny ve smyslu článku 3 této přílohy a vyslaným zaměstnancům ve smyslu článku 17 této přílohy vstup na jejich území na základě pouhého předložení platného průkazu totožnosti nebo cestovního pasu.

Nesmí se vyžadovat žádné vstupní vízum nebo rovnocenná povinnost s výjimkou rodinných příslušníků a vyslaných zaměstnanců ve smyslu článku 17 této přílohy, kteří nemají státní příslušnost některé smluvní strany. Dotčená smluvní strana těmto osobám v nejvyšší možné míře usnadní získání potřebných víz.

2. Smluvní strany zaručí státním příslušníkům smluvních stran a jejich rodinným příslušníkům ve smyslu článku 3 této přílohy a vyslaným pracovníkům ve smyslu článku 17 této přílohy právo opustit jejich území na základě pouhého předložení platného průkazu totožnosti nebo cestovního pasu. Smluvní strany nesmějí vyžadovat žádné výjezdní vízum nebo rovnocennou povinnost vůči státním příslušníkům druhé smluvní strany.

Smluvní strany v souladu se svými právními předpisy vystaví nebo obnoví svým státním příslušníkům průkaz totožnosti nebo cestovní pas, který uvádí zejména státní příslušnost držitele.

Cestovní pas musí být platný alespoň pro všechny smluvní strany a pro tranzitní země, přes které držitel musí cestovat mezi smluvními stranami. Jestliže je výjezd dovolen pouze s cestovním pasem, nesmí být doba jeho platnosti kratší než pět let.

Článek 2

Pobyt a výdělečná činnost

1. Aniž jsou dotčena ustanovení platná pro přechodné období, která jsou stanovena v článku 10 této dohody a v kapitole VII této přílohy, státní příslušníci smluvních stran mají právo pobývat a vykonávat výdělečnou činnost na území druhé smluvní strany podle postupů stanovených v kapitolách II až IV. Jako doklad tohoto práva se vydává povolení k pobytu nebo, pro osoby z příhraničních území, zvláštní povolení.

Státní příslušníci smluvních stran také mají právo navštívit území druhé smluvní strany nebo zůstat tam po době zaměstnání kratší než jeden rok, aby si hledali zaměstnání, a pobývat tam po přiměřeně dlouhou dobu, která může být až šest měsíců, aby se mohli dozvědět o pracovních příležitostech odpovídajících jejich odborným kvalifikacím a případně podniknout příslušné kroky k nástupu do zaměstnání. Ti, kteří si hledají zaměstnání, mají na území dotčené smluvní strany právo na stejnou pomoc, jakou služby zaměstnanosti v daném státě poskytují jeho vlastním státním příslušníkům. Po dobu takového pobytu mohou být vyloučeni ze systému sociálního zabezpečení.

2. Státní příslušníci smluvních stran, kteří nevykonávají žádnou výdělečnou činnost

v hostitelském státě a nemají právo pobytu podle jiných ustanovení této dohody, mají právo pobytu za předpokladu, že splňují podmínky stanovené v kapitole V. Jako doklad tohoto práva se vydává povolení k pobytu.

3. Povolení k pobytu nebo zvláštní povolení pro státní příslušníky smluvních stran se vydává a prodlužuje bezplatně nebo za částku nepřevyšující výši poplatků, které jsou domácí státní příslušníci povinni zaplatit za vydání průkazu totožnosti. Smluvní strany přijmou nezbytná opatření k co největšímu zjednodušení formalit a postupů pro získání těchto dokladů.

4. Smluvní strany mohou vyžadovat od státních příslušníků jiných smluvních stran, aby ohlásili svou přítomnost na jejich území.

Článek 3

Rodinní příslušníci

1. Osoba, která má právo pobytu a je státním příslušníkem smluvní strany, má právo, aby se k ní připojili její rodinní příslušníci. Zaměstnanec musí mít pro svou rodinu ubytování, které se v oblasti, kde je zaměstnán, považuje za přiměřené pro zaměstnané státní příslušníky, avšak toto ustanovení nesmí vést k diskriminaci mezi zaměstnanými státními příslušníky a zaměstnanci z druhé smluvní strany.

2. Za rodinné příslušníky se bez ohledu na jejich státní příslušnost považují:

- a) manžel/manželka a příbuzní zaměstnance a jeho manžela/manželky v sestupné linii, kteří jsou mladší 21 let nebo jsou zaměstnancem vyživováni;
- b) příbuzní zaměstnance ve vzestupné linii a ti příbuzní manžela/manželky ve vzestupné linii, kteří jsou zaměstnancem vyživováni;
- c) jde-li o studenta, jeho manžel/manželka a jejich vyživované děti.

Smluvní strany usnadní přijetí jakéhokoli rodinného příslušníka, který nespadá pod písmeno a), b) nebo c) tohoto odstavce, jestliže je tato osoba vyživována státním příslušníkem smluvní strany nebo s ním žije v domácnosti v zemi provenience.

3. Pro vydání povolení k pobytu rodinným příslušníkům státního příslušníka smluvní strany mohou smluvní strany vyžadovat pouze tyto podklady:

- a) doklad, na jehož základě vstoupili na území;
- b) doklad vydaný příslušným orgánem státu původu nebo provenience, prokazující jejich příbuzenský vztah;
- c) pro vyživované rodinné příslušníky doklad vydaný příslušným orgánem státu původu nebo provenience osvědčující, že jsou osobami vyživovanými osobou uvedenou v odstavci 1 nebo že žijí v její domácnosti v tomto státě.

4. Doba platnosti povolení k pobytu vydaného rodinnému příslušníku je stejná jako u povolení vydaného osobě, od které svá práva odvozuje.

5. Manžel/manželka a vyživované děti nebo děti mladší 21 let osoby s právem pobytu mají právo vykonávat výdělečnou činnost bez ohledu na svou státní příslušnost.

6. Děti státního příslušníka smluvní strany, bez ohledu na to, zda vykonává nebo vykonával výdělečnou činnost na území druhé smluvní strany či nikoli, mají přístup k všeobecnému vzdělávání, učňovskému vzdělávání a odborné přípravě za stejných podmínek jako státní příslušníci hostitelského státu, jestliže tyto děti žijí na jeho území.

Smluvní strany podporují iniciativy umožňující těmto dětem účastnit se uvedeného vzdělávání za nejlepších podmínek.

Článek 4

Právo zůstat

1. Státní příslušníci smluvní strany a jejich rodinní příslušníci mají právo zůstat na území jiné smluvní strany po skončení výdělečné činnosti.

2. V souladu s článkem 16 dohody se odkazuje na nařízení (EHS) č. 1251/70 (Úř. věst. L 142, 1970, s. 24)¹ a směrnici 75/34/EHS (Úř. věst. L 14, 1975, s. 10).¹

Článek 5

Veřejný pořádek

1. Práva poskytnutá podle ustanovení této dohody mohou být omezena pouze na základě opatření odůvodněných veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností nebo veřejným zdravím.

2. V souladu s článkem 16 dohody se odkazuje na směrnice 64/221/EHS (Úř. věst. L 56, 1964, s. 850),² 72/194/EHS (Úř. věst. L 121, 1972, s. 32)² a 75/35/EHS (Úř. věst. L 14, 1975, s. 10).²

II. ZAMĚSTNANCI

Článek 6

Pravidla upravující pobyt

1. Zaměstnanec, který je státním příslušníkem smluvní strany (dále jen „zaměstnanec“) a je zaměstnán po dobu jednoho roku nebo déle zaměstnavatelem v hostitelském státě, obdrží povolení k pobytu s dobou platnosti nejméně pět let ode dne vydání. Prodlužuje se automaticky nejméně o pět let. Při prvním prodloužení může být doba jeho platnosti omezena, avšak ne na méně než jeden rok, pokud je držitel nedobrovolně nezaměstnaný po více než 12 po sobě jdoucích měsících.

2. Zaměstnanec, který je zaměstnán na dobu delší než tři měsíce a kratší než jeden rok zaměstnavatelem v hostitelském státě, obdrží povolení k pobytu s takovou dobou platnosti, jakou má jeho smlouva.

Zaměstnanec, který je zaměstnán na dobu nepřevyšující tři měsíce, nepotřebuje povolení k pobytu.

3. Pro vydání povolení k pobytu mohou smluvní strany od zaměstnance vyžadovat pouze

¹ Ve znění platném ke dni podpisu dohody.

² Ve znění platném ke dni podpisu dohody.

tyto podklady:

- a) doklad, na základě kterého vstoupil na jejich území;
 - b) smluvní prohlášení od zaměstnavatele nebo písemné potvrzení o zaměstnání.
4. Povolení k pobytu je platné na celém území státu, který je vydal.
5. Přerušování pobytu kratší než šest po sobě následujících měsíců a nepřítomnost z důvodu vykonávání vojenské služby nemají vliv na platnost povolení k pobytu.
6. Platné povolení k pobytu nesmí být zaměstnanci odejmuto jen z toho důvodu, že již nepracuje, buď vinou toho, že se stal dočasně práce neschopným v důsledku nehody nebo nemoci, nebo toho, že je nedobrovolně nezaměstnaný, pokud je to potvrzeno příslušným úřadem práce.
7. Vyřizování formalit pro získání povolení k pobytu nesmí žadateli bránit v okamžitém nástupu do zaměstnání podle smlouvy, kterou uzavřel.

Článek 7

Zaměstnání příhraniční pracovníci

1. Zaměstnaný příhraniční pracovník je státní příslušník smluvní strany, který má místo pobytu na území jedné smluvní strany, vykonává výdělečnou činnost jako zaměstnanec na území druhé smluvní strany a vrací se do svého místa pobytu zpravidla každý den nebo nejméně jednou týdně.
2. Příhraniční pracovníci nepotřebují povolení k pobytu.

Příslušné orgány státu, ve kterém je příhraniční pracovník zaměstnán, mu však mohou vydat zvláštní povolení s dobou platnosti nejméně pět let nebo rovnou době trvání jeho zaměstnání, jestliže je zaměstnán na dobu delší než tři měsíce a kratší než jeden rok. Zvláštní povolení se prodlouží nejméně o pět let, jestliže příhraniční pracovník prokáže, že je nadále výdělečně činný.

3. Zvláštní povolení platí na celém území státu, který je vydal.

Článek 8

Profesní a územní mobilita

1. Zaměstnanci mají právo na profesní a územní mobilitu na celém území hostitelského státu.

2. Profesní mobilita zahrnuje změnu zaměstnavatele, zaměstnání nebo povolání a přechod od zaměstnání na samostatnou výdělečnou činnost. Územní mobilita zahrnuje změny místa práce a pobytu.

Článek 9

Rovné zacházení

1. Se zaměstnancem, který je státním příslušníkem jedné smluvní strany, se nesmí na území druhé smluvní strany zacházet pro jeho státní příslušnost jinak než s domácími zaměstnanci, pokud jde o podmínky zaměstnání a pracovní podmínky, zejména co se týká odměňování, propouštění ze zaměstnání a opětného profesního začlenění nebo opětného zaměstnání, jestliže se stane nezaměstnaným.

2. Zaměstnanec a jeho rodinní příslušníci uvedení v článku 3 této přílohy požívají stejných daňových a sociálních výhod jako domácí zaměstnanci a jejich rodinní příslušníci.

3. Má také stejné právo na vzdělávání v zařízeních odborné přípravy a ve střediscích rekvalifikace a profesní rehabilitace za stejných podmínek jako domácí zaměstnanci.

4. Ustanovení kolektivních a individuálních smluv a jakýchkoli jiných kolektivních ujednání, která se týkají přístupu k zaměstnání, zaměstnání, odměňování a jiných podmínek zaměstnání a propouštění, jsou neplatná, pokud stanoví nebo umožňují diskriminační podmínky vůči zahraničním zaměstnancům, kteří jsou státními příslušníky smluvních stran.

5. Zaměstnanec, který je státním příslušníkem smluvní strany a je zaměstnán na území druhé smluvní strany, požívá rovného zacházení ohledně členství v odborových organizacích a výkonu práv spojených s odborovou činností, včetně práva hlasovat a práva přístupu k výkonným nebo řídicím funkcím v odborové organizaci; může být vyloučen z řízení veřejnoprávních korporací a z výkonu veřejnoprávních funkcí. Rovněž požívá práva být volen do orgánů zastupujících zaměstnance v podnicích.

Těmito ustanoveními nejsou dotčeny právní předpisy, které v hostitelském státě přiznávají zaměstnancům z druhé smluvní strany širší práva.

6. Aniž je dotčen článek 26 této přílohy, zaměstnanec, který je státním příslušníkem smluvní strany a je zaměstnán na území druhé smluvní strany, požívá všech práv a výhod udělovaných domácím zaměstnancům v oblasti bydlení, včetně vlastnictví ubytování, které potřebuje.

Tento pracovník se může na základě stejného práva jako státní příslušník zapsat v regionu, ve kterém je zaměstnán, na seznam žadatelů o byt v místě, kde jsou seznamy vedeny, a požívá z toho plynoucích výhod a předností.

Na jeho rodinu, která zůstala v zemi provenience, se pro tento účel hledí, jako kdyby bydlela ve zmíněném regionu, pokud stejná domněnka platí pro pracovníky, kteří jsou státními příslušníky.

Článek 10

Zaměstnání ve veřejné správě

Státnímu příslušníkovi smluvní strany vykonávajícímu činnost jako zaměstnanec může být odepřeno právo přístupu k zaměstnání ve veřejné správě, které zahrnuje výkon veřejné moci a je určeno k ochraně obecného zájmu státu nebo jiných veřejných subjektů.

Článek 11

Spolupráce týkající se služeb zaměstnanosti

Smluvní strany spolupracují v rámci sítě EURES (Evropské služby zaměstnanosti), zejména v navazování kontaktů, obsazování volných pracovních míst žadateli a při výměně informací o stavu trhu práce a životních a pracovních podmínkách.

III. SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÉ OSOBY

Článek 12

Pravidla upravující pobyt

1. Státní příslušník smluvní strany, který si přeje usadit se na území jiné smluvní strany, aby tam vykonával samostatnou výdělečnou činnost (dále jen „samostatně výdělečně činná osoba“), obdrží povolení k pobytu s dobou platnosti nejméně pět let ode dne vydání, pokud prokáže příslušným vnitrostátním orgánům, že je za uvedeným účelem usazen nebo si přeje se usadit.
2. Povolení k pobytu se automaticky prodlouží nejméně o pět let, pokud samostatně výdělečně činná osoba prokáže příslušným vnitrostátním orgánům, že vykonává samostatnou výdělečnou činnost.
3. Pro vydání povolení k pobytu mohou smluvní strany od samostatně výdělečně činné osoby vyžadovat pouze tyto podklady:
 - a) doklad, na základě kterého vstoupila na jejich území;
 - b) důkaz uvedený v odstavcích 1 a 2.
4. Povolení k pobytu je platné na celém území státu, který je vydal.
5. Přerušování pobytu kratší než šest po sobě následujících měsíců a nepřítomnost z důvodu vykonávání vojenské služby nemají vliv na platnost povolení k pobytu.
6. Platné povolení k pobytu nesmí být osobám uvedeným v odstavci 1 odejmuto jen z toho důvodu, že již nepracují vinou toho, že se staly dočasně práce neschopnými v důsledku nehody nebo nemoci.

Článek 13

Samostatně výdělečně činní příhraniční pracovníci

1. Samostatně výdělečně činný příhraniční pracovník je státní příslušník smluvní strany, který má místo pobytu na území jedné smluvní strany, vykonává samostatnou výdělečnou

činnost na území druhé smluvní strany a vrací se do svého místa pobytu zpravidla každý den nebo nejméně jednou týdně.

2. Samostatně výdělečně činní příhraniční pracovníci nepotřebují povolení k pobytu.

Příslušné orgány státu, ve kterém příhraniční pracovník vykonává samostatnou výdělečnou činnost, mu však mohou vydat zvláštní povolení s dobou platnosti nejméně pět let, pokud příslušným vnitrostátním orgánům prokáže, že vykonává nebo si přeje vykonávat samostatnou výdělečnou činnost. Zvláštní povolení se prodlouží nejméně o pět let, jestliže příhraniční pracovník prokáže, že vykonává samostatnou výdělečnou činnost.

3. Zvláštní povolení platí na celém území státu, který je vydal.

Článek 14

Profesní a územní mobilita

1. Samostatně výdělečně činné osoby mají právo na profesní a územní mobilitu na celém území hostitelského státu.

2. Profesní mobilita zahrnuje změnu povolání a přechod od samostatné výdělečné činnosti k zaměstnání. Územní mobilita zahrnuje změny místa práce a pobytu.

Článek 15

Rovné zacházení

1. Samostatně výdělečně činnému pracovníkovi se ohledně přístupu k samostatné výdělečné činnosti a jejího vykonávání poskytuje v hostitelském státě zacházení ne méně příznivé než vlastním státním příslušníkům.

2. Článek 9 této přílohy se použije obdobně na samostatně výdělečně činné osoby uvedené v této kapitole.

Článek 16

Výkon veřejné moci

Samostatně výdělečně činné osobě může být odepřeno právo vykonávat činnost, která zahrnuje, byť jen příležitostně, výkon veřejné moci.

IV. POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB

Článek 17

Osoby poskytující služby

S ohledem na poskytování služeb podle článku 5 této dohody je zakázáno:

a) jakékoli omezení přeshraničního poskytování služeb na území smluvní strany nepřekračujícího 90 skutečně odpracovaných dní za kalendářní rok;

b) jakékoli omezení práva vstupu a pobytu v případech podle čl. 5 odst. 2 této dohody týkající se:

- i) osob poskytujících služby, které jsou státními příslušníky členských států Evropského společenství nebo Švýcarska a jsou usazeny na území jiné smluvní strany než osoba využívající služby;
- ii) zaměstnanců osob poskytujících služby, bez ohledu na jejich státní příslušnost, kteří jsou začleněni do stálého trhu práce některé smluvní strany a jsou vysláni za účelem poskytování služeb na území jiné smluvní strany, aniž je dotčen článek 1.

Článek 18

Článek 17 této přílohy se použije na společnosti založené podle práva některého členského státu Evropského společenství nebo Švýcarska, které mají své zapsané sídlo, správní ústředí nebo hlavní místo podnikání na území některé smluvní strany.

Článek 19

Osoba poskytující služby, která je oprávněna poskytovat službu nebo které bylo vydáno příslušné povolení, může za účelem jejího poskytnutí dočasně vykonávat svou činnost ve státě, kde je služba poskytována, za stejných podmínek, jaké tento stát ukládá svým vlastním státním příslušníkům v souladu s ustanoveními této přílohy a příloh II a III.

Článek 20

1. Osoby uvedené v čl. 17 písm. b) této přílohy, které jsou oprávněny poskytovat službu, nepotřebují povolení k pobytu pro pobyt na dobu 90 dní nebo méně. Doklad uvedený v článku 1, na jehož základě vstoupily na území, platí i pro tento pobyt.
2. Osoby uvedené v čl. 17 písm. b) této přílohy, které jsou oprávněny poskytovat službu nebo kterým bylo vydáno příslušné povolení na dobu delší než 90 dní, obdrží k doložení tohoto práva povolení k pobytu na dobu rovnou době poskytování služeb.
3. Právo pobytu se vztahuje na celé území Švýcarska nebo příslušného členského státu Evropského společenství.
4. Pro vydání povolení k pobytu mohou smluvní strany od osob uvedených v čl. 17 písm. b) této přílohy vyžadovat pouze:
 - a) doklad, na jehož základě vstoupily na území;
 - b) doklad, že poskytují nebo si přejí poskytovat službu.

Článek 21

1. Celková doba poskytování služeb podle čl. 17 písm. a) této přílohy, bez ohledu na to, zda trvá nepřetržitě, nebo zda se jedná o několik po sobě jdoucích dob poskytování služeb, nesmí překročit 90 skutečně odpracovaných dní za kalendářní rok.
2. Ustanovení odstavce 1 se nedotýká plnění zákonných povinností ze strany osoby poskytující službu, které vyplývají ze záruky poskytnuté osobě využívající službu, ani případů vyšší moci.

Článek 22

1. Články 17 a 19 této přílohy se nepoužijí na činnosti zahrnující, byť jen příležitostně, výkon veřejné moci na území dotčené smluvní strany.

2. Články 17 a 19 této přílohy a opatření přijatá na jejich základě nevylučují použitelnost právních a správních předpisů o použití pracovních podmínek a podmínek zaměstnání na zaměstnance, kteří jsou vysláni za účelem poskytnutí služby. V souladu s článkem 16 této dohody se odkazuje na směrnici 96/71/ES ze dne 16. prosince 1996 o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb (Úř. věst. L 18, 1997, s. 1).¹

3. Ustanovení čl. 17 písm. a) a článku 19 této přílohy nevylučují použitelnost právních a správních předpisů platných na území smluvních stran v době vstupu této dohody v platnost, které se týkají:

i) činnosti zprostředkovatelen zaměstnání na dobu určitou a přechodného zaměstnání;

ii) finančních služeb, pro jejichž poskytování je nezbytný předchozí souhlas na území smluvní strany a jejichž poskytovatel podléhá obezřetnostnímu dohledu orgánů této smluvní strany.

4. Ustanovení čl. 17 písm. a) a článku 19 této přílohy nevylučují použitelnost příslušných právních a správních předpisů smluvních stran o poskytování služeb trvajícím 90 skutečně odpracovaných dní nebo méně, které jsou odůvodněny naléhavými požadavky ve veřejném zájmu.

Článek 23

Osoby využívající služby

1. Osoba využívající služby ve smyslu čl. 5 odst. 3 této dohody nepotřebuje povolení k pobytu pro pobyt na dobu tří měsíců nebo méně. Pro pobyt na dobu delší než tři měsíce se osobě využívající služby vydá povolení k pobytu na dobu rovnou době trvání služby. Po dobu svého pobytu může být vyloučena ze systému sociálního zabezpečení.

2. Povolení k pobytu je platné na celém území státu, který je vydal.

V. OSOBY NEVYKONÁVAJÍCÍ VÝDĚLEČNOU ČINNOST

Článek 24

Pravidla upravující pobyt

1. Osoba, která je státním příslušníkem smluvní strany a nevykonává výdělečnou činnost ve státě svého pobytu a nemá právo pobytu podle jiných ustanovení této dohody, obdrží povolení k pobytu s dobou platnosti nejméně pět let, pokud prokáže příslušným vnitrostátním orgánům, že má pro sebe a pro své rodinné příslušníky:

a) dostatečné finanční prostředky, aby během svého pobytu nemuseli žádat o sociální dávky;

b) zdravotní pojištění, kterým jsou kryta všechna rizika.²

Smluvní strany mohou, jestliže to považují za nezbytné, po uplynutí prvních dvou let pobytu

¹ Ve znění platném ke dni podpisu dohody.

² Ve Švýcarsku musí zdravotní pojištění osob, které si nezvolily Švýcarsko za místo svého bydliště, zahrnovat též pojištění pro případ úrazu a mateřství.

vyžadovat obnovení povolení k pobytu.

2. Finanční prostředky se považují za dostatečné, jestliže převyšují částku, při níž státním příslušníkům s ohledem na jejich osobní situaci a případně na situaci jejich rodiny vzniká nárok na dávky sociálního zabezpečení. Pokud nelze tuto podmínku použít, považují se finanční prostředky žadatele za dostatečné, jestliže převyšují minimální důchod sociálního zabezpečení vyplácený hostitelským státem.

3. Osoby, které byly na území smluvní strany zaměstnány po dobu kratší než jeden rok, tam mohou pobývat, jestliže splňují podmínky stanovené v odstavci 1 tohoto článku. Dávky v nezaměstnanosti, na které mají nárok podle vnitrostátního práva, doplněného popřípadě ustanoveními přílohy II, se považují za finanční prostředky ve smyslu odst. 1 písm. a) a odstavce 2 tohoto článku.

4. Studentovi, který nemá právo pobytu na území druhé smluvní strany na základě jiného ustanovení této dohody, se vydá povolení k pobytu na dobu studia nebo na dobu jednoho roku, jestliže studium trvá déle než jeden rok, pod podmínkou, že učiní prohlášení nebo jiným přinejmenším rovnocenným prostředkem podle své volby prokáže příslušnému vnitrostátnímu orgánu, že má dostatečné finanční prostředky, aby zajistil, že ani on ani jeho manžel/manželka ani vyživované děti nebudou uplatňovat nárok na sociální zabezpečení hostitelského státu během pobytu, a za předpokladu, že je zapsán ve schváleném zařízení do kurzu odborné přípravy, což bude jeho hlavní činnost, a že má uzavřeno zdravotní pojištění, kterým jsou kryta všechna rizika. Tato dohoda neupravuje přístup k odborné přípravě ani sociální podporu poskytovanou studentům, na které se vztahuje tento článek.

5. Povolení k pobytu se automaticky prodlouží nejméně o pět let, pokud jsou jeho podmínky stále splněny. Povolení k pobytu pro studenty se prodlužuje ročně na dobu rovnající se zbývajícím dobám studia.

6. Přerušování pobytu kratší než šest po sobě následujících měsíců a nepřítomnost z důvodu vykonávání vojenské služby nemají vliv na platnost povolení k pobytu.

7. Povolení k pobytu je platné na celém území státu, který je vydal.

8. Právo pobytu trvá, dokud oprávněné osoby splňují podmínky stanovené v odstavci 1.

VI. NABÝVÁNÍ NEMOVITOSTÍ

Článek 25

1. Státní příslušník smluvní strany, který má právo pobytu a své hlavní místo pobytu v hostitelském státě, požívá ve vztahu k nabývání nemovitostí stejných práv jako státní příslušník hostitelského státu. Může v souladu s příslušnými vnitrostátními pravidly kdykoli zřídit své hlavní místo pobytu v hostitelském státě bez ohledu na dobu trvání své výdělečné činnosti. Opuštění hostitelského státu není spojeno s žádným závazkem ke zcizení těchto nemovitostí.

2. Státní příslušník smluvní strany, který má právo pobytu v hostitelském státu, ale nemá tam své hlavní místo pobytu, požívá ve vztahu k nabývání nemovitostí potřebného pro jeho výdělečnou činnost stejných práv jako státní příslušník hostitelského státu. Opuštění hostitelského státu není spojeno s žádným závazkem ke zcizení těchto nemovitostí. Může být také oprávněn k nabytí objektu vedlejšího bydlení nebo rekreačního objektu. Tato dohoda se nedotýká pravidel používaných pro pouhé kapitálové investice nebo pro obchod s nezastavěnými pozemky a byty.

3. Příhraniční pracovník požívá ve vztahu k nabývání nemovitostí pro svou výdělečnou činnost a jako vedlejšího bydlení stejných práv jako státní příslušník hostitelského státu. Opuštění hostitelského státu není spojeno s žádným závazkem ke zcizení těchto nemovitostí. Může být také oprávněn k nabytí rekreačního objektu. Tato dohoda se nedotýká pravidel používaných v hostitelském státě pro pouhé kapitálové investice nebo pro obchod s nezastavěnými pozemky a byty.

VII. PŘECHODNÁ USTANOVENÍ A VÝVOJ DOHODY

Článek 26

Obecná ustanovení

1. Jestliže se použijí množstevní omezení stanovená v článku 10 této dohody, ustanovení obsažená v této kapitole doplňují, popřípadě nahrazují ostatní ustanovení této přílohy.

2. Jestliže se použijí množstevní omezení stanovená v článku 10 této dohody, je pro vykonávání výdělečné činnosti nezbytné povolení k pobytu a/nebo pracovní povolení.

Článek 27

Pravidla upravující pobyt zaměstnanců

1. Povolení k pobytu zaměstnance, který má pracovní smlouvu na dobu kratší než jeden rok, se prodlouží až o 12 měsíců, jestliže zaměstnanec příslušným vnitrostátním orgánům prokáže, že je schopen vykonávat výdělečnou činnost. Nové povolení k pobytu se vydá, jestliže zaměstnanec prokáže, že je schopen vykonávat výdělečnou činnost, a množstevní limity stanovené v článku 10 této dohody nejsou naplněny. V souladu s článkem 24 této přílohy není povinen opustit zemi mezi dvěma pracovními poměry.

2. Během doby uvedené v čl. 10 odst. 2 této dohody může smluvní strana vyžadovat před vydáním prvního povolení k pobytu předložení písemné smlouvy nebo návrhu smlouvy.

3. a) Osoby, které předtím měly pracovní poměr na dobu určitou na území hostitelského státu po dobu alespoň 30 měsíců, mají automaticky právo nastoupit zaměstnání na dobu

neurčitou.¹ Toto právo jim nesmí být odepráno z důvodu, že počet garantovaných povolení k pobytu byl vyčerpán.

b) Osoby, které předtím měly sezónní zaměstnání na území hostitelského státu celkem po dobu nejméně 50 měsíců v posledních 15 letech a které nesplňují podmínky k vydání povolení k pobytu v souladu s písmenem a), mají automaticky právo nastoupit zaměstnání na dobu neurčitou.

Článek 28

Zaměstnání příhraniční pracovníci

1. Zaměstnaný příhraniční pracovník je státní příslušník smluvní strany, který má své obvyklé místo pobytu v příhraničním území Švýcarska nebo sousedních států, vykonává výdělečnou činnost jako zaměstnanec v příhraničním území jiné smluvní strany a vrací se do svého hlavního místa pobytu zpravidla každý den nebo nejméně jednou týdně. Pro účely této dohody se příhraničním územím rozumí území definované v dohodách uzavřených mezi Švýcarskem a státy s ním sousedícími o malém pohraničním styku.

2. Zvláštní povolení je platné v celém příhraničním území státu, který je vydal.

Článek 29

Právo zaměstnanců na návrat

1. Zaměstnanec, který byl ke dni vstupu této dohody v platnost držitelem povolení k pobytu s dobou platnosti nejméně jeden rok a poté opustil hostitelskou zemi, má po dobu šesti let od odjezdu právo na preferenční přístup ke kvótě pro nová povolení k pobytu, jestliže prokáže, že je schopen vykonávat výdělečnou činnost.

2. Příhraniční pracovník má po dobu šesti let od konce svého předchozího zaměstnání, které trvalo nepřetržitě po dobu alespoň tří let, právo na nové zvláštní povolení s výhradou kontroly jeho odměny a pracovních podmínek, je-li zaměstnán v období dvou let po vstupu této dohody v platnost, jestliže prokáže příslušným vnitrostátním orgánům, že je schopen vykonávat výdělečnou činnost.

3. Mladí lidé, kteří opustili území smluvní strany poté, co tam měli pobyt po dobu nejméně pěti let před dosažením věku 21 let, mají po dobu čtyř let právo vrátit se do této země a vykonávat výdělečnou činnost.

Článek 30

Profesní a územní mobilita zaměstnanců

1. Zaměstnanec, který má povolení k pobytu s dobou platnosti kratší než jeden rok, má po dobu dvanácti měsíců od zahájení zaměstnání právo na profesní a územní mobilitu. S výhradou dodržení článku 10 této dohody má rovněž právo změny zaměstnání na samostatnou výdělečnou činnost.

2. Zvláštní povolení vydaná příhraničním pracovníkům přiznávají právo na profesní

¹ Nevztahuje se na ně přednost poskytovaná pracovníkům začleněným do stálého trhu práce ani kontrola dodržování podmínek odměňování a zaměstnání běžných v oboru a místě.

a územní mobilitu ve všech příhraničních územích Švýcarska a jeho sousedních států.

Článek 31

Pravidla upravující pobyt samostatně výdělečně činných osob

Státní příslušník smluvní strany, který si přeje se usadit na území jiné smluvní strany, aby mohl vykonávat samostatnou výdělečnou činnost (dále jen „samostatně výdělečně činný pracovník“), obdrží povolení k pobytu s dobou platnosti šest měsíců. Jestliže před uplynutím těchto šesti měsíců prokáže příslušným vnitrostátním orgánům, že vykonává samostatnou výdělečnou činnost, obdrží povolení k pobytu s dobou platnosti nejméně pět let. Lhůta šesti měsíců může být případně prodloužena až o dva měsíce, je-li oprávněný předpoklad, že takový doklad bude předložen.

Článek 32

Samostatně výdělečně činní příhraniční pracovníci

1. Samostatně výdělečně činný příhraniční pracovník je státní příslušník smluvní strany, který má obvyklé místo pobytu v příhraničním území Švýcarska nebo sousedních států, vykonává samostatnou výdělečnou činnost v příhraničním území druhé smluvní strany a vrací se do svého hlavního místa pobytu zpravidla každý den nebo nejméně jednou týdně. Pro účely této dohody se příhraničním územím rozumí území definované v dohodách uzavřených mezi Švýcarskem a státy s ním sousedícími o malém pohraničním styku.

2. Státní příslušník smluvní strany, který si přeje jako příhraniční pracovník vykonávat samostatnou výdělečnou činnost v příhraničním území Švýcarska nebo států s ním sousedících, obdrží předběžné zvláštní povolení s dobou platnosti šest měsíců. Jestliže před uplynutím těchto šesti měsíců prokáže příslušným vnitrostátním orgánům, že vykonává samostatně výdělečnou činnost, obdrží zvláštní povolení s dobou platnosti nejméně pět let. Lhůta šesti měsíců může být případně prodloužena až o dva měsíce, je-li oprávněný předpoklad, že takový doklad bude předložen.

3. Zvláštní povolení je platné na celém příhraničním území státu, který je vydal.

Článek 33

Právo samostatně výdělečně činné osoby na návrat

1. Samostatně výdělečně činná osoba, která byla držitelem povolení k pobytu s dobou platnosti nejméně pět let a opustila hostitelský stát, má po dobu šesti let od odjezdu právo na nové povolení, jestliže již pracovala v hostitelské zemi nepřetržitě po dobu tří let a prokáže příslušným vnitrostátním orgánům, že je schopna vykonávat výdělečnou činnost.

2. Samostatně výdělečně činný příhraniční pracovník má po dobu šesti let od ukončení předchozí činnosti, pokud trvala nepřetržitě po dobu čtyř let, právo na nové zvláštní povolení, jestliže prokáže příslušným vnitrostátním orgánům, že je schopen vykonávat výdělečnou činnost.

3. Mladí lidé, kteří opustili území smluvní strany poté, co tam měli pobyt po dobu nejméně pěti let před dosažením věku 21 let, mají po dobu čtyř let právo vrátit se do této země a vykonávat výdělečnou činnost.

Článek 34

Profesní a územní mobilita samostatně výdělečně činných osob

Zvláštní povolení vydaná samostatně výdělečně činným příhraničním pracovníkům jim přiznávají právo na profesní a územní mobilitu v příhraničních územích Švýcarska a jeho sousedních států. Předběžná povolení k pobytu s dobou platnosti šest měsíců (v případě příhraničních pracovníků zvláštní povolení) přiznávají pouze právo na územní mobilitu.

PROTOKOL O REKREAČNÍCH OBJEKTECH V DÁNSKU

„Smluvní strany souhlasí, že protokol 1 Smlouvy o založení Evropského společenství o nabývání nemovitostí v Dánsku se použije také na tuto dohodu, pokud jde o nabývání rekreačních objektů švýcarskými státními příslušníky v Dánsku.“

PROTOKOL O ALANDÁCH

„Smluvní strany souhlasí, že protokol 2 Aktu o přistoupení Finska k Evropské unii, který se týká Aland, se použije také na tuto dohodu.“

ZÁVĚREČNÝ AKT

Zplnomocnění zástupci

BELGICKÉHO KRÁLOVSTVÍ,
DÁNSKÉHO KRÁLOVSTVÍ,
SPOLKOVÉ REPUBLIKY NĚMECKO,
ŘECKÉ REPUBLIKY,
ŠPANĚLSKÉHO KRÁLOVSTVÍ,
FRANCOUZSKÉ REPUBLIKY,
IRSKA,
ITALSKÉ REPUBLIKY,
LUCEMBURSKÉHO VELKOVÉVODSTVÍ,
NIZOZEMSKÉHO KRÁLOVSTVÍ,
RAKOUSKÉ REPUBLIKY,
PORTUGALSKÉ REPUBLIKY,
FINSKÉ REPUBLIKY,
ŠVÉDSKÉHO KRÁLOVSTVÍ,
SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA

a

EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ

na jedné straně

a

ŠVÝCARSKÉ KONFEDERACE

na straně druhé,

kterí se sešli dne 21. června 1999 v Lucemburku k podpisu Dohody mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy na jedné straně a Švýcarskou konfederací na straně druhé o volném pohybu osob, přijali společná prohlášení uvedená níže a připojená k tomuto závěrečnému aktu:

- Společné prohlášení o všeobecné liberalizaci poskytování služeb,
- Společné prohlášení o starobních důchodech bývalých zaměstnanců orgánů Evropských společenství s pobytem ve Švýcarsku,

- Společné prohlášení o uplatňování dohody,
- Společné prohlášení o dalších jednáních.

Rovněž vzali na vědomí tato prohlášení připojená k závěrečnému aktu:

- Prohlášení Švýcarska o prodloužení dohody,
- Prohlášení Švýcarska o migrační a azylové politice,
- Prohlášení Švýcarska o uznávání diplomů architektů,
- Prohlášení Evropského společenství a jeho členských států k článkům 1 a 17 přílohy I,
- Prohlášení o účasti Švýcarska ve výborech.

V Lucemburku dne dvacátého prvního června roku tisíc devět set devadesát devět.

SPOLEČNÉ PROHLÁŠENÍ O VŠEOBECNÉ LIBERALIZACI POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB

Smluvní strany se zavazují, že zahájí co možná nejdříve jednání o všeobecné liberalizaci poskytování služeb na základě *acquis communautaire*.

**SPOLEČNÉ PROHLÁŠENÍ O STAROBNÍCH DŮCHODECH BÝVALÝCH
ZAMĚSTNANCŮ ORGÁNŮ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ S POBYTEM VE
ŠVÝCARSKU**

Komise Evropských společenství a Švýcarsko se zavazují hledat vhodné řešení problému dvojího zdanění starobních důchodů bývalých zaměstnanců orgánů Evropských společenství s pobytem ve Švýcarsku.

SPOLEČNÉ PROHLÁŠENÍ O UPLATŇOVÁNÍ DOHODY

Smluvní strany přijmou nezbytná opatření pro uplatňování *acquis communautaire* na státní příslušníky druhé smluvní strany v souladu s dohodou uzavřenou mezi nimi.

SPOLEČNÉ PROHLÁŠENÍ O DALŠÍCH JEDNÁNÍCH

Evropské společenství a Švýcarská konfederace vyjadřují svůj úmysl jednat o uzavření dohod v oblastech společného zájmu, jako je aktualizace protokolu 2 Dohody o volném obchodu z roku 1972 a švýcarská účast v některých programech Společenství, které se týkají vzdělávání, mládeže, sdělovacích prostředků, statistiky a životního prostředí. Jakmile budou ukončena současná dvoustranná jednání, budou urychleny přípravné práce k těmto jednáním.

PROHLÁŠENÍ ŠVÝCARSKA O PRODLOUŽENÍ DOHODY

Švýcarsko prohlašuje, že na základě příslušných vnitřních postupů přijme během sedmého roku používání dohody rozhodnutí o jejím prodloužení.

PROHLÁŠENÍ ŠVÝCARSKA O MIGRAČNÍ A AZYLOVÉ POLITICE

Švýcarsko znovu potvrzuje přání posílit spolupráci s EU a jejími členskými státy v oblasti migrační a azylové politiky. Za tímto účelem si Švýcarsko přeje účastnit se systému EU pro koordinaci žádostí o azyl a navrhuje, aby byla zahájena jednání o uzavření úmluvy paralelní k Dublinské úmluvě (Úmluva o určení státu příslušného pro posuzování žádosti o azyl podané v některém z členských států Evropských společenství, podepsaná v Dublinu dne 15. června 1990).

PROHLÁŠENÍ ŠVÝCARSKA O UZNÁVÁNÍ DIPLOMŮ ARCHITEKTŮ

Švýcarsko navrhne smíšenému výboru Dohody o volném pohybu osob, jakmile bude zřízen, aby bylo přijato rozhodnutí o zahrnutí diplomů architektů vydávaných švýcarskými vysokými školami aplikovaných věd do přílohy III Dohody o volném pohybu osob, v souladu s ustanoveními směrnice 85/384/EHS ze dne 10. června 1986.

PROHLÁŠENÍ EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ A JEHO ČLENSKÝCH STÁTŮ K ČLÁNKŮM 1 A 17 PŘÍLOHY I

Evropské společenství a jeho členské státy prohlašují, že články 1 a 17 přílohy I dohody se nedotýkají *acquis communautaire*, pokud jde o podmínky vysílání zaměstnanců, kteří jsou státními příslušníky třetí země, v souvislosti s přeshraničním poskytováním služeb.

PROHLÁŠENÍ O ÚČASTI ŠVÝCARSKA VE VÝBORECH

Rada souhlasí, aby se zástupci Švýcarska, pokud se jich týkají daná témata, účastnili jako pozorovatelé zasedání těchto výborů a odborných pracovních skupin:

- výborů pro výzkumné programy včetně Výboru pro vědecký a technický výzkum (CREST),
- Správní komise pro sociální zabezpečení migrujících pracovníků,
- Koordinační skupiny pro vzájemné uznávání vysokoškolských diplomů,
- poradních výborů pro letecké trasy a používání pravidel hospodářské soutěže v oblasti letecké dopravy.

Zástupci Švýcarska se neúčastní při hlasování výborů.

V případě dalších výborů zabývajících se oblastmi, na které se vztahují tyto dohody, v nichž Švýcarsko přijalo buď *acquis communautaire* nebo rovnocenná opatření, Komise konzultuje švýcarské odborníky způsobem stanoveným v článku 100 Dohody o EHP.

EUROOPA ÜHENDUSE JA SELLE LIIKMESRIIKIDE NING ŠVEITSI KONFÖDERATSIOONI VAHELINE KOKKULEPE ISIKUTE VABA LIIKUMISE KOHTA

Šveitsi Konföderatsioon ühelt poolt

ja

**Euroopa Ühendus,
Belgia Kuningriik,
Taani Kuningriik,
Saksamaa Liitvabariik,
Kreeka Vabariik,
Hispaania Kuningriik,
Prantsuse Vabariik,
Iirimaa,
Itaalia Vabariik,
Luksemburgi Suurhertsogiriik,
Madalmaade Kuningriik,
Austria Vabariik,
Portugali Vabariik,
Soome Vabariik,
Rootsi Kuningriik ning
Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik teiselt poolt,**

edaspidi „kokkuleppeosalised“,

olles veendunud, et isikute vaba liikumine kokkuleppeosaliste territooriumide vahel on nende suhete harmoonilise arengu võtmetegur,

olles otsustanud oma territooriumide vahel sisse seada isikute vaba liikumise Euroopa Ühenduses kohaldatavate eeskirjade alusel,

on otsustanud sõlmida käesoleva kokkuleppe.

I Üldsätted

Artikkel 1

Eesmärk

Käesoleva kokkuleppe eesmärk on:

- a) anda Euroopa Ühenduse ja Šveitsi kodanikele õigus siseneda kokkuleppeosaliste territooriumidele, seal elada, saada palgatööd või tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana ning jääda kokkuleppeosaliste territooriumile;
- b) hõlbustada teenuste osutamist kokkuleppeosaliste territooriumidel ja eelkõige liberaliseerida lühiajaliste teenuste osutamist;
- c) anda Euroopa Ühenduse ja Šveitsi kodanikele, kellel puudub majandustegevus vastuvõtjariigis, õigus siseneda kokkuleppeosaliste territooriumidele ja seal elada;
- d) tagada Euroopa Ühenduse ja Šveitsi kodanikele samasugused elu- ja töötingimused kui kokkuleppeosaliste oma kodanikel.

Artikkel 2

Diskrimineerimisest hoidumine

Käesoleva kokkuleppe I, II ja III lisa sätete kohaldamise tulemusena ja nende kohaselt ei diskrimineerita kokkuleppeosalise territooriumil seaduslikult elavaid teise kokkuleppeosalise kodanikke nende kodakondsuse alusel.

Artikkel 3

Sisenemisõigus

Kokkuleppeosalise kodanike õigus siseneda teise kokkuleppeosalise territooriumile tagatakse vastavalt I lisa sätetele.

Artikkel 4

Elamis- ja majandustegevuses osalemise õigus

Elamis- ja majandustegevuses osalemise õigus tagatakse vastavalt I lisa sätetele, kui artikliga 10 ei ole ette nähtud teisiti.

Artikkel 5

Teenuseid osutavad isikud

(1) Teenuseid osutavatel isikutel, kaasa arvatud I lisa sätetele vastavad äriühingud, on õigus osutada teenuseid teise kokkuleppeosalise territooriumil, kui tegelik töö kestab kõige rohkem 90 päeva kalendriaastas, ilma et see piiraks kokkuleppeosaliste vahel sõlmitud teenuste osutamist käsitlevate muude erikokkulepete kohaldamist (sealhulgas riigihankeid käsitleva kokkuleppe teenuste osutamist reguleerivad sätted).

(2) Teenuste osutajatel on õigus siseneda teise kokkuleppeosalise territooriumile ja seal elada:

- a) kui neil on õigus osutada teenuseid vastavalt lõikele 1 või lõikes 1 nimetatud kokkuleppe sätete alusel;
- b) või juhul, kui punktis a sätestatud tingimused ei ole täidetud, kui nad on saanud teenuste osutamise loa asjaomase kokkuleppeosalise pädevalt asutuselt.

(3) Euroopa Ühenduse liikmesriikide ja Šveitsi kodanikel, kes sisenevad teise kokkuleppeosalise territooriumile üksnes teenuse saamise eesmärgil, on sisenemis- ja elamisõigus.

(4) Käesolevas artiklis nimetatud õigused tagatakse vastavalt I, II ja III lisale. Artiklis 10 sätestatud arvulisi piirnorme ei kohaldata käesolevas artiklis nimetatud isikute suhtes.

Artikkel 6

Elamisõiguse andmine sellistele isikutele, kes ei osale majandustegevuses

Isikutele, kes ei osale majandustegevuses, tagatakse teise kokkuleppeosalise territooriumil elamise õigus vastavalt I lisa sätetele, mis käsitlevad mittetöötavaid isikuid.

Artikkel 7

Muud õigused

Kokkuleppeosalised näevad I lisa kohaselt isikute vaba liikumisega seoses ette järgmised õigused:

- a) õigus oma kodanikega võrdsele kohtlemisele seoses elamis-, tööhõive- ja töötingimustega ning majandustegevuses osalemise võimaluse ja majandustegevuses osalemisega;
- b) geograafilise ja tööalase liikuvuse õigus, mis võimaldab kokkuleppeosaliste kodanikel vastuvõtjariigi territooriumil vabalt liikuda ja töötada nende endi valitud erialal;
- c) õigus viibida kokkuleppeosalise territooriumil pärast majandustegevuse lõppu;
- d) pereliikmete elamisõigus, olenemata nende kodakondsusest;
- e) pereliikmete õigus osaleda majandustegevuses, olenemata nende kodakondsusest;
- f) õigus omandada kinnisvara, kui see on seotud käesoleva kokkuleppega antud õiguste kasutamisega;
- g) õigus naasta üleminekuperioodi vältel teise kokkuleppeosalise territooriumile pärast seal toimunud majandustegevuse lõppu või seal elamist, eesmärgiga osaleda majandustegevuses, ning õigus ajutise elamisloa muutmisele alaliseks .

Artikkel 8

Sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamine

Kokkuleppeosalised näevad II lisa kohaselt ette sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise eelkõige järgmistel eesmärkidel:

- a) võrdse kohtlemise tagamine;
- b) kohaldatavate õigusaktide kindlaksmääramine;
- c) asjaomaste riikide õigusaktide kohaselt arvessevõetavate perioodide kokkuliitmine, et omandada ja säilitada õigus saada hüvitisi ja arvutada selliste hüvitiste suurus;
- d) hüvitiste maksmine kokkuleppeosaliste territooriumil elavatele isikutele;
- e) asutuste ja institutsioonide vahelise vastastikuse haldusabi ja koostöö toetamine.

Artikkel 9

Diplomid, tunnistused ja muud kvalifikatsiooni tõendavad dokumendid

Lihtsustamaks Euroopa Ühenduse liikmesriikide ja Šveitsi kodanike palgatöötajaks või füüsilisest isikust ettevõtjaks hakkamist ja sellena tegutsemist ning teenuste osutamist, võtavad kokkuleppeosalised vastavalt III lisale meetmeid, mis käsitlevad diplomite, tunnistuste ja muude kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide vastastikust tunnustamist ja kokkuleppeosaliste riikide selliste õigusnormide kooskõlastamist, mis käsitlevad palgatöötajaks või füüsilisest isikust ettevõtjaks hakkamist ja sellena tegutsemist ning

teenuste osutamist.

II Üld- ja lõppsätted

Artikkel 10

Üleminekusätted ja kokkuleppe edasiarendamine

(1) Viie aasta jooksul kokkuleppe jõustumisest võib Šveits säilitada arvulised piirnormid nende üle nelja kuu, kuid alla ühe aasta või kauem riigis elvate isikute suhtes, kellele antakse võimalus osaleda majandustegevuses. . Alla nelja kuu kestva riigisviibimise suhtes piiranguid ei ole.

Kuuenda aasta algusest kaotatakse kõik Euroopa Ühenduse liikmesriikide kodanike suhtes kohaldatavad arvulised piirnormid.

(2) Kokkuleppeosalised võivad kõige rohkem kahe aasta jooksul jätkata tavapärasel tööturul tegevate töötajate eeliskohtlemise ning teise kokkuleppeosalise kodanike palga- ja töötingimuste kontrollimist, kaasa arvatud artiklis 5 nimetatud teenuseid osutavad isikud. Enne esimese aasta lõppu kaalub ühiskomitee, kas neid piiranguid on vaja säilitada. Ühiskomitee võib seda maksimaalselt kaheaastast perioodi lühendada. Tavapärasel tööturul tegevate töötajate eeliskohtlemist ei kontrollita kokkuleppeosaliste vahelise teenuste osutamist käsitleva erikokkuleppega liberaliseeritud teenuste osutajate puhul ((riigihangete teatavaid aspekte käsitleva kokkuleppe teenuste osutamist reguleerivad sätted).

(3) Alates käesoleva kokkuleppe jõustumisest kuni selle kehtimise viienda aasta lõpuni reserveerib Šveits oma üldiste kvootide raames Euroopa Ühenduse töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele vähemalt 15 000 uut elamisluba kehtivusega vähemalt üks aasta ning 115 500 elamisluba kehtivusega enam kui neli kuud, kuid alla ühe aasta.

(4) Ilma et see piiraks lõike 3 sätete kohaldamist, on kokkuleppeosalised kokku leppinud järgmises: kui viie aasta möödumisel ja enne 12 aasta möödumist käesoleva kokkuleppe jõustumisest on Euroopa Ühenduse töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele antud lõikes 1 nimetatud kategooriatesse kuuluva elamislubasid aastas kolme eelnenud aasta keskmise arvuga võrreldes üle 10% võrra rohkem, võib Šveits ühepoolset piirata järgmiseks aastaks Euroopa Ühenduse kõnealuse kategooria töötajatele või füüsilisest isikust ettevõtjatele antavate elamislubade arvu kolme eelneva aasta keskmiseni pluss 5%. Järgmisel aastal võib seda arvu piirata sama tasemeni.

Olenemata eelmises lõigus sätestatust ei või Euroopa Ühenduse töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele antavate vähemalt ühe aasta kehtivate uute elamislubade arv olla aastas alla 15 000 ja enam kui neli kuud, kuid alla ühe aasta kehtivate elamislubade arv alla 115 500. .

(5) Lõigete 1–4 üleminekusätteid ja eelkõige lõike 2 sätteid, mis käsitlevad tavapärasel tööturu tegevate töötajate eeliskohtlemist ning palga- ja töötingimuste kontrollimist, ei kohaldata nende töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate suhtes, kellel on õigus käesoleva kokkuleppe jõustumise ajal osaleda majandustegevuses kokkuleppeosaliste territooriumil. Eelkõige kõnealustel isikutel on õigus geograafilisele ja tööalasele liikuvusele. Vähem kui aasta kehtivate elamislubade omanikel on õigus oma elamisluba pikendada; arvuliste piirnormide ammendumine seda ei mõjuta. Üheaastaste või kauem kehtivate elamislubade omanikel on automaatselt õigus oma elamislubasid pikendada. Seega on kõnealustele töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele alates käesoleva kokkuleppe jõustumisest kokkuleppe põhisätetega ja eelkõige artikliga 7 ettenähtud samasugune vaba liikumise õigus

kui alalistele elanikele.

(6) Šveits edastab korrapäraselt ja viivitamata ühiskomiteele mis tahes asjakohased statistilised andmed ja teabe, sealhulgas lõike 2 rakendusmeetmed. Kumbki kokkuleppeosaline võib taotleda olukorra läbivaatamist ühiskomitees.

(7) Piirialatöötajate suhtes arvulisi piirnorme ei kohaldata.

(8) Sotsiaalkindlustust ja töötuskindlustuse retrotsessiooni käsitlevad üleminekusätted on esitatud II lisa protokollis.

Artikkel 11

Kaebuste menetlemine

(1) Käesolevas kokkuleppes hõlmatud isikutel on õigus esitada pädevatele asutustele kaebusi kokkuleppe kohaldamise kohta.

(2) Kaebusi tuleb menetleda mõistliku aja jooksul.

(3) Käesoleva kokkuleppes hõlmatud isikutel on võimalik esitada pädevale riiklikule kohtuasutusele edasikaebus kaebuste suhtes tehtud otsuste või mõistliku aja jooksul tegemata otsuse kohta.

Artikkel 12

Soodsamad sätted

Käesolev kokkulepe ei välista kokkuleppeosaliste kodanike ja nende pereliikmete suhtes soodsamate riiklike sätete kohaldamist.

Artikkel 13

Olemasoleva olukorra säilitamine

Kokkuleppeosalised kohustuvad käesoleva kokkuleppes reguleeritud valdkondades mitte vastu võtma uusi kitsendavaid meetmeid teineteise kodanike suhtes.

Artikkel 14

Ühiskomitee

(1) Käesolevaga moodustatakse kokkuleppeosaliste esindajatest koosnev ühiskomitee. Komitee vastutab kokkuleppe haldamise ja nõuetekohase kohaldamise eest. Selleks annab ta välja soovitusi. Ühiskomitee teeb otsuseid kokkuleppes sätestatud juhtudel. Ühiskomitee teeb otsuseid vastastikuse kokkuleppe alusel.

(2) Tõsiste majanduslike või sotsiaalsete raskuste korral tuleb ühiskomitee ükskõik kumma kokkuleppeosalise taotlusel kokku, et läbi vaadata olukorra parandamiseks vajalikud meetmed. Ühiskomitee võib 60 päeva jooksul taotluse esitamise kuupäevast otsustada, milliseid meetmeid võtta. Ühiskomitee võib seda ajavahemikku pikendada. Selliseid meetmeid võib võtta üksnes nii suures ulatuses ja nii pikaks ajaks, kui on tingimata vaja olukorra parandamiseks. Eelistatakse meetmeid, mis kõige vähem segavad käesoleva kokkuleppe toimimist.

- (3) Et kokkulepet nõuetekohaselt rakendada, vahetavad kokkuleppeosalised korrapäraselt teavet ning konsulteerivad ühe kokkuleppeosalise taotlusel ühiskomitees.
- (4) Ühiskomitee tuleb kokku vastavalt vajadusele, kuid vähemalt kord aastas. Kumbki kokkuleppeosaline võib nõuda koosoleku kokkukutsumist. Ühiskomitee tuleb kokku 15 päeva jooksul lõikes 2 nimetatud taotluse esitamisest.
- (5) Ühiskomitee võtab vastu oma töökorra, mis muu hulgas sisaldab sätteid koosoleku kokkukutsumise, eesistuja nimetamise ja tema volituste aja kohta.
- (6) Ühiskomitee võib vastu võtta otsuse mis tahes muu töö- või eksperdirühma moodustamise kohta, mis abistaks teda ülesannete täitmisel.

Artikkel 15

Lisad ja protokollid

Käesoleva kokkuleppe lisad ja protokollid on selle lahutamatu osa. Deklaratsioonid sisalduvad lõppaktis.

Artikkel 16

Viide ühenduse õigusele

- (1) Käesoleva kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks võtavad kokkuleppeosalised kõik meetmed, et tagada nendevahelistes suhetes samaväärsete õiguste ja kohustuste kohaldamine kui nendes Euroopa Ühenduse õigusaktides, millele viidatakse.
- (2) Niivõrd kui käesoleva kokkuleppe kohaldamine on seotud Ühenduse õiguse põhimõtetega, tuleb arvestada asjaomast Euroopa Ühenduste Kohtu pretsedendiõigust enne käesoleva kokkuleppe allkirjastamist. Pärast seda kuupäeva kehtestatud pretsedendiõigusest antakse Šveitsile teada. Kokkuleppe nõuetekohase toimimise tagamiseks määrab ühiskomitee ühe kokkuleppeosalise taotlusel kindlaks kõnealuse pretsedendiõiguse mõjud.

Artikkel 17

Õiguse edasiarendamine

- (1) Kokkuleppeosaline teatab teisele kokkuleppeosalisele ühiskomitee kaudu käesoleva kokkuleppega reguleeritavas valdkonnas riiklike õigusaktide muutmiseelnõude vastuvõtmise menetluse alustamisest või sellest, kui muudetakse nende asutuste pretsedendiõigust, kelle otsuste peale ei saa riikliku õiguse alusel edasi kaevata..
- (2) Ühiskomitee arutab sellise muudatuse võimalikke mõjusid käesoleva kokkuleppe nõuetekohasele toimimisele.

Artikkel 18

Läbivaatamine

Kui kokkuleppeosaline soovib käesoleva kokkuleppe läbivaatamist, esitab ta ühiskomiteele sellekohase ettepaneku. Käesoleva kokkuleppe muudatused jõustuvad pärast vastava riikliku menetluse lõpetamist, välja arvatud II ja III lisa muudatused, mis võetakse vastu ühiskomitee otsusega ja võivad jõustuda kohe pärast kõnealuse otsuse tegemist.

Artikkel 19

Vaidluste lahendamine

- (1) Kokkuleppeosalised võivad pöörduda käesoleva kokkuleppe tõlgendamise või kohaldamisega seotud vaidlusküsimustes ühiskomitee poole.
- (2) Ühiskomitee võib vaidluse lahendada. Vastuvõetava lahenduse leidmiseks esitatakse ühiskomiteele kõik andmed, mis võivad osutada vajalikuks olukorra põhjalikul uurimisel. Sel eesmärgil kaalub ühiskomitee kõiki võimalusi käesoleva kokkuleppe nõuetekohase toimimise säilitamiseks.

Artikkel 20

Seos kahepoolsete sotsiaalkindlustuskokkulepetega

Kui II lisas ei ole ette nähtud teisiti, peatuvad Šveitsi ja Euroopa Ühenduse liikmesriikide vahel sõlmitud kahepoolsed sotsiaalkindlustuskokkulepped käesoleva kokkuleppe jõustumisel niivõrd, kuivõrd viimane reguleerib sama valdkonda.

Artikkel 21

Seos topeltmaksustamist käsitlevate kahepoolsete kokkulepetega

- (1) Käesolev kokkulepe ei mõjuta topeltmaksustamist käsitlevate Šveitsi ja Euroopa Ühenduse liikmesriikide vaheliste kahepoolsete kokkulepete sätteid. Eelkõige ei mõjuta käesolev kokkulepe topeltmaksustamist käsitlevates kokkulepetes esitatud "piirialatöötaja" mõistet.
- (2) Käesoleva kokkuleppe sätteid ei tohi tõlgendada nii, nagu takistaksid need kokkuleppeosalisi eristamast oma asjakohaste maksusätete kohaldamisel maksumaksjaid, kelle olukord ei ole võrreldav eeskätt elukoha poolest.
- (3) Ükski käesoleva kokkuleppe säte ei takista kokkuleppeosalisi vastu võtmast või kohaldamast meetmeid, mis tagavad maksude kehtestamise, tasumise ja tõhusa sissenõudmise või ennetavad maksudest kõrvalehoidumist kokkuleppeosaliste riiklike maksuseaduste või Šveitsi ja ühe või mitme Euroopa Ühenduse liikmesriigi vahel topeltmaksustamise vältimiseks sõlmitud kokkulepete või mis tahes muude maksukokkulepete kohaselt.

Artikkel 22

Seos kahepoolsete kokkulepetega, mis ei käsitle sotsiaalkindlustust ega topeltmaksustamist

- (1) Olenemata artiklitest 20 ja 21 ei mõjuta käesolev kokkulepe Šveitsi ja Euroopa Ühenduse ühe või mitme liikmesriigi vahel sõlmitud selliste kokkulepete kohaldamist, mis käsitlevad üksikisikuid, ettevõtjaid, piiriülest koostööd või kohalikku piiriliiklust, kui kõnealused kokkulepped on kooskõlas käesoleva kokkuleppega.
- (2) Kui nimetatud kokkulepete ja käesoleva kokkuleppe vahel esineb kokkusobimatust, kohaldatakse viimast.

Artikkel 23

Omandatud õigused

Kokkuleppe lõpetamine või pikendamata jätmine ei mõjuta üksikisikute omandatud õigusi. Kokkuleppeosalised otsustavad vastastikusel kokkuleppel, milliseid meetmeid võtta õiguste suhtes, mille omandamine on käimas.

Artikkel 24

Territoriaalne kohaldamisala

Käesolevat kokkulepet kohaldatakse ühelt poolt Šveitsi territooriumi ja teiselt poolt territooriumide suhtes, kus kohaldatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingut selles asutamislepingus sätestatud tingimustel.

Artikkel 25

Jõustumine ja kehtivusaeg

- (1) Kokkuleppeosalised ratifitseerivad käesoleva kokkuleppe või kiidavad selle heaks oma menetluskorra kohaselt. Kokkulepe jõustub järgmise seitsme kokkuleppe ratifitseerimis- või heakskiitmiskirjadehoiuleandmise kohta viimase teate saatmisele järgneva ülejärgmise kuu esimesel päeval:

kokkulepe isikute vaba liikumise kohta,

õhutranspordi alane kokkulepe,

kaupade ja reisijate raudtee- ja maanteeveo kokkulepe,

põllumajandustoodetega kauplemise kokkulepe,

vastavushindamise vastastikuse tunnustamise kokkulepe,

riigihangete teatavaid aspekte käsitlev kokkulepe,

teadus- ja tehnikaalase koostöö kokkulepe.

- (2) Käesolev kokkulepe on sõlmitud esialgu seitsmeks aastaks. Seda pikendatakse piiramatult, kui Euroopa Ühendus või Šveits ei teata teisele kokkuleppeosalisele pikendamata jätmisest enne esialgse tähtaja lõppu. Niisuguse teatamise puhul kohaldatakse artiklit 4.
- (3) Euroopa Ühendus või Šveits võivad kokkuleppe lõpetada, teatades sellest teisele kokkuleppeosalisele. Niisuguse teatamise puhul kohaldatakse artiklit 4.
- (4) Lõikes 1 nimetatud seitsme kokkuleppe kohaldamine lõpetatakse kuus kuud pärast lõikes 2 nimetatud pikendamata jätmisest teatamist või lõikes 3 nimetatud kokkuleppe lõpetamist.

Koostatud tuhande üheksasaja üheksakümne üheksanda aasta kahekümne esimesel juunil Luxembourg'is kahes eksemplaris hispaania, taani, saksa, kreeka, inglise, prantsuse, itaalia, hollandi, portugali, soome ja rootsi keeles, kusjuures kõik tekstid on võrdselt autentsed.

I lisa

Isikute vaba liikumine

I ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Sisenemine ja lahkumine

(1) Kokkuleppeosalised lubavad teiste kokkuleppeosaliste kodanikel ja nende pereliikmetel käesoleva lisa artikli 3 tähenduses ning lähetatud töötajatel käesoleva lisa artikli 17 tähenduses siseneda oma territooriumile lihtsalt kehtiva isikutunnistuse või passi esitamisel.

Sissesõiduviisat ega muid samaväärseid dokumente ei või nõuda, see ei kehti pereliikmete või käesoleva lisa artikli 17 tähenduses lähetatud isikute suhtes, kellel ei ole kokkuleppeosalise kodakondsust. Asjaomane kokkuleppeosaline tagab sellistele isikutele kõik võimalused vajalike viisade saamiseks.

(2) Kokkuleppeosalised lubavad teiste kokkuleppeosaliste kodanikel ja nende pereliikmetel käesoleva lisa artikli 3 tähenduses ning lähetatud töötajatel käesoleva lisa artikli 17 tähenduses lahkuda oma territooriumilt lihtsalt kehtiva isikutunnistuse või passi esitamisel. Kokkuleppeosalised ei või teiste kokkuleppeosaliste kodanikelt nõuda väljasõiduviisat ega muid samaväärseid dokumente.

Kokkuleppeosalised väljastavad kooskõlas riiklike õigusaktidega sellistele kodanikele isikutunnistuse või passi, kus on märgitud eelkõige isiku kodakondsus, või pikendavad sellise passi või isikutunnistuse kehtivust.

Pass peab kehtima vähemalt kõikide kokkuleppeosaliste territooriumidel ja nendes riikides, mille isik peab ühest riigist teise siirdumiseks läbima. Kui pass on ainus dokument, mille alusel isik võib seaduslikult riigist lahkuda, peab selle kehtivus olema vähemalt viis aastat.

Artikkel 2

Riigis elamine ja majandustegevus

(1) Ilma et see piiraks käesoleva kokkuleppe artikli 10 ja käesoleva lisa VII peatüki sätete kohaldamist üleminekuperioodil, on kokkuleppeosaliste kodanikel õigus elada ja osaleda majandustegevuses teise kokkuleppeosalise territooriumil II–IV peatükis ettenähtud korra kohaselt. Nimetatud õigust kinnitatakse elamisloa väljastamisega või piiriala elanike puhul erilubade väljastamisega.

Kokkuleppeosalise kodanikel on ka õigus minna teise kokkuleppeosalise territooriumile või jääda sinna pärast vähem kui aasta kestnud töötamisperioodi lõppu eesmärgiga leida tööd ning elada seal mõõduka ajavahemiku jooksul, mis võib kesta kuni kuus kuud, et tutvuda oma kutsekvalifikatsioonile vastavate töövõimalustega ja teha töökoha saamiseks asjakohaseid toiminguid. Tööotsijatel on õigus saada asjaomase kokkuleppeosalise territooriumil sama abi, mida kõnealuse riigi tööhõiveasutused pakuvad oma kodanikele. Sellise elamisperioodi vältel võib nimetatud isikud sotsiaalkindlustusskeemidest välja jätta.

(2) Kokkuleppeosaliste kodanikel, kes ei osale vastuvõtjariigis majandustegevuses ja kellel ei ole elamisõigust käesoleva kokkuleppe muude sätete alusel, on teise kokkuleppeosalise territooriumil elamise õigus, kui nad täidavad V peatükis sätestatud tingimusi. Nimetatud

õigust kinnitatakse elamisloa väljastamisega.

(3) Kokkuleppeosalise kodanikele ettenähtud elamis- või eriluba väljastatakse ja pikendatakse tasuta või niisuguse tasu eest, mis ei ületa summat, mida selle kokkuleppeosalise kodanikud peavad tasuma isikutunnistuste väljastamise eest. Kokkuleppeosalised võtavad vajalikke meetmeid, et lihtsustada kõikvõimalikul viisil kõnealuste dokumentide saamisega seotud formaalsusi ja menetlust.

(4) Kokkuleppeosalised võivad nõuda, et teise kokkuleppeosalise kodanikud teataksid oma viibimisest nende territooriumil.

Artikkel 3

Pereliikmed

(1) Elamisõigusega ühe kokkuleppeosalise kodanikul on õigus kutsuda oma pereliikmed enda juurde elama. Töötajal peab olema oma pere majutamiseks elamispind, mis vastab selle piirkonna omamaiste töötajate elamispinna tavapärastele standarditele, kuid selle sätte tulemuseks ei tohi olla vahetegemine omamaiste töötajate ja teise kokkuleppeosalise kodanikest töötajate vahel.

(2) Sõltumata kodakondsusest loetakse pereliikmeteks järgmisi isikuid:

a) abikaasa ning töötaja ja tema abikaasa alanejad sugulased, kes on kas alla 21aastased või ülalpeetavad;

b) töötaja ja tema abikaasa ülenejad sugulased, kes on ülalpeetavad;

c) õpilase puhul tema abikaasa ja nende ülalpeetavad lapsed.

Kokkuleppeosalised hõlbustavad käesoleva lõike punktides a, b ja c käsitlemata pereliikme lubamist oma territooriumile, kui see isik on kokkuleppeosalise kodaniku ülalpeetav või elas lähteriigis temaga ühes leibkonnas.

(3) Kokkuleppeosalise kodaniku pereliikmele elamisloa väljastamiseks võivad kokkuleppeosalised nõuda ainult järgmisi dokumente:

a) dokument, mille alusel nad nende territooriumile sisenesid;

b) päritolu- või lähteriigi pädeva asutuse väljastatud dokument, mis tõendab nende sugulussidemeid;

c) ülalpeetavate puhul päritolu- või lähteriigi pädeva asutuse väljastatud dokument, mis tõendab, et nad on lõikes 1 nimetatud isiku ülalpeetavad või elavad temaga selles riigis ühes leibkonnas.

(4) Pereliikmele väljastatud elamisluba kehtib sama kaua kui selle isiku elamisluba, kelle ülalpeetav ta on.

(5) Elamisloaga isiku abikaasal ja tema alla 21aastastel või ülalpeetavatel lastel on õigus osaleda majandustegevuses olenemata kodakondsusest.

(6) Olenemata sellest, kas kokkuleppeosalise kodanik osaleb või on osalenud teise

kokkuleppeosalise territooriumil majandustegevuses, on temaga koos teise kokkuleppeosalise territooriumil elavatel lastel õigus saada üldharidust, väljaõpet või osaleda kutseõpet vastuvõtjariigi kodanikega samadel tingimustel.

Kokkuleppeosalised toetavad algatusi, mis võimaldavad kõnealustel lastel eespool nimetatud koolitust saada võimalikult soodsatel tingimustel.

Artikkel 4

Õigus jääda teise kokkuleppeosalise territooriumile

(1) Kokkuleppeosalise kodanikel ja nende pereliikmetel on õigus jääda teise kokkuleppeosalise territooriumile pärast majandustegevuse lõppu.

(2) Vastavalt kokkuleppe artiklile 16 viidatakse määrusele (EMÜ) nr 1251/70 (EÜT L 142, 1970, lk 24)¹ ja direktiivile 75/34/EMÜ (EÜT L 14, 1975, lk 10).¹

Artikkel 5

Avalik kord

(1) Käesoleva kokkuleppe sätete kohaselt antud õigusi võib piirata üksnes meetmetega, mis on õigustatud avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu seisukohast.

(2) Vastavalt kokkuleppe artiklile 16 viidatakse direktiividele 64/221/EMÜ (EÜT L 56, 1964, lk 850),² 72/194/EMÜ (EÜT L 121, 1972, lk 32)² ja 75/35/EMÜ (EÜT L 14, 1975, lk 14).²

II TÖÖTAJAD

Artikkel 6

Riigis elamist käsitlevad eeskirjad

(1) Palgatöötaja, kes on kokkuleppeosalise kodanik (edaspidi "töötaja") ja kelle on tööle võtnud vastuvõtjariigi tööandja üheks aastaks või pikemaks ajaks, saab elamisloa, mis kehtib vähemalt viis aastat väljaandmise kuupäevast. Seda pikendatakse automaatselt vähemalt viieks aastaks. Kui elamisluba pikendatakse esimest korda, võib selle kehtivust piirata, kuid mitte lühemaks kui üks aasta, kui töötaja on liikmesriigis olnud endast sõltumatutel põhjustel töötu kauem kui 12 järjestikust kuud.

(2) Töötaja, kes on vastuvõtjariigis tööle võetud enam kui kolm kuud, kuid alla aasta kestvaks perioodiks, saab elamisloa, mis kehtib sama kaua kui tema tööleping.

Töötaja, kes on tööle võetud kuni kolmeks kuuks, ei vaja elamisluba.

(3) Elamislubade väljastamisel võivad kokkuleppeosalised nõuda töötajalt ainult järgmiste dokumentide esitamist:

a) dokument, mille alusel ta nende territooriumile sisenes;

¹ Nagu kehtib kokkuleppe allkirjastamise kuupäeval.

² Nagu kehtib kokkuleppe allkirjastamise kuupäeval.

- b) lepinguline avaldus või tööandja kirjalik kinnitus töölevõtmise kohta.
- (4) Elamisluba kehtib kõikjal selle väljastanud riigi territooriumil.
- (5) Teises riigis elamine, kui see ei ületa kuut järjestikust kuud ja eemalviibimine seoses ajateenistusega ei mõjuta elamisloa kehtivust.
- (6) Kehtivat elamisluba ei või tühistada ainult selle põhjendusega, et töötaja ei tööta enam, kuna on haiguse või õnnetuse tagajärjel ajutiselt töövõimetu või töötanud endast sõltumatutel põhjustel, mida pädev tööhõivetalitus on tõendanud.
- (7) Formaalsuste täitmine elamisloa saamiseks ei tohi takistada taotleja viivitamatut tööleasumist sõlmitud lepingu alusel.

Artikkel 7

Piirialatöötajad

- (1) Piirialatöötaja on kokkuleppeosalise kodanik, kelle elukoht on kokkuleppeosalise territooriumil ja kes töötab teise kokkuleppeosalise territooriumil, naastes oma elukohta üldjuhul iga päev või vähemalt kord nädalas.
- (2) Piirialatöötajatelt ei nõuta elamisluba.

Töötamisriigi pädevad asutused võivad siiski väljastada piirialatöötajale eriloa, mis kehtib vähemalt viis aastat või tema töötamisaja lõpuni, kui viimane kestab rohkem kui kolm kuud, kuid vähem kui ühe aasta. Luba pikendatakse vähemalt viieks aastaks, tingimusel et piirialatöötaja esitab tõendi, et ta tõesti majandustegevuses osaleb.

- (3) Eriluba kehtib kõikjal selle väljastanud riigi territooriumil.

Artikkel 8

Tööalane ja geograafiline liikuvus

- (1) Töötajatel on õigus geograafilisele ja tööalasele liikuvusele kogu vastuvõtjariigi territooriumil.
- (2) Tööalane liikuvus hõlmab tööandja, töö ja ameti vahetust ning siirdumist palgatöölt füüsilisest isikust ettevõtjaks. Geograafiline liikuvus hõlmab töö- ja elukoha vahetust.

Artikkel 9

Võrdne kohtlemine

- (1) Töötajat, kes on kokkuleppeosalise kodanik, ei tohi teise kokkuleppeosalise territooriumil tema kodakondsuse tõttu kohelda tööhõive- ja töötingimuste suhtes teisiti kui vastuvõtjariigi kodanikest töötajaid, eelkõige seoses töötasu, vallandamise, töötuks jäämise puhul tööle ennistamise või uue töökoha leidmisega.
- (2) Töötajal ja tema käesoleva lisa artiklis 3 nimetatud pereliikmetel on samad maksu- ja sotsiaalsoodustused kui vastuvõtjariigi kodanikest töötajatel ja nende pereliikmetel.
- (3) Töötajal on ka õigus saada vastuvõtjariigi kodanikest töötajatega samadel alustel ja tingimustel koolitust kutseõppeasutustes, kutsealase ümberõppe asutustes ja kutsealase

rehabilitatsiooni keskustes.

(4) Töö saamise võimalust, tööhõivet, töötasu ja muid töölevõtu- või töölt vabastamise tingimusi käsitlevad punktid kollektiiv- või individuaallempingus või ükskõik millises teises kollektiivselt kokkulepitud dokumendis, on automaatselt õigustühised, kui need sätestavad või lubavad diskrimineerivaid tingimusi välismaalastest töötajate suhtes, kes on kokkuleppeosaliste kodanikud.

(5) Töötajal, kes on ühe kokkuleppeosalise kodanik ja kes töötab teise kokkuleppeosalise territooriumil, on samasugune õigus kuuluda ametiühingutesse ja kasutada sellest tulenevaid õigusi, kaasa arvatud hääleõigus ja õigus kuuluda ametiühinguorganisatsiooni täitev- ja juhtorganitesse; töötajal võidakse mitte lubada osaleda avalik-õiguslike juriidiliste isikute juhtimises ja olla avalik-õiguslikul ametikohal. Lisaks sellele on tal õigus olla valitud ettevõtte töötajate esinduskogusse.

Need sätted ei piira vastuvõtjariigi selliste õigusnormide kohaldamist, mis annavad teise kokkuleppeosalise kodanikust töötajale ulatuslikumad õigused.

(6) Ilma et see piiraks käesoleva lisa artikli 26 kohaldamist, on töötajal, kes on ühe kokkuleppeosalise kodanik ja kes töötab teise kokkuleppeosalise territooriumil, elamispinna suhtes kõik õigused ja soodustused, mida antakse vastuvõtjariigi kodanikest töötajatele, kaasa arvatud talle vajaliku elamispinna omandiõiguse omandamine.

Sellisel töötajal on vastuvõtjariigi kodanikega sama õigus registreerida end korteritaotlejate nimekirjas piirkonnas, kus ta töötab, kui niisugune nimekiri on olemas, tal on õigus sellest tulenevatele soodustustele ja eelistele.

Kui töötaja pereliikmed on jäänud tema lähteriiki, loetakse nad selles suhtes töötajaga ühes piirkonnas elavaiks, kui ka vastuvõtjariigi töötajad saavad kasu samasugusest eeldusest.

Artikkel 10

Avalikus teenistuses töötamine

Kokkuleppeosalise palgatöötajast kodanikule võidakse keelduda anda õigust töötada avalikus teenistuses, mis on seotud avaliku võimu teostamisega ja mille eesmärk on kaitsta kõnealuse riigi või teiste avalik-õiguslike isikute üldisi huve.

Artikkel 11

Koostöö tööturuteenuste valdkonnas

Kokkuleppeosalised teevad koostööd EURES-võrgustiku (Euroopa tööturuasutuste süsteem) raames, eelkõige luues kontakte, viies kokku tööpakkumisi ja -taotlusi, samuti vahetades teavet tööturu olukorra ning elu-ja töötingimuste kohta.

III FÜÜSILISEST ISIKUST ETTEVÕTJAD

Artikkel 12

Riigis elamist käsitlevad eeskirjad

(1) Kokkuleppeosalise kodanik, kes soovib siirduda teise kokkuleppeosalise territooriumile eesmärgiga alustada seal tegevust füüsilisest isikust ettevõtjana (edaspidi „füüsilisest isikust

ettevõtja“), saab elamisloa, mis kehtib vähemalt viis aastat alates väljaandmise kuupäevast, tingimusel et ta esitab pädevatele riiklikele asutustele tõendi selle kohta, et ta on tegevust alustanud või alustamas.

(2) Elamisluba pikendatakse automaatselt vähemalt viieks aastaks, tingimusel et füüsilisest isikust ettevõtja esitab pädevatele riiklikele asutustele tõendi selle kohta, et ta tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana.

(3) Elamislubade väljastamisel võivad kokkuleppeosalised nõuda füüsilisest isikust ettevõtjalt ainult järgmiste dokumentide esitamist:

- a) dokument, mille alusel ta nende territooriumile sisenes;
- b) lõigetes 1 ja 2 osutatud tõendid.

(4) Elamisluba kehtib kõikjal selle väljastanud riigi territooriumil.

(5) Teises riigis elamine, kui see ei ületa kuut järjestikust kuud, ja eemalviibimine seoses ajateenistusega ei mõjuta elamisloa kehtivust.

(6) Lõikes 1 nimetatud isiku kehtivat elamisluba ei või tühistada ainult selle põhjendusega, et ta ei tööta, kuna on haiguse või õnnetuse tagajärjel ajutiselt töövõimetu.

Artikkel 13

Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevad piirialatöötajad

(1) Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsev piirialatöötaja on kokkuleppeosalise kodanik, kelle elukoht on kokkuleppeosalise territooriumil ja kes tegutseb teise kokkuleppeosalise territooriumil füüsilisest isikust ettevõtjana, naastes oma elukohta üldjuhul iga päev või vähemalt kord nädalas.

(2) Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevatelt piirialatöötajatelt ei nõuta elamisluba.

Kõnealuse riigi pädevad riiklikud asutused võivad füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevale piirialatöötajale siiski väljastada eriloa kehtivusega vähemalt viis aastat, tingimusel et füüsilisest isikust ettevõtja esitab pädevatele riiklikele asutustele tõendi selle kohta, et ta tegutseb või kavatseb tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana. Nimetatud luba pikendatakse vähemalt viieks aastaks, tingimusel et kõnealune piirialatöötaja esitab tõendi, et ta tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana.

(3) Eriluba kehtib kõikjal selle väljastanud riigi territooriumil.

Artikkel 14

Töölane ja geograafiline liikuvus

(1) Füüsilisest isikust ettevõtjatel on õigus geograafilisele ja töölasele liikuvusele kogu vastuvõtjariigi territooriumil.

(2) Töölane liikuvus hõlmab tööandja, töökoha ja ameti vahetust ning siirdumist füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemiselt palgatööle. Geograafiline liikuvus hõlmab töö- ja elukoha vahetust.

Artikkel 15

Võrdne kohtlemine

- (1) Füüsilisest isikust ettevõtjaks saamise ja sellena tegutsemise osas tuleb füüsilisest isikust ettevõtjale tagada vähemalt sama soodsad tingimused kui vastuvõtjariigi kodanikele.
- (2) Käesoleva lisa artiklit 9 kohaldatakse *mutatis mutandis* käesolevas peatükis nimetatud füüsilisest isikust ettevõtjate suhtes.

Artikkel 16

Avaliku võimu teostamine

Füüsilisest isikust ettevõtjale võidakse keelduda andaõigust tegutseda valdkonnas, mis on kas või juhuti seotud avaliku võimu teostamisega.

IV TEENUSTE OSUTAMINE

Artikkel 17

Teenuseid osutavad isikud

Käesoleva kokkuleppe artikli 5 kohaselt on seoses teenuste osutamisega keelatud:

- a) mis tahes viisil piirata kokkuleppeosalise territooriumil niisuguste piiriüleste teenuste osutamist, mille kestus ei ületa 90 tegelikku tööpäeva kalendriaastas;
- b) mis tahes viisil piirata artikli 5 lõikes 2 käsitletud sisenemis- ja elamisõigust, mis on seotud:
 - i) teenuseid osutavate isikutega, kes on Euroopa Ühenduse või Šveitsi kodanikud ja tegutsevad selle kokkuleppeosalise territooriumil, mis ei ole teenuseid saava isiku asukohamaa;
 - ii) kokkuleppeosalise tavapärasel tööturul tegevate teenuseid osutavate isikute palgatöötajatega, olenemata nende kodakondsusest, kes on lähetatud teise kokkuleppeosalise territooriumile teenuseid osutama, ilma et see piiraks artikli 1 kohaldamist.

Artikkel 18

Käesoleva lisa artiklit 17 kohaldatakse äriühingute suhtes, mis on loodud vastavalt Euroopa Ühenduse liikmesriigi või Šveitsi seadustele ja mille registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või põhitegevuskoht asub kokkuleppeosalise territooriumil.

Artikkel 19

Teenuseid osutav isik, kellel on teenuse osutamise õigus või volitused, võib teenuse osutamise eesmärgil selles riigis, kus teenust osutatakse, vastavalt käesolevale lisale ning II ja III lisale ajutiselt tegutseda samadel tingimustel, mis on tagatud selle riigi kodanikele.

Artikkel 20

- (1) Käesoleva lisa artikli 17 punktis b nimetatud isikutelt, kellel on teenuse osutamise õigus, ei nõuta elamisluba kuni 90 päeva kestva elamisperioodi puhul. Sellist elamisperioodi reguleerivad artiklis 1 nimetatud dokumendid, millega asjaomasele territooriumile siseneti.

(2) Artikli 17 punktis b nimetatud isikutele, kellel on teenuse osutamise õigus või volitused üle 90 päeva kestvaks ajavahemikuks, antakse selle õiguse tõendamiseks elamisluba, mis kehtib teenuste osutamiseks ettenähtud aja jooksul.

(3) Elamisluba kehtib kõikjal Šveitsi territooriumil või asjaomase Euroopa Ühenduse liikmesriigi territooriumil.

(4) Elamislubade väljastamiseks võivad kokkuleppeosalised nõuda käesoleva lisa artikli 17 punktis b nimetatud isikutelt ainult järgmiste dokumentide esitamist:

- a) dokument, mille alusel nad nende territooriumile sisenesid;
- b) tõend selle kohta, et nad osutavad või kavatsevad osutada teenust.

Artikkel 21

(1) Käesoleva lisa artikli 17 punktis a nimetatud teenuste osutamise kogukestus ei või ületada 90 tegelikku tööpäeva kalendriaastas, olenemata sellest, kas teenuseid osutatakse pidevalt või periooditi.

(2) Lõike 1 sätted ei mõjuta teenuseid osutava isiku juriidiliste kohustuste täitmist teenuse saajatele antud garantiidele vastavalt või vääramatu jõu juhtudel.

Artikkel 22

(1) Käesoleva lisa artikleid 17 ja 19 ei kohaldata tegevuse suhtes, mis on kas või juhtu seotud avaliku võimu teostamisega kõnealuse kokkuleppeosalise territooriumil.

(2) Käesoleva lisa artiklid 17 ja 19 ning nende alusel võetud meetmed ei takista selliste õigusnormide kohaldamist, millega sätestatakse teenuste osutamise eesmärgil lähetatud töötajate elu- ja töötingimused. Vastavalt käesoleva kokkuleppe artiklile 16 viidatakse 16. detsembri 1996. aasta direktiivile 96/71/EÜ, mis käsitleb töötajate lähetamist seoses teenuste osutamisega (EÜT L 18, 21.01.1997, lk 1).¹

(3) Käesoleva lisa artikli 17 punkti a ja artikli 19 kohaldamine ei mõjuta selliste õigusnormide kohaldamist, mis kehtivad kokkuleppeosaliste territooriumil käesoleva kokkuleppe jõustumise ajal ja mis on seotud:

- i) ajutise tööhõivega tegelevate asutuste tegevusega;
- ii) finantsteenustega, mille osutamise tingimuseks on kokkuleppeosalise territooriumil antud eelluba ja mille osutaja suhtes selle kokkuleppeosalise asutused teostavad usaldusnormatiivide täitmise järelevalvet.

(4) Käesoleva lisa artikli 17 punkti a ja artikli 19 kohaldamine ei mõjuta kokkuleppeosaliste vastavate õigusnormide kohaldamist, mis käsitlevad kuni 90 tegelikku tööpäeva kestvate üldsuse huvides möödapääsmatute nõuete täitmiseks vajalike teenuste osutamist.

Artikkel 23

Teenuseid saavad isikud

¹ Nagu kehtib kokkuleppe allkirjastamise kuupäeval.

(1) Isikult, kes on teenuse saaja käesoleva kokkuleppe artikli 5 lõike 3 tähenduses, ei nõuta elamisluba kolmekuulise või lühema elamisperioodi jaoks. Üle kolmekuulise elamisperioodi jaoks väljastatakse teenuse saajale elamisluba, mis kehtib sama kaua, kui talle osutatav teenus. Sellise elamisperioodi vältel võib nimetatud isikud sotsiaalkindlustusskeemidest välja jätta.

(2) Elamisluba kehtib kõikjal selle väljastanud riigi territooriumil.

V ISIKUD, KES EI OSALE MAJANDUSTEGEVUSES

Artikkel 24

Riigis elamist käsitlevad eeskirjad

(1) Kokkuleppeosalise kodanik, kes ei osale oma elukohariigis majandustegevuses ja kellel ei ole elamisõigust käesoleva kokkuleppe muude sätete alusel, saab elamisloa kehtivusega vähemalt viis aastat, tingimusel et ta esitab pädevatele riiklikele asutustele tõendi selle kohta, et tal on enda ja oma pereliikmete jaoks olemas:

a) piisavad rahalised vahendid, et seal elamise ajal mitte taotleda sotsiaaltoetusi;

b) kõiki riske hõlmav haiguskindlustus.¹ Vajaduse korral võivad kokkuleppeosalised nõuda elamisloa kehtivuse kinnitamist pärast kaht esimest elamisaastat.

(2) Rahalisi vahendeid peetakse piisavaks siis, kui need ületavad summa, mille puhul vastuvõtjariigi kodanikud võiksid oma olukorrale või asjakohasel juhul oma perekonna olukorrale osutades taotleda sotsiaaltoetusi. Kui seda tingimust ei ole võimalik kohaldada, loetakse rahalised vahendid piisavaks siis, kui need ületavad vastuvõtjariigis makstava miinimumpensioni taseme.

(3) Isikud, kes on kokkuleppeosalise territooriumil töötanud alla ühe aasta, võivad seal elada, kui nad täidavad käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimusi. Töötushüvitis, mida neil on õigus saada riiklike õigusaktide alusel, vajaduse korral täiendatuna II lisa sätetega, loetakse rahalisteks vahenditeks käesoleva artikli lõike 1 punkti a ja lõike 2 tähenduses.

(4) Õpilane, kellel ei ole käesoleva kokkuleppe muude sätete alusel õigust elada teise kokkuleppeosalise territooriumil, saab elamisloa koolituse ajaks, või kui koolitus kestab üle ühe aasta, üheks aastaks, tingimusel et ta esitab asjaomasele riiklikule asutusele viimase nõuetele vastava õiendi või soovi korral mis tahes muu vähemalt samaväärse dokumendi, mis tõendab, et tal on piisavalt rahalisi vahendeid tagamaks, et ta ise, tema abikaasa või ülalpeetavad lapsed ei taotle vastuvõtjariigis viibimise ajal sotsiaaltoetusi, ning tingimusel et õpilane on registreeritud heakskiidetud õppeasutuses põhitegevusena kutseõppe kursustel osalemiseks ning et tal on kõiki riske hõlmav tervisekindlustus. Käesolev kokkulepe ei reguleeri juurdepääsu kutseõppe võimalustele ega käesolevas artiklis käsitletud õpilastele antavat toimetulekutoetust.

(5) Elamisluba pikendatakse automaatselt vähemalt viieks aastaks, kui selle saamise tingimused on endiselt täidetud. Õpilaste elamislubasid pikendatakse kord aastas vastavalt järelejäanud õppeperioodi pikkusele.

(6) Teises riigis elamine, kui see ei ületa kuut järjestikust kuud, ja eemalviibimine seoses

¹ Šveitsis peab selliste isikute haiguskindlustus, kes ei vali Šveitsi oma elukohaks hõlmama ka õnnetus- ning rasedus- ja sünnituskindlustust.

ajateenistusega ei mõjuta elamisloa kehtivust.

(7) Elamisluba kehtib kõikjal selle väljastanud riigi territooriumil.

(8) Elamisõigus kehtib senikaua kui õiguse kasutajad täidavad lõikes 1 sätestatud tingimusi.

VI KINNISVARA SOETAMINE

Artikkel 25

(1) Kokkuleppeosalise kodanikul, kellel on vastuvõtjariigis elamise õigus ja kelle põhielukoht on seal, on kinnisvara soetamisel kõnealuse riigi kodanikega samad õigused. Ta võib igal ajal asjaomaste riikike õigusaktide kohaselt valida vastuvõtjariigi oma põhielukohaks, olenemata oma töösuhte kestusest. Vastuvõtjariigist lahkumine ei too kaasa kohustust kõnealusest omandist loobumiseks.

(2) Kokkuleppeosalise kodanikul, kellel on vastuvõtjariigis elamise õigus, kuid kelle põhielukoht ei ole seal, on tema majandustegevusega seotud kinnisvara soetamisel kõnealuse riigi kodanikega samad õigused. Vastuvõtjariigist lahkumine ei too kaasa kohustust kõnealusest omandist loobumiseks. Kõnealune isik võib saada õiguse lisaeluaseme või puhkeotstarbelise majutuskoha soetamiseks. Käesolev kokkulepe ei mõjuta eeskirju, mis käsitlevad kapitalimahutusi või kauplemist tühjade kruntide ja veel ehitamata korteritega.

(3) Piirialatöötajatel on samad õigused majandustegevuseks vajaliku kinnisvara või lisaeluaseme soetamiseks kui vastuvõtjariigi kodanikel. Vastuvõtjariigist lahkumine ei too kaasa kohustust kõnealusest omandist loobumiseks. Kõnealune isik võib saada õiguse puhkeotstarbelise majutuskoha soetamiseks. Käesolev kokkulepe ei mõjuta eeskirju, mis vastuvõtjariigis reguleerivad kapitalimahutusi või kauplemist tühjade kruntide ja veel ehitamata korteritega.

VII ÜLEMINEKUSÄTTED JA KOKKULEPPE EDASIARENDAmine

Artikkel 26

Üldsätted

(1) Kui kohaldatakse käesoleva kokkuleppe artiklis 10 sätestatud arvulisi piirnorme, siis selle peatüki sätted vastavalt vajadusele kas täiendavad või asendavad teisi käesoleva lisa sätteid.

(2) Kui kohaldatakse käesoleva kokkuleppe artiklis 10 sätestatud arvulisi piirnorme, on majandustegevuse arendamise eelduseks elamis- ja/või tööloa olemasolu.

Artikkel 27

Palgatöötajate riigis elamist käsitlevad sätted

(1) Vähem kui aastase töölepinguga töötaja elamisluba pikendatakse kokku kuni 12 kuuni, tingimusel et töötaja esitab pädevatele riiklikele asutustele tõendi selle kohta, et ta on suuteline osalema majandustegevuses. Uus elamisluba väljastatakse tingimusel, et töötaja esitab tõendi selle kohta, et ta on suuteline osalema majandustegevuses ning et artiklis 10 sätestatud arvulisi piirnorme ei ületata. Käesoleva lisa artikli 24 kohaselt ei pea töötaja kahe töölepingu vahelisel ajal riigist lahkuma.

(2) Käesoleva kokkuleppe artikli 10 lõikes 2 nimetatud ajavahemikul võib kokkuleppeosaline enne esmase elamisloa väljastamist nõuda kirjaliku lepingu või lepinguprojekti esitamist.

(3) a) Isikutel, kes on varem ajutiselt töötanud vastuvõtjariigi territooriumil vähemalt 30 kuu jooksul, on automaatselt õigus võtta vastu töökoht määramata ajaks.¹ Neid ei või sellest õigusest ilma jätta põhjendusega, et väljastatavate elamislubade arv on ammendatud.

b) Isikutel, kes on varem töötanud vastuvõtjariigi territooriumil hooajatöödel kokku vähemalt 50 kuud viimase 15 aasta jooksul ning kellel ei ole õigust saada elamisluba vastavalt punktile a, on automaatselt õigus võtta vastu töökoht määramata ajaks.

Artikkel 28

Piirialatöötajad

(1) Piirialatöötaja on kokkuleppeosalise kodanik, kelle tavapärane elukoht on Šveitsi või selle naaberriikide piirialal ja kes töötab teise kokkuleppeosalise piirialal, naastes oma põhielukohta üldjuhul iga päev või vähemalt kord nädalas. Käesolevas kokkuleppes loetakse piirialadeks alasid, mis on kindlaks määratud Šveitsi ja selle naaberriikide vahelistes kokkulepetes, millega reguleeritakse liikumist piirialadel.

(2) Eriluba kehtib kõikjal selle väljastanud riigi piirialal.

Artikkel 29

Palgatöötajate tagasipöördumisõigus

(1) Töötajal, kellel käesoleva kokkuleppe jõustumise ajal oli vähemalt aastane elamisluba ning kes seejärel lahkus vastuvõtjariigist, on eesõigus saada kvoodile vastav uus elamisluba kuue aasta jooksul lahkumisest, kui ta tõendab, et on suuteline osalema majandustegevuses.

(2) Piirialatöötajal on õigus saada uus eriluba enam kui kolm aastat kestnud pideva tööperioodi lõppemisele järgneva kuue aasta jooksul, kui tema palga- ja töötingimuste kontrollimisest ei tulene muud ja kui ta töötab kahe aasta jooksul pärast kokkuleppe jõustumist, tingimusel et ta esitab pädevatele riiklikele asutustele tõendi selle kohta, et ta on suuteline osalema majandustegevuses.

(3) Noortel, kes on kokkuleppeosalise territooriumilt lahkunud, olles enne 21 aastaseks saamist seal elanud vähemalt viis aastat, on õigus nelja aasta jooksul sellesse riiki tagasi pöörduda ja seal majandustegevuses osaleda.

Artikkel 30

Töötaja tööalane ja geograafiline liikuvus

(1) Vähem kui aasta kehtiva elamisloaga töötajal on 12 kuu jooksul tööperioodi algusest õigus tööalasele ja geograafilisele liikuvusele. Tal on ka õigus siirduda palgatöölt füüsilisest isikust ettevõtjaks vastavalt käesoleva kokkuleppe artiklile 10.

(2) Piirialatöötajatele väljastatud eriload annavad õiguse tööalasele ja geograafilisele liikuvusele kõikidel Šveitsi või selle naaberriikide piirialadel.

¹ Nende suhtes ei kohaldata tavapärasel tööturul tegevate töötajate eeliskohtlemist ega teise kokkuleppeosalise kodanike palga- ja töötingimuste kontrollimist konkreetses sektoris või kohas.

Artikkel 31

Füüsilisest isikust ettevõtjate riigis elamist käsitlevad eeskirjad

Kokkuleppeosalise kodanik, kes soovib siirduda teise kokkuleppeosalise territooriumile eesmärgiga alustada seal tegevust füüsilisest isikust ettevõtjana (edaspidi “füüsilisest isikust ettevõtja”), saab kuuekuulise elamisloa. Ta saab vähemalt viis aastat kehtiva elamisloa, kui ta esitab enne kuue kuu möödumist pädevatele riiklikele asutustele tõendi selle kohta, et ta tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana. Vajaduse korral võib seda kuuekuulist ajavahemikku pikendada maksimaalselt kahe kuu võrra, kui on igati tõenäoline, et kõnealune isik nõutud tõendi esitab.

Artikkel 32

Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevad piirialatöötajad

(1) Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsev piirialatöötaja on kokkuleppeosalise kodanik, kelle elukoht on tavaliselt Šveitsi või naaberriikide piirialal ja kes tegutseb teise kokkuleppeosalise piirialal füüsilisest isikust ettevõtjana, naastes oma elukohta üldjuhul iga päev või vähemalt kord nädalas. Käesolevas kokkuleppes loetakse piirialadeks alad, mis on kindlaks määratud Šveitsi ja selle naaberriikide vahelistes kokkulepetes, millega reguleeritakse liikumist piirialadel.

(2) Kokkuleppeosalise kodanikule, kes soovib saada füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevaks piirialatöötajaks Šveitsi või selle naaberriikide piirialadel, antakse eelnevalt kuus kuud kehtiv ajutine eriluba. Ta saab vähemalt viis aastat kehtiva eriloa, kui ta esitab enne kuue kuu möödumist pädevatele riiklikele asutustele tõendi selle kohta, et ta tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana. Vajaduse korral võib seda kuuekuulist ajavahemikku pikendada maksimaalselt kahe kuu võrra, kui on igati tõenäoline, et kõnealune isik nõutud tõendi esitab.

(3) Eriluba kehtib kõikjal selle väljastanud riigi piirialal.

Artikkel 33

Füüsilisest isikust ettevõtjate tagasipöördumisõigus

(1) Füüsilisest isikust ettevõtjal, kellel oli vähemalt viis aastat kehtiv elamisluba ning kes seejärel lahkus vastuvõtjariigist, on õigus saada uus elamisluba kuue aasta jooksul lahkumisest, tingimusel et ta on vastuvõtjariigis juba pidevalt töötanud kolm aastal ning kui ta tõendab pädevatele riiklikele asutustele, et ta on suuteline osalema majandustegevuses.

(2) Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutseval piirialatöötajal on õigus saada uus eriluba kuue aasta jooksul pärast eelneva katkematu nelja-aastase töötamisperioodi lõppu, tingimusel et ta tõendab pädevatele riiklikele asutustele, et ta on suuteline osalema majandustegevuses.

(3) Noortel, kes on kokkuleppeosalise territooriumilt lahkunud, olles enne 21- aastaseks saamist seal elanud vähemalt viis aastat, on õigus nelja aasta jooksul sellesse riiki tagasi pöörduda ja seal majandustegevuses osaleda.

Artikkel 34

Füüsilisest isikust ettevõtjate tööalane ja geograafiline liikuvus

Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevatele piirialatöötajatele väljastatud eriload annavad

õiguse tööalasele ja geograafilisele liikuvusele kõikidel Šveitsi ja selle naaberriikide piirialadel. Eelnevalt väljastatud ajutised kuuekuulised elamisload (piirialatöötajate puhul eriload) annavad õiguse üksnes geograafilisele liikuvusele.

TAANIS ASUVAID LISAELUASEMEID KÄSITLEV PROTOKOLL

Kokkuleppeosalised lepivad kokku, et Euroopa Ühenduse asutamislepingu protokolli 1, mis käsitleb kinnisvara soetamist Taanis, kohaldatakse ka käesoleva kokkuleppe suhtes selles osas, mis käsitleb Šveitsi kodanike lisaeluasemete soetamist Taanis.

PROTOKOLL AHVENAMAA SAARESTIKU KOHTA

Kokkuleppeosalised lepivad kokku, et Soome Euroopa Liiduga ühinemise akti protokolli 2, mis käsitleb Ahvenamaa saarestikku, kohaldatakse ka käesoleva kokkuleppe suhtes.

LÕPPAKT

Täievolilised esindajad, kes esindavad

BELGIA KUNINGRIIKI,

TAANI KUNINGRIIKI,

SAKSAMAA LIITVABARIIKI,

KREEKA VABARIIKI,

HISPAANIA KUNINGRIIKI,

PRANTSUSE VABARIIKI,

IIRIMAAD,

ITAALIA VABARIIKI,

LUKSEMBURGI SUURHERTSOGIRIIKI,

MADALMAADE KUNINGRIIKI,

AUSTRIA VABARIIKI,

PORTUGALI VABARIIKI,

SOOME VABARIIKI,

ROOTSI KUNINGRIIKI,

SUURBRITANNIA JA PÕHJA-IIRI ÜHENDKUNINGRIIKI,

ja

EUROOPA ÜHENDUST,

ühelt poolt

ja

ŠVEITSI KONFÖDERATSIOONI,

teiselt poolt,

kes on kokku tulnud Luxembourgis 21. juunil 1999, et alla kirjutada Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning Šveitsi Konföderatsiooni vaheline isikute vaba liikumist käsitlevale kokkuleppele, on vastu võtnud järgmised lõppaktile lisatud ühisdeklaratsioonid:

- ühisdeklaratsioon teenuste osutamise üldise liberaliseerimise kohta,
- ühisdeklaratsioon Šveitsis elavate Euroopa Ühenduse institutsioonide endiste töötajate väljateenitud pensionide kohta,
- ühisdeklaratsioon kokkuleppe kohaldamise kohta,

- ühisdeklaratsioon edasiste läbirääkimiste kohta.

Võeti teadmiseks ka järgmised käesolevale lõppaktile lisatud deklaratsioonid:

- Šveitsi deklaratsioon käesoleva kokkuleppe kehtivuse pikendamise kohta,
- Šveitsi deklaratsioon migratsiooni- ja varjupaigapoliitika kohta,
- Šveitsi deklaratsioon arhitektide diplomite tunnustamise kohta,
- Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide deklaratsioon I lisa artiklite 1 ja 17 kohta,
- deklaratsioon Šveitsi osalemise kohta komiteedes.

Vastu võetud kahekümne esimesel juunil tuhande üheksasaja üheksakümne üheksandal aastal Luxembourgis.

ÜHISDEKLARATSIOON TEENUSTE OSUTAMISE ÜLDISE LIBERALISEERIMISE KOHTA

Kokkuleppeosalised kohustuvad võimalikult kiiresti alustama läbirääkimisi teenuste osutamise üldise liberaliseerimise üle *acquis communautaire*'i alusel.

**ÜHISDEKLARATSIOON ŠVEITSIS ELAVATE EUROOPA ÜHENDUSE
INSTITUTSIOONIDE ENDISTE TÖÖTAJATE VÄLJATEENITUD PENSIONIDE
KOHTA**

Euroopa Ühenduste Komisjon ja Šveits kohustuvad leidma asjakohase lahenduse Šveitsis elavate Euroopa Ühenduse institutsioonide endiste töötajate väljateenitud pensionide topeltmaksustamise probleemile.

ÜHISDEKLARATSIOON KÄESOLEVA KOKKULEPPE KOHALDAMISE KOHTA

Kokkuleppeosalised võtavad vajalikke meetmeid *acquis communautaire*'i kohaldamiseks teise kokkuleppeosalise kodanike suhtes vastavalt nendevahelisele kokkuleppele.

ÜHISDEKLARATSIOON EDASISTE LÄBIRÄÄKIMISTE KOHTA

Euroopa Ühendus ja Šveitsi Konföderatsioon teatavad oma kavatsusest korraldada läbirääkimised eesmärgiga sõlmida kokkulepped ühist huvi pakkuvates valdkondades nagu 1972. aasta vabakaubanduslepingu protokolli 2 ajakohastamine ja Šveitsi osalemine teatavates ühenduse koolitus-, noorsoo-, meedia-, statistika- ja keskkonnaprogrammides. Need läbirääkimised tuleks kiiresti ette valmistada, niipea kui käimasolevad kahepoolsed läbirääkimised on lõpetatud.

ŠVEITSI DEKLARATSIOON KOKKULEPPE KEHTIVUSE PIKENDAMISE KOHTA

Šveits deklareerib, et ta teeb otsuse käesoleva kokkuleppe kehtivuse pikendamise kohta selle kohaldamise seitsmendal aastal riikliku menetluse kohaselt.

ŠVEITSI DEKLARATSIOON RÄNDE- JA VARJUPAIGAPOLIITIKA KOHTA

Šveits kinnitab, et ta soovib tugevdada koostööd ELi ja selle liikmesriikidega rände- ja varjupaigapoliitika valdkonnas. Sel eesmärgil soovib Šveits osaleda ELi varjupaigataotluste kooskõlastamise süsteemis ja teeb ettepaneku, et alustataks läbirääkimisi Dublini konventsiooniga (15. juunil 1990 Dublinis allkirjastatud konventsioon Euroopa ühenduste liikmesriiki jäetud varjupaigataotluste kontrollimise eest vastutava riigi määramise kohta) paralleelse konventsiooni sõlmimiseks.

ŠVEITSI DEKLARATSIOON ARHITEKTIDE DIPLOMITE TUNNUSTAMISE KOHTA

Šveits teeb isikute vaba liikumist käsitleva kokkuleppega ettenähtud ühiskomiteele ettepaneku, et kohe pärast viimase moodustamist võetaks vastu otsus Šveitsi rakendusülikoolides väljaantud arhitektidiplomite lisamise kohta isikute vaba liikumist käsitleva kokkuleppe III lisse vastavalt 10. juuni 1986. aasta direktiivile 85/384/EMÜ.

EUROOPA ÜHENDUSE JA SELLE LIIKMESRIIKIDE DEKLARATSIOON I LISA ARTIKLITE 1 JA 17 KOHTA

Euroopa Ühendus ja selle liikmesriigid deklareerivad, et käesoleva kokkuleppe I lisa artiklit 1 ja artiklit 17 kohaldatakse, ilma et see piiraks *acquis communautaire*'i kohaldamist seoses piiriüleste teenuste osutamisega kolmandate riikide kodanikest töötajate lähetamistingimuste suhtes.

DEKLARATSIOON ŠVEITSI OSALEMISE KOHTA KOMITEEDES

Nõukogu lebib kokku, et Šveitsi esindajad võivad nendega seotud küsimustesvaatlejatena osaleda järgmiste komiteede koosolekutel ja ekspertidest koosnevate töörühmade tegevuses:

- teadusprogrammide komiteed, sealhulgas teadus- ja tehnikauuringute komitee (CREST),
- võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse halduskomisjon,
- kõrgharidusdiplomide vastastikuse tunnustamise koordineerimisrühm,
- lennuliinide ja õhutranspordi valdkonnas konkurentsieeskirjade rakendamise nõuandekomiteed,

Šveitsi esindajatel ei ole õigust viibida nende komiteede hääletamise juures.

Teiste komiteede puhul, mis tegelevad nende kokkulepete reguleerimisalasse kuuluvate valdkondadega, mille suhtes Šveits on vastu võtnud *acquis communautaire*'i või samaväärsed meetmed, konsulteerib komisjon Šveitsi ekspertidega Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artiklis 100 kirjeldatud viisil.

MEGÁLLAPODÁS EGYRÉSZRŐL AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGÉS TAGÁLLAMAI, MÁS RÉSZRŐL A SVÁJCI ÁLLAMSZÖVETSÉG KÖZÖTT A SZEMÉLYEK SZABAD MOZGÁSÁRÓL

Egyrészről a Svájci Államszövetség,

és

az Európai Közösség,
a Belga Királyság,
a Dán Királyság,
a Németországi Szövetségi Köztársaság,
a Görög Köztársaság,
a Spanyol Királyság,
a Francia Köztársaság,
Írország,
az Olasz Köztársaság,
a Luxemburgi Nagyhercegség,
a Holland Királyság,
az Osztrák Köztársaság,
a Portugál Köztársaság,
a Finn Köztársaság,
a Svéd Királyság,
Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága, másrészről,

a továbbiakban: a „Szerződő Felek”,

Meggyőződve arról, hogy a személyek szabad mozgása a Szerződő Felek felségterületén kulcsfontosságú tényező kapcsolataik harmonikus fejlődésében,

Azzal az elhatározással, hogy az Európai Közösségben alkalmazandó előírások alapján megteremtik egymás között a személyek szabad mozgását,

Elhatározták, hogy megkötik ezt a megállapodást:

I. Alapvető rendelkezések

1. cikk

Cél

E megállapodás célja az Európai Közösség tagállamai és Svájc állampolgárai érdekében:

- a) a belépés, a tartózkodás, a nem önálló munkavállalás, az önálló vállalkozóként való letelepedés és a Szerződő Felek felségterületén való tartózkodás jogának biztosítása;
- b) a Szerződő Felek felségterületén a szolgáltatásnyújtás elősegítése, különösen a rövid időtartamú szolgáltatások nyújtásának liberalizálása;
- c) a fogadó országban gazdasági tevékenységet nem végző személyeknek a Szerződő Felek felségterületére való belépés és tartózkodás jogának biztosítása;
- d) a saját állampolgáraiknak nyújtottakkal azonos élet-, foglalkoztatási- és munkavállalási feltételek biztosítása.

2. cikk

A diszkrimináció tilalma

Valamely Szerződő Félnek egy másik Szerződő Fél területén jogszerűen tartózkodó állampolgárai, e megállapodás I., II. és III. melléklete rendelkezéseinek alkalmazása során és azoknak megfelelően, nem különböztethetők meg az állampolgárságuk szerint.

3. cikk

A belépéshez való jog

Valamely Szerződő Fél állampolgárának egy másik Szerződő Fél felségterületére történő belépéshez való jogát az I. melléklet rendelkezéseinek megfelelően kell biztosítani.

4. cikk

A tartózkodáshoz és a gazdasági tevékenység végzéséhez való jog

A tartózkodáshoz és a gazdasági tevékenység végzéséhez való jogot az I. melléklet rendelkezéseinek megfelelően biztosítani kell, amennyiben a 10. cikk másként nem rendelkezik.

5. cikk

Szolgáltatást nyújtó személyek

(1) A Szerződő Felek között fennálló, különösen a szolgáltatásnyújtásról rendelkező megállapodások sérelme nélkül (beleértve a közbeszerzésről szóló megállapodást is, amennyiben az kiterjed a szolgáltatások nyújtására) a szolgáltatást nyújtó személyeknek, az I. melléklet rendelkezéseinek megfelelően a társaságokat is beleértve, jogukban áll naptári évenként 90 munkanapot ténylegesen meg nem haladó időszakra a másik Szerződő Fél felségterületén szolgáltatást nyújtani.

(2) A szolgáltatást nyújtó személyek jogosultak a másik Szerződő Fél felségterületére való belépésre és az ott tartózkodásra:

- a) amennyiben az (1) bekezdés szerint, vagy az (1) bekezdésben említett megállapodás rendelkezései alapján jogosultak szolgáltatást nyújtani;
- b) vagy, ha az a) pontban meghatározott feltételek nem teljesülnek, amennyiben az érintett Szerződő Fél illetékes hatóságaitól szolgáltatás nyújtására engedélyt kaptak.

(3) Valamely Szerződő Fél felségterületére kizárólag szolgáltatás igénybevétele céljából belépő, Svájc vagy az Európai Közösség valamely tagállamának állampolgárságával rendelkező természetes személyt megilleti a belépés és az ott tartózkodás joga.

(4) Az e cikkben említett jogokat az I., II. és III. mellékletben meghatározott rendelkezéseknek megfelelően kell biztosítani. A 10. cikk szerinti mennyiségi korlátozások az e cikkben említett személyekkel szemben nem alkalmazhatóak.

6. cikk

A gazdasági tevékenységet nem folytató személyek tartózkodási joga

A valamely Szerződő Fél felségterületén való tartózkodás jogát a gazdasági tevékenységet nem folytató személyeknek az I. melléklet nem aktív személyekre vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően kell biztosítani.

7. cikk

Egyéb jogok

A Szerződő Felek az I. mellékletnek megfelelően különösen a személyek szabad mozgásával kapcsolatos alábbi jogokról rendelkeznek:

- a) az élet-, foglalkoztatási- és munkafeltételek, a gazdasági tevékenységben való részvétel lehetőségére és annak folytatására vonatkozóan a saját állampolgárokkal való egyenlő bánásmód joga;
- b) a foglalkozás szabad megválasztása és a földrajzi mobilitás joga, amely lehetővé teszi a Szerződő Felek állampolgárainak szabad mozgását a fogadó állam felségterületén, valamint a választásuk szerinti foglalkozás folytatását;
- c) valamely Szerződő Fél felségterületén maradás joga a gazdasági tevékenység folytatásának befejezése után;
- d) családtagok számára a tartózkodás joga, állampolgárságuktól függetlenül;
- e) családtagok számára a gazdasági tevékenység folytatásának joga, állampolgárságuktól függetlenül;
- f) az ingatlantulajdon szerzésének joga, amennyiben az kapcsolódik az e megállapodás által biztosított jogok gyakorlásához;
- g) az átmeneti időszak alatt, az egyik Szerződő Fél területén végzett gazdasági tevékenység vagy tartózkodási időszak befejeződése után a gazdasági tevékenység folytatásának céljából való visszatérés joga, valamint az ideiglenes tartózkodási engedély állandóvá történő átminősíttetésének joga.

8. cikk

A szociális biztonsági rendszerek összehangolása

A Szerződő Felek, a II. mellékletnek megfelelően, rendelkezéseket fogadnak el a szociális biztonsági rendszerek összehangolásáról, különösen az alábbiak érdekében:

- a) az egyenlő bánásmód biztosítása;
- b) az alkalmazandó jogi előírások meghatározása;
- c) a különböző nemzeti jogi előírások által figyelembe vett összes jogosultsági idő összesítése a juttatásokra való jogosultság megszerzése és fenntartása, valamint a juttatások kiszámítása végett;
- d) juttatások folyósítása a Szerződő Felek felségterületén lakóhellyel rendelkező személyek részére;
- e) a hatóságok és intézmények közötti kölcsönös közigazgatási segítségnyújtás és az együttműködés elősegítése.

9. cikk

Oklevelek, bizonyítványok és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok

Az Európai Közösség tagállamainak állampolgárai és Svájc állampolgárai számára a munkavállalás és önálló vállalkozás lehetősége, valamint e tevékenységek folytatásának, illetve a szolgáltatások nyújtásának megkönnyítése érdekében a Szerződő Felek meghozzák a szükséges intézkedéseket a III. melléklet szerint az oklevelek, bizonyítványok és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok kölcsönös elismeréséről, a munkavállalás és önálló vállalkozás lehetőségére és e tevékenységek folytatására, valamint a szolgáltatások nyújtására vonatkozó törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseik összehangolásáról.

II. Általános és zárórendelkezések

10. cikk

Átmeneti rendelkezések és a megállapodás továbbfejlesztése

(1) A megállapodás hatálybalépése után öt évig Svájc mennyiségi korlátozásokat tarthat fenn a gazdasági tevékenységben való részvételi lehetőségek tekintetében a négy hónapnál hosszabb, de egy évnél rövidebb időtartamú tartózkodásra, valamint az egy évnek megfelelő vagy azt meghaladó időtartamú tartózkodásra. A négy hónapnál rövidebb tartózkodás nem korlátozható.

A hatodik évtől kezdve az Európai Közösség tagállamainak állampolgáraitra vonatkozó összes mennyiségi korlátozás hatályát veszti.

(2) Legfeljebb kétéves időtartamra a Szerződő Felek fenntarthatják a szervezett munkaerőpiacon jelenlévő munkavállalók elsőbbsége és a másik Szerződő Fél állampolgáraitra vonatkozó díjazási és munkafeltételek szabályozását, az 5. cikkben említett szolgáltatásokat nyújtó személyeket is beleértve. Az első év vége előtt a vegyes bizottság megvizsgálja e korlátozások fenntartásának szükségességét. A vegyes bizottság e legfeljebb kétéves időtartamot lerövidítheti. A szervezett munkaerőpiacon jelenlévő munkavállalók elsőbbségének ellenőrzését nem kell alkalmazni a Szerződő Felek közötti, a szolgáltatások nyújtásáról szóló külön megállapodás által liberalizált szolgáltatókra (beleértve a közbeszerzések bizonyos szempontjairól szóló megállapodást is, amennyiben az kiterjed a szolgáltatások nyújtására).

(3) E megállapodás hatálybalépésétől az ötödik év végéig Svájc a teljes kvótáján belül az Európai Közösség munkavállalói és önálló vállalkozói számára minden évben legalább 15 000, egy évre, vagy azt meghaladó időtartamra érvényes, és 115 500 négy hónapnál hosszabb, de egy évnél rövidebb időtartamra érvényes új tartózkodási engedélyt tart fenn.

(4) A (3) bekezdés rendelkezéseitől függetlenül, a Szerződő Felek a következő feltételekben állapodnak meg: amennyiben egy adott évben az Európai Közösség munkavállalói és önálló vállalkozói számára az (1) bekezdésben említett tartózkodási kategóriák bármelyikében kiadott új engedélyek száma öt év után, és a megállapodás hatályba lépését követően 12 évig több mint tíz százalékkal meghaladja az adott évet megelőző három év átlagát, akkor az azt követő évben Svájc egyoldalúan az előző három év átlagának öt százalékkal megnövelt mértékében korlátozhatja az említett kategóriában az Európai Közösség munkavállalóinak és önálló vállalkozóinak kiadott új tartózkodási engedélyek számát. A rákövetkező évben ez a szám hasonló módon korlátozható.

Az előző bekezdés rendelkezéseitől függetlenül, az Európai Közösség munkavállalóinak és önálló vállalkozóinak kiadott új tartózkodási engedélyek száma nem korlátozható évi 15 000, egy évnek megfelelő vagy azt meghaladó időtartamra érvényes, valamint évi 115 500, négy hónapnál hosszabb, de egy évnél rövidebb időtartamra érvényes új tartózkodási engedéllyel kevesebbre.

(5) Az (1)–(4) bekezdésnek, és különösen a (2) bekezdésnek a szervezett munkaerőpiacon jelenlévő munkavállalók elsőbbségét, valamint a díjazási és munkafeltételek szabályozását érintő átmeneti rendelkezéseit nem kell alkalmazni az e megállapodás hatálybalépésekor a Szerződő Felek felségterületén gazdasági tevékenység folytatására jogosult munkavállalókra és önálló vállalkozókra vonatkozóan. Az ilyen személyek élvezik különösen a foglalkozás szabad megválasztásához és a földrajzi mobilitáshoz fűződő jogot. Az egy évnél rövidebb időre érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkezők jogosultak engedélyük megújítására; velük szemben nem lehet a kvóta kimerülésére hivatkozni. Az egy évnek megfelelő, vagy azt meghaladó időtartamra érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkezők jogosultak engedélyük automatikus meghosszabbítására, e megállapodás hatályba lépésétől kezdve az ilyen munkavállalók vagy önálló vállalkozók élvezik az e megállapodás alapvető rendelkezéseiben, és különösen a 7. cikkében a letelepedett személyeknek biztosított szabad mozgáshoz való joghoz kapcsolódó jogokat.

(6) Svájc rendszeresen és azonnal tájékoztatja a vegyes bizottságot minden hasznos statisztikáról és információról, beleértve a (2) bekezdés végrehajtásával kapcsolatos intézkedéseket is. A vegyes bizottságban bármelyik Szerződő Fél kérheti a helyzet felülvizsgálatát.

(7) A határmenti ingázókra nem lehet mennyiségi korlátozásokat alkalmazni.

(8) A szociális biztonságról és a munkanélküli-biztosítási hozzájárulás visszatérítéséről szóló átmeneti rendelkezéseket a II. melléklethez csatolt jegyzőkönyv tartalmazza.

11. cikk

A fellebbezések elbírálása

(1) Az e megállapodás hatálya alá tartozó személyek jogosultak az illetékes hatóságoknál fellebbezni e megállapodás rendelkezéseinek az alkalmazását illetően.

(2) A fellebbezéseket ésszerű időn belül el kell bírálni.

(3) Az e megállapodás hatálya alá tartozó személyek az illetékes nemzeti bírósághoz fordulhatnak a fellebbezéseket elbíráló határozatok ellen, illetve ha ésszerű időtartamon belül nem születik határozat.

12. cikk

Kedvezőbb rendelkezések

E megállapodás nem zárja ki a Szerződő Felek állampolgáira és családtagjaikra vonatkozó kedvezőbb nemzeti rendelkezések alkalmazását.

13. cikk

Szünetelés

A Szerződő Felek vállalják, hogy az e megállapodás hatálya alá tartozó területeken egymás állampolgáraival szemben nem fogadnak el további korlátozó intézkedéseket.

14. cikk

Vegyes bizottság

(1) A Szerződő Felek képviselőiből álló vegyes bizottság jön létre, amely e megállapodás igazgatásáért és megfelelő alkalmazásáért felelős. Ennek érdekében a bizottság ajánlásokat dolgoz ki. Az e megállapodásban meghatározott esetekben határozatokat hoz. A vegyes bizottság kölcsönös egyetértéssel hozza meg határozatait.

(2) Súlyos gazdasági vagy társadalmi nehézségek esetén a vegyes bizottság bármelyik Szerződő Fél kérésére összeül, hogy megvizsgálja a helyzet orvoslására alkalmas intézkedéseket. A vegyes bizottság a bevezetendő intézkedésekről a kérelem benyújtásának időpontjától számított 60 napon belül határoz. E határidőt a vegyes bizottság meghosszabbíthatja. Az ilyen intézkedések terjedelme és időtartama nem haladhatja meg a helyzet orvoslásához feltétlenül szükséges mértéket. Előnyben kell részesíteni azokat az intézkedéseket, amelyek a megállapodás működését a legkevésbé zavarják.

(3) E megállapodás megfelelő végrehajtása érdekében a Szerződő Felek rendszeresen információt cserélnek, és bármelyikük kérésére konzultálnak egymással a vegyes bizottságban.

(4) A vegyes bizottság szükség szerint, de évente legalább egyszer ülésezik. Bármelyik fél kérheti az ülés összehívását. A vegyes bizottság a (2) bekezdés szerinti kérelem benyújtásától számított 15 napon belül összeül.

(5) A vegyes bizottság megalkotja saját eljárási szabályzatát, amelyek tartalmazzák többek között az ülések összehívására, az elnök kinevezésére valamint az elnök hivatali idejére vonatkozó rendelkezéseket.

(6) A vegyes bizottság bármilyen munkacsoportot vagy szakértői csoportot létrehozhat, amely segíti a feladatai ellátásában.

15. cikk

Mellékletek és jegyzőkönyvek

E megállapodás mellékletei és jegyzőkönyvei a megállapodás szerves részét képezik. A nyilatkozatokat a záróokmány tartalmazza.

16. cikk

Hivatkozás a közösségi jogra

(1) Az e megállapodás által kitűzött célok elérése érdekében a Szerződő Felek meghoznak minden szükséges intézkedést, hogy az Európai Közösség e megállapodásban említett jogszabályaiban foglaltakkal egyenértékű jogokat és kötelezettségeket alkalmazzanak a közöttük fennálló kapcsolatban.

(2) Amennyiben e megállapodás alkalmazása a közösségi jog elveinek alkalmazását jelenti, figyelembe kell venni az Európai Közösségek Bíróságának a megállapodás aláírásának időpontját megelőzően keletkezett, vonatkozó esetjogát. Az aláírás utáni esetjogról Svájc tájékoztatást kap. A megállapodás megfelelő működésének biztosítása érdekében a vegyes bizottság bármely Szerződő Fél kérésére meghatározza ezen esetjog következményeit.

17. cikk

Jogfejlődés

(1) Amint az egyik Szerződő Fél az e megállapodás által szabályozott területeken hazai jogszabályai módosítását kezdeményezi, vagy amint változás áll be azoknak a hatóságoknak az esetjogában, amelyek határozataival szemben a hazai törvények szerint nincs jogorvoslat, erről az érintett Szerződő Fél a vegyes bizottság keretei között értesíti a másik Szerződő Felet.

(2) A vegyes bizottság a megállapodás megfelelő működése érdekében véleménycserét folytat az ilyen módosítások következményeiről.

18. cikk

Felülvizsgálat

Amennyiben valamelyik Szerződő Fél e megállapodást módosítani kívánja, erre vonatkozó javaslatát benyújtja a vegyes bizottságnak. E megállapodás módosításai a megfelelő nemzeti eljárások végrehajtása után lépnek hatályba, a II. és III. melléklet módosításai kivételével, amelyeket a vegyes bizottság határozattal fogad el, és amelyek e határozat elfogadását követően azonnal hatályba léphetnek.

19. cikk

A viták rendezése

(1) A Szerződő Felek a vegyes bizottság elé utalhatják az e megállapodás értelmezését vagy alkalmazását érintő vitás ügyeket.

(2) A vegyes bizottság rendezheti a vitát. A vegyes bizottság részére minden hasznos, a helyzet részletes kivizsgáláshoz szükséges információt át kell adni az elfogadható megoldás megtalálása érdekében. E célból a vegyes bizottság minden lehetőséget megfontolás tárgyává tesz e megállapodás megfelelő működésének a fenntartása érdekében.

20. cikk

A szociális biztonságról szóló kétoldalú megállapodásokhoz való viszony

Ha a II. melléklet másként nem rendelkezik, Svájc és az Európai Közösség tagállamai közötti szociális biztonságról szóló kétoldalú megállapodásokat e megállapodás hatálybalépésekor felfüggesztik, amennyiben e megállapodás szabályozza ugyanazt a területet.

21. cikk

A kettős adóztatásról szóló kétoldalú megállapodásokhoz való viszony

(1) A Svájc és az Európai Közösség tagállamai közötti kettős adóztatásról szóló kétoldalú megállapodásokat e megállapodás rendelkezései nem érintik. E megállapodás

rendelkezései különösen nem érintik a kettős adóztatásról szóló megállapodások „határ menti ingázók” fogalmának meghatározását.

- (2) E megállapodás egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, hogy akadályozza a Szerződő Feleket abban, hogy megkülönböztessenek eltérő helyzetű adófizetőket, különös tekintettel lakóhelyükre, adójogszabályaik ide vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazásakor.
- (3) E megállapodás egyetlen rendelkezése sem akadályozza a Szerződő Feleket abban, hogy adók előírására, adófizetésre valamint, a hatékony adóbeszedés biztosítására vonatkozóan intézkedéseket fogadjanak el, illetve alkalmazzanak, valamint, hogy nemzeti adójogszabályaik, illetve Svájc és az Európai Közösség egy vagy több tagállama közötti, a kettős adóztatás elkerüléséről szóló megállapodások, vagy bármilyen más, adózással kapcsolatos megállapodás révén megakadályozzák az adófizetési kötelezettség teljesítését.

22. cikk

A szociális biztonságon és a kettős adóztatáson kívüli egyéb tárgyú kétoldalú megállapodásokhoz való viszony

- (1) E megállapodás 20. és 21. cikkének rendelkezéseitől függetlenül, e megállapodás nem érinti egyrészt Svájc, másrészt az Európai Közösség egy vagy több tagállama között létrejött, például a magánszemélyekre, a gazdasági szereplőkre, a határokon átnyúló együttműködésre, a kishatárforgalomra vonatkozó megállapodásokat, amennyiben azok összeegyeztethetők e megállapodással.
- (2) Amennyiben az említett megállapodások e megállapodással nem összeegyeztethetők, e megállapodás rendelkezései az irányadók.

23. cikk

Szerzett jogok

E megállapodás felmondása vagy meg nem újítása a magánszemélyek szerzett jogait nem érinti. A Szerződő Felek kölcsönös egyetértéssel határoznak a még csak részlegesen megszerzett jogokkal kapcsolatban szükséges teendőkről.

24. cikk

Területi hatály

E megállapodást egyrészt azokon a területeken kell alkalmazni, ahol az Európai Közösséget létrehozó szerződést alkalmazzák, az abban megállapított feltételek szerint, és másrészt Svájc felségterületén.

25. cikk

Hatálybalépés és időbeli hatály

- (1) A Szerződő Felek e megállapodást saját eljárási rendjük szerint erősítik meg vagy hagyják jóvá. E megállapodás az alábbi hét megállapodás mindegyikét megerősítő vagy jóváhagyó dokumentumok letétbe helyezéséről szóló végső értesítést követő második hónap utáni első napon lép hatályba:

A személyek szabad mozgásáról szóló megállapodás

A légitölekedésről szóló megállapodás

A közúti és vasúti személy- és áruszállításról szóló megállapodás

A mezőgazdasági termékek kereskedelméről szóló megállapodás

A megfelelésegértékelés kölcsönös elismeréséről szóló megállapodás

A közbeszerzés bizonyos vonatkozásairól szóló megállapodás

A tudományos és technológiai együttműködésről szóló megállapodás.

- (2) E megállapodás kezdetben hétéves időtartamra jön létre. A megállapodás határozatlan időre meghosszabbodik, kivéve, ha az Európai Közösség vagy Svájc a kezdeti időtartam lejárta előtt a másik szerződő felet ennek ellenkezőjéről értesíti. Ilyen értesítés esetén a (4) bekezdést kell alkalmazni.
- (3) E megállapodást a Közösség vagy Svájc felmondhatja az e határozatról szóló értesítésnek a másik Szerződő Fél számára történő megküldésével. Ezen értesítés esetében a (4) bekezdést kell alkalmazni.
- (4) Az (1) bekezdésben említett hét megállapodás a (2) bekezdésben említett meg nem újítási értesítés, vagy a (3) bekezdésben említett felmondás kézhezvételét követő hat hónap elteltével hatályát veszti.

Kelt Luxemburgban, ezerkilencszáz-kilencvenkilencedik év június havának huszonegyedik napján angol, dán, finn, francia, görög, holland, német, olasz, portugál, spanyol és svéd nyelveken, amely nyelvi változatok mindegyike egyaránt hiteles.

I. melléklet

Személyek szabad mozgása

I. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. cikk

Be- és kilépés

(1) A Szerződő Felek a másik Szerződő Fél állampolgárai és azok családtagjai számára a felségterületükre való belépést e melléklet 3. cikke szerint, valamint a kiküldött munkavállalók számára e melléklet 17. cikke szerint, az érvényes személyazonossági igazolvány vagy útlevél bemutatásával biztosítják.

Nem követelhető belépésre jogosító vízum, és nem írható elő azzal egyenértékű követelmény e melléklet 17. cikke szerint, kivéve azokkal a családtagokkal és kiküldött munkavállalókkal szemben, akik egyik Szerződő Félnek sem állampolgárai. Az érintett Szerződő Fél minden lehetőséget biztosít e személyeknek a szükséges vízumok beszerzésére.

(2) A Szerződő Felek a többi Szerződő Fél állampolgárai és családtagjaik számára felségterületük elhagyásának jogát e melléklet 3. cikke szerint, valamint a kiküldött munkavállalók számára e melléklet 17. cikke szerint, az érvényes személyazonossági igazolvány vagy útlevél bemutatásával biztosítják. Az érintett Szerződő Fél nem követelhet kilépési vízumot, és nem írhat elő azzal egyenértékű más követelményt a többi Szerződő Fél állampolgárai számára.

A Szerződő Felek, jogszabályaiknak megfelelően olyan személyazonosító igazolványt vagy útlevelet adnak ki vagy újítanak meg, amely különösen birtokosa állampolgárságát tanúsítja.

Az útlevélnek érvényesnek kell lennie legalább az összes Szerződő Fél felségterületére és azon országokra, amelyeken keresztül az útlevél birtokosa a Szerződő Felek felségterületei között utazva áthalad. Ha az útlevél az egyetlen olyan okmány, amellyel az útlevél birtokosa jogszerűen elhagyhatja az országot, akkor az útlevél érvényességi ideje nem lehet öt évnél rövidebb.

2. cikk

Tartózkodás és gazdasági tevékenység

(1) Az átmeneti időszakra, az e megállapodás 10. cikkében és az e melléklet VII. fejezetében megállapított rendelkezések sérelme nélkül, az egyik Szerződő Fél állampolgárai a II. – IV. fejezetben meghatározott eljárás szerint jogosultak a másik Szerződő Fél felségterületén tartózkodni és gazdasági tevékenységet folytatni. E jogot a tartózkodási engedély vagy a határmenti ingázók számára kiadott különleges engedély igazolja.

Bármelyik Szerződő Fél állampolgárainak joguk van a másik Szerződő Fél felségterületére lépni, vagy egy évnél rövidebb ideig tartó munkaviszony után ott maradni munkakeresés céljából és ésszerű ideig, legfeljebb azonban hat hónapig ott tartózkodni, hogy a szakmai végzettségüknek megfelelő munkalehetőségeket felmérjék, és megtegyék a megfelelő lépéseket a munkába állás érdekében. Az álláskeresők ugyanarra a segítségre jogosultak az érintett Szerződő Fél felségterületén, mint amelyet ennek az államnak a munkaügyi hivatalai az állam saját állampolgárai számára biztosítanak. Az ilyen célú tartózkodás idejére az ilyen személyek kizárhatók a szociális segélyezési rendszerekből.

(2) A Szerződő Felek azon állampolgárai, akik a fogadó államban gazdasági tevékenységet nem folytatnak, és e megállapodás más rendelkezései szerint sem rendelkeznek tartózkodási joggal, jogosultak a tartózkodásra, ha megfelelnek az V. fejezetben megállapított feltételeknek. E jog igazolására tartózkodási engedélyt kell kiadni. E jog igazolására tartózkodási engedélyt kell kiadni.

(3) A Szerződő Felek állampolgárainak biztosított tartózkodási vagy különleges engedélyt díjmentesen, vagy a saját állampolgárok által fizetendő díjakat, illetve illetékeket meg nem haladó összeg megfizetése ellenében kell kiállítani vagy megújítani. A Szerződő Felek megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy amennyire csak lehetséges, egyszerűsítsék az ilyen okmányok beszerzésével kapcsolatos formaságokat és eljárásokat.

(4) A Szerződő Felek előírhatják a másik Szerződő Fél állampolgárai számára, hogy az ország felségterületén való tartózkodásukat jelentsék be.

3. cikk

Családtagok

(1) Az a személy, akinek tartózkodási joga van és valamely Szerződő Fél állampolgára, jogosult arra, hogy a családtagjai vele éljenek. A munkavállalónak a családja számára rendelkeznie kell az adott régióban a munkavállalóknál szokásosnak tekintett lakással, de ez a rendelkezés nem vezethet a hazai munkavállalók és a másik Szerződő Fél munkavállalói közötti megkülönböztetéshez.

(2) Állampolgárságtól függetlenül a következő személyeket kell családtagnak tekinteni:

- a) a házastárs és a 21 évnél fiatalabb lemenő vagy eltartott;
- b) a felmenő ági rokonok és a házastársnak a munkavállaló által eltartott felmenő ági rokonai;
- c) diák esetében a házastárs és az eltartott gyermekei.

A Szerződő Felek elősegítik minden olyan családtag belépését, aki nem tartozik e bekezdés a), b) és c) pontja rendelkezéseinek hatálya alá, ha az ilyen személy a Szerződő Fél állampolgárának eltartottja vagy a származási országban vele közös háztartásban él.

(3) A tartózkodási engedélynek a Szerződő Fél állampolgára családtagjai számára történő kiállításához a Szerződő Felek csak az alább felsorolt okmányokat kérhetik:

- a) az okmány, amelynek alapján felségterületükre lépett;
- b) az eredeti vagy származási állam illetékes hatósága által kiadott, a rokoni kapcsolatot igazoló okmány;
- c) az eltartottak számára az eredeti vagy származási állam illetékes hatósága által kiadott okmány, amely igazolja, hogy ők az (1) bekezdésben említett személy eltartottjai, vagy a származási államban vele közös háztartásban élnek.

(4) A családtag részére kiállított tartózkodási engedély érvényességi ideje megegyezik az azon személy számára kiállított tartózkodási engedély érvényességi idejével, akitől a tartózkodási jog származtatható.

(5) A tartózkodási joggal rendelkező személy házastársa, illetve eltartott vagy 21 évnél fiatalabb gyermekei, állampolgárságuktól függetlenül, jogosultak gazdasági tevékenység folytatására.

(6) Bármelyik Szerződő Fél állampolgárának gyermekei, függetlenül attól, hogy az állampolgár folytat-e gazdasági tevékenységet a másik Szerződő Fél felségterületén, a fogadó ország állampolgáraival azonos feltételekkel vehetnek részt általános iskolai oktatásban, szakmunkás- és szakképzésben, ha e gyermekek a fogadó állam felségterületén élnek.

A Szerződő Felek támogatják azokat a kezdeményezéseket, amelyek lehetővé teszik az ilyen gyermekeknek, hogy a legjobb feltételek között folytassák a fent említett tanulmányokat.

4. cikk

A további tartózkodás joga

(1) Bármelyik Szerződő Fél állampolgárai és családtagjai jogosultak a másik Szerződő Fél területén tovább tartózkodni a gazdasági tevékenységük befejezése után.

(2) E megállapodás 16. cikke szerint, figyelembe kell venni az 1251/70/EGK rendelet (HL L 142., 1970., 24. o.)¹, valamint a 75/34/EGK irányelv (HL L 14., 1975, 10. o.) rendelkezéseit.¹

5. cikk

Közrend

(1) Az e megállapodás rendelkezései által biztosított jogokat csak a közrend, a közbiztonság vagy a közegészségügy sérelmére hivatkozással lehet korlátozni.

(2) E megállapodás 16. cikke szerint figyelembe kell venni a 64/221/EGK (HL L 56., 1964., 850. o.)², a 72/194/EGK (HL L 121., 1972., 32. o.)², és a 75/35/EGK (HL L 14., 1975., 10. o.) irányelv rendelkezéseit.²

II. MUNKAVÁLLALÓK

6. cikk

A tartózkodásra vonatkozó szabályok

(1) Az a munkavállaló, aki állampolgára valamely Szerződő Félnek (a továbbiakban: munkavállaló), és akit a fogadó ország munkáltatója egy évre vagy annál hosszabb időtartamra alkalmaz, a kiadás napjától számított legalább öt évig érvényes tartózkodási engedélyt kap. Az engedélyt automatikusan meg kell hosszabbítani legalább öt évre. Az első alkalommal történő megújításkor az engedély érvényességi idejét egy évnél nem rövidebb időtartamra korlátozni lehet abban az esetben, ha birtokosa akaratán kívül több mint 12 egymást követő hónapon keresztül folyamatosan munkanélküli volt.

(2) Az a munkavállaló, akit a fogadó ország valamely munkáltatója három hónapnál hosszabb, de egy évnél rövidebb időre alkalmaz, a szerződése időtartamával megegyező

¹ A megállapodás aláírásának napján hatályos rendelkezések szerint.

² A megállapodás aláírásának napján hatályos rendelkezések szerint.

időtartamra kap tartózkodási engedélyt.

Annak a munkavállalónak, akit legfeljebb három hónap időtartamra alkalmaznak, nincs szüksége tartózkodási engedélyre.

(3) A tartózkodási engedélyek kiadásakor a Szerződő Felek a munkavállalótól csak a következő okmányok bemutatását követelhetik:

- a) az okmány, amelynek alapján felségterületükre lépett;
- b) szerződészerű nyilatkozat a munkáltatótól vagy a foglalkoztatás írásos megerősítése.

(4) A tartózkodási engedély a kibocsátó állam egész felségterületére érvényes.

(5) A tartózkodás folyamatos, hat hónapnál rövidebb ideig tartó megszakítása, és a hadkötelezettség teljesítése miatti távollét nem érinti a tartózkodási engedély érvényességét.

(6) Érvényes tartózkodási engedélyt nem lehet visszavonni a munkavállalótól kizárólag ezért, mert baleset vagy betegség miatti átmeneti munkaképtelensége vagy az illetékes munkaügyi hivatal által igazolt, akaratán kívül munkanélkülisége miatt nem végez munkát.

(7) A tartózkodási engedély megszerzésével kapcsolatos eljárások intézése nem akadályozhatja meg a kérelmezőt abban, hogy azonnal munkába álljon, az általa megkötött szerződés szerint.

7. cikk

Határmenti ingázó munkavállalók

(1) Határmenti ingázó munkavállaló az egyik Szerződő Fél olyan állampolgára, akinek lakóhelye az egyik Szerződő Fél felségterületén van, és aki munkavállalóként folytat tevékenységet a másik Szerződő Fél felségterületén, a lakóhelyére rendszeresen minden nap vagy legalább hetente egyszer visszatérve.

(2) A határ menti ingázóknak nincs szükségük tartózkodási engedélyre.

A munkavállalás országának illetékes hatósága mindazonáltal különleges engedélyt adhat ki a határ menti ingázó számára legalább ötéves időtartamra vagy alkalmazása időtartamára, ha az három hónapnál hosszabb és egy évnél rövidebb. Az engedélyt legalább öt évre meg kell hosszabbítani, ha a határ menti ingázó bizonyítja, hogy ténylegesen gazdasági tevékenységet folytat.

(3) A különleges engedély a kibocsátó állam teljes felségterületére érvényes.

8. cikk

A foglalkozás szabad megválasztása és a földrajzi mobilitás

(1) A munkavállalók a fogadó állam teljes felségterületén jogosultak a foglalkozás szabad megválasztására és a földrajzi mobilitásra.

(2) A foglalkozás szabad megválasztása magában foglalja a munkáltató, a munkakör vagy a foglalkozás megváltoztatását, valamint a munkavállalóból önálló vállalkozóvá válást. A földrajzi mobilitás magában foglalja a munka- és a lakóhely szabad megváltoztatását.

9. cikk

Egyenlő bánásmód

(1) Azt a munkavállalót, aki az egyik Szerződő Fél állampolgára, állampolgársága miatt nem lehet a másik Szerződő Fél felségterületén a hazai munkavállalóktól eltérő módon kezelni a foglalkoztatási és munkafeltételek tekintetében, különösen pedig a díjazás, az elbocsátás vagy a visszahelyezés, illetve újraalkalmazás tekintetében, ha munkanélkülivé válik.

(2) A munkavállaló és az e melléklet 3. cikkében említett családtagjai ugyanazokat az adókedvezményeket és szociális juttatásokat élvezik, amelyek a hazai munkavállalókat és családtagjaikat megilletik.

(3) A munkavállaló a hazai munkavállalókkal azonos jogalapon és azonos feltételek mellett jogosult oktatásra a szakképző intézményekben, az átképző és foglalkoztatási rehabilitációs központokban.

(4) A munkához jutásról, a munkaviszonyról, a díjazásról, a foglalkoztatás egyéb feltételeiről és az elbocsátásról szóló kollektív vagy egyéni szerződés minden olyan rendelkezése, illetve minden olyan kollektív megállapodás, amely megkülönböztető feltételeket határoz meg, vagy arra lehetőséget ad olyan külföldi munkavállalókkal szemben, akik a Szerződő Felek állampolgárai, semmis.

(5) Az a munkavállaló, aki valamelyik Szerződő Fél állampolgára, és a másik Szerződő Fél felségterületén alkalmazták, egyenlő bánásmódban részesül a szakszervezeti tagság és a szakszervezeti jogok gyakorlása szempontjából, beleértve a szavazati jogot és a szakszervezetben belül az ügyvezetői, illetve más vezető pozíció betöltésének jogát; az ilyen munkavállalót azonban ki lehet zárni a közjogi testületek vezetőségében való részvételből és közjogi tisztség betöltéséből. Ugyanakkor az ilyen munkavállaló beválasztható valamely vállalatnál a munkavállalókat képviselő testületekbe.

Ezek a rendelkezések nem érintik a fogadó állam azon jogszabályait vagy rendelkezéseit, amelyek szélesebb körű jogokat biztosítanak a másik Szerződő Fél munkavállalóinak.

(6) E melléklet 26. cikkének sérelme nélkül, az a munkavállaló, aki az egyik Szerződő Fél állampolgára, és a másik Szerződő Fél felségterületén alkalmazták, a lakhatás tekintetében, beleértve a számára szükséges lakás tulajdonjogát is, ugyanazon jogokat és előnyöket élvezi, mint a hazai munkavállalók.

Az ilyen munkavállaló a fogadó ország állampolgáraival megegyező módon jogosult feliratkozni a lakásra várók listájára abban a körzetben, ahol alkalmazták, ha ilyen lista létezik, és élvezi az ebből eredő előnyöket és elsőbbségi jogokat.

Amennyiben az ilyen munkavállaló családja a származási államban maradt, a családját e szempontból vele azonos régióban tartózkodónak kell tekinteni, ha a hazai munkavállalók hasonló vélelem előnyeit élvezik.

10. cikk

Közszolgálati alkalmazás

Bármely Szerződő Fél munkavállalóként gazdasági tevékenységet folytató állampolgárától megtagadható az a jog, hogy a közhatalom gyakorlásával járó, az állam vagy más közérdekű testület általános érdekei védelmére hivatott közszolgálati jogviszonyt létesítsen.

11. cikk

A foglalkoztatási szolgálatokkal kapcsolatos együttműködés

A Szerződő Felek együttműködnek az Európai Foglalkoztatási Szolgálat (EURES) hálózatában, különösen a kapcsolatfelvétel, a betöltendő állások és a pályázatok összehangolása terén, valamint a munkaerőpiac helyzetére, illetve az élet- és munkafeltételekre vonatkozó információk cseréjében.

III. ÖNÁLLÓ VÁLLALKOZÓK

12. cikk

A tartózkodásra vonatkozó szabályok

(1) Bármelyik Szerződő Fél állampolgára, aki önálló vállalkozói tevékenység végzése céljából le kíván telepedni egy másik Szerződő Fél területén (a továbbiakban: önálló vállalkozó), a kiadás idejétől számított legalább öt év időtartamra érvényes tartózkodási engedélyt kap, ha az illetékes nemzeti hatóságoknál igazolja, hogy e célból telepedett le vagy kíván letelepedni.

(2) A tartózkodási engedélyt legalább ötéves időtartamra automatikusan meghosszabbítják, ha az önálló vállalkozó az illetékes nemzeti hatóságoknál igazolja, hogy önálló vállalkozói gazdasági tevékenységet végez.

(3) A tartózkodási engedélyek kiállításához a Szerződő Felek az önálló vállalkozótól csak a következő okmányok bemutatását követelhetik:

- a) az okmány, amelynek alapján felségterületükre lépett;
- b) az (1) és (2) bekezdésben említett igazolás.

(4) A tartózkodási engedély a kibocsátó állam egész felségterületére érvényes.

(5) A tartózkodás folyamatos, hat hónapnál rövidebb ideig tartó megszakítása, és a hadkötelezettség teljesítése miatti távollét nem érinti a tartózkodási engedély érvényességét.

(6) Az érvényes tartózkodási engedély nem vonható vissza az (1) bekezdésben említett személyektől kizárólag azért, mert betegség vagy baleset miatti átmeneti munkaképtelenség következtében nem folytatnak gazdasági tevékenységet.

13. cikk

Határmenti ingázó önálló vállalkozók

(1) A határmenti ingázó önálló vállalkozó az egyik Szerződő Fél olyan állampolgára,

akinek a lakóhelye az egyik Szerződő Fél felségterületén van, és aki önálló vállalkozói tevékenységet végez a másik Szerződő Fél felségterületén, a lakóhelyére naponta vagy hetente legalább egyszer rendszeresen visszatérve.

(2) A határmenti ingázó önálló vállalkozóknak nincs szükségük tartózkodási engedélyre.

Az érintett állam illetékes hatósága mindazonáltal kiadhat a határmenti ingázó önálló vállalkozó számára legalább öt évre érvényes különleges engedélyt, ha az illetékes nemzeti hatóságoknál igazolja, hogy önálló vállalkozói tevékenységet folytat, vagy kíván folytatni. Az engedélyt legalább öt évre meg kell hosszabbítani, ha a határ menti ingázó igazolja, hogy önálló vállalkozói tevékenységet folytat.

(3) A különleges engedély a kibocsátó állam teljes felségterületére érvényes.

14. cikk

A foglalkozás szabad megválasztása és a földrajzi mobilitás

(1) Az önálló munkavállalók a fogadó állam teljes felségterületén jogosultak a foglalkozás szabad megválasztására és a földrajzi mobilitásra.

(2) A foglalkozás szabad megválasztása magában foglalja a foglalkozás megváltoztatását, valamint az önálló vállalkozóból munkavállalóvá válást. A földrajzi mobilitás magában foglalja a munka- és a lakóhely szabad megváltoztatását.

15. cikk

Egyenlő bánásmód

(1) Az önálló vállalkozói tevékenység lehetősége és annak folytatása tekintetében az önálló vállalkozót nem lehet a fogadó országban a saját állampolgároknak biztosítotthoz képest kevésbé kedvező bánásmódban részesíteni.

(2) E melléklet 9. cikkének rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell az e fejezetben említett önálló vállalkozókra.

16. cikk

Közhatalom gyakorlása

Az önálló vállalkozótól megtagadható az a jog, hogy a közhatalom állandó vagy időleges gyakorlásával járó tevékenységet folytasson.

IV. SZOLGÁLTATÁSNYÚJTÁS

17. cikk

Szolgáltatást nyújtó személyek

A szolgáltatásnyújtásra tekintettel, e megállapodás 5. cikke szerint tilos:

a) a naptári évenként 90 tényleges munkanapot meg nem haladó időtartamú, a határon átnyúló szolgáltatások Szerződő Fél felségterületén történő nyújtásának mindenfajta korlátozása;

b) a belépés és a tartózkodás jogának mindenfajta korlátozása e megállapodás 5. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartozó alábbi személyek esetében:

- i. olyan, szolgáltatást nyújtó személyek, akik az Európai Közösség bármely tagállama vagy Svájc állampolgárai, és nem annak a Szerződő Félnek a felségterületén telepedtek le, mint ahol a szolgáltatást igénybe vevők;
- ii. szolgáltatást nyújtó személyek munkavállalói, állampolgárságuktól függetlenül, akik az egyik Szerződő Fél szervezett munkaerőpiacán vannak jelen, és szolgáltatás nyújtása céljából a másik Szerződő Fél területére küldték ki őket, az 1. cikk sérelme nélkül.

18. cikk

E melléklet 17. cikkének rendelkezéseit kell alkalmazni az Európai Közösség bármely tagállamának jogszabályai szerint vagy Svájc jogszabályainak megfelelően alapított társaságokra, amelyek létesítő okirat szerinti székhelye, a központi ügyvezetés helye vagy központi üzleti telephelye valamely Szerződő Fél felségterületén van.

19. cikk

Az a szolgáltatást nyújtó személy, aki szolgáltatás nyújtására jogosult, vagy akit arra felhatalmaztak, átmenetileg folytathatja tevékenységét a szolgáltatásnyújtás államában, az ilyen állam által a saját állampolgárai számára előírt feltételekkel azonos feltételek mellett, e melléklet, valamint a II. és III. melléklet rendelkezéseinek megfelelően.

20. cikk

(1) Az e melléklet 17. cikkének b) pontjában említett olyan személyeknek, akiknek joguk van szolgáltatás nyújtására, 90 napos vagy annál rövidebb tartózkodási időre nincs szükségük tartózkodási engedélyre. Az ilyen tartózkodásra az 1. cikkben említett okmányok jogosítanak, amelyek alapján az érintett állam felségterületére beléptek.

(2) Az e melléklet 17. cikkének b) pontjában említett olyan személyek, akik szolgáltatás nyújtására 90 napnál hosszabb időszakra jogosultak, vagy akiket erre felhatalmaztak, e jog igazolására a szolgáltatásnyújtással megegyező időtartamra tartózkodási engedélyt kapnak.

(3) A tartózkodás joga Svájc és az Európai Közösség érintett tagállamának egész felségterületére érvényes.

(4) A tartózkodási engedélyek kiállításakor a Szerződő Felek az e melléklet 17. cikkének b) pontjában említett személyektől csak az alábbiakat követelhetik:

- a) az okmány, amelynek alapján felségterületükre lépett;
- b) annak igazolása, hogy szolgáltatást nyújtanak, vagy kívánnak nyújtani.

21. cikk

(1) Az e melléklet 17. cikke a) pontjának hatálya alá tartozó szolgáltatások nyújtásának teljes időtartama, függetlenül attól, hogy a teljesítés folyamatos-e, vagy egymást követő időszakokból áll, nem haladhatja meg a naptári évenkénti 90 tényleges munkanapot.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései nem érintik a szolgáltatást nyújtó személynek a

szolgáltatás igénybevevőjével szemben fennálló garanciális, illetve vis maior esetére vonatkozó kötelezettségei teljesítését.

22. cikk

(1) E melléklet 17. és 19. cikkének rendelkezései nem vonatkoznak a Szerződő Fél felségterületén közhatalom gyakorlását magában foglaló tevékenység még alkalmankénti folytatására sem.

(2) E melléklet 17. és 19. cikkének rendelkezései, és az azok alapján elfogadott intézkedések nem zárják ki a szolgáltatás nyújtása érdekében kiküldött munkavállalók munka- és foglalkoztatási feltételeit meghatározó jogszabályok, rendeletek és közigazgatási rendelkezések alkalmazhatóságát. E megállapodás 16. cikke szerint, figyelembe kell venni a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló, 1996. december 16-i 96/71/EK irányelv (HL L 18., 1997. 1. o.)¹ rendelkezéseit.

(3) E melléklet 17. cikkének a) pontjának és 19. cikkének rendelkezései nem érintik az e megállapodás hatályba lépésekor bármely Szerződő Fél jogában hatályos, az alábbi területekre vonatkozó jogi és közigazgatási előírásokat:

- i. a munkaközvetítő és -kölsönző irodák tevékenysége;
- ii. az olyan pénzügyi szolgáltatások, amely a Szerződő Fél területén a szolgáltatás nyújtása előzetes engedélyhez kötött, és a szolgáltató felett a Szerződő Fél illetékes hatóságai prudenciális felügyeletet gyakorolnak.

(4) E melléklet 17. cikke a) pontjának és 19. cikkének rendelkezései nem érintik a Szerződő Felek legfeljebb 90 tényleges munkanapra, feltétlen közérdekből igényelt szolgáltatás nyújtására vonatkozó jogi és közigazgatási előírásait.

23. cikk

Szolgáltatást igénybe vevő személyek

(1) A szolgáltatást igénybe vevő személynek e megállapodás 5. cikkének (3) bekezdése értelmében nincs szüksége tartózkodási engedélyre a három hónapot meg nem haladó tartózkodáshoz. Három hónapot meghaladó időtartam esetén a szolgáltatást igénybe vevő személy számára a szolgáltatás időtartamával megegyező időtartamú tartózkodási engedélyt kell kiállítani. E tartózkodás ideje alatt az ilyen személy a szociális segélyezési rendszerekből kizárható.

(2) A tartózkodási engedély a kibocsátó állam egész felségterületére érvényes.

V. GAZDASÁGI TEVÉKENYSÉGET NEM FOLYTATÓ SZEMÉLYEK

24. cikk

A tartózkodásra vonatkozó szabályok

(1) Az a személy, aki az egyik Szerződő Fél állampolgára, nem folytat gazdasági tevékenységet a tartózkodási helye szerinti államban, és e megállapodás egyéb rendelkezései szerint nincs tartózkodási joga, legalább öt évre érvényes tartózkodási engedélyt kap, ha az

¹ A megállapodás aláírásának napján hatályos rendelkezések szerint.

illetékes nemzeti hatóságok számára igazolja, hogy rendelkezik saját maga és a családtagjai számára az alábbiakkal:

- a) elegendő pénzeszköz ahhoz, hogy a tartózkodásuk ideje alatt ne kelljen szociális segílyt igényelnie;
- b) minden kockázat esetére szóló betegségbiztosítási fedezet.¹

A Szerződő Felek, amennyiben szükségesnek tartják, a tartózkodás második évének végén előírhatják a tartózkodási engedély újraérvényesíttetését.

(2) A pénzeszközöket akkor kell elegendőnek tekinteni, ha meghaladják azt az összeget, amely alatt a fogadó állam állampolgárai, tekintettel saját, illetve családjuk helyzetére, szociális juttatásokat igényelhetnek. Ha ez a feltétel nem alkalmazható, a kérelmező pénzeszközeit akkor kell elegendőnek tekinteni, ha azok meghaladják a fogadó állam által folyósított minimális társadalombiztosítási nyugdíj szintjét.

(3) A valamelyik Szerződő Fél területén egy évnél rövidebb ideig munkát vállaló személyek ott tartózkodhatnak, ha az e cikk (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek eleget tesznek. A munkanélküli-segélyt, amelyre a nemzeti jogszabályok szerint, szükség esetén a II. melléklet rendelkezéseivel kiegészítve, jogosultak, pénzeszköznek kell tekinteni e cikk (1) bekezdésének a) pontja és (2) bekezdése alkalmazásában.

(4) Az e megállapodás bármely rendelkezése alapján a másik Szerződő Fél területén tartózkodási engedéllyel nem rendelkező diák számára egy év időtartamra vagy amennyiben a képzés tovább tart, annak időtartamára tartózkodási engedélyt kell kibocsátani, feltéve, hogy az illetékes hatóság előtt nyilatkozattal vagy saját választása szerint legalább azzal egyenértékű módon igazolja, hogy elegendő pénzeszközzel rendelkezik annak biztosítására, hogy sem ő, sem házastársa, sem eltartott gyermekei a tartózkodásuk alatt nem igényelnek semmilyen szociális segílyt a fogadó államban; ez azonban csak akkor érvényes, ha fő tevékenységeként egy jóváhagyott intézmény szakképzési programjára beiratkozott, valamint rendelkezik minden kockázat esetére szóló betegségbiztosítási fedezettel. E megállapodás nem szabályozza az e cikk tárgykörébe tartozó, diákoknak nyújtott szakképzési vagy megélhetési támogatás igénybevételeének lehetőségét.

(5) A tartózkodási engedélyt automatikusan legalább öt évre meghosszabbítják, ha a diák a jogosultság feltételeinek továbbra is megfelel. A tartózkodási engedélyeket évente hosszabbítják meg a hátralevő képzési idővel megegyező időtartamra.

(6) A tartózkodás folyamatos, hat hónapnál rövidebb ideig tartó megszakítása, és a hadkötelezettség teljesítése miatti távollét nem érinti a tartózkodási engedély érvényességét.

(7) A tartózkodási engedély a kibocsátó állam egész felségterületére érvényes.

(8) A tartózkodás joga addig áll fenn, amíg annak kedvezményezettje megfelel az (1) bekezdésben meghatározott feltételeknek.

¹ Svájcban azon személyek esetében, akik nem Svájcot választják állandó lakhelyüknek, a betegségbiztosításnak tartalmaznia kell baleset és anyaság esetére szóló fedezetet is.

VI. INGATLAN VÁSÁRLÁSA

25. cikk

(1) Bármely Szerződő Fél tartózkodásra jogosult állampolgárai, akiknek állandó lakhelyük a fogadó államban van, ingatlan vásárlása tekintetében ugyanolyan jogokat élveznek, mint a fogadó állam állampolgárai. A nemzeti előírásoknak megfelelően, bármikor állandó lakóhelyet létesíthetnek a fogadó államban, foglalkoztatásuk időtartamára való tekintet nélkül. A fogadó állam elhagyása nem vonja maga után az ilyen tulajdon elidegenítésének kötelezettségét.

(2) Bármelyik Szerződő Fél tartózkodásra jogosult, a fogadó államban állandó lakhellyel nem rendelkező állampolgárai a gazdasági tevékenységükhöz szükséges ingatlan vásárlása tekintetében ugyanolyan jogokat élveznek, mint a fogadó állam állampolgárai. A fogadó állam elhagyása nem vonja maga után az ilyen tulajdon elidegenítésének kötelezettségét. Az ilyen személy második lakás vagy nyaraló vásárlására is engedélyt kaphat. E megállapodás nem érinti a tőkebefektetésre, illetve az ingatlanfejlesztésre és a lakásépítésre vonatkozó szabályokat.

(3) A gazdasági tevékenységükhöz szükséges és második lakás céljára szolgáló ingatlan vásárlása tekintetében a határ menti ingázók ugyanolyan jogokat élveznek, mint a fogadó állam állampolgárai. A fogadó állam elhagyása nem vonja maga után az ilyen tulajdon elidegenítésének kötelezettségét. A határ menti ingázó nyaraló vásárlására is engedélyt kaphat. E megállapodás nem érinti a tőkebefektetésre, illetve az ingatlanfejlesztésre és a lakásépítésre vonatkozó szabályokat.

VII. ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK ÉS A MEGÁLLAPODÁS TOVÁBBFEJLESZTÉSE

26. cikk

Általános rendelkezések

(1) Amennyiben az e megállapodás 10. cikkében meghatározott mennyiségi korlátozásokat alkalmazzák, az e fejezetben foglalt rendelkezések értelemszerűen kiegészítik az e melléklet más rendelkezéseit, vagy azok helyébe lépnek.

(2) Amennyiben az e megállapodás 10. cikkében meghatározott mennyiségi korlátozásokat alkalmazzák, a gazdasági tevékenység folytatása a tartózkodási és/vagy munkavállalási engedély kiadásának a függvénye.

27. cikk

A munkavállalók tartózkodására vonatkozó szabályok

(1) Az egy évnél rövidebb időtartamra szóló munkaszerződéssel rendelkező munkavállalók tartózkodási engedélyét legfeljebb 12 hónapra hosszabbítják meg, ha a munkavállaló igazolja az illetékes nemzeti hatóságok számára, hogy gazdasági tevékenységet folytathat. Új tartózkodási engedélyt állítanak ki, ha a munkavállaló igazolja, hogy gazdasági tevékenységet folytathat, és az e megállapodás 10. cikkében meghatározott kvóta még nem merült ki. E melléklet 24. cikkének megfelelően, a munkavállalót nem lehet két munkaszerződés megkötése között az ország elhagyására kötelezni.

(2) Az e megállapodás 10. cikkének (2) bekezdésében említett időtartam alatt a Szerződő Fél előírhatja írásos szerződés vagy szerződéstervezet bemutatását az első tartózkodási

engedély kiadását megelőzően.

(3) a) Azok a személyek, akik korábban a fogadó állam területén legalább 30 hónapig határozott időtartamú munkaviszonyban álltak, automatikusan korlátlan időre jogosultak munkát vállalni.¹ Nem tagadható meg e jog azon az alapon, hogy a biztosítandó tartózkodási engedélyek száma kimerült.

b) Azok a személyek, akik korábban a fogadó állam területén a megelőző 15 évben összesen legalább 50 hónapig idénymunkát végeztek, és nem felelnek meg a tartózkodási engedélyre való jogosultság feltételeinek a fenti a) pont rendelkezéseinek megfelelően, automatikusan korlátlan időre jogosultak munkát vállalni.

28. cikk

Határmenti ingázó munkavállalók

(1) A határmenti ingázó munkavállaló valamely Szerződő Fél olyan állampolgára, akinek a szokásos tartózkodási helye Svájc vagy annak szomszédos államai határövezeteiben van, és aki egy másik Szerződő Fél határövezetében munkavállalóként folytat tevékenységet, állandó lakóhelyére minden nap vagy legalább hetente egyszer rendszeresen visszatérve. E megállapodás alkalmazásában határövezetek a Svájc és szomszédai között létrejött, a határövezetekben való mozgásról szóló megállapodásokban meghatározott övezetek.

(2) A különleges engedély a kibocsátó állam határövezetein belül érvényes.

29. cikk

A munkavállalók visszatérési joga

(1) Az a munkavállaló, aki e megállapodás hatályba lépésének napján legalább egy évre érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkezett, és aki akkor elhagyta a befogadó országot, a kiutazásától számított hat éven belül jogosult arra, hogy az új tartózkodási engedélyek kvótájának felosztásakor kedvezményes elbírálásban részesüljön, ha igazolja, hogy gazdasági tevékenységet folytathat.

(2) A határ menti ingázó előző, hároméves, megszakítás nélküli munkaviszonya végétől számított hat éven belül, fizetési és munkakörülményeire figyelemmel, jogosult új különleges engedélyre, amennyiben a megállapodás hatálybalépését követő két évben munkát vállal, ha igazolja az illetékes nemzeti hatóságoknak, hogy gazdasági tevékenységet folytathat.

(3) Azok a fiatalok, akik a 21. életévük betöltése előtt legalább öt évig valamely Szerződő Fél területén tartózkodtak, majd azt elhagyták, négy éven belül jogosultak oda visszatérni, és gazdasági tevékenységet folytatni.

30. cikk

A munkavállalók foglalkozásának szabad megválasztása és földrajzi mobilitása

(1) Az egy évnél rövidebb időre érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkező munkavállalók a munka megkezdését követő tizenkét hónapig jogosultak foglalkozásuk

¹ Az ilyen személyekre nem vonatkozik a szervezett munkaerőpiacon jelen lévő munkavállalók számára biztosított elsőbbség, illetve valamely meghatározott ágazatban vagy helyen a díjazási és foglalkoztatási feltételek betartásának ellenőrzése.

szabad megválasztására és a földrajzi mobilitásra. A munkavállalóból önálló vállalkozóvá válás e megállapodás 10. cikke rendelkezéseinek figyelembe vételével lehetséges.

(2) A határmenti ingázó munkavállalóknak kiadott különleges engedélyek feljogosítják birtokosukat a foglalkozásuk szabad megválasztásra és a földrajzi mobilitásra Svájc és annak szomszédos államai valamennyi határövezetében.

31. cikk

Az önálló vállalkozók tartózkodására vonatkozó szabályok

Valamely Szerződő Fél a másik Szerződő Fél felségterületén önálló vállalkozói tevékenység folytatása céljából letelepedni kívánó állampolgára (a továbbiakban: önálló vállalkozó) hat hónap időtartamra érvényes tartózkodási engedélyt kap. Az önálló vállalkozó legalább öt évre érvényes tartózkodási engedélyt kap, ha a hathónapos időszak vége előtt igazolja az illetékes nemzeti hatóságok számára, hogy önálló vállalkozói tevékenységet folytat. Amennyiben szükséges, a hathónapos időtartamot legfeljebb további két hónappal meg lehet hosszabbítani, amennyiben reális esély van rá, hogy az önálló vállalkozó az önálló vállalkozói tevékenységet igazolni tudja.

32. cikk

Határmenti ingázó önálló vállalkozók

(1) A határmenti ingázó önálló vállalkozó valamely Szerződő Fél olyan állampolgára, akinek a szokásos tartózkodási helye Svájc vagy annak szomszédos államai határövezeteiben van, és aki önálló vállalkozói tevékenységet folytat a másik Szerződő Fél határövezeteiben, állandó lakóhelyére minden nap, vagy legalább hetente egyszer rendszeresen visszatérve. E megállapodás alkalmazásában határövezetek a Svájc vagy az annak szomszédos államai között létrejött, a határövezetekben való mozgásról szóló megállapodásokban meghatározott övezetek.

(2) Valamely Szerződő Fél állampolgára, aki határmenti ingázó önálló vállalkozói minőségében Svájc vagy annak szomszédos államai határövezeteiben önálló vállalkozói tevékenységet kíván folytatni, ideiglenes, hathónapos különleges engedélyt kap. Az önálló vállalkozó legalább ötéves időtartamra kap különleges engedélyt, ha a hathónapos időszak lejártá előtt igazolja az illetékes nemzeti hatóságok számára, hogy önálló vállalkozói tevékenységet folytat. Amennyiben szükséges, a hathónapos időtartamot legfeljebb további két hónappal meg lehet hosszabbítani, amennyiben reális esély van rá, hogy az önálló vállalkozó az önálló vállalkozói tevékenységet igazolni tudja.

(3) A különleges engedélyek a kibocsátó állam határövezetein belül érvényesek.

33. cikk

Az önálló vállalkozók visszatérési joga

(1) Az az önálló vállalkozó, aki legalább öt évre érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkezett, és elhagyta a fogadó országot, a kiutazásától számított hat éven belül új tartózkodási engedélyre jogosult, ha a befogadó országban megszakítás nélkül három évig dolgozott, továbbá igazolja az illetékes nemzeti hatóságok számára, hogy gazdasági tevékenységet folytathat.

(2) A határmenti ingázó önálló vállalkozó az előző, megszakítás nélküli négyéves

tevékenysége befejezésétől számított hat éven belül jogosult új különleges engedélyre, ha igazolja az illetékes nemzeti hatóságoknak, hogy gazdasági tevékenységet folytathat.

(3) Azok a fiatalok, akik a 21. életévük betöltése előtt legalább öt évig valamely Szerződő Fél területén tartózkodtak, majd azt elhagyták, négy éven belül jogosultak oda visszatérni, és gazdasági tevékenységet folytatni.

34. cikk

Az önálló vállalkozók foglalkozásának szabad megválasztása és földrajzi mobilitása

A határmenti ingázó önálló vállalkozóknak kiadott különleges engedélyek feljogosítják birtokosukat a foglalkozásuk szabad megválasztására és a földrajzi mobilitásra Svájc vagy annak szomszédos államai határövezeteiben. Az ideiglenes hathónapos tartózkodási engedélyek (határmenti ingázó önálló vállalkozók esetében a különleges engedélyek) csak a földrajzi mobilitás jogát biztosítják.

JEGYZŐKÖNYV A DÁNIAI MÁSODIK LAKÁSIINGATLANRÓL

„A Szerződő Felek megállapodnak abban, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződésnek a Dániában történő ingatlanvagyon-szerzésről szóló 1. jegyzőkönyvét a svájci állampolgárok Dániában történő második lakásingatlan-szerzésére vonatkozóan e megállapodásra is alkalmazni kell.”

AZ AALAND-SZIGETEKRE VONATKOZÓ JEGYZŐKÖNYV

„A Szerződő Felek megállapodnak abban, hogy a Finnország Európai Unióhoz való csatlakozásáról szóló okmánynak az Aaland-szigetekre vonatkozó 2. jegyzőkönyvét e megállapodásra is alkalmazni kell.”

ZÁRÓOKMÁNY

Egyrészről

A BELGA KIRÁLYSÁG,

A DÁN KIRÁLYSÁG,

A NÉMETORSZÁGI SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁG,

A GÖRÖG KÖZTÁRSASÁG,

A SPANYOL KIRÁLYSÁG,

A FRANCIA KÖZTÁRSASÁG,

ÍRORSZÁG,

AZ OLASZ KÖZTÁRSASÁG,

A LUXEMBURGI NAGYHERCEGSÉG,

A HOLLAND KIRÁLYSÁG,

AZ OSZTRÁK KÖZTÁRSASÁG,

A PORTUGÁL KÖZTÁRSASÁG,

A FINN KIRÁLYSÁG,

A SVÉD KIRÁLYSÁG,

NAGY-BRITANNIA ÉS ÉSZAK-ÍRORSZÁG EGYESÜLT KIRÁLYSÁGA,

és

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉG

meghatalmazottai,

és

A SVÁJCI ÁLLAMSZÖVETSÉG

meghatalmazottai,

ezerkilencszázkilencvenkilenc június huszonegyedik napján Luxemburgban az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség között a személyek szabad mozgásáról szóló megállapodás aláírása érdekében tartott ülésen az alábbi, e záróokmányhoz csatolt együttes nyilatkozatokat fogadták el:

- A szolgáltatások általános liberalizációjáról szóló együttes nyilatkozat,
- Az Európai Közösségek Svájcban honos intézményei korábbi alkalmazottainak öregségi nyugdíjáról szóló együttes nyilatkozat,

- A megállapodás alkalmazásáról szóló együttes nyilatkozat,
- A további tárgyalásokról szóló együttes nyilatkozat.

Tudomásul vették továbbá az e záróokmányhoz csatolt következő nyilatkozatokat:

- Svájc nyilatkozata a megállapodás megújításáról,
- Svájc nyilatkozata a migrációs- és menekültpolitikáról,
- Svájc nyilatkozata az építészoklevelek elismeréséről,
- Az Európai Közösség és tagállamai nyilatkozata az I. melléklet 1. és 17. cikkéről,
- Nyilatkozat a bizottságokban való svájci részvételről.

Kelt Luxemburgban, ezerkilencszázkilencvenkilencedik év június havának huszonegyedik napján.

EGYÜTTES NYILATKOZAT A SZOLGÁLTATÁSOK ÁLTALÁNOS LIBERALIZÁCIÓJÁRÓL

A Szerződő Felek vállalják, hogy a közösségi vívmányok alapján a lehető leghamarabb tárgyalásokat kezdenek a szolgáltatások általános liberalizációjáról.

EGYÜTTES NYILATKOZAT AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK SVÁJCBAN HONOS INTÉZMÉNYEI KORÁBBI MUNKAVÁLLALÓINAK ÖREGSÉGI NYUGDÍJÁRÓL

Az Európai Községek Bizottsága és Svájc vállalják, hogy megfelelő megoldást keresnek az Európai Községek Svájcban honos intézményei korábbi munkavállalóinak öregségi nyugdíja kettős adóztatásának problémájára.

EGYÜTTES NYILATKOZAT A MEGÁLLAPODÁS ALKALMAZÁSÁRÓL

A Szerződő Felek megteszik a közösségi vívmányoknak a másik Szerződő Fél állampolgáraitra való alkalmazásához szükséges intézkedéseket a köztük megkötött megállapodásnak megfelelően.

EGYÜTTES NYILATKOZAT A TOVÁBBI TÁRGYALÁSOKRÓL

Az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség kinyilvánítja azon szándékukat, hogy tárgyalásokat kezdeményeznek olyan közös érdekű területeken, mint az 1972. évi szabadkereskedelmi megállapodás 2. jegyzőkönyvének frissítése és Svájc részvétele egyes közösségi oktatási, ifjúsági, média, statisztikai és környezeti programokban. E tárgyalásokat elő kell készíteni, amint a folyamatban lévő kétoldalú tárgyalások befejeződnek.

SVÁJC NYILATKOZATA A MEGÁLLAPODÁS MEGÚJÍTÁSÁRÓL

Svájc kijelenti, hogy az alkalmazandó belső eljárásai alapján a megállapodás hetedik évében határoz annak megújításáról.

SVÁJC NYILATKOZATA A MIGRÁCIÓS- ÉS MENEKÜLTPOITIKÁRÓL

Svájc újólag megerősíti szándékát az Európai Unióval és tagállamaival való együttműködés megerősítésére a migrációs- és menekültpolitika területén. Ezért Svájc részt kíván venni az Európai Unió menedékjog iránti kérelmeket koordináló rendszerében, és javasolja, hogy kezdjenek tárgyalásokat egy egyezmény megkötésére, hasonlóan a dublini egyezményhez (az 1990. június 15-én Dublinban aláírt egyezmény az Európai Közösségek valamely tagállamában benyújtott menedékjog iránti kérelem elbírálásáért felelős állam meghatározásáról).

SVÁJC NYILATKOZATA AZ ÉPÍTÉSZOKLEVELEK ELISMERÉSÉRŐL

Svájc javasolni fogja a személyek szabad mozgásáról szóló megállapodás vegyes bizottságának, amint az létrejön, hogy a személyek szabad mozgásáról szóló megállapodás III. mellékletébe vegye fel a svájci szakfőiskolák által kiadott építészokleveleket, az 1986. június 10-i 85/384/EGK irányelv rendelkezéseinek megfelelően.

**AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉG ÉS TAGÁLLAMAI NYILATKOZATA AZ I.
MELLÉKLET 1. ÉS 17. CIKKÉRŐL**

Az Európai Közösség és tagállamai kijelentik, hogy a megállapodás I. mellékletének 1. és 17. cikke nem érinti a közösségi vívmányokat a határon átnyúló szolgáltatásnyújtással kapcsolatban az olyan munkavállalók kiküldése feltételeinek tekintetében, akik harmadik ország állampolgárai.

NYILATKOZAT A BIZOTTSÁGOKBAN VALÓ SVÁJCI RÉSZVÉTELRŐL

A Tanács egyetért azzal, hogy Svájc képviselői megfigyelőként részt vegyenek az alábbi bizottságok és szakértői munkacsoportok ülésein, amennyiben az ülések tárgya Svájcot érinti:

- Kutatási programok bizottságai, beleértve a tudományos és műszaki kutatási bizottságot (CREST),
- migráns munkavállalók szociális biztonságával foglalkozó igazgatási bizottsága,
- a felsőfokú oklevelek kölcsönös elismerésével foglalkozó koordináló csoport
- a légi útvonalakkal és a légiközlekedési versenyszabályok alkalmazásával foglalkozó tanácsadó bizottságok.

Svájc képviselői szavazáskor nem lehetnek jelen a bizottságok ülésein.

Amennyiben más bizottságok e megállapodások hatálya alá tartozó olyan területekkel foglalkoznak, melyek tekintetében Svájc elfogadta vagy a közösségi vívmányokat vagy az azzal egyenértékű intézkedéseket, a Bizottság az EGT Megállapodás 100. cikkében meghatározott módon svájci szakértőkkel konzultál.

EUROPOS BENDRIJOS BEI JOS VALSTYBIŲ NARIŲ IR ŠVEICARIJOS KONFEDERACIJOS SUSITARIMAS DĖL LAISVO ASMENŲ JUDĖJIMO

Šveicarijos Konfederacija,

ir

**Europos bendrija,
Belgijos Karalystė,
Danijos Karalystė,
Vokietijos Federacinė Respublika,
Graikijos Respublika,
Ispanijos Karalystė,
Prancūzijos Respublika,
Airija,
Italijos Respublika,
Liuksemburgo Didžioji Hercogystė,
Nyderlandų Karalystė,
Austrijos Respublika,
Portugalijos Respublika,
Suomijos Respublika,
Švedijos Karalystė,
Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė,**

toliau – susitariančiosios šalys

Įsitikinusios, kad laisvas asmenų judėjimas susitariančiųjų šalių teritorijose yra pagrindinis harmoningo jų santykių vystymo veiksnys,

Pasiryžusios įgyvendinti laisvą asmenų judėjimą jų teritorijose pagal Europos bendrijoje taikomas taisykles,

Nusprendė sudaryti šį Susitarimą:

I. Pagrindinės nuostatos

1 straipsnis

Tikslas

Šio Susitarimo tikslas yra Europos bendrijos valstybių narių ir Šveicarijos piliečiams:

- a) suteikti teisę atvykti, gyventi, dirbti pagal darbo sutartį, verstis savarankiška veikla ir teisę likti susitariančiųjų šalių teritorijoje;
- b) sudaryti geresnes sąlygas teikti paslaugas susitariančiųjų šalių teritorijoje ir ypač liberalizuoti trumpalaikių paslaugų teikimą;
- c) priimančioje valstybėje ekonominės veiklos nevykdantiems piliečiams suteikti teisę atvykti ir gyventi susitariančiųjų šalių teritorijoje;
- d) sudaryti tokias pačias gyvenimo, įdarbinimo ir darbo sąlygas, kokios yra sudaromos tos šalies piliečiams.

2 straipsnis

Diskriminacijos uždraudimas

Vienos susitariančiosios šalies piliečiai, teisėtai gyvenantys kitos susitariančiosios šalies teritorijoje, taikant ir remiantis Susitarimo I, II ir III priedais, nediskriminuojami dėl pilietybės.

3 straipsnis

Teisė atvykti

Pagal I priedo nuostatas, vienos susitariančiosios šalies piliečiams užtikrinama teisė atvykti į kitos susitariančiosios šalies teritoriją.

4 straipsnis

Teisė gyventi ir vykdyti ekonominę veiklą

Pagal I priedo nuostatas, užtikrinama teisė gyventi ir vykdyti ekonominę veiklą, jeigu 10 straipsnyje nenurodyta kitaip.

5 straipsnis

Paslaugas teikiantys asmenys

(1) Nepažeidžiant kitų susitariančiųjų šalių specialiųjų susitarimų, ypač dėl paslaugų teikimo (įskaitant Vyriausybės viešųjų pirkimų susitarimą tiek, kiek jis apima paslaugų teikimą), paslaugas teikiantys asmenys, įskaitant bendroves pagal I priedo nuostatas, per vienerius kalendorinius metus turi teisę teikti paslaugas kitos susitariančiosios šalies teritorijoje ne ilgiau kaip 90 realaus darbo dienų.

(2) Paslaugas teikiantys asmenys turi teisę atvykti ir gyventi kitos susitariančiosios šalies teritorijoje:

- a) kurioje, pagal 1 dalį arba atsižvelgiant į 1 dalyje minėto susitarimo nuostatas, jie turi teisę teikti paslaugas;
- b) arba, jei nesilaikoma a) punkte nurodytų sąlygų, tais atvejais, kai atitinkamos susitariančiosios šalies kompetentingos valdžios institucijos jiems suteikė leidimą teikti paslaugas.

(3) Europos bendrijos valstybių narių ar Šveicarijos piliečiai, kurie atvyksta į susitariančiosios šalies teritoriją tik gauti paslaugų, turi teisę atvykti ir gyventi.

(4) Šiame straipsnyje nurodytos teisės užtikrinamos pagal I, II ir III priedų nuostatas. 10 straipsnyje numatyti kiekybiniai apribojimai netaikomi šiame straipsnyje nurodytiems asmenims.

6 straipsnis

Teisė gyventi ekonominės veiklos nevykdantiems asmenims

Pagal I priedo nuostatas dėl neaktyviųjų asmenų, teisė gyventi susitariančiųjų šalių teritorijoje užtikrinama ekonominės veiklos nevykdantiems asmenims.

7 straipsnis

Kitos teisės

Pagal I priedo nuostatas, susitariančiosios šalys numato šias su laisvu asmenų judėjimu susijusias teises:

- a) teisę į vienodą požiūrį kaip ir į tos šalies piliečius dėl galimybės pradėti ir vykdyti ekonominę veiklą ir gyvenimo, įdarbinimo bei darbo sąlygų;
- b) teisę į profesinį ir geografinį judumą, suteikiantį galimybę susitariančiosios šalies piliečiams laisvai judėti priimančios valstybės teritorijoje ir dirbti pagal pasirinktą profesiją;
- c) teisę likti susitariančiosios šalies teritorijoje nutraukus ekonominę veiklą;
- d) šeimos narių teisę gyventi, nepaisant jų pilietybės;
- e) šeimos narių teisę vykdyti ekonominę veiklą, nepaisant jų pilietybės;
- f) teisę įsigyti nekilnojamąjį turtą, jei tai yra susiję su šiuo Susitarimu suteiktomis teisėmis;
- g) pereinamuoju laikotarpiu teisę, nutraukus ekonominę veiklą arba tam tikrą laiką gyvenus susitariančiosios šalies teritorijoje, grįžti siekiant vykdyti ekonominę veiklą ir teisę pakeisti leidimą laikinai gyventi leidimu nuolat gyventi.

8 straipsnis

Socialinės apsaugos sistemų koordinavimas

Pagal II priedo nuostatas susitariančiosios šalys numato socialinės apsaugos sistemų koordinavimą, kurio tikslas:

- a) užtikrinti vienodo požiūrio principą;
- b) nustatyti taikomas teisės aktus;
- c) susumuoti visus laikotarpius į kuriuos atsižvelgiama pagal atitinkamų šalių nacionalinius teisės aktus, kad būtų galima įgyti ir išsaugoti teisę gauti išmokas ir kad būtų apskaičiuotas išmokų dydis;
- d) mokėti išmokas susitariančiosios šalies teritorijoje gyvenantiems asmenims;
- e) skatinti tarpusavio administracinę pagalbą ir valdžios institucijų bei įstaigų bendradarbiavimą.

9 straipsnis

Diplomai, pažymėjimai ir kiti kvalifikaciją patvirtinantys dokumentai

Siekiant palengvinti Europos bendrijos valstybių narių ir Šveicarijos piliečių sąlygas pradėti ir tęsti darbą pagal darbo sutartį ar verstis savarankiška veikla bei teikti paslaugas, susitariančiosios šalys pagal III priedą imasi reikalingų priemonių dėl diplomų, pažymėjimų ir kitų kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų abipusio pripažinimo ir susitariančiųjų šalių

įstatymų bei kitų teisės aktų dėl galimybės pradėti ir tęsti darbą pagal darbo sutartį ar verstis savarankiška veikla bei teikti paslaugas derinimo.

II. Bendrosios ir baigiamosios nuostatos

10 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos ir Susitarimo plėtojimas

(1) Penkerius metus nuo Susitarimo įsigaliojimo Šveicarija gali taikyti kiekybinius apribojimus ekonominei veiklai vykdyti šioms dviem gyventojų kategorijoms: gyvenantiems ilgiau nei keturis mėnesius, bet trumpiau kaip vienerius metus ir gyvenantiems metus ar ilgiau. Gyvenantiems trumpiau nei keturis mėnesius jokie apribojimai netaikomi.

Nuo šeštų metų visi Europos bendrijos valstybių narių piliečiams taikomi kiekybiniai apribojimai panaikinami.

(2) Susitariančiosios šalys gali, ne ilgiau kaip dvejų metų laikotarpiu, kontroliuoti į nuolatinę darbo rinką integruotų darbuotojų pirmenybę, darbo užmokestį ir susitariančiosios šalies piliečiams taikomas darbo sąlygas, įskaitant 5 straipsnyje nurodytus paslaugas teikiančius asmenis. Baigiantis pirmiesiems metams Jungtinis komitetas sprendžia, ar reikia toliau taikyti apribojimus. Jis gali sutrumpinti ilgiausiai dvejus metus trunkantį laikotarpį. Kontrolė dėl į nuolatinę darbo rinką integruotų darbuotojų pirmenybės nebus vykdoma paslaugas, kurios buvo liberalizuotos susitariančiųjų šalių specialiaisiais susitarimais dėl paslaugų teikimo (įskaitant Susitarimą dėl vyriausybės vykdomų viešųjų pirkimų tam tikrų aspektų tiek, kiek jis apima paslaugų teikimą) teikiančių asmenų atžvilgiu.

(3) Šiam susitarimui įsigaliojus ir iki penkerių metų laikotarpio pabaigos, Šveicarija, nevirsydamą bendros kvotos, Europos bendrijos pagal darbo sutartį dirbantiems ir savarankiškai dirbantiems piliečiams kasmet išduoda mažiausiai 15 000 naujų leidimų gyventi, galiojančių metus ar ilgiau, ir 115 500 leidimų gyventi, galiojančių ilgiau nei keturis mėnesius, bet trumpiau nei metus.

(4) Nepaisant 3 dalies nuostatų, susitariančiosios šalys susitarė dėl tokios tvarkos: jeigu po penkerių metų ir iki 12 metų po Susitarimo įsigaliojimo naujų leidimų gyventi, išduotų Europos bendrijos pagal darbo sutartį dirbantiems ir savarankiškai dirbantiems 1 dalyje minėtų abiejų gyventojų kategorijų piliečiams, skaičius tam tikrais metais 10 % viršija pasktinių trejų metų vidurkį, Šveicarija ateinantiems metams gali vienašališkai apriboti tos kategorijos naujų leidimų gyventi, išduodamų Europos bendrijos pagal darbo sutartį dirbantiems ir savarankiškai dirbantiems piliečiams, skaičių iki pastarųjų trejų metų vidurkio, prie kurio pridedami dar 5%. Kitais metais skaičius gali būti ribojamas iki to paties lygio.

Nepaisant pirmiau nurodytos dalies nuostatų, Europos bendrijos pagal darbo sutartį dirbantiems ir savarankiškai dirbantiems piliečiams išduotų naujų leidimų gyventi, galiojančių metus ar ilgiau, skaičius negali būti mažesnis nei 15 000 per metus, o galiojančių ilgiau nei keturis mėnesius, bet trumpiau nei metus – 115 500 per metus.

(5) 1–4 dalyse, ypač 2 dalyje dėl į nuolatinę darbo rinką integruotų darbuotojų pirmenybės ir darbo užmokesčio bei darbo sąlygų kontrolės, nurodytos pereinamojo laikotarpio nuostatos netaikomos pagal darbo sutartį dirbantiems ir savarankiškai dirbantiems asmenims, kuriems šio Susitarimo įsigaliojimo metu leidžiama vykdyti ekonominę veiklą susitariančiųjų šalių teritorijoje. Šie asmenys visų pirma naudojasi profesiniu ir geografiniu judumu. Asmenys, turintys trumpiau nei metus galiojančius leidimus gyventi, turi teisę atnaujinti leidimus; jei išnaudojami kiekybiniai apribojimai, tai jiems neturi turėti jokio poveikio. Asmenys, turintys

metus ar ilgiau galiojančius leidimus gyventi, automatiškai turi teisę pratęsti leidimus. Pagal darbo sutartį dirbantys ir savarankiškai dirbantys asmenys, įsigaliojus susitarimui, naudojami šio susitarimo pagrindinėse nuostatose, ypač jo 7 straipsnyje, nustatytais laisvo įsisteigusių asmenų judėjimo teisėmis.

(6) Šveicarija reguliariai ir nedelsdama perduoda Jungtiniam komitetui visus naudingus statistinius duomenis ir informaciją, įskaitant priemones, skirtas įgyvendinti 2 dalį. Susitariančioji šalis gali prašyti Jungtinio komiteto peržiūrėti padėtį.

(7) Pasienio darbuotojams kiekybinių apribojimų negalima taikyti.

(8) Pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl socialinės apsaugos ir draudimo nuo nedarbo įmokų perleidimo yra nustatytos II priedo Protokole.

11 straipsnis

Apeliacinių skundų nagrinėjimas

(1) Asmenys, kuriems taikomas šis Susitarimas, turi teisę paduoti apeliacinį skundą dėl šio Susitarimo nuostatų taikymo kompetentingoms valdžios institucijoms.

(2) Apeliaciniai skundai turi būti nagrinėjami per priimtą laikotarpį.

(3) Jei per priimtą laikotarpį sprendimas nepriimtas, asmenys, kuriems taikomas šis Susitarimas, gali paduoti apeliacinį skundą dėl sprendimų dėl apeliacinių skundų kompetentingai nacionalinei teisminei institucijai.

12 straipsnis

Palankesnės nuostatos

Susitarimas netrukdo taikyti jokių palankesnių nacionalinių nuostatų, kurios gali būti taikomos abiejų susitariančiųjų šalių piliečiams ir jų šeimos nariams.

13 straipsnis

Neveikimas

Susitariančiosios šalys įsipareigoja nepriimti kitų ribojančių priemonių, taikomų susitariančiųjų šalių piliečiams šio susitarimo taikymo srityse.

14 straipsnis

Jungtinis komitetas

(1) Sudaromas Jungtinis komitetas, kuriame dalyvauja susitariančiųjų šalių atstovai. Jis yra atsakingas už Susitarimo valdymą ir tinkamą taikymą, tuo tikslu jis teikia rekomendacijas. Jis priima sprendimus Susitarime numatytomis aplinkybėmis. Jungtinis komitetas savo sprendimus priima bendru susitarimu.

(2) Kilus rimtiems ekonominiams ar socialiniams sunkumams, Jungtinis komitetas renkasi bet kurios susitariančiųjų šalių prašymu, kad išnagrinėtų atitinkamas priemones siekiant ištaisyti padėtį. Jungtinis komitetas gali nuspręsti, kokių priemonių imtis per 60 dienų nuo prašymo pateikimo dienos. Jungtinis komitetas gali pratęsti laikotarpį. Tokių priemonių taikymo sritis ir trukmė neturi viršyti to laikotarpio, kuris yra būtinas ištaisyti padėtį. Pirmenybė teikiama toms priemonėms, kurios mažiausiai trukdo taikyti šį Susitarimą.

(3) Siekdamos tinkamai taikyti Susitarimą susitariančiosios šalys reguliariai keičiasi informacija ir, bet kurios šalies prašymu, konsultuojasi Jungtiniame komitete.

(4) Jungtinis komitetas į posėdį renkasi pagal poreikius, bet bent kartą per metus. Kiekviena šalis gali prašyti sušaukti posėdį. Jungtinis komitetas į posėdį renkasi per 15 dienų nuo prašymo pateikimo, kaip nurodyta 2 dalyje.

(5) Jungtinis komitetas parengia savo darbo tvarkos taisykles, kuriose pateikiama *inter alia* informacija apie posėdžių šaukimo tvarką, pirmininko skyrimą ir jo kadenciją.

(6) Jungtinis komitetas gali nuspręsti sudaryti darbo ar ekspertų grupę, kuri padėtų jam vykdyti pareigas.

15 straipsnis

Priedai ir protokolai

Šio Susitarimo priedai ir protokolai yra neatskiriama jo dalis. Deklaracijos įtraukiamos į Baigiamąjį aktą.

16 straipsnis

Nuoroda į Bendrijos teisę

(1) Siekdamos įgyvendinti Susitarime nurodytus tikslus, susitariančiosios šalys imasi visų reikiamų priemonių, užtikrinančių, kad jų santykių srityje būtų taikomos teisės ir įsipareigojimai, atitinkantys Europos bendrijos teisės aktuose išdėstytas teises ir įsipareigojimus, į kuriuos daroma nuoroda.

(2) Tiek, kiek taikant šį Susitarimą taikoma Bendrijos teisės aktų koncepcija, iki jo pasirašymo datos atsižvelgiama į atitinkamą Europos Bendrijų Teisingumo Teismo praktiką.

Nuo šios datos Šveicarija supažindinama su teismo praktika. Siekdamas užtikrinti tinkamą Susitarimo veikimą, Jungtinis komitetas bet kurios susitariančiųjų šalių prašymu, nustato tokios teismo praktikos poveikį.

17 straipsnis

Teisės aktų tobulinimas

(1) Susitariančiajai šaliai pradėjus nacionalinės teisės aktų pakeitimų projekto priėmimo procesą ar institucijų, kurių sprendimų pagal nacionalinę teisę negalima apskųsti teismine tvarka šio susitarimo taikymo srityje, teismo praktikos pakeitimo atveju, ši susitariančioji šalis apie tai praneša per Jungtinį komitetą kitai susitariančiajai šaliai.

(2) Jungtinis komitetas keičiasi nuomonėmis dėl šių pakeitimų padarinių tinkamam Susitarimo veikimui.

18 straipsnis

Peržiūra

Jei susitariančioji šalis pageidauja pakeisti Susitarimą, ji pateikia pasiūlymą Jungtiniam komitetui. Šio Susitarimo pakeitimai įsigalioja užbaigus visas vidaus procedūras, išskyrus II ir III priedų pakeitimus, kurie priimami Jungtinio komiteto sprendimu ir gali įsigalioti iš karto po šio sprendimo priėmimo.

19 straipsnis

Ginčų sprendimas

(1) Susitariančiosios šalys gali pateikti su šio Susitarimo aiškinimu ar taikymu susijusius ginčus Jungtiniam komitetui.

(2) Jungtinis komitetas gali išspręsti ginčą. Visa informacija, kuri gali būti naudinga užtikrinant nuodugną situacijos nagrinėjimą siekiant rasti priimtina sprendimą, teikiama Jungtiniam komitetui. Šiuo tikslu Jungtinis komitetas nagrinėja visas galimybes užtikrinti gerą šio Susitarimo veikimą.

20 straipsnis

Ryšys su dvišaliais susitarimais dėl socialinės apsaugos

Jeigu II priede nenurodyta kitaip, Šveicarijos ir Europos bendrijos valstybių narių dvišaliai susitarimai dėl socialinės apsaugos sustabdomi įsigaliojus šiam Susitarimui, jei pastarajame aptariami tie patys klausimai.

21 straipsnis

Ryšys su dvišaliais susitarimais dėl dvigubo apmokestinimo

(1) Šio susitarimo nuostatos nekeičia Šveicarijos ir Europos bendrijos valstybių narių dvišalių susitarimų dėl dvigubo apmokestinimo nuostatų. Šio susitarimo nuostatos nedaro įtakos susitarime dėl dvigubo apmokestinimo vartojamai pasienio darbuotojų sąvokai.

(2) Jokia šio Susitarimo nuostata negali būti aiškinama taip, kad būtų trukdoma

susitariančiosioms šalims taikant atitinkamas fiskalinės teisės aktų nuostatas išskirti mokesčių mokėtojus, kurių padėtis, ypač kalbant apie jų gyvenamąją vietą, nėra palyginama.

- (3) Jokia šio Susitarimo nuostata netrukdo susitariančiosioms šalims priimti ar taikyti priemones siekiant užtikrinti apmokestinimą mokesčiais, jų mokėjimą ir veiksmingą susigrąžinimą arba užkirsti kelią vengti mokesčių, remiantis nacionalinių mokesčių teisės aktų nuostatomis ar Šveicarijos ir vienos ar kelių Europos bendrijos valstybių narių susitarimais ar kitais susitarimais dėl mokesčių, kuriais siekiama užkirsti kelią dvigubam apmokestinimui.

22 straipsnis

Ryšys su dvišaliais susitarimais dėl kitų nei socialinė apsauga ir dvigubas apmokestinimas klausimų

- (1) Nepaisant 20 ir 21 straipsnių nuostatų, Susitarimas neturi įtakos Šveicarijos ir vienos ar kelių Europos bendrijos valstybių narių susitarimams, pvz., privačių asmenų, ekonominės veiklos vykdytojų, tarpvalstybinio bendradarbiavimo ar nedidelio pasienio judėjimo, jei jie atitinka šį Susitarimą.
- (2) Jei tokie susitarimai neatitiktų šio Susitarimo, vadovaujamasi pastaruoju.

23 straipsnis

Įgytos teisės

Nutraukus šį Susitarimą ar jo nepratęsus, tai neturės įtakos privačių asmenų įgytoms teisėms. Susitariančios šalys abipusiu susitarimu sprendžia, kokių reikia imtis veiksmų dėl teisių jų įgijimo metu.

24 straipsnis

Teritorinė apimtis

Susitarimas taikomas Šveicarijos teritorijoje ir teritorijose, kuriose taikoma Europos bendrijos steigimo sutartis, ir pagal toje Sutartyje nustatytas sąlygas.

25 straipsnis

Įsigaliojimas ir trukmė

- (1) Susitariančiosios šalys šį Susitarimą ratifikuoja ar patvirtina jų pačių nustatyta tvarka. Susitarimas įsigalioja pirmą antro mėnesio dieną pateikus paskutinį pranešimą apie visų toliau nurodytų septynių susitarimų ratifikavimo arba patvirtinimo dokumentų deponavimą:

Susitarimas dėl laisvo asmenų judėjimo;

Susitarimas dėl oro transporto;

Susitarimas dėl prekių ir keleivių vežimo geležinkeliais ir keliais;

Susitarimas dėl prekybos žemės ūkio produktais;

Susitarimas dėl atitikties įvertinimo tarpusavio pripažinimo;

Susitarimas dėl Vyriausybės vykdomų viešųjų pirkimų tam tikrų aspektų;

Susitarimas dėl bendradarbiavimo mokslo ir technologijų srityje.

- (2) Susitarimas sudaromas pradiniam septynerių metų laikotarpiui. Jis atnaujinamas neribotam laikui, nebent iki pirminio laikotarpio pabaigos Europos bendrija arba Šveicarija kitai susitariančiajai šaliai praneša kitaip. Pateikus tokį pranešimą, taikomos 4 dalies nuostatos.
- (3) Europos bendrija arba Šveicarija gali nutraukti šį Susitarimą, apie savo sprendimą pranešdamos kitai susitariančiajai šaliai. Pateikus tokį pranešimą, taikomos 4 dalies nuostatos.
- (4) 1 dalyje nurodyti septyni susitarimai nebetaikomi praėjus šešiams mėnesiams po to, kai buvo gautas pranešimas apie 2 dalyje nurodytą nepratęsimą arba 3 dalyje nurodytą nutraukimą.

Priimta Liuksemburge tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt devintų metų birželio dvidešimt pirmą dieną dviem egzemplioriais anglų, danų, graikų, ispanų, italų, olandų, portugalų, prancūzų, suomių, švedų ir vokiečių kalbomis. Visi tekstai yra autentiški.

I priedas

Laisvas asmenų judėjimas

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Atvykimas ir išvykimas

(1) Susitariančiosios šalys užtikrina kitos susitariančiosios šalies piliečiams ir jų šeimos nariams, kaip apibrėžta šio priedo 3 straipsnyje, ir į užsienį išsiųstiems dirbti asmenims, kaip apibrėžta šio priedo 17 straipsnyje, teisę atvykti į jų teritoriją tiesiog pateikiant galiojančią asmens tapatybės kortelę arba pasą.

Šie asmenys neprivalo turėti įvažiavimo vizos ar kito lygiaverčio dokumento, išskyrus tuos šeimos narius ir į užsienį išsiųstus dirbti darbuotojus, kaip apibrėžta šio priedo 17 straipsnyje, kurie neturi susitariančiosios šalies pilietybės. Tokiems asmenims atitinkama susitariančioji šalis užtikrina galimybę gauti visas būtinas vizas.

(2) Susitariančiosios šalys užtikrina susitariančiosios šalies piliečiams ir jų šeimos nariams, kaip apibrėžta šio priedo 3 straipsnyje, ir į užsienį išsiųstiems dirbti darbuotojams, kaip apibrėžta šio priedo 17 straipsnyje, teisę išvykti iš jų teritorijos tiesiog pateikiant galiojančią asmens tapatybės kortelę arba pasą. Susitariančiosios šalys negali reikalauti iš kitų susitariančiųjų šalių piliečių jokių išvykimo vizų ar kitokių lygiaverčių dokumentų.

Susitariančiosios šalys, laikydamosi savo įstatymų, tokiems piliečiams išduoda arba atnaujiną asmens tapatybės kortelę arba pasą, kuriame būtinai turi būti nurodoma jo turėtojo pilietybė.

Pasas turi galioti bent visose valstybėse narėse ir tose šalyse, per kurias jo turėtojas turi vykti keliaudamas iš vienos šalies į kitą. Jei pasas yra vienintelis dokumentas, su kuriuo jo turėtojas gali teisėtai išvykti iš šalies, jo galiojimo laikas negali būti trumpesnis nei penkeri metai.

2 straipsnis

Gyvenamoji vieta ir ekonominė veikla

(1) Nepažeidžiant pereinamojo laikotarpio nuostatų, išdėstytų šio Susitarimo 10 straipsnyje ir šio priedo VII skyriuje, susitariančiosios šalies piliečiai turi teisę gyventi ir vykdyti ekonominę veiklą kitos susitariančiosios šalies teritorijoje pagal II–IV skyriuose numatytą tvarką. Ši teisė pagrindžiama išdavus leidimą gyventi, arba specialų leidimą pasienio zonų gyventojams.

Susitariančiosios šalies piliečiai taip pat turi teisę vyksti į kitą susitariančiąją šalį ar ten likti, pasibaigus trumpiau nei metus trukusiam darbo laikotarpiui, ieškoti darbo ar ten gyventi tinkamą laikotarpį, kuris gali trukti ne ilgiau nei šešis mėnesius, kad jie galėtų susipažinti su galimybėmis įsidarbinti pagal profesinę kvalifikaciją ir, jei reikia, imtis reikiamų veiksmų įsidarbinti. Darbo ieškantys asmenys atitinkamos susitariančiosios šalies teritorijoje turi teisę gauti tokią pat pagalbą, kokią tos valstybės įdarbinimo agentūros teikia savo piliečiams. Jiems per jų gyvenimo laikotarpį toje šalyje gali būti netaikoma socialinės apsaugos sistema.

(2) Susitariančiųjų šalių piliečiai, priimančioje valstybėje nevykdantys jokios ekonominės veiklos ir neturintys teisės gyventi toje šalyje pagal kitas šio Susitarimo nuostatas turi teisę joje gyventi, jei jie įvykdo V skyriuje išdėstytas sąlygas. Ši teisė pagrindžiama išdavus

leidimą gyventi.

(3) Susitariančiųjų šalių piliečiams suteiktas leidimas gyventi ar specialus leidimas išduodamas arba pratęsimas nemokamai arba sumokant sumą, neviršijančią rinkliavų ir mokesčių, kuriuos moka piliečiai už asmens tapatybės kortelės išdavimą. Susitariančiosios šalys imasi būtinų priemonių, siekdamos kiek įmanoma labiau supaprastinti formalumus ir procedūras gaunant šiuos dokumentus.

(4) Susitariančiosios šalys gali reikalauti kitų susitariančiųjų šalių piliečių pranešti apie buvimą jų teritorijoje.

3 straipsnis

Šeimos nariai

(1) Turinčio teisę gyventi ir susitariančiosios šalies pilietybę turinčio asmens šeimos nariai turi teisę atvykti su juo. Pagal darbo sutartį dirbantis asmuo turi įsigyti būstą šeimai, kaip laikoma įprasta gyvenimo norma tame regione, kuriame jis yra įdarbintas, pagal darbo sutartį dirbantiems tos šalies piliečiams, tačiau ši nuostata neturi išskirti tos šalies pilietybę turinčių darbuotojų ir iš kitos susitariančiosios šalies atvykusių darbuotojų.

(2) Šeimos nariais, neatsižvelgiant į jų pilietybę, laikomi:

- a) sutuoktinis ir jų jaunesni nei 21 metų amžiaus giminaičiai pagal mažėjančią giminystės liniją ar jų išlaikytiniai;
- b) aukštutinės linijos giminaičiai ir jo sutuoktinio išlaikytiniai;
- c) studento sutuoktinis ir jų išlaikomi vaikai.

Susitariančiosios šalys stengias priimti ir kitus a, b ir c punktuose nenurodytus šeimos narius, jeigu tas asmuo yra išlaikomas susitariančiosios šalies piliečio arba gyvena jo namuose, esančiuose šalyje, iš kurios jis atvyko.

(3) Susitariančioji šalis, išduodama leidimą gyventi susitariančiosios šalies piliečio šeimos nariams, gali reikalauti tik šių dokumentų:

- a) dokumento, su kuriuo tas asmuo atvyko į šalį;
- b) dokumento, išduoto jų kilmės valstybės arba valstybės, iš kurios jie atvyko, kompetentingos institucijos, įrodančio jų giminystės ryšius;
- c) išlaikytiniams dokumento, išduoto jų kilmės valstybės arba valstybės, iš kurios jie atvyko, kompetentingos institucijos, įrodančio, kad jie yra 1 dalyje nurodyti asmens išlaikytiniai arba kad jie gyvena jo namuose toje valstybėje.

(4) Šeimos nariui išduoto leidimo gyventi galiojimo laikas galioja tiek pat kiek tas, išduotas jį išlaikančiam asmeniui.

(5) Sutuoktinis ir turinčio teisę gyventi asmens išlaikomi vaikai ar jaunesni nei 21 metų amžiaus vaikai turi teisę vykdyti ekonominę veiklą, neatsižvelgiant į jų pilietybę.

(6) Susitariančiosios šalies piliečio, kuris vykdo ar ne arba kuris vykde ar ne ekonominę veiklą kitos susitariančiosios šalies teritorijoje, vaikai, jei jie gyvena tos šalies teritorijoje, priimami į bendrojo lavinimo, gamybinės praktikos ir profesinio mokymo kursus kaip ir

priimančiosios šalies piliečių vaikai.

Susitariančiosios šalys skatina imtis iniciatyvų, kad šie vaikai galėtų lankyti pirmiau minėtus kursus geriausiomis sąlygomis.

4 straipsnis

Teisė likti

(1) Susitariančiosios šalies piliečiai ir jų šeimos nariai turi teisę likti kitos susitariančiosios šalies teritorijoje užbaigus ekonominę veiklą.

(2) Remiantis Susitarimo 16 straipsniu, nuoroda pateikta į Reglamentą (EEB) Nr. 1251/70 (OL L 142, 1970, p. 24)¹ ir Direktyvą 75/34/EEB (OL L 14, 1975, p. 10).¹

5 straipsnis

Viešoji tvarka

(1) Pagal šio Susitarimo nuostatas suteiktos teisės gali būti ribojamos tik tokiomis priemonėmis, kurios yra pagrįstos viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ar visuomenės sveikatos reikalavimais.

(2) Remiantis Susitarimo 16 straipsniu, nuoroda pateikta į Direktyvas 64/221/EEB (OL L 56, 1964, p. 850)², 72/194/EEB (OL L 121, 1972, p. 32)² ir 75/35/EEB (OL L 14, 1975, p. 10).²

II. PAGAL DARBO SUTARTĮ DIRBANTYS ASMENYS

6 straipsnis

Leidimo gyventi reglamentavimas

(1) Susitariančiosios šalies pilietybę turinčiam pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui (toliau – pagal darbo sutartį dirbantis asmuo), kurį priimančiosios šalies darbdavys įdarbino metams ar ilgiau, suteikiamas leidimas gyventi, galiojantis mažiausiai penkerius metus nuo jo išdavimo datos. Jo galiojimo laikas automatiškai pratęsiamas mažiausiai penkeriems metams. Kai leidimas gyventi yra pratęsiamas pirmą kartą, jo trukmė gali būti ribojama, bet ne trumpiau nei metams, jeigu jo turėtojas nedirba ne savo valia ilgiau nei 12 mėnesių iš eilės.

(2) Pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui, kurį priimančiosios šalies darbdavys įdarbino ilgesniam nei trijų mėnesių, bet trumpesniam nei metų laikotarpiui, suteikiamas leidimas gyventi, trunkantis tiek, kiek jo darbo sutartis.

Pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui, įdarbintam laikotarpiui iki trijų mėnesių, leidimas gyventi nereikalaujamas.

(3) Susitariančiosios šalys, išduodamos leidimus gyventi, negali reikalauti pagal darbo sutartį dirbančio asmens pateikti daugiau dokumentų nei toliau nurodyta:

a) dokumento, su kuriuo tas asmuo atvyko į šalį;

¹ Įsigalioja Susitarimo pasirašymo dieną.

² Įsigalioja Susitarimo pasirašymo dieną.

- b) darbdavio patvirtinimo ar raštiško įdarbinimo patvirtinimo.
- (4) Leidimas gyventi galioja visoje leidimą išduodančios valstybės teritorijoje.
- (5) Leidimas gyventi galioja, jeigu šalyje negyvenama trumpiau nei šešis mėnesius iš eilės ir yra atliekama karinė tarnyba.
- (6) Galiojantis leidimas gyventi negali būti atimtas iš darbuotojo vien tik todėl, kad jis nebedirba, arba todėl, kad jis laikinai yra nedarbingas dėl ligos ar nelaimingo atsitikimo, arba jis yra be darbo ne savo valia, kai atitinkama įdarbinimo įstaiga tai deramai patvirtina.
- (7) Formalumų gyvenimo leidimui gauti užbaigimas neturi trukdyti pretendams tuojau pat pradėti darbą pagal pasirašytą darbo sutartį.

7 straipsnis

Pagal darbo sutartį dirbantys pasienio darbuotojai

- (1) Pagal darbo sutartį dirbantis pasienio darbuotojas turi susitariančiosios šalies pilietybę, gyvena susitariančiosios šalies teritorijoje ir pagal darbo sutartį dirba susitariančiosios šalies teritorijoje, kasdien ar bent kartą per savaitę grįžta į savo gyvenamąją vietą.
 - (2) Pagal darbo sutartį dirbantiems pasienio darbuotojams leidimas gyventi nereikalingas.
- Valstybės, kurioje dirbama, kompetentingos valdžios institucijos vis dėlto pasienio darbuotojui gali išduoti specialų leidimą mažiausiai penkerių metų laikotarpiui ar jo darbo sutarties galiojimo laikotarpiui, kai ji trunka ilgiau nei tris mėnesius, bet trumpiau nei metus. Jo galiojimo laikas pratęsiamas mažiausiai penkeriems metams, jeigu pasienio darbuotojas pateikia įrodymus, kad jis tuo metu vykdo ekonominę veiklą.
- (3) Specialūs leidimai galioja visoje leidimą išduodančios valstybės teritorijoje.

8 straipsnis

Profesinis ir geografinis judumas

- (1) Pagal darbo sutartį dirbantys asmenys turi teisę į profesinį ir geografinį judumą visoje priimančiosios valstybės teritorijoje.

(2) Profesinio judumo sąvoka apima darbdavio, darbo ar profesijos pakeitimą ir nuo pagal darbo sutartį dirbančio asmens statuso perėjimą prie savarankiškai dirbančio asmens statuso. Geografinis mobilumas aiškinamas kaip galimybė keisti darbo ir gyvenimo vietą.

9 straipsnis

Vienodos galimybės

(1) Pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui, susitariančiosios šalies piliečiui, turi būti sudarytos tos pačios įdarbinimo ir darbo sąlygos, kaip ir kitos susitariančiosios šalies teritorijoje pagal darbo sutartį dirbantiems tos šalies piliečiams, ypač nustatant darbo užmokestį, atleidžiant iš darbo, o bedarbystės atveju – grąžinant arba vėl priimant į darbą.

(2) Pagal darbo sutartį dirbantis asmuo ir jo šeimos nariai, nurodyti šio priedo 3 straipsnyje, naudojasi vienodomis mokesčių lengvatomis ir gauna socialines išmokas kaip ir tos šalies pagal darbo sutartį dirbantys piliečiai ir jų šeimos nariai.

(3) Jis taip pat turi teisę, remiantis tuo pačiu pagrindu ir tomis pačiomis sąlygomis, kaip tos šalies pagal darbo sutartį dirbantys piliečiai, į mokslą profesinio mokymo įstaigose ir profesinio perkvalifikavimo ar profesinės reabilitacijos centruose.

(4) Bet kokia kolektyvinių arba individualių sutarčių arba kitų kolektyvinių susitarimų sąlyga, susijusi su teise įsidarbinti, dirbti, gauti atlyginimą ir kitomis darbo arba atleidimo iš darbo sąlygomis, automatiškai panaikinamos, jeigu ja sudaromos diskriminacinės sąlygos pagal darbo sutartį dirbantiems užsieniečiams, susitariančiųjų šalių piliečiams.

(5) Pagal darbo sutartį dirbantis asmuo, susitariančiosios šalies pilietis, kuris dirba kitos susitariančiosios šalies teritorijoje, turi teisę tapti profesinių sąjungų organizacijų nariu ir naudotis sąjungos narių teisėmis, įskaitant teisę balsuoti ir teisę siekti vadovo ar administracinių pareigų profesinių sąjungų organizacijoje; jam gali būti neleidžiama dalyvauti viešosios teisės reglamentuojamų įstaigų valdyme ir eiti pareigas, kurias reglamentuoja viešoji teisė. Be to, jis turi teisę būti renkamu į įmonės darbuotojų atstovavimo organus.

Šios nuostatos nepažeidžia įstatymų ir kitų teisės aktų, kuriais priimančiojoje valstybėje pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims iš kitos susitariančiosios šalies suteikiamos platesnės teisės.

(6) Nepažeidžiant šio priedo 26 straipsnio nuostatų, susitariančiosios šalies pilietybę turintis pagal darbo sutartį kitos susitariančiosios šalies teritorijoje dirbantis asmuo naudojasi visomis teisėmis ir visomis privilegijomis būstui įsigyti, kurios teikiamos tos šalies pagal darbo sutartį dirbantiems piliečiams, įskaitant galimybę įsigyti būstą pagal jo poreikius.

Toks darbuotojas turi tokią pat teisę kaip ir tos šalies pilietis būti įtrauktas į būsto sąrašų registrą tame regione, kuriame jis dirba, jeigu tokie sąrašai yra sudaromi; jis naudojasi visomis su tuo susijusiomis privilegijomis ir pirmenybėmis.

Jeigu tokio darbuotojo šeima liko toje šalyje, iš kurios jis atvyko, visi jos nariai laikomi to regiono gyventojais, jeigu panaši nuostata taikoma tos šalies darbuotojams.

10 straipsnis

Darbas valstybės tarnyboje

Pagal darbo sutartį dirbančiam susitariančiosios šalies piliečiui gali būti atimta teisė įsidarbinti valstybės tarnyboje, kur vykdomos viešosios valdžios funkcijos ir ketinama ginti bendruosius valstybinių ar kitų viešųjų įstaigų interesus.

11 straipsnis

Bendradarbiavimas su įdarbinimo įstaigomis

Susitariančiosios šalys bendradarbiauja EURES (Europos užimtumo tarnybų) tinkle, ypač užmezgant ryšius, parenkant darbo vietas atitinkančias paraiškas, keičiantis informacija apie padėtį darbo rinkoje bei apie gyvenimo ir darbo sąlygas.

III. SAVARANKIŠKAI DIRBANTYS ASMENYS

12 straipsnis

Leidimo gyventi reglamentavimas

(1) Susitariančiosios šalies piliečiui, pageidaujančiam įsisteigti kitos susitariančiosios šalies teritorijoje tam, kad galėtų verstis savarankiška veikla (toliau – savarankiškai dirbantis asmuo) suteikiamas leidimas gyventi, galiojantis mažiausiai penkerius metus nuo jo išdavimo datos, jeigu jis kompetentingoms valdžios institucijoms pateikia įrodymus, kad jis jau įsisteigė ar pageidauja įsisteigti.

(2) Leidimas gyventi automatiškai pratęsiamas mažiausiai penkerių metų laikotarpiui, jeigu savarankiškai dirbantis asmuo kompetentingoms valdžios institucijoms pateikia įrodymus, kad jis verčiasi savarankiška ekonomine veikla.

(3) Susitariančiosios šalys, išduodamos leidimus gyventi, negali reikalauti savarankiškai dirbančio asmens pateikti daugiau dokumentų nei toliau nurodyta:

- a) dokumento, su kuriuo tas asmuo atvyko į šalį;
- b) 1 ir 2 dalyje nurodytų patvirtinamųjų dokumentų.

(4) Leidimas gyventi galioja visoje leidimą išduodančios valstybės teritorijoje.

(5) Leidimas gyventi galioja, jeigu šalyje negyvenama trumpiau nei šešis mėnesius iš eilės ir yra atliekama karinė tarnyba.

(6) Galiojantys leidimai gyventi negali būti atimti iš 1 dalyje nurodytų asmenų vien tik todėl, kad jie nebedirba, nes yra laikinai nedarbingi dėl ligos ar nelaimingo atsitikimo.

13 straipsnis

Savarankiškai dirbantys pasienio darbuotojai

(1) Savarankiškai dirbantis pasienio darbuotojas turi susitariančiosios šalies pilietybę, gyvena susitariančiosios šalies teritorijoje, užsiima savarankiška veikla susitariančiosios šalies teritorijoje, kasdien ar bent kartą per savaitę grįžta į savo gyvenamąją vietą.

(2) Savarankiškai dirbantiems pasienio darbuotojams leidimas apsigyventi nereikalaujamas.

Atitinkamos valstybės, kurioje dirbama, valdžios institucijos vis dėlto savarankiškai dirbančiam pasienio darbuotojui gali išduoti specialų leidimą mažiausiai penkerių metų laikotarpiui, jei jis kompetentingoms valdžios institucijoms pateikia įrodymus, kad jis verčiasi ar pageidauja verstis savarankiška veikla. Leidimo galiojimo laikas pratęsiamas mažiausiai penkeriems metams, jeigu pasienio darbuotojas pateikia įrodymus, kad jis verčiasi savarankiška veikla.

(3) Specialūs leidimai galioja visoje leidimą išduodančios valstybės teritorijoje.

14 straipsnis

Profesinis ir geografinis judumas

(1) Savarankiškai dirbantys asmenys turi teisę į profesinį ir geografinį judumą visoje priimančiosios valstybės teritorijoje.

(2) Profesinio judumo sąvoka apima profesijos pakeitimą ir nuo savarankiškai dirbančio asmens statuso perėjimą prie pagal darbo sutartį dirbančio asmens statuso. Geografinis mobilumas aiškinamas kaip galimybė keisti darbo ir gyvenimo vietą.

15 straipsnis

Vienodos galimybės

(1) Kalbant apie savarankiškai dirbančiam asmeniui suteikiamą galimybę pradėti ir tęsti savarankišką veiklą, jam priimančiojoje šalyje suteikiamos vienodos sąlygos kaip ir tos šalies piliečiams.

(2) Šio priedo 9 straipsnio nuostatos taikomos *mutatis mutandis* šiame skyriuje nurodytiems savarankiškai dirbantiems asmenims.

16 straipsnis

Viešosios valdžios funkcijų vykdymas

Savarankiškai dirbantiems asmenims gali būti atimta teisė vykdyti veiklą, kuri yra susijusi, nors ir retai, su viešosios valdžios funkcijų vykdymu.

IV. PASLAUGŲ TEIKIMAS

17 straipsnis

Paslaugas teikiantys asmenys

Paslaugų teikimo atžvilgiu pagal šio susitarimo 5 straipsnį draudžiami:

a) bet kokie apribojimai teikti paslaugas tarpvalstybiniu mastu susitariančiosios šalies teritorijoje ne ilgiau kaip 90 realaus darbo dienų per vienerius kalendorinius metus;

b) bet kokie įvažiavimo ir gyvenimo teisės apribojimai šio Susitarimo 5 straipsnio 2 dalyje numatytu atveju, taikomi:

- i) paslaugas teikiantiems asmenims, kurie yra Europos bendrijos valstybių narių ar Šveicarijos piliečiai ir yra įsisteigę kitos susitariančiosios šalies teritorijoje, kitoje nei asmuo, gaunantis paslaugas;
- ii) paslaugas teikiančių asmenų darbuotojams, nepaisant jų pilietybės, integruotiems į vienos susitariančiosios šalies nuolatinę darbo rinką ir išsiųstiems teikti paslaugas kitos susitariančiosios šalies teritorijoje, nepažeidžiant 1 straipsnio.

18 straipsnis

Šio priedo 17 straipsnio nuostatos taikomos bendrovėms, įkurtoms pagal Europos bendrijos valstybių narių ar Šveicarijos teisės aktus ir turinčioms registruotą buveinę, centrinės administracijos vietą arba pagrindinę verslo vietą susitariančiosios šalies teritorijoje.

19 straipsnis

Paslaugas teikiantis asmuo, kuris turi teisę ar jam buvo suteiktas leidimas teikti paslaugas, gali laikinai verstis savo veikla toje valstybėje, kurioje paslauga teikiama, tomis pačiomis sąlygomis, kurias toji valstybė taiko savo piliečiams pagal šio priedo nuostatas ir II bei III priedus.

20 straipsnis

(1) Šio priedo 17 straipsnio b dalyje nurodytiems asmenims, turintiems teisę teikti paslaugas, leidimas gyventi trumpesniam kaip 90 dienų laikotarpiui nereikalaujamas. Tokiam laikotarpiui galioja 1 straipsnyje nurodyti dokumentai, kuriuos pateikę tie asmenys atvyko į teritoriją.

(2) Šio priedo 17 straipsnio b dalyje nurodytiems asmenims, kurie turi teisę ar jiems buvo suteiktas leidimas teikti paslaugas per laikotarpį, trunkantį ilgiau kaip 90 darbo dienų, suteikiamas leidimas gyventi laikotarpiui, per kurį teikiamos paslaugos, kad jie galėtų įrodyti jiems suteiktą teisę.

(3) Teisė gyventi taikoma visoje Šveicarijos ar atitinkamų Europos bendrijos valstybių narių teritorijoje.

(4) Išduodamos leidimus gyventi, susitariančiosios šalys negali reikalauti šio priedo 17 straipsnio b dalyje nurodytų asmenų daugiau nei:

- a) dokumento, kurį pateikę tie asmenys atvyko į šalį;
- b) įrodymo, kad jie teikia ar pageidauja teikti paslaugas.

21 straipsnis

(1) Šio priedo 17 straipsnio a dalyje nurodytų paslaugų visas teikimo laikas, nenutrūkstamas ar susidedantis iš kelių laikotarpių be pertraukos, per vienerius kalendorinius metus negali trukti ilgiau nei 90 realaus darbo dienų.

(2) 1 dalies nuostatos netrukdo paslaugas teikiančiam asmeniui vykdyti teisinių įsipareigojimų, pagal įsipareigojimą suteikti garantiją paslaugą gaunančiam asmeniui, ar *force majeure* atvejus.

22 straipsnis

(1) Šio priedo 17 ir 19 straipsnių nuostatos netaikomos veiklai, kuri yra susijusi, nors ir retai, su viešosios valdžios funkcijų vykdymu atitinkamoje susitariančiojoje šalyje.

(2) Šio priedo 17 ir 19 straipsnių nuostatos ir tuo tikslu priimtose priemonėse netrukdo taikyti įstatymų, reglamentų ir administracinių nuostatų, kuriais numatyta taikyti darbo ir įdarbinimo sąlygas pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, išsiųstiems į kitą šalį teikti paslaugų. Remiantis šio Susitarimo 16 straipsniu, nuoroda pateikta į 1996 m. gruodžio 16 d. Direktyvą 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje (OL L 18, 1997, p. 1)¹.

(3) Šio priedo 17 straipsnio a dalies ir 19 straipsnio nuostatos netrukdo taikyti įstatymų, reglamentų ir administracinių nuostatų, taikomų visose susitariančiosiose šalyse šio Susitarimo įsigaliojimo laikotarpiu dėl:

i) laikino darbo agentūrų veikla;

ii) finansinių tarnybų, kur norint teikti paslaugas reikia turėti išankstinį leidimą susitariančiosios šalies teritorijoje, o paslaugų teikėjui taikoma susitariančiosios šalies valdžios institucijų rizikos ribojimo kontrolė.

(4) Šio priedo 17 straipsnio a dalies ir 19 straipsnio nuostatos netrukdo taikyti susitariančiųjų šalių atitinkamų įstatymų, reglamentų ir administracinių nuostatų dėl paslaugų teikimo per 90 ar mažiau realaus darbo dienų, jei šios nuostatos būtinos visuomenės interesų labui.

23 straipsnis

Paslaugas gaunantys asmenys

(1) Paslaugas gaunančiam asmeniui, kaip apibrėžta šio Susitarimo 5 straipsnio 3 dalyje, leidimas gyventi nereikalaujamas trijų mėnesių ar trumpesniai gyvenimo laikotarpiui. Ilgesniam nei trijų mėnesių laikotarpiui paslaugas gaunančiam asmeniui išduodamas leidimas gyventi, atitinkantis paslaugos teikimo trukmę. Jam per jo gyvenimo laikotarpį gali būti netaikoma socialinės apsaugos sistema.

(2) Leidimas gyventi galioja visoje leidimą išduodančios valstybės teritorijoje.

V. EKONOMINĖS VEIKLOS NEVYKDANTYS ASMENYS

24 straipsnis

Leidimo gyventi reglamentavimas

(1) Susitariančiosios šalies piliečiui, valstybėje, kurioje jis gyvena, nevykdančiam jokios ekonominės veiklos ir neturinčiam teisės gyventi toje šalyje, pagal kitas šio Susitarimo nuostatas suteikiamas leidimas gyventi, galiojantis mažiausiai penkerius metus, jeigu jis kompetentingoms valdžios institucijoms pateikia įrodymus, kad jis ir jo šeimos nariai turi:

- a) pakankamai finansinių išteklių, todėl jiems nereikės prašyti socialinių pašalpų jų buvimo metu;
- b) visų tipų draudimą.²

¹ Įsigalioja Susitarimo pasirašymo dieną.

² Šveicarijoje ten negyvenantys asmenys turi turėti ligos draudimą, į kurį turi būti įtrauktas draudimas nuo nelaimingų atsitikimų ir motinystės draudimas.

Susitariančiosios šalys gali, jei jų nuomone tai būtina, reikalauti, kad leidimas gyventi būtų iš naujo patvirtintas pirmų dviejų gyvenimo metų pabaigoje.

(2) Finansiniai ištekliai laikomi pakankamais, kai jie yra didesni už išteklių lygį, žemiau kurio tos valstybės piliečiai, atsižvelgdami į savo padėtį ir, prireikus, į jų šeimos padėtį, gali prašyti suteikti socialinę paramą. Kai ši sąlyga negali būti taikoma, pareiškėjo finansiniai ištekliai laikomi pakankamais, jei jie yra didesni už priimančiosios valstybės mokamą mažiausią socialinės apsaugos pensiją.

(3) Asmenys, kurie dirbo trumpiau nei metus susitariančiosios šalies teritorijoje, gali gyventi toje šalyje, jei jie atitinka šio straipsnio 1 dalyje nurodytas sąlygas. Bedarbio išmokos, skiriamos pagal nacionalinius įstatymus, kurie, prireikus, papildomi II priedo nuostatomis, laikomos finansiniais ištekliais, kaip apibrėžta šio straipsnio 1 dalies a punkte ir 2 dalyje.

(4) Studentui, neturinčiam teisės gyventi kitos susitariančiosios šalies teritorijoje, remiantis kuria nors kita šio Susitarimo nuostata, išduodamas leidimas gyventi mokymosi laikotarpiui arba iki vienerių metų, jei mokymas trunka ilgiau nei metus, kai jis atitinkamai nacionalinės valdžios institucijai patvirtina ar kitais jo pasirinktais lygiaverčiais būdais įrodo, kad turi pakankamai finansinių išteklių ir gali užtikrinti, kad nei jis, nei jo sutuoktinis, nei jų išlaikomi vaikai jų buvimo laikotarpiu neprašys socialinės paramos priimančiojoje valstybėje, jeigu jis mokosi patvirtintoje įstaigoje, kur jo pagrindinė veikla – lankyti profesinio mokymo kursus, ir turi visų tipų draudimą. Šiuo Susitarimu nenustatyta nei profesinio mokymo kursų lankymo tvarka, nei studentams, kuriems taikomas šis straipsnis, teikiama išlaikymo parama.

(5) Leidimas gyventi automatiškai pratęsiamas mažiausiai penkerių metų laikotarpiui, jei patenkinamos visos sąlygos. Leidimai gyventi studentams pratęsimi kasmet, atsižvelgiant į likusį mokymosi laiką.

(6) Leidimas gyventi galioja, jeigu šalyje negyvenama trumpiau nei šešis mėnesius iš eilės ir yra atliekama karinė tarnyba.

(7) Leidimas gyventi galioja visoje leidimą išduodančios valstybės teritorijoje.

(8) Teisė gyventi galioja tol, kol tos teisės turėtojas atitinka 1 dalyje nustatytas sąlygas.

VI. NEKILNOJAMOJO TURTO ĮSIGIJIMAS

25 straipsnis

(1) Susitariančiosios šalies pilietis, kuris turi teisę gyventi šalyje ir kurio pagrindinė gyvenamoji vieta yra priimančiojoje valstybėje, naudojasi tomis pačiomis teisėmis įsigyti nekilnojamąjį turtą kaip ir tos šalies piliečiai. Bet kuriuo metu jo pagrindine gyvenamąja vieta gali tapti esanti priimančiojoje valstybėje pagal atitinkamas nacionalines taisykles ir neatsižvelgiant jo darbo sutarties trukmę. Išvykstant iš priimančiosios valstybės nereikalaujama turėti tokios nuosavybės.

(2) Susitariančiosios šalies pilietis, kuris turi teisę gyventi šalyje, tačiau kuris priimančiojoje valstybėje neturi pagrindinės gyvenamosios vietos, naudojasi tomis pačiomis teisėmis įsigyti nekilnojamąjį turtą, reikalingą ekonominei veiklai vykdyti, kaip ir tos šalies piliečiai. Išvykstant iš priimančiosios valstybės nereikalaujama turėti tokios nuosavybės. Jam gali būti leista įsigyti nepagrindinį gyvenamąjį būstą ar vasarnamį. Šis susitarimas neturi įtakos priimančiojoje valstybėje grynosioms kapitalo investicijoms ar neapstatytos žemės ir butų verslui taikomoms taisyklėms.

(3) Pasienio darbuotojas naudojasi tomis pačiomis teisėmis kaip ir tos šalies piliečiai dėl nekilnojamojo turto, reikalingo ekonominei veiklai vykdyti, ir nepagrindinio gyvenamojo būsto įsigijimo. Išvykstant iš priimančiosios valstybės nereikalaujama turėti tokios nuosavybės. Jam gali būti leista įsigyti vasarnamį. Šis susitarimas neturi įtakos priimančiojoje valstybėje grynosioms kapitalo investicijoms ar neapstatytos žemės ir butų verslui taikomoms taisyklėms.

VII. PEREINAMOJO LAIKOTARPIO NUOSTATOS IR SUSITARIMO PLĖTOJIMAS

26 straipsnis

Bendrosios nuostatos

(1) Kai taikomi šio susitarimo 10 straipsnyje nurodyti kiekybiniai apribojimai, šiame skyriuje pateiktos nuostatos papildo ar pakeičia kitas šio priedo nuostatą, atitinkamu atveju.

(2) Kai taikomi šio susitarimo 10 straipsnyje nurodyti kiekybiniai apribojimai, išduodant leidimą gyventi ir (arba) darbo leidimą, atsižvelgiama į vykdomą ekonominę veiklą.

27 straipsnis

Pagal darbo sutartį dirbančių asmenų leidimo gyventi reglamentavimas

(1) Pagal darbo sutartį dirbančio asmens, kurio darbo sutartis trunka trumpiau nei metus, leidimas gyventi pratęsiamas 12 mėnesių, jei tas pagal darbo sutartį dirbantis asmuo įrodo kompetentingoms nacionalinės valdžios institucijoms, kad jis gali tęsti ekonominę veiklą. Pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui išduodamas naujas leidimas gyventi, jei jis įrodo, kad jis gali tęsti ekonominę veiklą ir jei šio Susitarimo 10 straipsnyje nurodyti kiekybiniai apribojimai neišnaudoti. Pagal šio priedo 24 straipsnį nereikalaujama išvykti iš šalies jei yra dvi darbo sutartys.

(2) Per šio Susitarimo 10 straipsnio 2 dalyje nurodytą laikotarpį susitariančioji šalis prieš išduodama pirmąjį leidimą gyventi gali pareikalauti pateikti pasirašytą sutartį ar sutarties projektą.

(3) a) Asmenys, kurie priimančiosios šalies teritorijoje mažiausiai 30 mėnesių dirbo laikinus darbus, automatiškai įgyja teisę neterminuotai darbo sutarčiai. Jiems ši teisė neatimama, jei leidimų gyventi skaičius išnaudotas.

b) Asmenys, kurie priimančiosios šalies teritorijoje ne mažiau nei 50 mėnesių per paskutinius 15 metų dirbo sezoninius darbus ir neatitinka sąlygų leidimui gyventi gauti pagal pirmiau pateiktos a pastraipos nuostatas, automatiškai įgyja teisę neterminuotai darbo sutarčiai.

28 straipsnis

Pagal darbo sutartį dirbantys pasienio darbuotojai

(1) Pagal darbo sutartį dirbantis pasienio darbuotojas turi susitariančiosios šalies pilietybę, gyvena Šveicarijos pasienio zonose ar kaimyninėse valstybėse ir dirba pagal darbo sutartį kitos susitariančiosios šalies pasienio zonose, kasdien ar bent kartą per savaitę grįžta į savo gyvenamąją vietą. Šiame Susitarime pasienio zonomis laikomos zonos, nurodytos tarp Šveicarijos ir kaimyninių valstybių pasirašytuose susitarimuose dėl judėjimo pasienio zonose.

(2) Specialus leidimas galioja visoje leidimą išduodančios valstybės pasienio zonoje.

29 straipsnis

Pagal darbo sutartį dirbančių asmenų teisė grįžti

(1) Pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui, kuris šio Susitarimo įsigaliojimo dieną turėjo leidimą gyventi, galiojantį mažiausiai metus, ir kuris po to išvyko iš priimančiosios šalies, šešerius metus nuo jo išvykimo suteikiama pirmenybė naujam leidimui gyventi gauti, jeigu jis įrodo, kad gali tęsti ekonominę veiklą.

(2) Pasienio darbuotojas turi teisę gauti naują specialų leidimą per šešerius metus nuo jo pirmesnio darbo, kuris truko ilgiau nei trejus metus be pertraukos, pabaigos, įsigaliojus šiam Susitarimui tikrinamas darbo užmokestis ar darbo sąlygos, jei jis yra įdarbintas dviems metams, jei jis kompetentingoms valdžios institucijoms įrodo, kad gali tęsti ekonominę veiklą.

(3) Jaunuoliai, kurie išvyko iš susitariančiosios šalies teritorijos, kurioje iki 21 metų gyveno mažiausiai penkerius metus, turi teisę ketverių metų laikotarpiui grįžti į šalį ir tęsti ekonominę veiklą.

30 straipsnis

Pagal darbo sutartį dirbančių asmenų profesinis ir geografinis judumas

(1) Pagal darbo sutartį dirbantis asmuo, turintis leidimą gyventi, kuris galioja trumpiau nei metus, dvylika mėnesių nuo jo darbo pradžios turi teisę į profesinį ir geografinį judumą. Jis taip pat turi teisę pereiti nuo savarankiškai dirbančio asmens statuso prie pagal darbo sutartį dirbančio asmens statuso pagal šio Susitarimo 10 straipsnį.

(2) Pagal darbo sutartį dirbantiems pasienio darbuotojams išduotais specialiais leidimais taip pat suteikiama teisė į profesinį ir geografinį judumą visose Šveicarijos ir kaimyninių valstybių pasienio zonose.

31 straipsnis

Savarankiškai dirbančių asmenų buvimo reglamentavimas

Susitariančiosios šalies piliečiui, pageidaujančiam įsisteigti kitos susitariančiosios šalies teritorijoje tam, kad galėtų verstis savarankiška veikla (toliau – savarankiškai dirbantis asmuo) suteikiamas leidimas gyventi, galiojantis šešis mėnesius. Jam suteikiamas leidimas gyventi, galiojantis mažiausiai penkerius metus, jeigu jis prieš pasibaigiant šešių mėnesių laikotarpiui kompetentingoms valdžios institucijoms pateikia įrodymus, kad užsiima savarankiška veikla. Jei reikia, šešis mėnesius trunkantis laikotarpis gali būti pratęstas ilgiausiai dviems mėnesiams jei yra tikimybė, kad jis tai įrodys.

32 straipsnis

Savarankiškai dirbantys pasienio darbuotojai

- (1) Savarankiškai dirbantis pasienio darbuotojas turi susitariančiosios šalies pilietybę, gyvena Šveicarijos pasienio zonose ar kaimyninėse valstybėse ir užsiima savarankiška veikla kitos susitariančiosios šalies pasienio zonose, kasdien ar bent kartą per savaitę grįžta į savo gyvenamąją vietą. Šiame Susitarime pasienio zonomis laikomos zonos, nurodytos tarp Šveicarijos ir kaimyninių valstybių pasirašytuose susitarimuose dėl judėjimo pasienio zonose.
- (2) Susitariančiosios šalies piliečiui, kuris pageidauja Šveicarijos ir kaimyninių valstybių pasienio zonose tęsti savarankišką veiklą kaip pasienio darbuotojas, iš anksto suteikiamas preliminarus specialus šešių mėnesių leidimas. Jam suteikiamas specialus leidimas gyventi, galiojantis mažiausiai penkerius metus, jeigu jis prieš pasibaigiant šešių mėnesių laikotarpiui kompetentingoms valdžios institucijoms įrodo, kad užsiima savarankiška veikla. Jei reikia, šešis mėnesius trunkantis laikotarpis gali būti pratęstas ilgiausiai dviems mėnesiams, jei yra tikimybė, kad jis tai įrodys.
- (3) Specialūs leidimai galioja visoje leidimą išduodančios valstybės pasienio zonoje.

33 straipsnis

Savarankiškai dirbančių asmenų teisė grįžti

- (1) Savarankiškai dirbantis asmuo, kuris turi mažiausiai penkerius metus galiojantį leidimą gyventi ir kuris išvyko iš priimančiosios šalies, turi teisę gauti naują leidimą per šešerius metus nuo jo išvykimo, jeigu įrodo, kad jis jau dirbo priimančiojoje šalyje trijų metų laikotarpiu be pertraukos ir kompetentingoms valdžios institucijoms įrodo, kad gali tęsti ekonominę veiklą.
- (2) Savarankiškai dirbantis pasienio darbuotojas turi teisę gauti naują specialų leidimą per šešerių metų laikotarpį, pabaigus pirmesnę veiklą, turkusią ketverius metus be pertraukos, jeigu įrodo kompetentingoms valdžios institucijoms, kad gali tęsti ekonominę veiklą.
- (3) Jaunuoliai, kurie išvyko iš susitariančiosios šalies teritorijos, kurioje iki 21 metų gyveno mažiausiai penkerius metus, turi teisę ketverių metų laikotarpiui grįžti į šalį ir tęsti ekonominę veiklą.

34 straipsnis

Savarankiškai dirbančių asmenų profesinis ir geografinis judumas

Specialų leidimą gyventi turintis savarankiškai dirbantis pasienio darbuotojas turi teisę į profesinį ir geografinį judumą Šveicarijos ir kaimyninių valstybių pasienio zonose. Iš anksto išduoti preliminarūs šešių mėnesių leidimai gyventi (pasienio darbuotojų atveju – specialūs

leidimai) suteikia teisę tik į geografinį judumą .

PROTOKOLAS DĖL NEPAGRINDINIO GYVENAMOJO BŪSTO DANIJOJE

„Susitariančiosios šalys sutinka, kad Europos bendrijos steigimo sutarties Protokolas Nr. 1 dėl nekilnojamojo turto įsigijimo Danijoje taip pat taikomas šiam susitarimui Šveicarijos piliečiams įsigyjant nepagrindinį gyvenamąjį būstą Danijoje“

PROTOKOLAS DĖL ALANDŲ SALŲ

„Susitariančiosios šalys sutinka, kad Suomijos stojimo į Europos Sąjungą akto Protokolas Nr. 2 dėl Alandų salų taip pat taikomas šiam susitarimui“

BAIGIAMASIS AKTAS

Igaliotieji asmenys, atstovaujantys

BELGIJOS KARALYSTEI,

DANIJOS KARALYSTEI,

VOKIETIJOS FEDERACINEI RESPUBLIKAI,

GRAIKIJOS RESPUBLIKAI,

ISPANIJOS KARALYSTEI,

PRANCŪZIJOS RESPUBLIKAI,

AIRIJAI,

ITALIJOS RESPUBLIKAI,

LIUKSEMBURGO DIDŽIAJAI HERCOGYSTEI,

NYDERLANDŲ KARALYSTEI,

AUSTRIJOS RESPUBLIKAI,

PORTUGALIJOS RESPUBLIKAI,

SUOMIJOS RESPUBLIKAI,

ŠVEDIJOS KARALYSTEI,

JUNGTINEI DIDŽIOSIOS BRITANIJOS IR ŠIAURĖS AIRIJOS KARALYSTEI,

EUROPOS BENDRIJAI

ir

ŠVEICARIJOS KONFEDERACIJAI,

1999 06 21 susitiko Liuksemburge, kad pasirašytų Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Šveicarijos Konfederacijos Susitarimą dėl laisvo asmenų judėjimo, priėmė toliau išvardytas Bendrąsias deklaracijas, kurios pridedamos prie šio Baigiamojo akto:

- Bendroji deklaracija dėl bendro paslaugų teikimo liberalizavimo,
- Bendroji deklaracija dėl ištarnauto laiko pensijų buvusiems Europos Bendrijų institucijų darbuotojams, gyvenantiems Šveicarijoje,
- Bendroji deklaracija dėl susitarimo taikymo,
- Bendroji deklaracija dėl tolesnių derybų.

Jie taip pat atkreipė dėmesį į toliau pateiktas prie šio Baigiamojo akto pridėtas deklaracijas:

- Šveicarijos Susitarimo atnaujinimo deklaracija,
- Šveicarijos migracijos ir prieglobsčio politikos deklaracija,
- Šveicarijos deklaracija dėl architektų diplomų pripažinimo,
- Europos bendrijos ir jos valstybių narių deklaracija dėl I priedo 1 ir 17 straipsnių,
- Deklaracija dėl Šveicarijos dalyvavimo komitetuose.

Priimta tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt devintų metų birželio dvidešimt pirmą dieną Liuksemburge.

BENDROJI DEKLARACIJA DĖL BENDRO PASLAUGŲ TEIKIMO LIBERALIZAVIMO

Susitariančiosios šalys įsipareigoja kuo greičiau pradėti derybas dėl bendro paslaugų teikimo liberalizavimo pagal *acquis communautaire* nuostatas.

**BENDROJI DEKLARACIJA DĖL IŠTARNAUTO LAIKO PENSIJŲ BUVUSIEMS
EUROPOS BENDRIJŲ INSTITUCIJŲ DARBUOTOJAMS, GYVENANTIEMS
ŠVEICARIJOJE**

Europos Bendrijų Komisija ir Šveicarija įsipareigoja surasti tinkamą sprendimą problemai dėl dvigubo ištarnauto laiko pensijų buvusiems Europos Bendrijų institucijų darbuotojams, gyvenantiems Šveicarijoje, apmokestinimo.

BENDROJI DEKLARACIJA DĖL SUSITARIMO TAIKymo

Pagal tarpusavyje sudarytą Susitarimą susitariančiosios šalys imsis būtinų priemonių taikyti *acquis communautaire* kitos susitariančiosios šalies piliečiams.

BENDROJI DEKLARACIJA DĖL TOLESNIŲ DERYBŲ

Europos bendrija ir Šveicarijos Konfederacija skelbia apie savo ketinimą pradėti derybas siekiant sudaryti susitarimus bendrų interesų srityje, pvz., dėl 1972 m. Laisvosios prekybos susitarimo 2 protokolo atnaujinimo ir Šveicarijos dalyvavimo tam tikrose Bendrijos mokymų, jaunimo, žiniasklaidos, statistikos ir aplinkos apsaugos programose. Užbaigus dabartines dvišales derybas, šių derybų parengiamieji darbai turėtų vykti sparčiai.

ŠVEICARIJOS SUSITARIMO ATNAUJINIMO DEKLARACIJA

Šveicarija pareiškė, kad per septintus sprendimo taikymo metus ji nuspręs dėl susitarimo atnaujinimo, remdamasi vidaus procedūromis.

ŠVEICARIJOS DEKLARACIJA APIE MIGRACIJOS IR PRIEGLOBSČIO POLITIKĄ

Šveicarija dar kartą patvirtina savo pageidavimą stiprinti bendradarbiavimą su ES ir jos valstybėmis narėmis migracijos ir prieglobsčio politikos srityje. Todėl Šveicarija pageidauja dalyvauti ES prieglobsčio politikos koordinavimo sistemoje bei siūlo pradėti derybas dėl konvencijos, galiosiančios kartu su Dublino konvencija (1990 m. birželio 15 d. Dubline pasirašytos Konvencijos, nustatančios valstybę, atsakingą už vienoje iš Europos Bendrijų valstybių narių pateiktų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą), sudarymo.

ŠVEICARIJOS DEKLARACIJA DĖL ARCHITEKTŲ DIPLOMŲ PRIPAŽINIMO

Šveicarija ketina siūlyti Susitarimo dėl laisvo asmenų judėjimo Jungtiniam komitetui, kai tik jis bus sudarytas, priimti sprendimą dėl Šveicarijos taikomųjų mokslų universitetų išduotų architektų diplomų įtraukimo į Susitarimo dėl laisvo asmenų judėjimo III priedą pagal 1986 birželio 10 d. Direktyvos 85/384/EEB nuostatas.

EUROPOS BENDRIJOS IR JOS VALSTYBIŲ NARIŲ DEKLARACIJA DĖL I PRIEDO 1 IR 17 STRAIPSNIŲ

Europos bendrija ir jos valstybės narės pareiškia, kad Susitarimo I priedo 1 ir 17 straipsniai nepažeidžia *acquis communautaire* dėl trečiosios šalies pilietybę turinčių darbuotojų išsiuntimo dirbti į užsienį sąlygų, atsižvelgiant į paslaugų teikimą tarptautiniu mastu.

DEKLARACIJA DĖL ŠVEICARIJOS DALYVAVIMO KOMITETUOSE

Taryba sutinka, kad Šveicarijos atstovai gali dalyvauti stebėtojų teisėmis šių komitetų ir specialistų darbo grupių posėdžiuose, jei juose aptariamai klausimai jiems aktualūs:

- Mokslinių tyrimų programų komitetuose, įskaitant Mokslinių ir techninių tyrimų komitetą (MTTK);
- Administracinėje darbuotojų migrantų socialinės apsaugos komisijoje;
- Koordinacinėje aukštojo mokslo diplomų tarpusavio pripažinimo grupėje;
- Patariamuosiuose oro maršrutų ir konkurencijos taisyklių taikymo oro transporto srityje komitetuose.

Komitetams balsuojant, Šveicarijos atstovai nedalyvauja.

Jeigu kiti komitetai sprendžia šiais susitarimais numatytų sričių klausimus, kuriuos įgyvendindama Šveicarija perėmė *acquis communautaire* arba kitas panašias priemones, Komisija tarsis su Šveicarijos specialistais pagal EEE susitarimo 100 straipsnyje nurodytą tvarką.

**NOLĪGUMS STARP EIROPAS KOPIENU UN TĀS DALĪBVALSTĪM, NO VIENAS
PUSES, UN ŠVEICES KONFEDERĀCIJU, NO OTRAS PUSES, PAR PERSONU
BRĪVU PĀRVIETOŠANOS**

Šveices Konfederācija, no vienas puses,

un

**Eiropas Kopiena,
Beļģijas Karaliste,
Dānijas Karaliste,
Vācijas Federatīvā Republika,
Grieķijas Republika,
Spānijas Karaliste,
Francijas Republika,
Īrija,
Itālijas Republika,
Luksemburgas Lielhercogiste,
Nīderlandes Karaliste,
Austrijas Republika,
Portugāles Republika,
Somijas Republika,
Zviedrijas Republika,
Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste, no otras puses,**

še turpmāk „Līgumslēdzējas puses”,

pārliecinātas, ka personu brīva pārvietošanās starp Līgumslēdzēju pušu teritorijām ir svarīga to attiecību harmoniskas attīstības sastāvdaļa,

apņēmušās īstenot personu brīvu pārvietošanos starp tām, pamatojoties uz noteikumiem, kurus piemēro Eiropas Kopienā,

ir nolēmušas noslēgt šo Nolīgumu:

I. Pamatnoteikumi

1. pants

Mērķis

Šā nolīguma mērķis Eiropas Kopienas dalībvalstu un Šveices valstspiederīgo labā ir šāds:

- a) piešķirt ieceļošanas un uzturēšanās tiesības, tiesības uz darbu kā darba ņēmējiem, tiesības veikt uzņēmējdarbību kā pašnodarbinātām personām un tiesības uzturēties Līgumslēdzēju pušu teritorijā;
- b) atvieglot pakalpojumu sniegšanu Līgumslēdzēju pušu teritorijā un jo īpaši liberalizēt īslaicīgu pakalpojumu sniegšanu;
- c) piešķirt ieceļošanas un uzturēšanās tiesības Līgumslēdzēju pušu teritorijā personām, kuras uzņēmējvalstī neveic saimniecisko darbību;
- d) nodrošināt tādus pašus dzīves, nodarbinātības un darba apstākļus, kādi nodrošināti valstspiederīgajiem.

2. pants

Nediskriminācija

Piemērojot šā līguma I, II un III pielikuma noteikumus un saskaņā ar tiem, vienas Līgumslēdzējas puses valstspiederīgajiem, kuri likumīgi dzīvo kādas citas Līgumslēdzējas puses teritorijā, nepiemēro nekādu diskrimināciju, kuras pamatā būtu valstiskā piederība.

3. pants

Ieceļošanas tiesības

Saskaņā ar I pielikuma noteikumiem vienas Līgumslēdzējas puses valstspiederīgajiem ir garantētas ieceļošanas tiesības kādas citas Līgumslēdzējas puses teritorijā.

4. pants

Uzturēšanās tiesības un tiesības veikt saimniecisko darbību

Saskaņā ar I pielikuma noteikumiem, ja vien 10. pantā nav noteikts citādi, tiek garantētas uzturēšanās tiesības un tiesības veikt saimniecisko darbību.

5. pants

Personas, kas sniedz pakalpojumus

1. Neskarot citus īpašus nolīgumus starp Līgumslēdzējām pusēm, kas konkrēti attiecas uz pakalpojumu sniegšanu (ieskaitot valsts iepirkuma līgumu, ciktāl tas attiecas uz pakalpojumu sniegšanu), personām, kuras sniedz pakalpojumus, tostarp uzņēmēj sabiedrībām saskaņā ar I pielikuma noteikumiem ir tiesības sniegt pakalpojumu otras Līgumslēdzējas puses teritorijā laika posmā, kas faktiskā darba kalendārajā gadā nepārsniedz 90 dienas.

2. Pakalpojumu sniedzējiem ir tiesības ieceļot un uzturēties otras Līgumslēdzējas puses teritorijā:

- a) ja tiem ir tiesības sniegt pakalpojumu atbilstoši 1. punktam vai ievērojot kāda 1. punktā minētā nolīguma noteikumus, vai
- b) ja nav izpildīti a) apakšpunktā minētie nosacījumi, ja tie no attiecīgās Līgumslēdzējas puses kompetentajām iestādēm ir saņēmuši atļauju sniegt pakalpojumu.

3. Eiropas Kopienas dalībvalstu vai Šveices valstspiederīgajiem, kas Līgumslēdzējas puses teritorijā iebrauc vienīgi tāpēc, lai saņemtu pakalpojumus, ir ieceļošanas un uzturēšanās tiesības.

4. Šajā pantā minētās tiesības ir garantētas saskaņā ar I, II un III pielikuma noteikumiem. Šā nolīguma 10. pantā minētie kvantitatīvie ierobežojumi nav izmantojami attiecībā uz personām, kas minētas šajā pantā.

6. pants

Uzturēšanās tiesības personām, kuras neveic saimniecisko darbību

Saskaņā ar I pielikuma noteikumiem par ekonomiski neaktīvām personām Līgumslēdzējas

puses teritorijā ir garantētas uzturēšanās tiesības personām, kuras neveic saimniecisko darbību.

7. pants

Citas tiesības

Līgumslēdzējas puses saskaņā ar I pielikumu saistībā ar personu brīvu pārvietošanos paredz šādas tiesības:

- a) tiesības uz vienādu attieksmi, kādu piemēro valstspiederīgajiem, attiecībā uz pieeju saimnieciskajai darbībai un tās veikšanu, dzīves, nodarbinātības un darba apstākļiem;
- b) tiesības uz profesionālo un teritoriālo mobilitāti, kas Līgumslēdzēju pušu valstspiederīgajiem dod iespēju brīvi pārvietoties uzņēmējvalsts teritorijā un veikt profesionālo darbību pēc savas izvēles;
- c) tiesības uzturēties Līgumslēdzējas puses teritorijā pēc saimnieciskās darbības beigām;
- d) uzturēšanās tiesības ģimenes locekļiem neatkarīgi no to valstiskās piederības;
- e) tiesības ģimenes locekļiem veikt saimniecisko darbību neatkarīgi no to valstiskās piederības;
- f) tiesības iegūt nekustamo īpašumu, ciktāl tas saistīts ar šā līguma piešķirto tiesību īstenošanu;
- g) pārejas laikā – tiesības pēc saimnieciskās darbības beigām vai pēc tam, kad beidzies uzturēšanās periods Līgumslēdzējas puses teritorijā, atgriezties tur, lai veiktu saimniecisko darbību, un tiesības pagaidu uzturēšanās atļauju apmainīt pret pastāvīgās uzturēšanās atļauju.

8. pants

Sociālā nodrošinājuma sistēmu saskaņošana

Līgumslēdzējas puses saskaņā ar II pielikumu paredz sociālā nodrošinājuma sistēmu saskaņošanu, lai jo īpaši:

- a) nodrošinātu vienādu attieksmi;
- b) noteiktu piemērojamos tiesību aktus;
- c) veiktu kopsummas aprēķināšanu, lai iegūtu un saglabātu tiesības uz pabalstiem un uz šādu pabalstu aprēķināšanu, ņemot vērā visus laika posmus, ievērojot attiecīgo valstu tiesību aktus;
- d) izmaksātu pabalstus personām, kas uzturas Līgumslēdzēju pušu teritorijā;
- e) veicinātu savstarpējo administratīvo palīdzību un sadarbību starp iestādēm un institūcijām.

9. pants

Diplomi, apliecības un citas kvalifikācijas

Lai Eiropas Kopienas dalībvalstu un Šveices valstspiederīgajiem atvieglotu pieeju nodarbinātībai un ļautu strādāt kā nodarbinātām un pašnodarbinātām personām un sniegt pakalpojumus, Līgumslēdzējas puses saskaņā ar III pielikumu veic vajadzīgos pasākumus attiecībā uz diplomu, apliecību un citu kvalifikāciju savstarpēju atzīšanu un to Līgumslēdzēju pušu normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kas attiecas uz pieeju nodarbinātībai un strādāšanu kā nodarbinātām un pašnodarbinātām personām, kā arī uz pakalpojumu sniegšanu.

II. Vispārīgi un nobeiguma noteikumi

10. pants

Pārejas noteikumi un nolīguma attīstība

1. Piecus gadus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Šveice var saglabāt kvantitatīvos ierobežojumus attiecībā uz pieeju saimnieciskajai darbībai šādiem diviem uzturēšanās veidiem: uzturēšanās laika posmā, kas pārsniedz četrus mēnešus, bet nepārsniedz vienu gadu, un uzturēšanās laika posmā, kas vienāds vai ilgāks par gadu. Nav ierobežojumu attiecībā uz uzturēšanos, kas nepārsniedz četrus mēnešus.

No sestā gada sākuma visus kvantitatīvos ierobežojumus, kas piemērojami Eiropas Kopienas dalībvalstu valstspiederīgajiem, atceļ.

2. Līgumslēdzējas puses ne ilgāk kā divus gadus drīkst saglabāt kontroles pasākumus pār privilēģijām darbiniekiem, kas iesaistīti regulārā darba tirgū, un pār algām un darba apstākļiem, kas piemērojami otras Līgumslēdzējas puses valstspiederīgajiem, tostarp personām, kas sniedz 5. pantā minētos pakalpojumus. Līdz pirmā gada beigām Apvienotā komiteja izvērtē, vai šie ierobežojumi ir jāsaglabā. Tā drīkst saīsināt maksimālo divu gadu laika posmu. Kontroles pasākumus pār to darba ņēmēju privilēģijām, kas iesaistīti regulārā darba tirgū, nepiemēro to pakalpojumu sniedzējiem, kas liberalizēti ar konkrētu Līgumslēdzēju pušu nolīgumu par pakalpojumu sniegšanu (ietverot nolīgumu par atsevišķiem valsts iepirkuma aspektiem, ciktāl tas attiecas uz pakalpojumu sniegšanu).

3. Līdz ar šā nolīguma stāšanos spēkā un līdz tā spēkā esības piektā gada beigām Šveice katru gadu savu kopējo kvotu robežās Eiropas Kopienas nodarbinātajām un pašnodarbinātajām personām rezervē vismaz 15 000 jaunu uzturēšanās atļauju, kas derīgas vienu gadu vai ilgāk, un 115 500 atļauju, kas derīgas ilgāk nekā četrus mēnešus, bet nepārsniedz vienu gadu.

4. Neatkarīgi no 3. punkta noteikumiem Līgumslēdzējas puses ir vienojušās par šādu kārtību: ja pēc pieciem gadiem un līdz 12 gadiem pēc šā līguma stāšanās spēkā jauno uzturēšanās atļauju skaits kādā no 1. punktā minētajām kategorijām, kas izsniegtas nodarbinātām un pašnodarbinātām personām no Eiropas Kopienas, konkrētajā gadā vairāk nekā par 10% pārsniedz iepriekšējos trīs gados izsniegto atļauju vidējo skaitu, Šveice nākamajam gadam drīkst vienpusēji ierobežot minētās kategorijas jauno uzturēšanās atļauju skaitu Eiropas Kopienas nodarbinātajām un pašnodarbinātajām personām līdz trijos iepriekšējos gados izsniegtajam vidējam skaitam, pieskaitot 5%. Nākamajā gadā šo skaitu drīkst ierobežot līdz tādām pašām līmenim.

Neatkarīgi no iepriekšējā punkta noteikumiem Eiropas Kopienas nodarbinātajām un pašnodarbinātajām personām izsniegto jauno uzturēšanās atļauju skaitu nedrīkst ierobežot līdz mazāk kā 15 000 atļaujām gadā, kas derīgas gadu vai ilgāk, un 115 500 atļaujām gadā,

kas derīgas ilgāk nekā četrus mēnešus, bet mazāk nekā vienu gadu.

5. Šā panta 1.–4. punkta un jo īpaši 2. punkta pārejas noteikumi par to darbinieku privilēģijām, kas iesaistīti regulārā darba tirgū, un kontroles pasākumiem attiecībā uz algām un darba apstākļiem neattiecas uz nodarbinātām un pašnodarbinātām personām, kurām šā līguma spēkā stāšanās laikā atļauts veikt saimniecisko darbību Līgumslēdzēju pušu teritorijā. Šādām personām jo īpaši ir profesionālā un teritoriālā mobilitāte. To uzturēšanās atļauju turētājiem, kuru atļaujas derīgas mazāk nekā gadu, ir tiesības tās pagarināt; attiecībā uz viņiem nevar atsaukties uz to, ka kvantitatīvie ierobežojumi ir pārsniegti. To uzturēšanās atļauju turētājiem, kuru atļaujas derīgas gadu vai ilgāk, ir tiesības savas atļaujas pagarināt automātiski. Tāpēc šādām nodarbinātajām un pašnodarbinātajām personām no šā līguma stāšanās spēkā ir brīvas pārvietošanās tiesības, kas ar šā līguma pamatnoteikumiem un jo īpaši tā 7. pantu piešķirtas minētajām personām.

6. Šveice regulāri un nekavējoties paziņo Apvienotajai komitejai visus noderīgos statistikas datus un informāciju, ieskaitot pasākumus, ar ko īsteno šā panta 2. punktu. Līgumslēdzēja puse var prasīt, lai Apvienotā komiteja pārskatītu situāciju.

7. Kvantitatīvos ierobežojumus nedrīkst attiecināt uz pierobežas zonā dzīvojošiem darba ņēmējiem.

8. Pārejas noteikumi par sociālo nodrošinājumu un bezdarba apdrošināšanas iemaksu retrocesiju ir izklāstīti II pielikuma protokolā.

11. pants

Apelācijas lietu izskatīšana

1. Personām, uz kurām attiecas šis nolīgums, ir tiesības kompetentajām iestādēm iesniegt apelāciju par šā nolīguma noteikumu piemērošanu.

2. Apelācijas lietas jāizskata pieņemamā laika posmā.

3. Personām, uz kurām attiecas šis nolīgums, ir iespēja iesniegt kompetentajai valsts tiesu iestādei apelāciju par lēmumiem apelācijas lietās vai tad, ja pieņemamā laika posmā šādu lēmumu nav.

12. pants

Labvēlīgāki noteikumi

Šis nolīgums neierobežo labvēlīgākus valstu noteikumus, kas var pastāvēt attiecībā uz Līgumslēdzēju pušu valstspiederīgajiem un viņu ģimenes locekļiem.

13. pants

Atturēšanās no jaunu pasākumu pieņemšanas

Līgumslēdzējas puses apņemas nepieņemt nekādus turpmākus ierobežojošus pasākumus attiecībā uz otras puses valstspiederīgajiem jomās, uz kurām attiecas šis nolīgums.

14. pants

Apvienotā komiteja

1. Ar šo ir izveidota Apvienotā komiteja, kurā ir Līgumslēdzēju pušu pārstāvji. Tā atbild par šā līguma pārvaldīšanu un pareizu piemērošanu. Šajā nolūkā tā sniedz ieteikumus. Tā pieņem lēmumus nolīgumā paredzētajos gadījumos. Apvienotā komiteja pieņem lēmumus, savstarpēji vienojoties.

2. Nopietnu ekonomisku vai sociālu grūtību gadījumā Apvienotā komiteja sanāk pēc kādas Līgumslēdzējas puses pieprasījuma, lai spriestu par situācijas uzlabošanai piemērotiem pasākumiem. Par to, kādi pasākumi veicami, Apvienotā komiteja var izlemt 60 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas. Apvienotā komiteja drīkst pagarināt šo termiņu. Šādu pasākumu darbības joma un ilgums nepārsniedz situācijas uzlabošanai vajadzīgo. Priekšroka dodama pasākumiem, kas vismazāk traucē šā nolīguma darbību.

3. Šā nolīguma pareizas īstenošanas nolūkā Līgumslēdzējas puses regulāri apmainās ar informāciju un pēc kādas Puses pieprasījuma savstarpēji apspriežas Apvienotajā komitejā.

4. Apvienotā komiteja sanāk pēc vajadzības un vismaz reizi gadā. Jebkura puse drīkst pieprasīt sēdes sasaukšanu. Apvienotā komiteja atbilstoši 2. punktam sanāk 15 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas.

5. Apvienotā komiteja izstrādā reglamentu, kurā, cita starpā, ietver noteikumus par sanāksmju sasaukšanu, priekšsēdētāja iecelšanu un priekšsēdētāja pienākumu pildīšanas termiņu.

6. Apvienotā komiteja var nolemt izveidot darba grupu vai speciālistu grupu, kas tai palīdzētu pienākumu izpildē.

15. pants

Pielikumi un protokoli

Šā nolīguma pielikumi un protokoli ir tā neatņemama sastāvdaļa. Nobeiguma aktā ir ietvertas deklarācijas.

16. pants

Atsauce uz Kopienas tiesībām

1. Lai sasniegtu šā nolīguma mērķus, Līgumslēdzējas puses veic visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka attiecībās starp tām piemēro tiesības un pienākumus, kas līdzvērtīgi tiesībām un pienākumiem, kuri ietverti Eiropas Kopienas tiesību aktos, uz kuriem izdarīta atsauce.

2. Ciktāl šā nolīguma piemērošana ietver Kopienas tiesību jēdzienus, līdz šā nolīguma parakstīšanas dienai jāņem vērā attiecīgā Eiropas Kopienas Tiesas prakse. Pēc minētā datuma uz Tiesas praksi vērš arī Šveices uzmanību. Lai nodrošinātu pienācīgu šā nolīguma darbību, Apvienotā komiteja pēc kādas Līgumslēdzējas puses pieprasījuma nosaka saistības, ko paredz šāda Tiesas prakse.

17. pants

Tiesību aktu izstrādāšana

1. Tiklīdz viena Līgumslēdzēja puse uzsāk procedūru savu tiesību aktu grozījumu projekta

pieņemšanai vai tiklīdz notikušas izmaiņas to iestāžu tiesu praksē, pret kuru lēmumiem nav bijis tiesiskās aizsardzības līdzekļu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem jomā, kuru reglamentē šis nolīgums, tā ar Apvienotās komitejas starpniecību informē otru Līgumslēdzēju pusi.

2. Apvienotajā komitejā notiek viedokļu apmaiņa par šādu grozījumu sekām attiecībā uz šā nolīguma pareizu darbību.

18. pants

Pārskatīšana

Ja kāda Līgumslēdzēja puse vēlas pārskatīt šo nolīgumu, tās šajā nolūkā iesniedz priekšlikumu Apvienotajā komitejā. Šā nolīguma grozījumi stājas spēkā pēc tam, kad pabeigtas attiecīgās iekšējās procedūras, izņemot II un III pielikuma grozījumus, ko pieņem ar Apvienotās komitejas lēmumu un kas var stāties spēkā tūlīt pēc minētā lēmuma pieņemšanas.

19. pants

Strīdu izšķiršana

1. Līgumslēdzējas puses Apvienotajā komitejā var ierosināt debates par jautājumu, kas skar šā nolīguma interpretēšanu vai piemērošanu.

2. Apvienotā komiteja drīkst atrisināt strīdu. Apvienotajai komitejai iesniedz visu informāciju, ko varētu izmantot, lai veiktu padziļinātu situācijas izpēti un rastu pieņemamu risinājumu. Tālab Apvienotā komiteja izvērtē visus iespējamus līdzekļus, lai saglabātu labu šā nolīguma darbību.

20. pants

Saistība ar divpusējiem sociālās nodrošināšanas nolīgumiem

Ja vien saskaņā ar II pielikumu nav paredzēts citādi, līdz ar šā nolīguma stāšanos spēkā divpusējos sociālās nodrošināšanas līgumus starp Šveici un Eiropas Kopienas dalībvalstīm atceļ, ciktāl minētie līgumi skar vienu un to pašu priekšmetu.

21. pants

Saistība ar divpusējiem nolīgumiem par dubulto aplikšanu ar nodokļiem

1. Šā nolīguma noteikumi neietekmē Šveices un Eiropas Kopienas dalībvalstu divpusējo līgumu noteikumus par dubulto aplikšanu ar nodokļiem. Šā nolīguma noteikumi jo īpaši neietekmē „pierošanas zonā dzīvojošu darba ņēmēju” definīciju līgumos par dubulto aplikšanu ar nodokļiem.

2. Nevienam no šā nolīguma noteikumiem nedrīkst interpretēt tā, ka tas liegtu Līgumslēdzējām pusēm, kad tās piemēro attiecīgos nodokļu tiesību noteikumus, nošķirt nodokļu maksātājus, kuru situācija nav salīdzināmas jo īpaši attiecībā uz to dzīvesvietu.

3. Nevienam no šā nolīguma noteikumiem neliedz Līgumslēdzējām pusēm pieņemt vai piemērot pasākumus, lai nodrošinātu nodokļu uzlikšanu, maksāšanu un efektīvu atgūšanu vai lai novērstu izvairīšanos no nodokļu maksāšanas saskaņā ar valsts nodokļu tiesību aktiem vai nolīgumiem, kuru mērķis ir novērst dubulto aplikšanu ar nodokļiem starp Šveici, no vienas puses, un vienu vai vairākām Eiropas Kopienas dalībvalstīm, no otras puses, vai arī jebkādu citu nodokļu režīmu.

22. pants

Saistība ar divpusējiem nolīgumiem par jautājumiem ārpus sociālās nodrošināšanas un dubultās aplikšanas ar nodokļiem

1. Neatkarīgi no 20. un 21. panta šis nolīgums neietekmē nolīgumus, kas ir saistoši Šveicei, no vienas puses, un vienai vai vairākām Eiropas Kopienas dalībvalstīm, no otras puses, piemēram, tādus, kuri attiecas uz privātpersonām, uzņēmējiem, pārrobežu sadarbību vai vietējo robežsatiksmi, ciktāl tie ir savienojami ar šo nolīgumu.

2. Ja pastāv nesavienojamība starp šādiem nolīgumiem un šo nolīgumu, izšķirošais ir šis nolīgums.

23. pants

Iegūtās tiesības

Šā nolīguma pārtraukšana vai nepagarināšana neietekmē tiesības, ko ieguvušas privātpersonas. Līgumslēdzējas puses savstarpējas vienošanās ceļā lemj, kā rīkoties attiecībā uz tiesībām, kuras tiek iegūtas.

24. pants

Teritoriālā darbības joma

Šo nolīgumu, no vienas puses, piemēro Šveices teritorijā un, no otras puses, teritorijās, kurās ir spēkā Eiropas Kopienas dibināšanas līgums, un atbilstoši minētā līguma nosacījumiem.

25. pants

Stāšanās spēkā un darbības termiņš

1. Šo nolīgumu katra Līgumslēdzēja puse apstiprina vai ratificē saskaņā ar savām procedūrām. Tas stājas spēkā otrā mēneša pirmajā dienā pēc pēdējā paziņojuma par ratificēšanas dokumentu deponēšanu vai arī pēc pēdējā paziņojuma par to, ka apstiprināti visi septiņi turpmāk uzskaitītie nolīgumi:

Nolīgums par personu brīvu pārvietošanos,

Nolīgums par gaisa transportu,

Nolīgums par kravu un pasažieru pārvadājumiem pa dzelzceļu un autoceļiem,

Nolīgums par lauksaimniecības produktu tirdzniecību,

Nolīgums par atbilstības novērtēšanas savstarpēju atzīšanu,

Nolīgums par atsevišķiem valsts iepirkuma aspektiem,

Nolīgums par sadarbību zinātnes un tehnoloģiju jomā.

2. Sākotnēji šo nolīgumu noslēdz uz septiņiem gadiem. To pagarina uz nenoteiktu laiku, ja vien Eiropas Kopiena vai Šveice līdz sākotnējā laika posma beigām nepaziņo otrai

Līgumslēdzējai pusei par pretējo. Šāda paziņojuma gadījumā piemēro 4. punktu.

3. Eiropas Kopiena vai Šveice var pārtraukt šo nolīgumu, paziņojot savu lēmumu otrai Pusei. Šāda paziņojuma gadījumā piemēro 4. punkta noteikumus.

4. Šā panta 1. punktā minēto septiņu nolīgumu piemērošana beidzas sešus mēnešus pēc tam, kad saņemts 2. punktā minētais paziņojums par šā nolīguma nepagarināšanu vai 3. punktā minētais paziņojums par tā pārtraukšanu.

Luksemburgā, tūkstoš deviņi simti deviņdesmit devītā gada divdesmit pirmajā jūnijā, divos eksemplāros angļu, dāņu, franču, grieķu, holandiešu, itāliešu, portugāļu, somu, spāņu, vācu un zviedru valodā, un tā teksts visās šajās valodās ir vienlīdz autentisks.

I pielikums

Personu brīva pārvietošanās

I. VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Ieceļošana un izceļošana

1. Līgumslēdzējas puses atļauj pārējo Līgumslēdzēju pušu valstspiederīgajiem un viņu ģimenes locekļiem šā pielikuma 3. panta nozīmē un norīkotām personām šā pielikuma 17. panta nozīmē ieceļot savā teritorijā, tikai uzrādot derīgu personas apliecību vai pasi.

Nedrīkst prasīt ieceļošanas vīzu vai izvirzīt līdzvērtīgas prasības, izņemot attiecībā uz tiem ģimenes locekļiem vai norīkotām personām šā pielikuma 17. panta nozīmē, kurām nav Līgumslēdzējas puses valstspiederības. Attiecīgā Līgumslēdzēja puse šīm personām sniedz visas iespējas iegūt visas vajadzīgās vīzas.

2. Līgumslēdzējas puses piešķir Līgumslēdzēju pušu valstspiederīgajiem un viņu ģimenes locekļiem šā pielikuma 3. panta nozīmē un norīkotām personām šā pielikuma 17. panta nozīmē tiesības izceļot no savas teritorijas, tikai uzrādot derīgu personas apliecību vai pasi. Līgumslēdzējas puses nedrīkst prasīt izceļošanas vīzu vai izvirzīt līdzvērtīgas prasības pārējo Līgumslēdzēju pušu valstspiederīgajiem.

Līgumslēdzējas puses, rīkojoties saskaņā ar saviem tiesību aktiem, šādiem valstspiederīgajiem izsniedz vai atjauno personas apliecību vai pasi, kurā jo īpaši norādīta tās īpašnieka valstspiederība.

Pasei jābūt derīgai vismaz visās Līgumslēdzējās pusēs un valstīs, kuras tās īpašniekam jāšķērso, ceļojot starp tām. Ja pase ir vienīgais dokuments, kuru uzrādot tās īpašnieks var likumīgi atstāt valsti, tās derīguma termiņš nedrīkst būt mazāks par pieciem gadiem.

2. pants

Uzturēšanās un saimnieciskā darbība

1. Neskarot pārejas laika noteikumus, kas izklāstīti šā nolīguma 10. pantā un šā pielikuma VII nodaļā, Līgumslēdzējas puses valstspiederīgajiem ir tiesības uzturēties un veikt saimniecisko darbību otras Līgumslēdzējas puses teritorijā, ievērojot II–IV nodaļā noteiktās procedūras. Minētās tiesības pamato, izdodot uzturēšanās atļauju, bet pierobežas zonā dzīvojošām personām – īpašu atļauju.

Līgumslēdzējas puses valstspiederīgajiem ir arī tiesības apmeklēt kādu citu Līgumslēdzēju pusi vai uzturēties tajā ne ilgāk kā vienu gadu pēc nodarbinātības laika posma beigām, lai meklētu jaunu darbu, un uzturēties tajā pienācīgi ilgi, kas var būt līdz sešiem mēnešiem, kas ļautu tiem iepazīties ar nodarbinātības iespējām atbilstoši to profesionālajai kvalifikācijai vai, ja vajadzīgs, veikt atbilstošos pasākumus darba uzsākšanai. Darba meklētājiem ir tiesības attiecīgās Līgumslēdzējas puses teritorijā saņemt tādu pašu palīdzību, kādu nodarbinātības aģentūras minētajā valstī piedāvā saviem valstspiederīgajiem. Šādas uzturēšanās laikā tos drīkst izslēgt no sociālā nodrošinājuma shēmām.

2. Tiem Līgumslēdzēju pušu valstspiederīgajiem, kuri neveic saimniecisko darbību uzņēmējvalstī un kuriem nav uzturēšanās tiesību atbilstoši citiem šā nolīguma noteikumiem,

ir uzturēšanās tiesības, ja viņi atbilst V nodaļā izklāstītajiem priekšnoteikumiem. Minētās tiesības pamato, izsniedzot uzturēšanās atļauju.

3. Uzturēšanās atļauju vai īpašo atļauju Līgumslēdzēju pušu valstspiederīgajiem izsniedz un pagarina bez maksas vai par samaksu, kas nepārsniedz nodokļus un nodevas, kas valstspiederīgajiem jāmaksā par personas apliecības saņemšanu. Līgumslēdzējas puses cīk vien iespējams veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai vienkāršotu šo dokumentu iegūšanas formalitātes un procedūras.

4. Līgumslēdzējas puses drīkst pieprasīt pārējo Līgumslēdzēju pušu valstspiederīgajiem ziņot par savu klātbūtni to teritorijā.

3. pants

Ģimenes locekļi

1. Personai, kurai ir uzturēšanās tiesības un kura ir Līgumslēdzējas puses valstspiederīgais vai valstspiederīgā, ir tiesības būt kopā ar saviem ģimenes locekļiem. Nodarbinātās personas rīcībā jābūt mājoklim viņa ģimenei, ko uzskata par normālu standartu nodarbinātajiem valstspiederīgajiem reģionā, kurā šī persona ir nodarbināta, bet šis noteikums nedrīkst radīt diskrimināciju starp valsts nodarbinātajiem personām un otras Līgumslēdzējas puses nodarbinātajām personām.

2. Par ģimenes locekļiem neatkarīgi no to valstspiederības uzskata:

- a) šīs personas laulāto un viņu lejupējos radniekus, kas jaunāki par 21 gadu vai kuri ir apgādājamie;
- b) šīs personas augšupējos radniekus un tos šīs personas laulātā radniekus, kurus viņš apgādā;
- c) ja persona ir students, tad viņa laulāto un viņa apgādībā esošos bērnus.

Līgumslēdzējas puses atvieglo tāda ģimenes locekļa uzņemšanu, uz kuru neattiecas šā punkta noteikumi, ievērojot a), b) un c) apakšpunktu, ja minētā persona ir apgādājamais vai dzīvo Līgumslēdzējas puses valstspiederīgā mājāsaimniecībā izcelsmes valstī.

3. Izsniedzot uzturēšanās atļauju Līgumslēdzējas puses valstspiederīgā ģimenes locekļiem, Līgumslēdzējas puses drīkst pieprasīt tikai šādus dokumentus:

- a) dokumentu, ar kuru šī persona ieceļoja teritorijā;
- b) dokumentu, ko izdevusi izcelsmes vai izcelšanās valsts kompetentā iestāde, kas apliecina šo personu radniecību;
- c) attiecībā uz apgādājamajiem – dokumentu, ko izdevusi izcelsmes vai izcelšanās valsts kompetentā iestāde, kas apliecina, ka tie ir 1. punktā minētās personas apgādājamie vai ka tie dzīvo šīs personas mājāsaimniecībā minētajā valstī.

4. Ģimenes loceklim izdotās uzturēšanās atļaujas derīguma termiņš ir tāds pats kā atļaujai, kas izsniegta personai, kuras apgādībā tas ir.

5. Personas, kurai ir uzturēšanās tiesības, laulātajam un apgādājamajiem bērniem vai bērniem līdz 21 gada vecumam ir tiesības neatkarīgi no pilsonības uzsākt saimniecisko darbību.

6. Līgumslēdzējas puses valstspiederīgā bērnam neatkarīgi no tā, vai viņš veic, vai neveic saimniecisko darbību, ir vai nav to veicis, ir pieejama vispārējā izglītība, mācekļa izglītība un profesionālās sagatavošanas kursi ar tādiem pašiem nosacījumiem kā uzņēmējvalsts valstspiederīgajiem, ja šie bērni dzīvo tās teritorijā.

Līgumslēdzējas puses sekmē iniciatīvas, kas ļauj šādiem bērniem apmeklēt iepriekšminētos kursus ar vislabākajiem nosacījumiem.

4. pants

Uzturēšanās tiesības

1. Līgumslēdzējas puses valstspiederīgajiem un viņu ģimenes locekļiem ir tiesības uzturēties kādas citas Līgumslēdzējas puses teritorijā pēc viņu saimnieciskās darbības pabeigšanas.

2. Saskaņā ar šā nolīguma 16. pantu izdara atsauci uz Regulu (EEK) Nr. 1251/70 (OV L 142, 1970., 24. lpp.)¹ un Direktīvu 75/34/EEK (OV L 14, 1975., 10. lpp.).¹

5. pants

Sabiedriskā kārtība

1. Saskaņā ar šā nolīguma noteikumiem piešķirtās tiesības drīkst ierobežot tikai ar tādiem pasākumiem, kuru pamatā ir sabiedriskā kārtība, valsts drošība vai sabiedrības veselības aizsardzība.

2. Saskaņā ar šā nolīguma 16. pantu izdara atsauci uz Direktīvām 64/221/EEK (OV L 56, 1964., 850. lpp.)² 72/194/EEK (OV L 121, 1972., 32. lpp.)² un 75/35/EEK (OV L 14, 1975., 10. lpp.).²

II. NODARBINĀTĀS PERSONAS

6. pants

Noteikumi par uzturēšanos

1. Nodarbinātā persona, kas ir Līgumslēdzējas puses valstspiederīgais (še turpmāk „nodarbinātā persona”) un ko darba devējs uzņēmējvalstī nodarbinājis vienu gadu vai ilgāk, saņem uzturēšanās atļauju, kas ir derīga vismaz piecus gadus pēc tās izdošanas dienas. To automātiski pagarina vismaz uz pieciem gadiem. Pagarinot pirmo reizi, šo derīguma termiņu drīkst ierobežot, taču uz laiku, kas nav īsāks par vienu gadu, ja tās turētājs vairāk nekā 12 mēnešus pēc kārtas ir bijis piespiedu bezdarbnieks.

2. Nodarbinātā persona, kuru darba devējs uzņēmējvalstī ir nodarbinājis vairāk nekā trīs mēnešus, bet mazāk nekā gadu, saņem uzturēšanās atļauju, kuras derīguma termiņš ir tāds pats kā darba līgumam.

Nodarbinātajai personai, kura ir nodarbināta uz laika posmu līdz trīs mēnešiem, nav vajadzīga uzturēšanās atļauja.

¹ Kas ir spēkā Nolīguma parakstīšanas dienā.

² Kas ir spēkā Nolīguma parakstīšanas dienā.

3. Izsniedzot uzturēšanās atļaujas, Līgumslēdzējas puses nedrīkst prasīt, lai nodarbinātā persona uzrādītu vairāk nekā turpmāk uzskaitītos dokumentus:

- a) dokumentu, ar kuru viņa ieceļoja to teritorijā;
- b) darba devēja līgumattiecību paziņojumu vai rakstisku saistību apstiprinājumu.

4. Uzturēšanās atļauja ir derīga visā izdevējvalsts teritorijā.

5. Uzturēšanās atļaujas derīgumu neietekmē uzturēšanās pārtraukumi, kas nepārsniedz sešus mēnešus pēc kārtas, kā arī prombūtne militārā dienesta pienākumu pildīšanas dēļ.

6. Derīgu uzturēšanās atļauju nedrīkst anulēt tikai tāpēc, ka nodarbinātā persona vairs nestrādā, jo īslaicīgi pēc negadījuma vai slimības ir kļuvusi darbnespējīga, vai tāpēc, ka tai ir piespiedu bezdarbs, ko apliecina kompetentais nodarbinātības dienests.

7. Uzturēšanās atļaujas iegūšanas formalitātes neliedz nodarbinātajai personai nekavējoties uzsākt darbu saskaņā ar līgumu, ko tā ir noslēgusi.

7. pants

Nodarbinātie pierobežas zonā dzīvojošie darba ņēmēji

1. Nodarbinātais pierobežas zonā dzīvojošais darba ņēmējs ir Līgumslēdzējas puses valstspiederīgais, kura dzīvesvieta ir kādas Līgumslēdzējas puses teritorijā, bet kurš pilda savus darba pienākumus kā nodarbinātā persona otras Līgumslēdzējas puses teritorijā, parasti atgriežoties savā dzīvesvietā katru dienu vai vismaz vienreiz nedēļā.

2. Pierobežas zonā dzīvojošajiem darba ņēmējiem nav vajadzīga uzturēšanās atļauja.

Nodarbinātības valsts kompetentās iestādes tomēr drīkst izdot pierobežas zonā dzīvojošajiem darba ņēmējiem īpašu atļauju vismaz uz piecām dienām vai uz nodarbinātības laiku, ja tas ir ilgāks par trim mēnešiem, bet nepārsniedz vienu gadu. To pagarina vismaz uz pieciem gadiem ar noteikumu, ka pierobežas zonā dzīvojošs darba ņēmējs iesniedz pierādījumu par to, ka viņš reāli veic saimniecisko darbību.

3. Īpašās atļaujas ir derīgas visā izdevējvalsts teritorijā.

8. pants

Profesionālā un teritoriālā mobilitāte

1. Nodarbinātajām personām ir tiesības uz profesionālo un teritoriālo mobilitāti visā uzņēmējvalsts teritorijā.

2. Profesionālā mobilitāte ietver darba devēja, nodarbinātības jeb nodarbošanās maiņu, kā arī pāreju no nodarbinātā statusa pašnodarbinātā statusā. Teritoriālā mobilitāte ietver darba un dzīves vietas maiņu.

9. pants

Vienāda attieksme

1. Attieksme pret nodarbināto personu, kura ir Līgumslēdzējas puses valstspiederīgais, tā valstspiederības dēļ otras Līgumslēdzējas puses teritorijā nedrīkst atšķirties no attieksmes pret savas valsts nodarbinātajām personām nodarbinātības un darba apstākļu, jo īpaši samaksas,

atlaišanas no darba, atjaunošanas vai atkārtotas pieņemšanas ziņā, ja šī persona kļūst par bezdarbnieku.

2. Nodarbinātajai personai un viņas ģimenes locekļiem, kas minēti šā pielikuma 3. pantā, ir tie paši nodokļu atvieglojumi un labklājības pabalsti kā valstī nodarbinātajām personām un viņu ģimenes locekļiem.

3. Ar tādu pašu pamatojumu un vienādiem noteikumiem nodarbinātajai personai ir arī tiesības uz izglītību arodizglītības iestādēs un pārkvalificēšanās un profesionālās rehabilitācijas centros tāpat kā valstī nodarbinātajām personām.

4. Jebkura klauzula koplīgumā vai individuālā līgumā vai jebkādā citā kolektīvā norunā par darba iespējām, nodarbinātību, samaksu un citiem nodarbinātības un atlaišanas noteikumiem, automātiski nav spēkā, ciktāl tas paredz vai pieļauj diskriminējošus nosacījumus attiecībā uz nodarbinātajiem ārvalstniekiem, kuri ir Līgumslēdzēju pušu valstspiederīgie.

5. Nodarbinātā persona, kura ir Līgumslēdzējas puses valstspiederīgais un kura nodarbināta otras Līgumslēdzējas puses teritorijā, bauda vienādu attieksmi jautājumos par dalību arodbiedrību organizācijās un īsteno šo biedrību tiesības, tostarp tiesības balsot un tiesības ieņemt izpildu vai vadošus amatus arodbiedrības organizācijā; šai personai var neļaut piedalīties tādu struktūru pārvaldē, kas ir publisko tiesību subjekts, un ieņemt amatus, ko reglamentē publiskās tiesības. Tomēr tai ir tiesības tikt ievēlētai struktūrās, kas uzņēmumā pārstāv darba ņēmējus.

Šie noteikumi neskar normatīvos aktus uzņēmējvalstī, kas otras Līgumslēdzējas puses nodarbinātajām personām piešķir plašākas tiesības.

6. Neskarot šā pielikuma 26. panta noteikumus, nodarbinātajai personai, kura ir Līgumslēdzējas puses valstspiederīgais un ir nodarbināta otras Līgumslēdzējas puses teritorijā, ir visas tiesības un priekšrocības, kas piešķirtas tās nodarbinātajām personām attiecībā uz mājokli, ietverot savām vajadzībām atbilstoša mājokļa īpašuma tiesības.

Šāds darba ņēmējs ar tādām pašām tiesībām kā valstspiederīgie var reģistrēties tā reģiona mājokļu rindā, kurā viņš strādā algotu darbu, ja šādas rindas pastāv; viņš saņem no tā izrietošās priekšrocības un labumus.

Ja viņa ģimene ir palikusi valstī, no kuras viņš ieradies, šajā gadījumā uzskata, ka tā uzturas minētajā reģionā, ja uz attiecīgajā valstī strādājošajiem darba ņēmējiem attiecas līdzīga prezumpcija.

10. pants

Nodarbinātība valsts dienestā

Līgumslēdzējas puses valstspiederīgajam, kurš strādā kā nodarbinātā persona, var atteikt tiesības sākt darbu valsts dienestā, kas ietver valsts varas īstenošanu un ir paredzēts, lai aizstāvētu valsts vai citu valsts struktūru kopējās intereses.

11. pants

Sadarbība saistībā ar nodarbinātības dienestiem

Līgumslēdzējas puses sadarbojas *EURES* (Eiropas Nodarbinātības dienestu) tīklā, jo īpaši dibinot kontaktus, saskaņojot darba piedāvājumus un pieteikumus un apmainoties ar

informāciju par darba tirgus stāvokli un dzīves un darba apstākļiem.

III. PAŠNODARBINĀTĀS PERSONAS

12. pants

Noteikumi par uzturēšanos

1. Līgumslēdzējas puses valstspiederīgais, kurš vēlas veikt uzņēmējdarbību kādas citas Līgumslēdzējas puses teritorijā, lai darbotos kā pašnodarbinātais (še turpmāk „pašnodarbinātā persona”), saņem uzturēšanās atļauju, kas derīga vismaz piecus gadus pēc tās izdošanas dienas ar noteikumu, ka tas iesniedz valsts kompetentajām iestādēm pierādījumus par to, ka ir reģistrējis savu uzņēmējdarbību vai vēlas to darīt.

2. Uzturēšanās atļauju pagarina automātiski vismaz uz pieciem gadiem ar noteikumu, ka pašnodarbinātā persona iesniedz pierādījumu kompetentajām iestādēm par to, ka tas kā pašnodarbinātais veic saimniecisko darbību.

3. Izdodot uzturēšanās atļaujas, Līgumslēdzējas puses nedrīkst prasīt, lai pašnodarbinātās personas uzrādītu vairāk nekā turpmāk uzskaitītos dokumentus:

- a) dokumentu, ar kuru šī persona ieceļoja teritorijā;
- b) šā panta 1. un 2. punktā minēto pierādījumu.

4. Uzturēšanās atļauja ir derīga visā izdevējvalsts teritorijā.

5. Uzturēšanās atļaujas derīgumu neietekmē uzturēšanās pārtraukumi, kas nepārsniedz sešus secīgus mēnešus, kā arī prombūtne, kas saistīta ar militārā dienesta pienākumu pildīšanu.

6. Personām, kas minētas 1. punktā, nedrīkst anulēt derīgas uzturēšanās atļaujas tikai tāpēc, ka tās vairs nestrādā slimības vai negadījuma rezultātā radušās pārejošas darbnespējas dēļ.

13. pants

Pašnodarbinātie pierobežas zonā dzīvojošie darba ņēmēji

1. Pašnodarbinātais pierobežas zonā dzīvojošais darba ņēmējs ir Līgumslēdzējas puses valstspiederīgais, kura dzīvesvieta ir Līgumslēdzējas puses teritorijā, bet kurš darbojas kā pašnodarbinātā persona otras Līgumslēdzējas puses teritorijā, parasti atgriežoties savā dzīvesvietā katru dienu vai vismaz vienreiz nedēļā.

2. Pašnodarbinātiem pārrobežu darbiniekiem nav vajadzīga uzturēšanās atļauja.

Tomēr attiecīgās valsts iestādes var pašnodarbinātam pārrobežu darbiniekam izdot īpašu atļauju, kas ir derīga vismaz piecus gadus ar noteikumu, ka šī persona kompetentajām valsts iestādēm uzrāda pierādījumu par to, ka tā darbojas vai vēlas darboties kā pašnodarbinātā persona. Atļauju pagarina vismaz uz pieciem gadiem ar noteikumu, ka darbinieks, kas šķērso robežu, uzrāda pierādījumu par to, ka viņš darbojas kā pašnodarbinātais.

3. Īpašās atļaujas ir derīgas visā izdevējvalsts teritorijā.

14. pants

Profesionālā un teritoriālā mobilitāte

1. Pašnodarbinātām personām ir tiesības uz profesionālo un teritoriālo mobilitāti visā uzņēmējvalsts teritorijā.
2. Profesionālā mobilitāte ietver nodarbošanās maiņu, kā arī pāreju no pašnodarbinātā statusa nodarbinātā statusā. Teritoriālā mobilitāte ietver darba un dzīves vietas maiņu.

15. pants

Vienāda attieksme

1. Attiecībā uz pieeju pašnodarbinātībai un tās īstenošanu uzņēmējvalstī pret pašnodarbināto personu ir ne mazāk labvēlīga attieksme kā pret saviem valstspiederīgajiem.
2. Šā pielikuma 9. panta noteikumus piemēro *mutatis mutandis* attiecībā uz šajā nodaļā minētajām pašnodarbinātajām personām.

16. pants

Valsts varas izmantošana

Pašnodarbinātajai personai var liegt tiesības veikt darbību, kas ietver, kaut vai neregulāri, valsts varas īstenošanu.

IV. PAKALPOJUMU SNIEGŠANA

17. pants

Personas, kas sniedz pakalpojumus

Attiecībā uz pakalpojumu sniegšanu atbilstoši šā nolīguma 5. pantam ir aizliegts turpmāk minētais:

- a) jebkādi ierobežojumi attiecībā uz tādu pārrobežu pakalpojumu sniegšanu Līgumslēdzējas puses teritorijā, kas nepārsniedz 90 faktiskā darba dienas kalendārajā gadā;
- b) jebkādi ierobežojumi attiecībā uz ieceļošanas un uzturēšanās tiesībām gadījumos, uz ko attiecas šā nolīguma 5. panta 2. punkts:
 - i. personas, kuras sniedz pakalpojumus un kuras ir Eiropas Kopienas dalībvalstu vai Šveices valstspiederīgie, un kuras reģistrētas tās Līgumslēdzējas puses teritorijā, kas nav puse, kurā saņem pakalpojumus;
 - ii. pakalpojumu sniedzēju personas, kas ir darba ņēmēji neatkarīgi no to pilsonības, kuri ir iesaistīti vienas Līgumslēdzējas puses regulārajā darba tirgū un kuri norīkoti sniegt pakalpojumu otras Līgumslēdzējas puses teritorijā, neskarot 1. pantu.

18. pants

Šā pielikuma 17. panta noteikumi attiecas uz uzņēmēj sabiedrībām, kas izveidotas saskaņā ar

Eiropas Kopienas dalībvalsts vai Šveices tiesību aktiem un kurām reģistrācijas, centrālās administrācijas un galvenā darījumu vieta ir Līgumslēdzējas puses teritorijā.

19. pants

Persona, kas sniedz pakalpojumus, kurai ir tiesības vai kurai atļauts sniegt pakalpojumu, šā noteikuma mērķiem drīkst uz laiku veikt darbību valstī, kurā tiek sniegts pakalpojums, ar tiem pašiem noteikumiem, kādus minētā valsts noteikusi saviem valstspiederīgajiem, saskaņā ar šā pielikuma un II un III pielikuma noteikumiem.

20. pants

1. Personām, kas minētas šā pielikuma 17. panta b) punktā un kurām ir tiesības sniegt pakalpojumu, nav vajadzīga uzturēšanās atļauja 90 dienas ilgiem vai īsākiem uzturēšanās laika posmiem. Uz šādu uzturēšanos attiecas 1. pantā minētie dokumenti, ar kuriem tās ieceļoja teritorijā.

2. Personas, kas minētas šā pielikuma 17. panta b) punktā un kurām ir tiesības vai kurām atļauts sniegt pakalpojumu laika posmā, kas pārsniedz 90 dienas, minēto tiesību pamatošanai saņem uzturēšanās atļauju uz pakalpojumu sniegšanas laiku.

3. Uzturēšanās tiesības attiecas uz visu Šveices vai attiecīgās Eiropas Kopienas dalībvalsts teritoriju.

4. Izdodot uzturēšanās atļaujas, Līgumslēdzējas puses šā pielikuma 17. panta b) punktā minētajām personām nedrīkst prasīt vairāk kā šādus dokumentus:

- a) dokumentu, ar kuru tās ieceļoja teritorijā;
- b) pierādījumu par to, ka tās sniedz pakalpojumu vai ka vēlas to darīt.

21. pants

1. Kopējais pakalpojumu sniegšanas ilgums saskaņā ar šā pielikuma 17. panta a) punktu, ja pakalpojumus sniedz pastāvīgi vai vairākos secīgos laika posmos, nedrīkst pārsniegt 90 faktiskā darba dienas kalendārajā gadā.

2. Pirmā punkta noteikumi neskar pakalpojumu sniedzošās personas juridisko saistību izpildi saskaņā ar garantijām, ko sniedz personai, kas saņem pakalpojumu, vai nepārvaramas varas gadījumus.

22. pants

1. Šā pielikuma 17. un 19. panta noteikumus neattiecina uz darbībām, kas ietver, kaut vai neregulāri, valsts varas īstenošanu attiecīgajā Līgumslēdzējā pusē.

2. Šā pielikuma 17. un 19. panta noteikumi un atbilstīgi tiem pieņemtie pasākumi neliedz piemērot normatīvos un administratīvos noteikumus, kas noteikti darba apstākļu un nodarbinātības nosacījumu piemērošanai nodarbinātām personām, kas norīkotas, lai sniegtu pakalpojumus. Saskaņā ar šā nolīguma 16. pantu izdara atsauci uz 1996. gada 16. decembra Direktīvu 96/71/EK par darbinieku norīkošanu pakalpojumu sniegšanas sistēmā (OV L 18, 1997., 1. lpp).¹

¹ Kas ir spēkā Nolīguma parakstīšanas dienā.

3. Šā pielikuma 17. panta a) punkta un 19. panta noteikumi neskar to normatīvo vai administratīvo aktu piemērošanu, kas dominē visās Līgumslēdzējās pusēs laikā, kad šis nolīgums stājas spēkā, attiecībā uz:

- i. pagaidu nodarbinātības aģentūru darbībām;
- ii. finanšu pakalpojumiem, kuru sniegšanai Līgumslēdzējas puses teritorijā vajadzīga iepriekšēja atļauja, un uz minētās Līgumslēdzējas puses iestāžu veikto konsultatīvās uzraudzības īstenotāju.

4. Šā pielikuma 17. panta a) punkta un 19. panta noteikumi neskar Līgumslēdzēju pušu attiecīgo normatīvo vai administratīvo aktu piemērošanu tādu pakalpojumu sniegšanai, kas ilgst 90 faktiskā darba dienas vai mazāk un kas obligāti vajadzīgi valsts interesēs.

23. pants

Personas, kas saņem pakalpojumus

1. Personai, kas saņem pakalpojumus šā līguma 5. panta 3. punkta nozīmē, nav vajadzīga uzturēšanās atļauja, ja uzturēšanās laiks nepārsniedz trīs mēnešus. Ja šis laika posms pārsniedz trīs mēnešus, personai, kura saņem pakalpojumus, izsniedz uzturēšanās atļauju uz laiku, kas vienāds ar pakalpojuma ilgumu. Šajā uzturēšanās laika posmā attiecīgo personu drīkst izslēgt no sociālā nodrošinājuma shēmām.

2. Uzturēšanās atļauja ir derīga visā izdevēj valsts teritorijā.

V. PERSONAS, KAS NEVEIC SAIMNIECISKO DARBĪBU

24. pants

1. Persona, kas ir Līgumslēdzējas puses valstspiederīgais, kurš neveic saimniecisko darbību dzīvesvietas valstī un kuram nav uzturēšanās tiesību saskaņā ar citiem šā līguma noteikumiem, saņem uzturēšanās atļauju, kas derīga vismaz piecus gadus ar noteikumu, ka tā pierāda valsts kompetentajām iestādēm, ka tai sev un saviem ģimenes locekļiem ir:

a) pietiekami finanšu līdzekļi, lai savā uzturēšanās laikā neprasītu sociālās palīdzības pabalstus;

b) visa veida apdrošināšana slimības gadījumiem.¹

Līgumslēdzējas puses drīkst, ja tās uzskata par vajadzīgu, prasīt atkārtoti apstiprināt uzturēšanās atļaujas derīgumu pēc pirmajiem diviem uzturēšanās gadiem.

2. Finanšu līdzekļus uzskata par pietiekamiem, ja tie pārsniedz summu, zem kuras, ņemot vērā šo personu stāvokli un, ja vajadzīgs, arī ģimenes stāvokli, valstspiederīgie var prasīt sociālās nodrošināšanas pabalstus. Ja minēto nosacījumu nevar piemērot, atļaujas prasītāja finanšu līdzekļus uzskata par pietiekamiem, ja tie ir lielāki par minimālo sociālās nodrošināšanas pensiju līmeni, ko maksā uzņēmējvalsts.

3. Personas, kuras Līgumslēdzējas puses teritorijā ir nodarbinātas mazāk nekā vienu gadu,

¹ Šveicē apdrošināšanā slimības gadījumiem personām, kas nevēlas apmesties tur uz dzīvi, ir jāietver apdrošināšana nelaimes gadījumiem un maternitātes segums.

drīkst palikt tur, ja tās atbilst šā panta 1. punkta nosacījumiem. Bezdarbnieku pabalstus, uz kuriem tām ir tiesības saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, ko vajadzības gadījumā papildina ar II pielikuma noteikumiem, uzskata par finanšu līdzekļiem šā panta 1. punkta a) apakšpunkta un 2. punkta nozīmē.

4. Studentam, kuram, ņemot vērā citus šā līguma noteikumus, nav uzturēšanās tiesību citas Līgumslēdzējas puses teritorijā, izsniedz uzturēšanās atļauju uz mācību laiku vai uz vienu gadu, ja mācības ilgst vairāk par gadu, ja tas iesniedz attiecīgajā valsts iestādē izziņu vai, ja vēlas, līdzvērtīgos veidos apliecina, ka viņam pietiek finanšu līdzekļu, lai nodrošinātu, ka viņa uzturēšanās laikā ne viņš, ne viņa laulātais vai apgādājamie bērni neizvirzīs nekādas prasības uzņēmējvalsts sociālajai nodrošināšanai, un pierāda, ka viņš ir reģistrēts apstiprinātā iestādē nolūkā veikt savu pamatdarbību – apgūt arodmācību kursu – un ka viņam ir visu risku veselības apdrošināšana. Šis līgums nereglamentē pieeju arodmācībām vai to, ka tiek saglabāta palīdzība, kas piešķirta studentiem, uz ko attiecas šis pants.

5. Uzturēšanās atļauju automātiski pagarina vismaz uz pieciem gadiem, ja joprojām ir ievēroti atbilstības nosacījumi. Uzturēšanās atļaujas studentiem pagarina automātiski uz laiku, kas atbilst atlikušajam mācību ilgumam.

6. Uzturēšanās atļaujas derīgumu neietekmē uzturēšanās pārtraukumi, kas nepārsniedz sešus secīgus mēnešus, un prombūtne, pildot militārā dienesta pienākumus.

7. Uzturēšanās atļauja ir derīga visā izdevējvalsts teritorijā.

8. Uzturēšanās tiesības paliek spēkā tik ilgi, kamēr minēto tiesību izmantotāji atbilst 1. punktā noteiktajiem nosacījumiem.

VI. NEKUSTAMĀ ĪPAŠUMA IEGĀDE

25. pants

1. Līgumslēdzējas puses valstspiederīgajam, kam ir uzturēšanās tiesības un sava galvenā mājvieta uzņēmējvalstī, ir tādas pašas tiesības kā valstspiederīgajiem attiecībā uz nekustamā īpašuma iegādi. Šāds pilsonis jebkurā laikā var izveidot savu galveno mājvietu uzņēmējvalstī saskaņā ar attiecīgajiem valsts noteikumiem neatkarīgi no tā, cik ilgi viņš ir nodarbināts. Uzņēmējas valsts atstāšana neuzliek pienākumu šādu īpašumu pārdot.

2. Līgumslēdzējas puses valstspiederīgajam, kam ir uzturēšanās tiesības, bet kam nav savas galvenās mājvietas uzņēmējvalstī, ir tādas pašas tiesības kā valstspiederīgajiem attiecībā uz nekustamā īpašuma iegādi savas saimnieciskās darbības vajadzībām. Uzņēmējvalsts atstāšana neuzliek pienākumu šādu īpašumu pārdot. Viņam atļauts iegādāties arī otru mājokli vai brīvdienu mītni. Šis nolīgums neskar noteikumus, ko piemēro tīriem kapitālieguldījumiem vai darījumiem ar neapbūvētu zemi vai dzīvokļiem.

3. Darba ņēmējam, kas dzīvo pierobežas zonā, ir tādas pašas tiesības kā valstspiederīgajam attiecībā uz nekustamā īpašuma iegādi savai saimnieciskajai darbībai vai attiecībā uz otru mājvietu. Uzņēmējvalsts atstāšana neuzliek pienākumu šādu īpašumu pārdot. Viņam atļauts iegādāties arī brīvdienu mītni. Šis nolīgums neskar noteikumus, ko uzņēmējvalstī piemēro tīriem kapitālieguldījumiem vai darījumiem ar neapbūvētu zemi vai dzīvokļiem.

VII. PĀREJAS NOTEIKUMI UN NOLĪGUMA ATTĪSTĪBA

26. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Ja piemēro šā nolīguma 10. pantā noteiktos kvantitatīvos ierobežojumus, šīs nodaļas noteikumus attiecīgi papildina vai aizstāj ar pārējiem šā pielikuma noteikumiem.

2. Ja piemēro šā nolīguma 10. pantā noteiktos kvantitatīvos ierobežojumus, uz saimnieciskās darbības veikšanu attiecas uzturēšanās un/vai darba atļauja.

27. pants

Ar nodarbināto personu uzturēšanos saistītie noteikumi

1. Nodarbinātās personas darba atļauju, ja darba līgums ir uz laiku līdz gadam, pagarina līdz 12 mēnešiem ar noteikumu, ka nodarbinātā persona valsts kompetentajām iestādēm iesniedz pierādījumu, ka tā spēj veikt saimniecisko darbību. Jaunu uzturēšanās atļauju izdod ar noteikumu, ka nodarbinātā persona iesniedz pierādījumu par to, ka tā spēj veikt saimniecisko darbību un ka šā nolīguma 10. pantā noteiktie kvantitatīvie ierobežojumi nav pārsniegti. Saskaņā ar šā pielikuma 24. pantu nav pienākuma pamest valsti laikā starp diviem darba līgumiem.

2. Laika posmā, kas minēts šā nolīguma 10. panta 2. punktā, pirms pirmās uzturēšanās atļaujas izsniegšanas Līgumslēdzēja puse drīkst prasīt, lai tai iesniegtu rakstisku līgumu vai līguma projektu.

3. a) Personām, kurām iepriekš vismaz 30 mēnešus ir bijuši īslaicīgi darbi uzņēmējvalsts

teritorijā, automātiski ir tiesības sākt darbu neierobežotu laiku¹. Līgumslēdzējas puses nedrīkst noraidīt šīs tiesības, pamatojoties uz to, ka garantēto uzturēšanās atļauju skaits ir izsmelts.

b) Personām, kurām pēdējos 15 gados kopumā vismaz 50 mēnešus ir bijis sezonas darbs uzņēmējvalsts teritorijā un kuras neatbilst nosacījumiem, lai saņemtu uzturēšanās atļauju saskaņā ar a) apakšpunkta noteikumiem, automātiski ir tiesības sākt darbu neierobežotu laiku.

28. pants

Nodarbinātie pierobežos zonā dzīvojošie darba ņēmēji

1. Nodarbinātais pierobežos zonā dzīvojošais darba ņēmējs ir Līgumslēdzējas puses valstspiederīgais, kura parastā dzīvesvieta ir Šveices vai kaimiņvalstu pierobežas zonā un kurš strādā kā nodarbinātā persona citas Līgumslēdzējas puses pierobežas zonā, parasti atgriežoties savā galvenajā mājvietā katru dienu vai vismaz vienreiz nedēļā. Šajā līgumā pierobežas zonas ir zonas, kas definētas nolīgumos, kuri noslēgti starp Šveici un tās kaimiņvalstīm par pārvietošanos pierobežas zonās.

2. Īpašā atļauja ir derīga visā izdevējvalsts pierobežas zonā.

29. pants

Nodarbinātās personas atgriešanās tiesības

1. Nodarbinātajai personai, kurai dienā, kad stājas spēkā šis nolīgums, ir uzturēšanās atļauja, kas derīga vismaz gadu, un kura atstājusi uzņēmējvalsti, ir tiesības uz privilģētu piekļuvi jaunu uzturēšanās atļauju kvotai sešu gadu laikā pēc aizbraukšanas ar noteikumu, ka šī persona iesniedz pierādījumus par to, ka ir spējīga veikt saimniecisko darbību.

2. Pierobežas zonā dzīvojošajam darba ņēmējam ir tiesības saņemt jaunu īpašo atļauju sešu gadu laikā pēc iepriekšējā algotā darba pārtraukšanas uz nepārtrauktu trīs gadu laika posmu pēc tam, kad apstiprināta viņa alga un darba apstākļi, ja viņš ir strādājis algotu darbu divus gadus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā ar noteikumu, ka viņš valsts kompetentajām iestādēm pierāda, ka ir spējīgs veikt saimniecisko darbību.

3. Jauniem cilvēkiem, kuri atstājuši Līgumslēdzējas valsts teritoriju pēc tam, kad uzturējušies tajā vismaz piecus gadus līdz 21 gada vecumam, ir tiesības uz laika posmu līdz četriem gadiem atgriezties minētajā valstī un veikt saimniecisko darbību.

30. pants

Nodarbināto personu profesionālā un teritoriālā mobilitāte

1. Nodarbinātajai personai, kurai ir uzturēšanās atļauja, kas derīga vismaz vienu gadu, divpadsmit mēnešus pēc algotā darba uzsākšanas ir tiesības uz profesionālu un teritoriālu mobilitāti. Ievērojot atbilstību šā nolīguma 10. pantam, ir piešķirtas tiesības, kas ļauj mainīt nodarbinātā statusu pret pašnodarbinātā statusu.

¹ Uz šīm personām neattiecas prioritāte, kas piešķirta darba ņēmējiem, kuri iesaistīti regulārā darba tirgū, vai algu un nodarbinātības nosacījumu atbilstības ievērošana konkrētā nozarē vai vietā.

2. Īpašās atļaujas, kas izdotas nodarbinātajiem pierobežas zonā dzīvojošajiem darba ņēmējiem, piešķir tiesības uz profesionālo un teritoriālo mobilitāti visās Šveices vai tās kaimiņvalstu pierobežas zonās.

31. pants

Ar pašnodarbināto personu uzturēšanos saistītie noteikumi

Līgumslēdzējas puses valstspiederīgais, kas vēlas reģistrēt uzņēmējdarbību citas Līgumslēdzējas puses teritorijā, lai strādātu kā pašnodarbinātā persona (še turpmāk „pašnodarbinātais”), saņem uzturēšanās atļauju, kas derīga sešus mēnešus. Ja viņš pirms sešu mēnešu termiņa izbeigšanās pierāda kompetentajām valsts iestādēm, ka viņš strādā kā pašnodarbinātā persona, viņš saņem uzturēšanās atļauju, kas derīga vismaz piecus gadus. Sešu mēnešu laika posmu vajadzības gadījumā var pagarināt, ilgākais, par diviem mēnešiem, ja patiesi iespējams, ka viņš uzrādīs šādu pierādījumu.

32. pants

Pašnodarbinātie pierobežas zonā dzīvojošie darba ņēmēji

1. Pašnodarbinātais pierobežas zonā dzīvojošais darba ņēmējs ir Līgumslēdzējas puses valstspiederīgais, kura parastā dzīvesvieta ir Šveices vai kaimiņvalstu pierobežas zonā un kurš strādā kā pašnodarbinātais citas Līgumslēdzējas puses pierobežas zonā, parasti atgriežoties savā galvenajā mājvietā katru dienu vai vismaz vienreiz nedēļā. Šajā nolīgumā pierobežas zonas ir zonas, kas definētas nolīgumos, kuri noslēgti starp Šveici un tās kaimiņvalstīm par pārvietošanos pierobežas zonās.

2. Līgumslēdzējas puses valstspiederīgais, kurš vēlas kā pierobežas zonā dzīvojošais darba ņēmējs kļūt par pašnodarbinātu personu Šveices vai tās kaimiņvalstu pierobežas zonās, iepriekš saņem sākotnējo īpašo atļauju uz sešiem mēnešiem. Ja līdz sešu mēnešu laika posma beigām viņš pierāda valsts kompetentajām iestādēm, ka viņš strādā kā pašnodarbinātais, viņš saņem īpašu atļauju, kas derīga vismaz piecus gadus. Sešu mēnešu laika posmu vajadzības gadījumā var pagarināt, ilgākais, par diviem mēnešiem, ja patiesi iespējams, ka viņš uzrādīs šādu pierādījumu.

3. Īpašās atļaujas ir derīgas visā izdevējvalsts pierobežas zonā.

33. pants

Pašnodarbināto personu atgriešanās tiesības

1. Pašnodarbinātajai personai, kurai ir uzturēšanās atļauja, kas derīga vismaz piecus gadus, un kura ir atstājusi uzņēmējvalsti, ir tiesības saņemt jaunu atļauju sešu gadu laikā pēc aizceļošanas ar noteikumu, ka šī persona jau ir strādājusi uzņēmējvalstī trīs gadus bez pārtraukuma un ka tā pierāda valsts kompetentajām iestādēm, ka spēj veikt saimniecisko darbību.

2. Pašnodarbinātajam pierobežas zonā dzīvojošajam darba ņēmējam ir tiesības saņemt jaunu īpašo atļauju sešu gadu laikā pēc tam, kad pārtraukta iepriekšējā darbība, kura ilgusi četrus gadus bez pārtraukuma, ar noteikumu, ka šī persona pierāda valsts kompetentajām iestādēm, ka spēj veikt saimniecisko darbību.

3. Jauniem cilvēkiem, kuri ir atstājuši Līgumslēdzējas valsts teritoriju pēc tam, kad

uzturējušies tajā vismaz piecus gadus līdz 21 gada vecumam, ir tiesības uz laika posmu līdz četriem gadiem atgriezties minētajā valstī un veikt saimniecisko darbību.

34. pants

Pašnodarbinātās personas profesionālā un teritoriālā mobilitāte

Īpašās atļaujas, kas izdotas pašnodarbinātajiem pierobežas zonā dzīvojošajiem darba ņēmējiem, piešķir tiesības uz profesionālo un teritoriālo mobilitāti visās Šveices vai tās kaimiņvalstu pierobežas zonās. Sākotnējās sešu mēnešu atļaujas, kas izdotas iepriekš (pierobežas zonā dzīvojošo darba ņēmēju gadījumā – īpašās atļaujas), piešķir tiesības tikai uz teritoriālo mobilitāti.

PROTOKOLS PAR OTRAJĀM DZĪVESVIETĀM DĀNIJĀ

„Līgumslēdzējas puses vienojas, ka Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 1. protokols par nekustamā īpašuma iegādi Dānijā piemērojams arī šim līgumam attiecībā uz Šveices valstspiederīgo otra mājokļa iegūšanu Dānijā.”

PROTOKOLS ATTIECĪBĀ UZ ĀLANDU SALĀM

„Līgumslēdzējas puses vienojas, ka Somijas Pievienošanās akta Eiropas Savienībai 2. protokols par Ālandu salām attiecas arī uz šo nolīgumu.”

NOBEIGUMA AKTS

Personas, kuras pilnvarojusi

BEĻĢIJAS KARALISTE,

DĀNIJAS KARALISTE,

VĀCIJAS FEDERATĪVĀ REPUBLIKA,

GRIEĶIJAS REPUBLIKA,

SPĀNIJAS KARALISTE,

FRANCIJAS REPUBLIKA,

ĪRIJA,

ITĀLIJAS REPUBLIKA,

LUKSEMBURGAS LIELHERCOGISTE,

NĪDERLANDES KARALISTE,

AUSTRIJAS REPUBLIKA,

PORTUGĀLES REPUBLIKA,

SOMIJAS REPUBLIKA,

ZVIEDRIJAS KARALISTE,

LIELBRITĀNIJAS UN ZIEMEĻĪRIJAS APVIENOTĀ KARALISTE,

un

EIROPAS KOPIENA,

no vienas puses, un

ŠVEICES KONFEDERĀCIJA,

no otras puses,

tiekoties 1999. gada 21. jūnijā Luksemburgā, lai parakstītu Nolīgumu starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Šveices Konfederāciju, no otras puses, par personu brīvu pārvietošanos, ir pieņēmušas turpmāk minētās kopīgās deklarācijas, kas pievienotas šim Nobeiguma aktam:

- Kopīgā deklarācija par pakalpojumu sniegšanas vispārēju liberalizāciju;
- Kopīgā deklarācija par izdienas pensijām bijušajiem Eiropas Kopienu iestāžu darbiniekiem,

kuri ir Šveices pastāvīgie iedzīvotāji;

– Kopīgā deklarācija par šā nolīguma piemērošanu;

– Kopīgā deklarācija par turpmākām sarunām.

Līgumslēdzējas puses ir pieņēmušas zināšanai arī šādas deklarācijas, kas pievienotas šim Nobeiguma aktam:

– Šveices deklarācija par šā nolīguma pagarināšanu;

– Šveices deklarācija par migrāciju un patvēruma politiku;

– Šveices deklarācija par arhitektu diplomu atzīšanu;

– Eiropas Kopienas un tās dalībvalstu deklarācija par I pielikuma 1. un 17. pantu;

– Šveices deklarācija par komiteju apmeklējumu.

Luksemburgā, tūkstoš deviņi simti deviņdesmit devītā gada divdesmit pirmajā jūnijā.

KOPĪGĀ DEKLARĀCIJA PAR PAKALPOJUMU SNIEGŠANAS VISPĀRĒJU LIBERALIZĀCIJU

Līgumslēdzējas puses, pamatojoties uz *acquis communautaire*, apņemas iespējami īsā laikā uzsākt sarunas par pakalpojumu sniegšanas vispārēju liberalizāciju.

**KOPIĢĀ DEKLARĀCIJA PAR IZDIENAS PENSIJĀM BIJUŠAJIEM EIROPAS
KOPIENAS IESTĀŽU DARBINIEKIEM, KURI IR ŠVEICES PASTĀVĪGIE
IEDZĪVOTĀJI**

Eiropas Kopienų Komisija un Šveice apņemas meklēt piemērotu risinājumu problēmai, kas saistīta ar nodokļu dubulto uzlikšanu to bijušo Eiropas Kopienų darbinieku izdienas pensijām, kuru pastāvīgā dzīvesvieta ir Šveice.

KOPĪGĀ DEKLARĀCIJA PAR ŠĀ NOLĪGUMA PIEMĒROŠANU

Līgumslēdzējas puses saskaņā ar starp tām noslēgto nolīgumu veiks pasākumus, kas vajadzīgi *acquis communautaire* piemērošanai attiecībā uz otras Līgumslēdzējas puses valstspiederīgajiem.

KOPĪGĀ DEKLARĀCIJA PAR TURPMĀKĀM SARUNĀM

Eiropas Kopiena un Šveices Konfederācija paziņo par nodomu sākt sarunas, lai noslēgtu nolīgumus tādu kopēju interešu jomās kā 1972. gada Brīvās tirdzniecības līguma 2. protokola atjaunināšana un Šveices dalība dažās Kopienas mācību, jaunatnes, plašsaziņas līdzekļu, statistikas un vides programmās. Šo sarunu sagatavošanas darbs jāuzsāk tūlīt pēc pašreizējo divpusējo sarunu pabeigšanas.

ŠVEICES DEKLARĀCIJA PAR ŠĀ NOLĪGUMA PAGARINĀŠANU

Šveice paziņo, ka, ņemot vērā piemērojamās iekšējās procedūras, tā pieņems lēmumu par šā nolīguma pagarināšanu septītajā tā piemērošanas gadā.

ŠVEICES DEKLARĀCIJA PAR MIGRĀCIJU UN PATVĒRUMA POLITIKU

Šveice atkārtoti apstiprina vēlmi pastiprināt sadarbību ar ES un tās dalībvalstīm migrācijas un patvēruma politikas jomā. Tālab Šveice vēlas piedalīties ES patvēruma pieteikumu koordinēšanas sistēmā un ierosina sākt sarunas, lai noslēgtu konvenciju, kas būtu paralēla Dublinas Konvencijai (1990. gada 15. jūnijā Dublinā parakstītā Konvencija, ar ko nosaka dalībvalsti, kura atbild par tāda patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no Eiropas Kopienų dalībvalstīm).

ŠVEICES DEKLARĀCIJA PAR ARHITEKTU DIPLOMU ATZĪŠANU

Šveice saskaņā ar 1986. gada 10. jūnija Direktīvas 85/384/EEK noteikumiem ierosinās Līguma par personu brīvu pārvietošanos Apvienotajai komitejai, tiklīdz tā būs izveidota, pieņemt lēmumu par to, lai Šveices lietišķo zinātņu universitāšu izsniegtos arhitektu diplomus iekļautu Nolīguma par personu brīvu pārvietošanos III pielikumā.

**EIROPAS KOPIENAS UN TĀS DALĪBVALSTU DEKLARĀCIJA PAR
I PIELIKUMA 1. UN 17. PANTU**

Eiropas Kopiena un tās dalībvalstis paziņo, ka šā nolīguma I pielikuma 1. un 17. pants neskar *acquis communautaire* attiecībā uz nosacījumiem par to darbinieku norīkošanu, kuri ir trešās valsts valstspiederīgie saistībā ar pārrobežu pakalpojumu sniegšanu.

DEKLARĀCIJA PAR ŠVEICES DALĪBU KOMITEJĀS

Padome piekrīt tam, ka Šveices pārstāvji drīkst kā novērotāji, ciktāl jautājumi uz tiem attiecas, apmeklēt šādu komiteju un speciālistu darba grupu sanāksmes:

- Pētniecības programmu komitejas, tai skaitā Zinātnes un tehnisko pētījumu komiteja (*CREST*);
- Migrējošā darbaspēka sociālā nodrošinājuma administratīvā komisija;
- Koordinācijas grupa augstākās izglītības diplomu savstarpējai atzīšanai;
- Padomdevējas komitejas par lidojumu maršrutiem un konkurences noteikumu piemērošanu gaisa transporta jomā.

Šveices pārstāvji nepiedalās, kad šajās komitejās notiek balsošana.

Attiecībā uz citām komitejām, kas darbojas jomās, uz kurām attiecas šie nolīgumi, kuros Šveice ir pieņēmusi vai nu *acquis communautaire*, vai līdzvērtīgus pasākumus, Komisija apspriedīsies ar Šveices speciālistiem, izmantojot EEZ Līguma 100. pantā norādīto metodi.

**FTEHIM BEJN IL-KOMUNITÀ EWROPEA U L-ISTATI MEMBRI TAGHHA, MIN-
NAHA L-WAHDA, U L-KONFEDERAZZJONI ŻVIZZERA, MIN-NAHA L-OHRA,
DWAR IL-MOVIMENT LIBERU TAL-PERSUNI**

Il-Konfederazzjoni Żvizzera, min-naha l-wahda,

u

**l-Komunità Ewropea,
ir-Renju tal-Belġju,
ir-Renju tad-Danimarka,
ir-Repubblika Federali tal-Ġermanja,
ir-Repubblika Ellenika,
ir-Renju ta' Spanja,
ir-Repubblika Franċiża,
l-Irlanda,
ir-Repubblika Taljana,
il-Gran Dukat tal-Lussemburgu,
ir-Renju ta' l-Olanda,
ir-Repubblika ta' l-Awstrija,
ir-Repubblika Portugiża,
ir-Repubblika tal-Finlandja,
ir-Renju ta' l-Iżvezja,
ir-Renju Unit tal-Gran Brittanja u ta' l-Irlanda ta' Fuq, min-naha l-ohra,**

li minn hawn 'il quddiem se jissejhu "l-Partijiet Kontraenti"

Konvinti li l-moviment liberu tal-persuni bejn it-territorji tal-Partijiet Kontraenti huwa fattur essenzjali fl-iżvilupp armonjuż tar-relazzjonijiet tagħhom,

Iddeterminati li jgħibu fis-seħh il-moviment liberu tal-persuni bejniethom ibbażat fuq ir-regoli li japplikaw fil-Komunità Ewropea,

Iddeċidew li jikkonkludu dan il-Ftehim:

I. Id-dispożizzjonijiet bażiċi

Artikolu 1

L-ghan

L-ghan ta' dan il-Ftehim, għall-benefiċċju taċ-ċittadini ta' l-Istati Membri tal-Komunità Ewropea u ta' l-Iżvizzera, huwa:

- (a) li jingħata dritt ta' dħul, residenza, aċċess għax-xogħol bħala persuni impjegati, l-istabbiliment fuq bazi ta' impjeg indipendenti u d-dritt li joqogħdu fit-territorju tal-Partijiet Kontraenti;
- (b) li tkun iffacilitata l-provvista ta' servizzi fit-territorju tal-Partijiet Kontraenti, u b'mod partikolari li tkun liberalizzata l-provvista ta' servizzi ta' perjodu qasir;
- (c) li jingħata dritt ta' dħul fi, u residenza fit-territorju tal-Partijiet Kontraenti lil persuni li m'għandhomx attività ekonomika fil-pajjiż ospitant;

- (d) li jinghataw l-istess kondizzjonijiet ta' ghajxien, impjeg u xoghol bhal dawk li jinghataw liċ-ċittadini.

Artikolu 2

It-tnehhija tad-diskriminazzjoni

B'applikazzjoni ta' u skond id-dispożizzjonijiet ta' l-Annessi I, II u III ghal dan il-Ftehim, iċ-ċittadini ta' Parti Kontraenti wahda li huma legalment residenti fit-territorju ta' Parti Kontraenti ohra m'ghandhomx ikunu s-sugġett ta' kwalunkwe diskriminazzjoni ghal minhabba n-nazzjonalità.

Artikolu 3

Id-dritt tad-dhul

Id-dritt tad-dhul taċ-ċittadini ta' Parti Kontraenti wahda fit-territorju ta' Parti Kontraenti ohra ghandu jiġi ggarantit skond id-dispożizzjonijiet stabbiliti fl-Anness I.

Artikolu 4

Id-dritt ta' residenza u ta' aċċess ghal attività ekonomika

Id-dritt ta' residenza u ta' aċċess ghal attività ekonomika ghandhom jiġu ggarantiti sakemm ma jkunx provdut mod ieħor fl-Artikolu 10 u skond id-dispożizzjonijiet ta' l-Anness I.

Artikolu 5

Il-persuni li jipprovdu servizzi

(1) Mingħajr preġudizzju ghal ftehimiet speċifiċi ohra bejn il-Partijiet Kontraenti li jikkonċernaw speċifikament il-provvista tas-servizzi (inkluż il-Ftehim dwar l-Akkwist tal-Gvern safejn dan ikopri l-provvista tas-servizzi), il-persuni li jipprovdu s-servizzi, inklużi l-kumpaniji skond id-dispożizzjonijiet ta' l-Anness I, ghandu jkollhom id-dritt li jipprovdu servizz fit-territorju tal-Parti Kontraenti l-oħra ghal perjodu li ma jaqbizx id-90 gurnata ta' xoghol effettiv f'sena kalendarja.

(2) Il-fornituri tas-servizzi ghandu jkollhom id-dritt tad-dhul fi, u tar-residenza fit-territorju tal-Parti Kontraenti l-oħra:

- (a) fejn ghandhom id-dritt li jipprovdu servizz taht il-paragrafu 1 jew minhabba d-dispożizzjonijiet ta' ftehim li jissemma fil-paragrafu 1;
- (b) jew, jekk il-kondizzjonijiet speċifikati f'(a) ma jkunux sodisfatti, fejn ikunu rċevew l-awtorizzazzjoni biex jipprovdu servizz mingħand l-awtoritajiet kompetenti tal-Parti Kontraenti kkonċernata.

(3) Iċ-ċittadini ta' Stat Membru tal-Komunità Ewropea jew ta' l-Iżvizzera li jidhlu fit-territorju ta' Parti Kontraenti biss biex jirċievu servizzi ghandu jkollhom id-dritt tad-dhul u ta' residenza.

(4) Id-drittijiet li jissemmw f'dan l-Artikolu ghandhom ikunu garantiti skond id-dispożizzjonijiet stabbiliti fl-Annessi I, II u III. Il-limiti kwantitattivi ta' l-Artikolu 10 ma jistgħux jintużaw kontra l-persuni li jissemmw f'dan l-Artikolu.

Artikolu 6

Id-dritt ta' residenza għall-persuni li mhux qed isegwu attività ekonomika

Id-dritt ta' residenza fit-territorju ta' Parti Kontraenti għandu jiġi ggarantit lill-persuni li mhux qed isegwu attività ekonomika skond id-dispożizzjonijiet ta' l-Anness I li għandu x'jaqsam ma' nies li mhumx attivi.

Artikolu 7

Drittijet oħra

Il-Partijiet Kontraenti għandhom jipprovdu, skond l-Anness I, għad-drittijiet li għejjin li huma relatati mal-moviment liberu tal-persuni:

- (a) id-dritt għal trattament ugwali daqs iċ-ċittadini f'dak li għandu x'jaqsam l-aċċess għal, u l-issuktat ta', attività ekonomika, u l-kondizzjonijiet ta' l-għajxien, ta' l-impjieġ u tax-xogħol;
- (b) id-dritt għal mobilità okkupazzjonali u ġeografika li tagħti l-possibbiltà liċ-ċittadini tal-Partijiet Kontraenti li jiċċaqilqu liberament ġewwa t-territorju ta' l-Istat ospitant u li jsegu l-okkupazzjoni ta' l-għażla tagħhom;
- (c) id-dritt li joqogħdu fit-territorju ta' Parti Kontraenti wara t-tmiem ta' attività ekonomika;
- (d) id-dritt ta' residenza għall-membri tal-familja, irrispettivament min-nazzjonalità tagħhom;
- (e) id-dritt tal-membri tal-familja li jsegu attività ekonomika, irrispettivament min-nazzjonalità tagħhom;
- (f) id-dritt li jakkwistaw proprjetà immobbli safejn dan ikun marbut ma' l-eżerċizzju tad-drittijiet mogħtija minn dan il-Ftehim;
- (g) matul il-perjodu transitorju, id-dritt, wara t-tmiem ta' attività ekonomika jew ta' perjodu ta' residenza fit-territorju ta' Parti Kontraenti, li jirritornaw hemmhekk sabiex isegwu attività ekonomika u d-dritt li jkollhom permess ta' residenza temporanju mibdul f'wiehed permanenti.

Artikolu 8

Il-koordinazzjoni tas-sistemi ta' sigurtà soċjali

B'mod partikolari, il-Partijiet Kontraenti ghandhom jipprovdu, skond l-Anness II, għall-koordinazzjoni tas-sistemi ta' sigurtà soċjali bl-għan li:

- (a) jiġi żgurat trattament ugwali;
- (b) tiġi ddeterminata l-leġislazzjoni applikabbli;
- (c) tinholq aggregazzjoni, sabiex jiġi akkwistat u jinżamm id-dritt għall-benefiċċji, u jiġu kkalkulati l-benefiċċji ta' din ix-xorta, fejn il-leġislazzjoni nazzjonali tal-pajjiżi kkonċernati jqisu l-perjodi kollha;

- (d) jithallsu l-benefiċċji lill-persuni li huma residenti fit-territorju tal-Partijiet Kontraenti;
- (e) titrawwem assistenza u koperazzjoni amministrattiva reċiproka bejn l-awtoritajiet u l-istituzzjonijiet.

Artikolu 9

Id-diplomi, iċ-ċertifikati u kwalifiki oħra

Sabiex ikun iżjed faċli għaċ-ċittadini ta' l-Istati Membri tal-Komunità Ewropea u ta' l-Iżvizzera li jiksbu aċċess għal u jsegwu attivitajiet bħala persuni impjegati jew bħala persuni li jaħdmu għal rashom u sabiex jipprovdu s-servizzi, il-Partijiet Kontraenti għandhom jiehdu l-miżuri neċessarji, skond l-Anness III, fejn jikkonċerna r-rikonossiment reċiproku ta' diplomi, ċertifikati u kwalifiki oħra, u tal-koordinazzjoni tal-ligijiet, tar-regolamenti u tad-dispożizzjonijiet amministrattivi tal-Partijiet Kontraenti dwar l-aċċess għal u l-issuktar ta' attivitajiet bħala persuni impjegati u bħala persuni li jaħdmu għal rashom u ta' provvista ta' servizzi.

II. Id-dispożizzjonijiet ġenerali u finali

Artikolu 10

Id-dispożizzjonijiet transitorji u l-iżvilupp tal-Ftehim

(1) Għal hames snin wara d-dhul fis-seħh tal-Ftehim, l-Iżvizzera tista' żżomm limiti kwantitattivi fir-rigward ta' aċċess għal attività ekonomika għaż-żewġ kategoriji ta' residenza li ġejjin: residenza għal perjodu ta' aktar minn erba' xhur u inqas minn sena u residenza għal perjodu ta', jew aktar minn, sena. M'għandu jkun hemm l-ebda restrizzjoni fuq residenza għal inqas minn erba' xhur.

Mill-bidu tas-sitt sena, il-limiti kwantitattivi kollha li japplikaw għaċ-ċittadini ta' l-Istati Membri tal-Komunità Ewropea għandhom ikunu aboliti.

(2) Għal perjodu massimu ta' sentejn, il-Partijiet Kontraenti jistgħu jzommu l-kontrolli fuq il-prijorità tal-haddiema integrati fis-suq regolari tax-xogħol u fuq il-kondizzjonijiet tal-paga u tax-xogħol li japplikaw għaċ-ċittadini tal-Parti Kontraenti l-oħra, inklużi l-persuni li jipprovdu s-servizzi li jissemew fil-Artikolu 5. Qabel tmiem l-ewwel sena, il-Kumitat Kongunt għandu jqis jekk dawn ir-restrizzjonijiet jehtiegx jinżammu jew le. Huwa jista' jnaqqas il-perjodu massimu ta' sentejn. Il-kontrolli fuq il-prijorità tal-haddiema integrati fis-suq regolari tax-xogħol m'għandhomx japplikaw għall-fornituri ta' servizzi li ġew liberalizzati bi ftehim speċifiku bejn il-Partijiet Kontraenti li jikkonċerna l-provvista tas-servizzi (inkluż il-Ftehim dwar ċerti aspetti ta' l-akkwist tal-gvern safejn dan ikopri l-provvista tas-servizzi).

(3) Kull sena, mad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim u sa tmiem il-hames sena, l-Iżvizzera għandha tirriserva, fil-kwoti totali tagħha, għall-persuni tal-Komunità Ewropea impjegati u għal dawk li jaħdmu għal rashom mill-inqas 15 000 permess ġdid ta' residenza li jkun validu għal perjodu ta', jew ta' aktar minn, sena u 115 500 permess validu għal aktar minn erba' xhur u inqas minn sena.

(4) Minkejja d-dispożizzjonijiet tal-paragrafu 3, il-Partijiet Kontraenti qablu dwar l-arrangamenti li ġejjin: jekk, wara hames snin u sa 12-il sena wara d-dhul fis-seħh tal-Ftehim, in-numru ta' permessi godda ta' residenza ta' wahda miż-żewġ kategoriji li jissemew fil-paragrafu 1 maħruġa lill-persuni tal-Komunità Ewropea impjegati u lil dawk li jaħdmu għal

rashom f'sena partikolari jaqbeż il-medja ghat-tliet snin preċedenti b'aktar minn 10%, l-Iżvizzera tista', għas-sena ta' wara, tillimita b'mod unilaterali n-numru ta' permessi godda ta' residenza ta' dik il-kategorija għall-persuni tal-Komunità Ewropea impjegati u għal dawk li jahdmu għal rashom għall-medja tat-tliet snin preċedenti miżjuda b'5%. Is-sena ta' wara, in-numru jista' jiġi limitat għall-istess livell.

Minkejja d-dispożizzjonijiet tas-subparagrafu preċedenti, in-numru ta' permessi ta' residenza godda mahruġa lil persuni tal-Komunità Ewropea impjegati u lil dawk li jahdmu għal rashom ma jistax ikun limitat għal inqas minn 15 000 permess validu fis-sena għal perjodu ta', jew ta' aktar minn, sena u 115 500 permess validu fis-sena għal aktar minn erba' xhur u inqas minn sena.

(5) Id-dispożizzjonijiet transitorji tal-paragrafi 1 sa 4, u b'mod partikolari dawk tal-paragrafu 2 li jikkonċernaw il-prijorità tal-haddiema integrati fis-suq regolari tax-xogħol u l-kontrolli fuq il-kondizzjonijiet tal-paga u tax-xogħol, m'għandhomx japplikaw għall-persuni impjegati jew għal dawk li jahdmu għal rashom li, fi żmien tad-dhul fis-sehħ ta' dan il-Ftehim, ikunu awtorizzati jsegwu attività ekonomika fit-territorju tal-Partijiet Kontraenti. B'mod partikolari, persuni ta' din ix-xorta għandhom igawdu minn mobilità okkupazzjonali u ġeografika. Id-detenturi ta' permessi ta' residenza li huma validi għal sena għandu jkollhom id-dritt li jaraw il-permessi tagħhom imġedda; l-eżawriment tal-limiti kwantitattivi ma tistax tinghata bħala raġuni biex dan ma jsehhx. Id-detenturi ta' permessi ta' residenza li huma validi għal perjodu ta', jew ta' aktar minn, sena għandhom awtomatikament ikollhom id-dritt li jkollhom il-permessi tagħhom imġedda. Persuni impjegati u dawk li jahdmu għal rashom ta' din ix-xorta għalhekk għandhom igawdu d-drittijiet għall-moviment liberu mogħtija lil persuni stabbiliti fid-dispożizzjonijiet bażiċi ta' dan il-Ftehim, u b'mod partikolari ta' l-Artikolu 7 ta' dan, minn meta jidhul fis-sehħ.

(6) L-Iżvizzera għandha tgħaddi lill-Kumitat Kongunt b'mod regolari u fil-pront kwalunkwe statistika u informazzjoni utli, inklużi l-miżuri li jimplimentaw il-paragrafu 2. Parti Kontraenti tista' titlob reviżjoni tas-sitwazzjoni fi hdan il-Kumitat Kongunt.

(7) L-ebda limitu kwantitattiv ma jista' jiġi applikat għall-haddiema tal-fruntiera.

(8) Id-dispożizzjonijiet transitorji dwar is-sigurtà soċjali u r-retroċessjoni tal-kontribuzzjonijiet ta' l-assigurazzjoni għall-qgħad huma stabbiliti fil-Protokoll għall-Anness II.

Artikolu 11

L-ipproċessar ta' l-appelli

(1) Il-persuni li huma koperti minn dan il-Ftehim għandu jkollhom dritt għal appell quddiem l-awtoritajiet kompetenti fir-rigward ta' l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim.

(2) L-appelli jridu jiġu pproċessati f'perjodu ta' żmien raġonevoli.

(3) Il-persuni li huma koperti minn dan il-Ftehim għandu jkollhom l-opportunità li jappellaw quddiem il-korp ġudizzjarju nazzjonali kompetenti fir-rigward ta' deċiżjonijiet dwar appelli, jew dwar in-nuqqas ta' deċiżjoni f'perjodu ta' żmien raġonevoli.

Artikolu 12

Dispożizzjonijiet aktar favorevoli

Dan il-Ftehim m'ghandu jipprekludi l-ebda dispożizzjoni nazzjonali aktar favorevoli li tista teżisti kemm għaċ-ċittadini tal-Partijiet Kontraenti kif ukoll għall-membri tal-familja tagħhom.

Artikolu 13

Il-waqfien

Il-Partijiet Kontraenti jimpenjaw irwiehhom li ma jadottaw l-ebda mizura restrittiva ohra fejn ghandhom x'jaqsmu c-cittadini ta' xulxin fl-oqsma koperti minn dan il-Ftehim.

Artikolu 14

Il-Kumitat Kongunt

(1) B'dan qed jiġi stabbilit Kumitat Kongunt magħmul mir-rappreżentanti tal-Partijiet Kontraenti. Huwa għandu jkun responsabbli għall-ġestjoni u għall-applikazzjoni xierqa tal-Ftehim. Għal dak il-ghan għandu jgħid rakkomandazzjonijiet. Għandu jiehu deċiżjonijiet fiċ-ċirkostanzi provduta fil-Ftehim. Il-Kumitat Kongunt għandu jasal għad-deċiżjonijiet tiegħu bi ftehim reċiproku.

(2) Fil-każ ta' diffikultajiet ekonomiċi jew soċjali serji, il-Kumitat Kongunt għandu jiltaqa', fuq it-talba ta' kwalunkwe waħda mill-Partijiet Kontraenti, biex jeżamina miżuri xierqa biex jinstab rimedju għas-sitwazzjoni. Il-Kumitat Kongunt jista' jiddeċiedi liema miżuri jiehu fi żmien 60 ġurnata mid-data tat-talba. Dan il-perjodu jista' jiġi estiż mill-Kumitat Kongunt. L-ambitu u d-dewma ta' miżuri ta' din ix-xorta m'għandhomx jaqbuż dak li huwa strettament neċessarju biex jinstab rimedju għas-sitwazzjoni. Għandha tingħata preferenza lill-miżuri li l-inqas ifixxlu l-ħidma ta' dan il-Ftehim.

(3) Għall-finijiet ta' implimentazzjoni xierqa tal-Ftehim, il-Partijiet Kontraenti għandhom ipartu l-informazzjoni regolament u, fuq it-talba ta' kwalunkwe waħda mill-Partijiet, għandhom jikkonsultaw lil xulxin fi hdan il-Kumitat Kongunt.

(4) Il-Kumitat Kongunt għandu jiltaqa' kif u meta jkun neċessarju u mill-inqas darba fis-sena. Kwalunkwe waħda mill-Partijiet tista' titlob li tissejjaħ laqgħa. Il-Kumitat Kongunt għandu jiltaqa' fi żmien 15-il ġurnata minn talba taħt il-paragrafu 2.

(5) Il-Kumitat Kongunt għandu jistabbilixxi r-regoli ta' proċedura tiegħu li għandhom jinkludu, *inter alia*, dispożizzjonijiet dwar kif jissejju l-laqgħat, dwar il-hatra tal-president u dwar il-mandat tal-president.

(6) Il-Kumitat Kongunt jista' jiddeċiedi li jistabbilixxi kwalunkwe grupp ta' ħidma jew grupp ta' esperti biex jassistuh fit-twettiq ta' dmirijietu.

Artikolu 15

L-Annessi u l-Protokolli

L-Annessi u l-Protokolli għal dan il-Ftehim għandhom jiffurmaw parti integrali minnu. L-Att Finali għandu jinkludi d-dikjarazzjonijiet.

Artikolu 16

Referenza għal-liġi Komunitarja

(1) Sabiex jinkisbu l-ghanijiet mixtieqa minn dan il-Ftehim, il-Partijiet Kontraenti għandhom jieħdu l-miżuri kollha neċessarji biex jiżguraw li d-drittijiet u l-obbligi li huma ekwivalenti għal dawk li huma inkluzi fl-atti legali tal-Komunità Ewropea, li saret referenza

għalihom, ikunu applikati fir-relazzjonijiet ta' bejniethom.

(2) Sakemm l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim tinvolvi kunċetti tal-ligi Komunitarja, għandha titqies il-ġurisprudenza rilevanti tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Komunitajiet Ewropej qabel id-data ta' l-iffirmar tiegħu. Il-ġurisprudenza ta' wara dik id-data għandha tingieb għall-attenzjoni ta' l-Iżvizzera. Biex jiġi żgurat li l-Ftehim jaħdem kif inhu xieraq, il-Kumitat Kongunt għandu, fuq it-talba ta' kwalunkwe waħda mill-Partijiet Kontraenti, jiddetermina l-implikazzjonijiet ta' ġurisprudenza ta' din ix-xorta.

Artikolu 17

L-iżvilupp tal-ligi

(1) Malli Parti Kontraenti waħda tibda l-proċess ta' adozzjoni ta' abbozz ta' emenda fil-legislazzjoni domestika tagħha, jew malli jkun hemm bidla fil-ġurisprudenza ta' l-awtoritajiet li kontra d-deċiżjonijiet tagħhom m'hemm l-ebda rimedju ġudizzjarju taħt il-ligi domestika f'qasam irregolat minn dan il-Ftehim, għandha tinforma lill-Parti Kontraenti l-oħra permezz tal-Kumitat Kongunt.

(2) Il-Kumitat Kongunt għandu jorganizza skambju ta' fehmiet dwar l-implikazzjonijiet ta' emenda ta' din ix-xorta għall-funzjonament xieraq tal-Ftehim.

Artikolu 18

Ir-reviżjoni

Jekk Parti Kontraenti tixtieq li dan il-Ftehim ikun rivedut, hija għandha tressaq proposta għal dan il-ghan quddiem il-Kumitat Kongunt. L-emendi għal dan il-Ftehim għandhom jidhlu fis-sehh wara li l-proċeduri interni rispettivi jkunew kompletati, bl-eċċezzjoni ta' l-emendi għall-Annessi II u III, li għandhom jiġu adottati b'deċiżjoni tal-Kumitat Kongunt u jistgħu jidhlu fis-sehh immedjatament wara dik id-deċiżjoni.

Artikolu 19

Is-soluzzjoni tat-tilwim

(1) Il-Partijiet Kontraenti jistgħu jressqu kwistjoni li nqala' t-tilwim dwarha li tikkonċerna l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim quddiem il-Kumitat Kongunt.

(2) Il-Kumitat Kongunt jista' jsolvi t-tilwima. Għandha tingħata lill-Kumitat Kongunt kwalunkwe informazzjoni li tista' tkun utli biex ikun possibbli eżami bir-reqqa tas-sitwazzjoni biex tinstab soluzzjoni aċċettabbli. Għal dan il-ghan, il-Kumitat Kongunt għandu jqis kull mezz possibbli biex jinżamm il-funzjonament tajjeb ta' dan il-Ftehim.

Artikolu 20

Ir-relazzjoni mal-ftehimiet bilaterali dwar is-sigurtà soċjali

Sakemm ma jkunx ipprovdut mod ieħor taħt l-Anness II, il-ftehimiet bilaterali dwar is-sigurtà soċjali bejn l-Iżvizzera u l-Istati Membri tal-Komunità Ewropea għandhom jiġu sospizi mad-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim, safejn dan ta' l-aħħar ikopri l-istess suġġett.

Artikolu 21

Ir-relazzjoni ma' ftehimiet bilaterali dwar it-tassazzjoni doppja

- (1) Id-dispożizzjonijiet ta' ftehimiet bilaterali bejn l-Iżvizzera u l-Istati Membri tal-Komunità Ewropea dwar it-tassazzjoni doppja m'għandhomx ikunu affetwati mid-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim. B'mod partikolari, id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim m'għandhomx jaffetwaw id-definizzjoni tal-ftehimiet dwar it-tassazzjoni doppja ta' "ħaddiema tal-fruntiera".
- (2) L-ebda dispożizzjoni ta' dan il-Ftehim ma tista' tiġi interpretata b'tali mod li tipprevjeni lill-Partijiet Kontraenti milli jiddistingwu, meta japplikaw id-dispożizzjonijiet rilevanti tal-leġislazzjoni fiskali tagħhom, bejn dawk li jhallu t-taxxa li s-sitwazzjonijiet tagħhom mhumiex komparabbli, speċjalment f'dak li għandu x'jaqsa mal-post ta' residenza tagħhom.
- (3) L-ebda dispożizzjoni ta' dan il-Ftehim m'għandha tipprevjeni lill-Partijiet Kontraenti milli jadottaw jew japplikaw miżuri biex jiżguraw l-impożizzjoni, il-ħlas u l-irkupru effettiv ta' taxxi jew biex jipprevjenu l-evalazzjoni fiskali taħt il-leġislazzjoni jew il-ftehimiet fiskali nazzjonali mmirati lejn il-prevenzzjoni tat-tassazzjoni doppja bejn l-Iżvizzera, min-naħa l-waħda, u Stat Membru wieħed jew aktar tal-Komunità Ewropea, min-naħa l-oħra, jew kwalunkwe arrangament fiskali ieħor..

Artikolu 22

Ir-relazzjoni mal-ftehimiet bilaterali dwar kwistjonijiet li mhumiex is-sigurtà soċjali u t-tassazzjoni doppja

- (1) Minkejja d-dispożizzjonijiet ta' l-Artikoli 20 u 21, dan il-Ftehim m'għandux jaffetwa l-ftehimiet li jorbtu lill-Iżvizzera, min-naħa l-waħda, ma' Stat Membru wieħed jew aktar tal-Komunità Ewropea, min-naħa l-oħra, bħal dawk li jikkonċernaw individwi privati, operaturi ekonomiċi, kooperazzjoni transkonfinali jew traffiku lokali fuq il-fruntiera, sakemm ikunu kompatibbli ma' dan il-Ftehim.
- (2) F'każ ta' li jkun hemm elementi li ma jkunux kompatibbli bejn ftehimiet ta' din ix-xorta u dan il-Ftehim, dan ta' l-aħħar għandu jirbaħ.

Artikolu 23

Id-drittijiet akkwistati

F'każ ta' terminazzjoni jew ta' nuqqas ta' tiġdid, id-drittijiet akkwistati minn individwi privati m'għandhomx jiġu affetwati. Bi ftehim reċiproku, il-Partijiet Kontraenti għandhom jiddeċiedu liema azzjoni għandha tittiehed fir-rigward ta' drittijiet li qeghdin fil-proċess li jiġu akkwistati.

Artikolu 24

L-ambitu territorjali

Dan il-Ftehim għandu japplika, min-naħa l-waħda, għat-territorju ta' l-Iżvizzera u, min-naħa l-oħra, għat-territorji li fihom japplika t-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea u taħt il-kondizzjonijiet stabbiliti minn dak it-Trattat.

Artikolu 25

Id-dhul fis-seħh u t-tul ta' żmien

- (1) Dan il-Ftehim għandu jiġi rratifikat jew approvat mill-Partijiet Kontraenti skond il-proċeduri tagħhom. Għandu jidhol fis-seħh fl-ewwel għurnata tat-tieni xahar wara l-aħħar notifika tad-depożitu ta' l-istrumenti tar-ratifika jew ta' approvazzjoni tas-seba' ftehimiet li ġejjin kollha kemm huma:

Ftehim dwar il-moviment liberu tal-persuni

Ftehim dwar it-trasport bl-ajru

Ftehim dwar il-garr tal-passiġġieri u tal-merkanzija bit-triq jew bil-ferrovija

Ftehim dwar il-kummerċ fi prodotti agrikoli

Ftehim dwar ir-rikonoxximent reċiproku tal-valutazzjoni ta' konformità

Ftehim dwar ċerti aspetti ta' l-akkwist tal-gvern

Ftehim dwar il-koperazzjoni xjentifika u teknoloġika.

- (2) Dan il-Ftehim għandu jiġi konkluż għal perjodu inizjali ta' seba' snin. Għandu jiġġedded b'mod indefinit sakemm il-Komunità Ewropea jew l-Iżvizzera ma tinnotifikax lill-Parti Kontraenti l-oħra li ddeċidiet mod iehor qabel ma jiskadi l-perjodu inizjali. Fil-każ ta' notifika ta' din ix-xorta, għandu japplika l-paragrafu 4.
- (3) Il-Komunità Ewropea jew l-Iżvizzera tista' ttemm dan il-Ftehim billi tinnotifika d-deċiżjoni tagħha lill-Parti l-oħra. Fil-każ ta' notifika ta' din ix-xorta, għandhom japplikaw id-dispożizzjonijiet tal-paragrafu 4.
- (4) Is-seba' Ftehimiet li jissem mew fil-paragrafu 1 għandhom jieqfu japplikaw sitt xhur wara li tasal in-notifika ta' nuqqas ta' tiġdid li tisemma fil-paragrafu 2 jew ta' terminazzjoni li tisemma fil-paragrafu 3.

Magħmul fil-Lussemburgu fil-wieħed u għoxrin għurnata ta' Ġunju fis-sena elf disa' mija u disgħa u disgħin, f'zewġ kopji bil-lingwa Daniża, Olandiża, Ingliża, Finlandiża, Franċiża, Ġermaniża, Griega, Taljana, Portugiża, Spanjola u Żvediża, b'kull wieħed minn dawk it-testi jkun ugwalment awtentiku.

L-Anness I

Il-moviment liberu tal-persuni

I. ID-DISPOZZIZZJONIJIET GENERALI

Artikolu 1

Id-dhul u l-hruġ

(1) Il-Partijiet Kontraenti għandhom iħallu liċ-ċittadini tal-Partijiet Kontraenti l-oħra u lill-membri tal-familja tagħhom, fit-tifsira ta' l-Artikolu 3 ta' dan l-Anness, u lill-persuni stazzjonati, fit-tifsira ta' l-Artikolu 17 ta' dan l-Anness, jidhlu fit-territorju tagħhom sempliċement billi jipprezentaw karta ta' l-identità valida jew passaport validu.

L-ebda viża tad-dhul jew rekwizit ekwivalenti ma jista' /tista' tintalab hlief fir-rigward ta' membri tal-familja u ta' haddiema stazzjonati fit-tifsira ta' l-Artikolu 17 ta' dan l-Anness li m'għandhomx in-nazzjonalità ta' Parti Kontraenti. Il-Parti Kontraenti kkonċernata għandha tagħti lil dawn il-persuni kull faċilità biex tinkiseb kwalunkwe viża neċessarja.

(2) Il-Partijiet Kontraenti għandhom jagħtu liċ-ċittadini tal-Partijiet Kontraenti, u lill-membri tal-familja tagħhom, fit-tifsira ta' l-Artikolu 3 ta' dan l-Anness, u lill-haddiema stazzjonati, fit-tifsira ta' l-Artikolu 17 ta' dan l-Anness, id-dritt li jhallu t-territorju tagħhom sempliċement billi jipprezentaw karta ta' l-identità valida jew passaport validu. Il-Partijiet Kontraenti ma jistgħu jitolbu l-ebda viża tal-hruġ jew rekwizit ekwivalenti mingħand iċ-ċittadini tal-Partijiet Kontraenti l-oħra.

Il-Partijiet Kontraenti, fejn jaġixxu skond il-ligijiet tagħhom, għandhom joħorgu lil ċittadini ta'din ix-xorta, jew iġeddulhom, karta ta' l-identità jew passaport, li għandha/ghandu jiddikjara b'mod partikolari n-nazzjonalità tad-detentur.

Il-passaport irid ikun validu mill-inqas għall-Partijiet Kontraenti kollha u għall-pajjiżi li d-detentur irid jgħaddi minnhom meta jivvjagġja bejniethom. Fejn il-passaport huwa l-uniku dokument li bih id-detentur jista' legalment iħalli l-pajjiż, il-perjodu ta' validità tiegħu ma tistax tkun inqas minn ħames snin.

Artikolu 2

Ir-residenza u l-attività ekonomika

(1) Mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet għall-perjodu transitorju, li huma stabbiliti fl-Artikolu 10 ta' dan il-Ftehim u fil-Kapitolu VII ta' dan l-Anness, iċ-ċittadini ta' Parti Kontraenti għandu jkollhom id-dritt joqogħdu u jsegwu attività ekonomika fit-territorju tal-Parti Kontraenti l-oħra taħt il-proċeduri stabbiliti fil-Kapitolu II sa IV. Dak id-dritt għandu jkun sostanzjat permezz tal-hruġ ta' permess ta' residenza jew, għall-persuni minn żoni tal-fruntiera, permezz ta' permess speċjali.

Iċ-ċittadini ta' Parti Kontraenti għandu jkollhom ukoll id-dritt li jżuru Parti Kontraenti oħra jew li jibqgħu hemmhekk wara perjodu ta' impjieg ta' inqas minn sena sabiex ifittxu impjieg u li joqogħdu hemmhekk għal ammont raġonevoli ta' żmien, li jista' jkun sa sitt xhur, biex ikunu jistgħu jsiru jafu dwar l-oportunitajiet ta' impjieg li jikkorrispondu għall-kwalifiki professjonali tagħhom u, jekk ikun neċessarju, jieħdu l-passi xierqa biex jiġu impjegati. Dawk li jkunu qed ifittxu impjieg għandu jkollhom id-dritt, fit-territorju tal-Parti Kontraenti kkonċernata, li jirċievu l-istess għajjnuna li l-aġenziji ta' impjieg f'dak l-Istat jagħtu liċ-

ċittadini tiegħu. Jistgħu jiġu esklużi minn skemi ta' sigurtà soċjali għal kemm iddum residenza ta' din ix-xorta.

(2) Iċ-ċittadini tal-Partijiet Kontraenti li ma jkunu qed isegwu l-ebda attività ekonomika fl-Istat ospitant u li ma jkollhomx dritt ta' residenza skond id-dispożizzjonijiet l-oħra ta' dan il-Ftehim sakemm jissodisfaw il-prerekwiżiti li ġew stabbiliti fil-Kapitolu V għandu jkollhom dritt ta' residenza. Dak id-dritt għandu jkun sostanzjat permezz tal-ħruġ ta' permess ta' residenza.

(3) Il-permess ta' residenza jew il-permess speċjali li jingħata liċ-ċittadini tal-Partijiet Kontraenti għandu jinhareġ u jiġġedded bla ħlas jew fuq ħlas ta' somma li ma taqbiżx il-ħlasijiet jew it-taxxi li ċ-ċittadini huma meħtieġa jhallu għall-ħruġ tal-karti ta' l-identità. Il-Partijiet Kontraenti għandhom jiehdu l-miżuri neċessarji biex jissemplifikaw kemm jista' jkun il-formalitajiet u l-proċeduri biex jinkisbu dawk id-dokumenti.

(4) Il-Partijiet Kontraenti jistgħu jeħtieġu liċ-ċittadini tal-Partijiet Kontraenti l-oħra li jirrapportaw il-preżenza tagħhom fit-territorju.

Artikolu 3

Il-membri tal-familja

(1) Persuna li għandha d-dritt ta' residenza u li hija ċittadina ta' Parti Kontraenti għandha d-dritt li jingħaqdu magħha l-membri tal-familja tagħha. Persuna impjegata jrid ikollha dar għall-familja tagħha li titqies bħala li hija ta' standard normali għaċ-ċittadini impjegati fir-reġjun fejn tkun impjegata, iżda din id-dispożizzjoni ma tistax twassal għal diskriminazzjoni bejn ċittadini impjegati u persuni impjegati mill-Parti Kontraenti l-oħra.

(2) Dawn li ġejjin għandhom jitqiesu bħala membri tal-familja, tkun xi tkun in-nazzjonalità tagħhom:

a. ir-raġel jew il-mara u l-qraba tagħhom fil-linja dioxendenti li huma taħt il-21 sena jew li huma dipendenti;

b. il-qraba tal-persuna fil-linja axxendenti u dawk tar-raġel jew tal-mara li huma dipendenti mill-persuna;

c. f'każ ta' student/a, ir-raġel jew il-mara u t-tfal dipendenti tagħhom.

Il-Partijiet Kontraenti għandhom jiffaċilitaw id-dhul ta' kwalunkwe membru tal-familja li mhux kopert mid-dispożizzjonijiet ta' dan il-paragrafu taħt (a), (b) u (c), jekk dik il-persuna tkun dipendenti jew tghix fid-dar taċ-ċittadin ta' Parti Kontraenti fil-pajjiż ta' provenjenza.

(3) Meta jinhareġ permess ta' residenza lill-membri tal-familja ta' ċittadin ta' Parti Kontraenti, il-Partijiet Kontraenti jistgħu jeħtieġu d-dokumenti elenkati hawn taħt biss:

a. id-dokument li permezz tiegħu dahlu fit-territorju;

b. dokument mahruġ mill-awtorità kompetenti ta' l-istat ta' orijini jew ta' provenjenza li jipprova r-relazzjoni tagħhom;

c. għad-dipendenti, dokument mahruġ mill-awtorità kompetenti ta' l-istat ta' orijini

jew ta' provenjenza li jiċċertifika li huma dipendenti tal-persuna li tissemma fil-paragrafu 1 jew li jgħixu fid-dar tagħha f'dak l-Istat.

(4) Il-perjodu ta' validità tal-permess ta' residenza li nhareġ lil membru tal-familja għandu jkun l-istess bħal dak tal-permess li nhareġ lill-persuna li huwa jiddependi minnha.

(5) Ir-raġel jew il-mara u t-tfal dipendenti jew it-tfal taħt il-21 sena ta' persuna li għandha dritt ta' residenza għandu jkollhom id-dritt li jinvolvu rwiehhom f'attività ekonomika tkun xi tkun in-nazzjonalità tagħhom.

(6) It-tfal ta' ċittadini ta' Parti Kontraenti, kemm jekk ikun qed isegwi jew segwa attività ekonomika fit-territorju tal-Parti Kontraenti l-oħra u kemm jekk le, għandhom jingħataw aċċess għal edukazzjoni ġenerali, apprendistati u korsijiet ta' taħriġ vokazzjonali fuq l-istess bażi bħaċ-ċittadini ta' l-Istat ospitant, jekk daww it-tfal qegħdin jgħixu fit-territorju tiegħu.

Il-Partijiet Kontraenti għandhom jippromwovu inizzjattivi biex jagħtu l-opportunità lil dawn it-tfal li jsegwu l-korsijiet li ssemmw aktar 'il fuq fl-aħjar kondizzjonijiet.

Artikolu 4

Id-dritt li joqogħdu (fit-territorju)

(1) Iċ-ċittadini ta' Parti Kontraenti u membri tal-familja tagħhom għandu jkollhom id-dritt li joqogħdu fit-territorju ta' Parti Kontraenti oħra wara li l-attività ekonomika tagħhom tkun spicċat.

(2) Skond l-Artikolu 16 tal-Ftehim, qed issir referenza għar-Regolament (KEE) Nru 1251/70 (ĠU L 142, 1970, p. 24)¹ u għad-Direttiva 75/34/KEE (ĠU L 14, 1975, p.10).

Artikolu 5

L-ordni pubbliku

(1) Id-drittijiet mogħtija taħt id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim jistgħu jkunu ristretti biss permezz ta' miżuri li huma ġġustifikati minhabba l-ordni pubbliku, is-sikurezza pubblika jew is-saħħa pubblika.

(2) Skond l-Artikolu 16 tal-Ftehim, qed issir referenza għad-Direttivi 64/221/KEE (ĠU L 56, 1964, p. 850),² 72/194/KEE (ĠU L 121, 1972, p. 32)² u 75/35/KEE (ĠU L 14, 1975, p. 10).²

II. IL-PERSUNI IMPJEGATI

Artikolu 6

Ir-regoli dwar ir-residenza

(1) Persuna impjegata li hija ċittadina ta' Parti Kontraenti (minn issa 'l quddiem tissemma bħala "persuna impjegata") u hija impjegata għal perjodu ta' sena jew aktar minn persuna li thaddem fl-Istat ospitant għandha tirċievi permess ta' residenza li jkun validu għal mill-inqas hames snin mid-data li fiha nhareġ. Dan għandu jiġi estiż awtomatikament għal perjodu ta'

¹ Kif inhu fis-seħh fid-data ta' l-iffirmar tal-Ftehim.

² Kif inhu fis-seħh fid-data ta' l-iffirmar tal-Ftehim.

mill-inqas hames snin. Meta jiġgedded għall-ewwel darba, il-perjodu ta' validità tiegħu jista' jkun limitat, imma mhux għal inqas minn sena, fejn id-detentur tiegħu involuntarjament gie qiegħed għal aktar minn 12-il xahar konsekuttiv.

(2) Persuna impjegata li hija impjegata għal perjodu ta' aktar minn tliet xhur imma inqas minn sena minn persuna li thaddem fl-Istat ospitant għandha tirċievi permess ta' residenza għall-istess tul ta' żmien daqs il-kuntratt li għandha.

Persuna impjegata li hija impjegata għal perjodu sa tliet xhur ma tinhtieġx permess ta' residenza.

(3) Meta jkunu qed joħorġu permessi ta' residenza, il-Partijiet Kontraenti ma jistgħux jehtieġu li persuna impjegata tippreżenta iktar mid-dokumenti li ġejjin:

(a) id-dokument li permezz tiegħu dahlet fit-territorju tagħhom;

(b) dikjarazzjoni kuntrattwali minn min iħaddimha jew konferma ta' ingaġġ bil-miktub.

(4) Permess ta' residenza għandu jkun validu fit-territorju kollu ta' l-Istat li joħorġu.

(5) Interruzzjonijiet fir-residenza ta' inqas minn sitt xhur konsekuttivi u assenzi biex ikunu sodisfatti l-obbligi tas-servizz militari m'għandhomx jaffetwaw il-validità tal-permess ta' residenza.

(6) Permess ta' residenza validu ma jistax jiġi rtirat mingħand persuna impjegata sempliċement għaliex din m'għadhiex taħdem, jew għaliex temporarjament ma tistax taħdem minhabba aċċident jew mard, jew għaliex b'mod involontarju tinsab qiegħda kif gie ċċertifikat mill-uffiċċju ta' l-impjiegi kompetenti.

(7) It-twettiq tal-formalitajiet biex jinkiseb permess ta' residenza m'għandux jipprevjeni lil applikant milli jibda jaħdem immedjatament taħt il-kuntratt li jkun ikkonkluda.

Artikolu 7

Haddiema tal-fruntiera impjegati

(1) Haddiem tal-fruntiera impjegat huwa ċittadin ta' Parti Kontraenti li għandu r-residenza tiegħu fit-territorju ta' Parti Kontraenti u jsegwi attività bħala persuna impjegata fit-territorju tal-Parti Kontraenti l-oħra, fejn ġeneralment jirritorna lejn il-post ta' residenza tiegħu kuljum, jew għall-inqas darba f'gimgha.

(2) Il-haddiema tal-fruntiera m'għandhomx jehtieġu permess ta' residenza.

L-awtoritajiet kompetenti ta' l-Istat ta' l-impjieg jistgħu madanakollu joħorġu lill-haddiem tal-fruntiera permess speċjali għal perjodu ta' mill-inqas hames snin jew għal kemm idum l-impjieg tiegħu fejn dan ikun ta' aktar minn tliet xhur u inqas minn sena. Għandu jiġi estiż għal mill-inqas hames snin sakemm il-haddiem tal-fruntiera jippreżenta prova li huwa tabilhaqq qed isegwi attività ekonomika.

(3) Il-permessi speċjali għandhom ikunu validi fit-territorju kollu ta' l-Istat li joħroġhom.

Artikolu 8

Il-mobilità okkupazzjonali u ġeografika

(1) Il-persuni impjegati għandu jkollhom id-dritt għal mobilità okkupazzjonali u ġeografika fit-territorju kollu ta' l-Istat ospitant.

(2) Il-mobilità okkupazzjonali għandha tinkludi bidliet f'min iħaddem, fl-impjegat jew fl-okkupazzjoni u bidla minn status ta' impjegat għal wiehed ta' impjegat indipendenti. Il-mobilità ġeografika għandha tinkludi bidliet fil-post tax-xogħol u tar-residenza.

Artikolu 9

It-trattament ugwali

(1) Persuna impjegata li hija ċittadina ta' Parti Kontraenti ma tistax tkun trattata b'mod differenti fit-territorju tal-Parti Kontraenti l-oħra, minhabba n-nazzjonalità tagħha, minn ċittadini impjegati fejn għandhom x'jaqsmu l-kondizzjonijiet ta' l-impjegat u tax-xogħol, speċjalment fejn għandhom x'jaqsmu l-paga, it-tkeċċija, jew li jerga' jingħatalha l-inkarigu jew l-impjegat jekk issir qieghda.

(2) Persuna impjegata u l-membri tal-familja tagħha li jissemmew fl-Artikolu 3 ta' dan l-Anness għandhom igawdu l-istess konċessjonijiet fiskali u l-istess benefiċċji tal-ħarsien soċjali bħač-ċittadini impjegati u bħall-membri tal-familja tagħhom.

(3) Għandu wkoll ikollha d-dritt fuq l-istess bażi u bl-istess termini bħač-ċittadini impjegati għal edukazzjoni fi stabbilimenti ta' taħriġ vokazzjonali u f'ċentri ta' taħriġ vokazzjonali mill-ġdid u ta' riabilitazzjoni okkupazzjonali.

(4) Kwalunkwe klawżola fi ftehim kollettiv jew individwali jew fi kwalunkwe arrangament kollettiv iehor li jikkonċerna l-aċċess għall-impjegat, l-impjegat, il-paga u termini oħra ta' l-impjegat u tat-tkeċċija, għandhom isiru awtomatikament bla effett sakemm ttiprovdi għal jew tawtorizza kondizzjonijiet diskriminatorji fir-rigward ta' persuni barranin impjegati li huma ċittadini tal-Partijiet Kontraenti.

(5) Persuna impjegata li hija ċittadina ta' Parti Kontraenti u li hija impjegata fit-territorju tal-Parti Kontraenti l-oħra għandha tgawdi minn trattament ugwali f'termini ta' shubija ta' organizzazzjonijiet ta' trejtdjunjins u ta' eżerċizzju ta' drittijiet ta' unjin, inklużi d-dritt tal-vot u d-dritt ta' aċċess għal pożizzjonijiet eżekuttivi jew maniġerjali fi hdan organizzazzjoni ta' trejtdjunjin; tista' tkun prekluziva mill-involviment fil-ġestjoni ta' korpi legali pubbliċi u milli tokkupa kariga rregolata mil-liġi pubblika. Barra minn hekk, għandu jkollha d-dritt li tkun eliġibbli għall-elezzjoni għal korpi li jirrapreżentaw l-impjegati f'intrapriża.

Dawn id-dispożizzjonijiet għandhom ikunu bla preġudizzju għal-liġijiet jew għar-regolamenti fl-Istat ospitant li jagħtu drittijiet aktar estensivi lill-persuni impjegati mill-Parti Kontraenti l-oħra.

(6) Mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet ta' l-Artikolu 26 ta' dan l-Anness, persuna impjegata li hija ċittadina ta' Parti Kontraenti u li hija impjegata fit-territorju tal-Parti Kontraenti l-oħra għandha tgawdi mid-drittijiet kollha u mill-vantaġġi kollha mogħtija lič-ċittadini impjegati f'dak li għandu x'jaqsam ma' djar, inkluż il-pussess tad-dar li tehtiegħ.

Haddiem ta' din ix-xorta għandu jkollu l-istess dritt bħač-ċittadini li jirreġistra fuq il-listi tad-djar fir-reġjun fejn huwa impjegat, fejn jeżistu listi ta' din ix-xorta; għandu jgawdi mill-benefiċċji u mill-prioritajiet li jirrizultaw.

Jekk il-familja tiegħu baqgħet fl-Istat ta' provenjenza tiegħu, għandha titqies għal dan l-iskop bħala li qed toqgħod fir-reġjun imsemmi, fejn il-haddiema nazzjonali jibbenefikaw minn preżunzjoni simili.

Artikolu 10

Impjieg fis-servizz pubbliku

Ċittadin ta' Parti Kontraenti li jsegwi attività bħala persuna impjegata jista' jiġi rrifjutat id-dritt li jibda jaħdem fis-servizz pubbliku li jinvolvi l-eżerċizzju ta' poter pubbliku u huwa intenzjonat li jħares l-interessi ġenerali ta' l-Istat jew ta' korpi pubbliċi oħra.

Artikolu 11

Il-koperazzjoni fejn għandhom x'jaqsmu s-servizzi ta' impjieg.

Il-Partijiet Kontraenti għandhom jikkoperaw, fi hdan in-netwerk tal-EURES (is-Servizzi ta' Impjieg Ewropej), b'mod partikolari biex ikunu stabbiliti l-kuntatti, jitqabblu l-postijiet tax-xogħol battala ma' l-applikazzjonijiet u jkun hemm skambju ta' informazzjoni dwar l-istat tas-suq tax-xogħol u dwar il-kondizzjonijiet ta' l-għajxien u tax-xogħol.

III. IL-PERSUNI LI JAĦDMU GĦAL RASHOM

Artikolu 12

Ir-regoli dwar ir-residenza

(1) Ċittadin ta' Parti Kontraenti li jixtieq li jkun stabbilit fit-territorju ta' Parti Kontraenti oħra sabiex isegwi attività għal rasha (minn hawn 'il quddiem se tissejjaħ persuna li taħdem għal rasha) għandu jirċievi permess ta' residenza validu għal perjodu ta' mill-inqas ħames snin mid-data li fiha nħareġ, sakemm huwa jippreżenta evidenza lill-awtoritajiet nazzjonali kompetenti li huwa stabbilit jew li jixtieq jagħmel dan.

(2) Il-permess ta' residenza għandu jiġi estiż awtomatikament għal perjodu ta' mill-inqas ħames snin, sakemm il-persuna li taħdem għal rasha tippreżenta evidenza lill-awtoritajiet nazzjonali kompetenti li qed issegwi attività ekonomika ta' impjieg għal rasha.

(3) Meta jinħarġu l-permessi ta' residenza, il-Partijiet Kontraenti ma jistgħux jehtieġu li l-persuni li jaħdmu għal rashom jipprezentaw iktar minn dawn li ġejjin:

(a) id-dokument li permezz tiegħu daħlu fit-territorju tagħhom;

(b) l-evidenza li tisemma fil-paragrafi 1 u 2.

(4) Permess ta' residenza għandu jkun validu fit-territorju kollu ta' l-Istat li joħorġu.

(5) Interruzzjonijiet fir-residenza ta' inqas minn sitt xhur konsekuttivi u assenzi sabiex ikunu sodisfatti l-obbligi tas-servizz militari m'għandhomx jaffettwaw il-validità tal-permess ta' residenza.

(6) Permessi ta' residenza validi ma jistgħux jiġu rtirati mingħand il-persuni li jissemmev fil-paragrafu 1 sempliċement għax m'għadhomx jaħdmu għaliex milquta minn inkapaċità temporanja minhabba mard jew aċċident.

Artikolu 13

Haddiema tal-fruntiera li jaħdmu għal rashom

(1) Haddiem tal-fruntiera li jahdem għal rasu huwa ċittadin ta' Parti Kontraenti li huwa residenti fit-territorju ta' Parti Kontraenti u li jsegwi attività ta' impjieg għal rasu fit-territorju tal-Parti Kontraenti l-oħra, fejn generalment jirritorna għall-post ta' residenza tiegħu kuljum jew għall-inqas darba f'gimgha.

(2) Haddiema tal-fruntiera li jahdmu għal rashom m'għandhomx jinhtiegu permess ta' residenza.

L-awtoritajiet rilevanti ta' l-Istat ikkonċernat madanakollu jistgħu joħroġu permess speċjali lil haddiem tal-fruntiera li jahdem għal rasu li jkun validu għal mill-inqas ħames snin sakemm dan jippreżenta evidenza lill-awtoritajiet nazzjonali kompetenti li qiegħed isegwi jew jixtieq isegwi attività ta' impjieg għal rasu. Il-permess għandu jiġi estiż għal mill-inqas ħames snin, sakemm il-haddiem tal-fruntiera jippreżenta evidenza li qiegħed isegwi attività ta' impjieg għal rasu.

(3) Il-permessi speċjali għandhom ikunu validi fit-territorju kollu ta' l-Istat li joħroġhom.

Artikolu 14

Il-mobilità okkupazzjonali u ġeografika

(1) Il-persuni li jahdmu għal rashom għandu jkollhom id-dritt għal mobilità okkupazzjonali u ġeografika fit-territorju kollu ta' l-Istat ospitant.

(2) Il-mobilità okkupazzjonali għandha tinkludi bidla fl-okkupazzjoni u l-bdil minn status ta' persuna li taħdem għal rasha għal dak ta' impjegata. Il-mobilità ġeografika għandha tinkludi bidliet fil-post tax-xogħol u ta' residenza.

Artikolu 15

It-trattament ugwali

(1) F'dak li għandu x'jaqsam ma' l-aċċess għal attività ta' impjieg għal rasu u l-issuktar tagħha, haddiem li jahdem għal rasu għandu jingħata trattament fil-pajjiż ospitant li ma jkunx inqas favorevoli minn dak mogħti liċ-ċittadini tiegħu stess.

(2) Id-dispożizzjonijiet ta' l-Artikolu 9 ta' dan l-Anness għandhom japplikaw *mutatis mutandis* għall-persuni li jahdmu għal rashom li jissemmew f'dan il-Kapitolu.

Artikolu 16

L-eżerċizzju ta' awtorità pubblika

Persuna li taħdem għal rasha tista' tiġi mċaħħda mid-dritt li ssegwi attività li tinvolvi, anke fuq bażi okkażjonali, l-eżerċizzju ta' awtorità pubblika.

IV. IL-PROVVISTA TAS-SERVIZZI

Artikolu 17

Il-persuni li jipprovdu s-servizzi

Fir-rigward tal-provvista tas-servizzi, dan li ġej għandu jkun projbit taħt l-Artikolu 5 ta' dan il-Ftehim:

- (a) kwalunkwe restrizzjoni fuq il-provvista transkonfinali tas-servizzi fit-territorju ta' Parti Kontraenti li ma taqbiżx id-90 ġurnata ta' xogħol effettiv għal kull sena kalendarja;
- (b) kwalunkwe restrizzjoni fuq id-dritt tad-dhul u ta' residenza fil-każijiet koperti mill-Artikolu 5(2) ta' dan il-Ftehim li tikkonċerna:
- (i) il-persuni li jipprovdu s-servizzi li huma ċittadini ta' l-Istati Membri tal-Komunità Ewropea jew ta' l-Iżvizzera u li huma stabbiliti fit-territorju ta' Parti Kontraenti barra minn dak tal-persuna li tkun qiegħda tirċievi s-servizzi;
 - (ii) impjegati, tkun xi tkun in-nazzjonalità tagħhom, tal-persuni li jipprovdu s-servizzi, li huma integrati fis-suq tax-xogħol regolari ta' Parti Kontraenti waħda u ġew stazzjonati għall-provvista ta' servizz fit-territorju ta' Parti Kontraenti oħra mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 1.

Artikolu 18

Id-dispożizzjonijiet ta' l-Artikolu 17 ta' dan l-Anness għandhom japplikaw għall-kumpaniji li ġew ifformati skond il-liġi ta' Stat Membru tal-Komunità Ewropea jew ta' l-Iżvizzera u li għandhom l-uffiċċju rreġistrat, l-amministrazzjoni ċentrali jew il-post prinċipali tan-negozju tagħhom fit-territorju ta' Parti Kontraenti.

Artikolu 19

Persuna li tipprovdi servizzi li għandha d-dritt jew ġiet awtorizzata biex tipprovdi servizz tista', għall-finijiet tal-provvista tiegħu, issegwi temporanjament l-attività tagħha fl-Istat fejn jiġi provdut is-servizz bl-istess termini bħal dawk imposti minn dak l-Istat fuq iċ-ċittadini tiegħu, skond id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Anness u ta' l-Annessi II u III.

Artikolu 20

(1) Il-persuni li jissemmev fl-Artikolu 17(b) ta' dan l-Anness li għandhom id-dritt li jipprovdu servizz m'għandhomx jehtiegu permess ta' residenza għal perjodi ta' residenza ta' 90 ġurnata jew inqas. Residenza ta' din ix-xorta għandha tkun koperta mid-dokumenti li jissemmev fl-Artikolu 1, li permezz tagħhom daħlu fit-territorju.

(2) Il-persuni li jissemmev fl-Artikolu 17(b) ta' dan l-Anness li għandhom id-dritt jew li ġew awtorizzati biex jipprovdu servizz għal perjodu li jaqbeż id-90 ġurnata għandhom jirċievu, biex jissostanzjaw dak id-dritt, permess ta' residenza għal perjodu daqs dak tal-provvista tas-servizzi.

(3) Id-dritt ta' residenza għandu japplika fit-territorju kollu ta' l-Iżvizzera jew ta' l-Istat Membru tal-Komunità Ewropea kkonċernat.

(4) Għall-finijiet ta' hruġ ta' permessi ta' residenza, il-Partijiet Kontraenti ma jistgħux jehtiegu mill-persuni li jissemmev fl-Artikolu 17(b) ta' dan l-Anness iktar minn:

- (a) id-dokument li permezz tiegħu daħlu fit-territorju;
- (b) evidenza li qed jipprovdu jew jixtiequ jipprovdu servizz.

Artikolu 21

(1) Id-dewma totali tal-provvista tas-servizzi taħt l-Artikolu 17(a) ta' dan l-Anness, kemm

jekk kontinwa u kemm jekk tikkonsisti f'perjodi suċċessivi ta' provvista, ma tistax taqbez id-90 gurnata ta' xogħol effettiva għal kull sena kalendarja.

(2) Id-dispożizzjonijiet tal-paragrafu 1 għandhom ikunu mingħajr preġudizzju għat-twettiq, mill-persuna li tipprovdi servizz, ta' l-obbligi legali tagħha taħt il-garanzija mogħtija lill-persuna li tirċievi s-servizz jew għal każijiet ta' *force majeure*.

Artikolu 22

(1) Id-dispożizzjonijiet ta' l-Artikoli 17 u 19 ta' dan l-Anness m'għandhomx japplikaw għal attivitajiet li jinvolvu, anki fuq bażi okkażżjonali, l-eżerċizzju ta' awtorità pubblika fil-Parti Kontraenti kkonċernata.

(2) Id-dispożizzjonijiet ta' l-Artikoli 17 u 19 ta' dan l-Anness u l-miżuri li ġew adottati minhabba fihom m'għandhomx jipprekludu l-applikabilità ta' liġijiet, regolamenti u dispożizzjonijiet amministrattivi li jipprovdu għall-applikazzjoni tal-kondizzjonijiet tax-xogħol u ta' l-impjieg għall-persuni impjegati li ġew stazzjonati sabiex jipprovdu servizz. Skond l-Artikolu 16 ta' dan il-Ftehim, qiegħda ssir referenza għad-Direttiva 96/71/KE tas-16 ta' Diċembru 1996 dwar l-impjieg ta' haddiema fil-qafas ta' prestazzjoni ta' servizzi (ĠU L 18, 1997, p.1).¹

(3) Id-dispożizzjonijiet ta' l-Artikoli 17(a) u 19 ta' dan l-Anness għandhom ikunu mingħajr preġudizzju għall-applikabilità tal-liġijiet, tar-regolamenti u tad-dispożizzjonijiet amministrattivi li jipprevalu fil-Partijiet Kontraenti kollha fi żmien id-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim fir-rigward ta':

(i) l-attivitajiet ta' aġenziji ta' impjieg temporanji u *ad interim*;

(ii) servizzi finanzjarji fejn il-provvista hija soġġetta għal awtorizzazzjoni minn qabel fit-territorju ta' Parti Kontraenti u l-fornitur huwa soġġett għal superviżjoni prudenzjali mill-awtoritajiet ta' dik il-Parti Kontraenti.

(4) Id-dispożizzjonijiet ta' l-Artikoli 17(a) u 19 ta' dan l-Anness għandu jkun mingħajr preġudizzju għall-applikabilità tal-liġijiet, tar-regolamenti u tad-dispożizzjonijiet amministrattivi rispettivi tal-Partijiet Kontraenti li jikkonċernaw il-provvista ta' servizzi ta' 90 gurnata ta' xogħol effettiv jew inqas li huma meħtieġa mir-rekwiżiti imperattivi fl-interess pubbliku.

Artikolu 23

Il-persuni li jirċievu s-servizzi

(1) Persuna li tirċievi s-servizzi fit-tifsira ta' l-Artikolu 5(3) ta' dan il-Ftehim m'għandhiex teħtieġ permess ta' residenza għal perjodu ta' residenza ta' tliet xhur jew inqas. Għal perjodu li jaqbez it-tliet xhur, persuna li tirċievi s-servizzi għandu jinħarġilha permess ta' residenza daqskemm idum is-servizz. Tista' tkun eskluża minn skemi ta' sigurtà soċjali matul il-perjodu ta' residenza tagħha.

(2) Permess ta' residenza għandu jkun validu fit-territorju kollu ta' l-Istat li johorġu.

V. IL-PERSUNI LI MHUX ISEGWU ATTIVITA EKONOMIKA

¹ Kif inhu fis-seħħ fid-data ta' l-iffirmar tal-Ftehim.

Artikolu 24

Ir-regoli dwar ir-residenza

(1) Persuna li hija ċittadina ta' Parti Kontraenti li mhux qiegħda ssegwi attività ekonomika fl-Istat ta' residenza u li m'għandha l-ebda dritt ta' residenza skond id-dispożizzjonijiet l-oħra ta' dan il-Ftehim għandha tirċievi permess ta' residenza validu għal mill-inqas hames snin sakemm tapprova lill-awtoritajiet nazzjonali kompetenti li għandha, għaliha stess u għall-membri tal-familja tagħha:

(a) mezzi finanzjarji suffiċjenti biex ma jkollhiex tapplika għall-benefiċċji ta' l-assistenza soċjali matul iż-żjara tagħha;

(b) kopertura ta' l-assigurazzjoni kontra r-riskji kollha ta' mard.¹

Il-Partijiet Kontraenti jistgħu, jekk iquisuh neċessarju, jehtiegu li l-permess ta' residenza jkun ivalidat mill-ġdid fi tmiem l-ewwel sentejn ta' residenza.

(2) Il-mezzi finanzjarji għandhom jitqiesu bħala suffiċjenti jekk jaqbzu l-ammont li tahtu ċ-ċittadini, meta titqies is-sitwazzjoni personali tagħhom u, fejn ikun xieraq, dik tal-familja tagħhom, jistgħu jitolbu l-benefiċċji tas-sigurtà soċjali. Fejn dik il-kondizzjoni ma tistax tiġi applikata, il-mezzi finanzjarji ta' l-applikant għandhom jitqiesu bħala li huma suffiċjenti jekk ikunu akbar mil-livell tal-pensjoni minima tas-sigurtà soċjali li tithallas mill-Istat ospitant.

(3) Persuni li kienu impjegati għal inqas minn sena fit-territorju ta' Parti Kontraenti jistgħu joqogħdu hemm sakemm jikkonformaw mal-kondizzjonijiet stabbiliti fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu. Il-benefiċċji tal-qgħad li għalihom għandhom dritt taht il-ligi nazzjonali li fejn xieraq, hija komplementata mid-dispożizzjonijiet ta' l-Anness II, għandhom jitqiesu bħala mezzi finanzjarji fit-tifsira tal-paragrafi 1(a) u 2 ta' dan l-Artikolu.

(4) Student li m'għandux dritt ta' residenza fit-territorju tal-Parti Kontraenti l-oħra fuq il-bażi ta' kwalunkwe dispożizzjoni oħra ta' dan il-Ftehim għandu jinħariġlu permess ta' residenza għal perjodu limitat għal dak tat-taħriġ jew għal sena, jekk it-taħriġ idum aktar minn sena, sakemm jissodisfa lill-awtorità nazzjonali kkonċernata, permezz ta' dikjarazzjoni jew, jekk jagħzel dan, bi kwalunkwe mezz ieħor li jkun ta' l-inqas ekwivalenti, li għandu mezzi finanzjarji suffiċjenti biex jiżgura li la huwa, la l-mara u lanqas it-tfal dipendenti tiegħu ma huma se jagħmlu kwalunkwe talba għas-sigurtà soċjali ta' l-Istat ospitant matul iż-żjara tagħhom, u sakemm huwa rreġistrat fi stabbiliment approvat għall-iskop li jsegwi, bħala l-attività prinċipali tiegħu, kors ta' taħriġ vokazzjonali u għandu kopertura ta' l-assigurazzjoni tal-mard ikunu xi jkun r-riskji. Dan il-Ftehim ma jirregolax l-aċċess għat-taħriġ vokazzjonali jew għall-ghajnuna ta' manteniment li tinghata lill-istudenti li huma koperti minn dan l-Artikolu.

(5) Permess ta' residenza għandu jiġi estiż awtomatikament għal mill-inqas hames snin sakemm il-kondizzjonijiet ta' eliġibiltà għadhom issodisfati. Il-permessi ta' residenza għall-istudenti għandhom jiġu estiżi kull sena għal dewma daqs il-perjodu ta' taħriġ li jkun fadal.

(6) Interruzzjonijiet fir-residenza ta' inqas minn sitt xhur konsekuttivi u assenzi sabiex ikunu sodisfatti l-obbligi tas-servizz militari m'għandhomx jaffettwaw il-validità tal-permess ta' residenza.

¹ Fl-Iżvizzera, l-assigurazzjoni kontra l-mard għal persuni li ma jagħzlux li jagħmluha d-domicilju tagħhom trid tinkludi kopertura f'każ ta' aċċidenti u maternità.

- (7) Permess ta' residenza għandu jkun validu fit-territorju kollu ta' l-Istat li joħorġu.
- (8) Id-dritt ta' residenza għandu jibqa' sakemm il-benefiċjarji ta' dak id-dritt jissodisfaw il-kondizzjonijiet stabbiliti fil-paragrafu 1.

VI. IX-XIRI TA' PROPRJETA IMMOBBLI

Artikolu 25

(1) Ċittadin ta' Parti Kontraenti li għandu dritt ta' residenza u li għandu r-residenza prinċipali tiegħu fl-Istat ospitant għandu jgawdi l-istess drittijiet bħal ċittadin f'dak li għandu x'jaqsam max-xiri ta' proprjetà immobbli. Jista' jistabbilixxi r-residenza prinċipali tiegħu fl-Istat ospitant meta jrid skond ir-regoli nazzjonali rilevanti irrispettivament minn kemm idum l-impjieg tiegħu. It-tluq mill-Istat ospitant m'għandu jinvolti l-ebda obbligu li jehles minn proprjetà ta' din ix-xorta.

(2) Iċ-ċittadin ta' Parti Kontraenti li għandu dritt ta' residenza imma li m'għandux ir-residenza prinċipali tiegħu fl-Istat ospitant għandu jgawdi mill-istess drittijiet bħal ċittadin f'dak li għandu x'jaqsam max-xiri ta' proprjetà immobbli meħtiega għall-attività ekonomika tiegħu. It-tluq mill-Istat ospitant m'għandu jinvolti l-ebda obbligu li jehles minn proprjetà ta' din ix-xorta. Jista' wkoll ikun awtorizzat jixtri t-tieni residenza jew villeggjatura. Dan il-Ftehim m'għandux jaffetwa r-regoli li japplikaw għal investiment purament ta' kapital jew għall-kummerċ ta' art mhux mibnija u ta' appartamenti.

(3) Haddiem tal-fruntiera għandu jgawdi mill-istess drittijiet bħal ċittadin f'dak li għandu x'jaqsam ix-xiri ta' proprjetà immobbli għall-attività ekonomika tiegħu u bħala residenza sekondarja. It-tluq mill-Istat ospitant m'għandu jinvolti l-ebda obbligu li jehles minn proprjetà ta' din ix-xorta. Jista' wkoll ikun awtorizzat jixtri villeggjatura. Dan il-Ftehim m'għandux jaffetwa r-regoli li japplikaw fl-Istat ospitant għal investiment purament ta' kapital jew għall-kummerċ ta' art mhux mibnija u ta' appartamenti.

VII. ID-DISPOZIZZJONIJIET TRANSITORJI U L-IZVILUPP TA' DAN IL-FTEHIM

Artikolu 26

Id-dispożizzjonijiet generali

(1) Meta r-restrizzjonijiet kwantitattivi stabbiliti fl-Artikolu 10 ta' dan il-Ftehim jkunu applikati, id-dispożizzjonijiet inklużi f'dan il-Kapitolu għandhom jissupplimentaw jew jissostitwixxu d-dispożizzjonijiet l-oħra ta' dan l-Anness, skond kif ikun il-każ.

(2) Meta r-restrizzjonijiet kwantitattivi stabbiliti fl-Artikolu 10 ta' dan il-Ftehim jkunu applikati, l-issuktar ta' attività ekonomika għandu jkun soġġett għall-hruġ ta' permess ta' residenza u/jew tax-xogħol.

Artikolu 27

Ir-regoli li għandhom x'jaqsmu mar-residenza ta' persuni impjegati

(1) Il-permess ta' residenza ta' persuna impjegata li għandha kuntratt ta' impjieg għal perjodu ta' inqas minn sena għandu jkun estiż sa total ta' 12-il xahar sakemm il-persuna impjegata tipprova lill-awtoritajiet nazzjonali kompetenti li kapaċi ssegwi attività ekonomika. Għandu jinhareġ permess ta' residenza għid sakemm il-persuna impjegata tipprova li hija kapaċi ssegwi attività ekonomika u li l-limiti kwantitattivi stabbiliti fl-Artikolu 10 ta' dan il-Ftehim ma ntlahqux. M'għandu jkun hemm l-ebda obbligu li persuna titlaq mill-pajjiż bejn żewġ kuntratti ta' impjieg skond l-Artikolu 24 ta' dan l-Anness.

(2) Matul il-perjodu li jissemma fl-Artikolu 10(2) ta' dan il-Ftehim, Parti Kontraenti tista' teħtieġ li jkun ippreżentat kuntratt bil-miktub jew abbozz ta' kuntratt qabel ma jinhareġ l-

ewwel permess ta' residenza.

(3) (a) Il-persuni li qabel kellhom impjieg temporanji fit-territorju ta' l-Istat ospitant għal mill-inqas 30 xahar għandu jkollhom awtomatikament id-dritt li jibdew jaħdmu għal perjodu mhux limitat.¹ Ma jistgħux jiġu mcaħħda dan id-dritt minhabba li gie eżawrit in-numru ggarantit ta' permessi ta' residenza .

(b) Il-persuni li qabel kellhom impjieg stagjonali fit-territorju ta' l-Istat ospitant għal total ta' mhux inqas minn 50 xahar matul l-aħħar 15-il sena u ma jissodisfawx il-kondizzjonijiet biex ikollhom id-dritt għal permess ta' residenza skond id-dispożizzjonijiet tas-subparagrafu (a) ta' aktar 'il fuq għandu jkollhom awtomatikament id-dritt li jibdew jaħdmu għal perjodu mhux limitat.

Artikolu 28

Il-haddiema tal-fruntiera impjegati

(1) Haddiem tal-fruntiera impjegat huwa ċittadin ta' Parti Kontraenti li għandu l-post ta' residenza normali tiegħu fiż-żoni tal-fruntiera ta' l-Iżvizzera jew ta' Stati ġirien u li jsegwi attività bħala persuna impjegata fiż-żoni tal-fruntiera ta' Parti Kontraenti ohra fejn generalment jirritorna għar-residenza prinċipali tiegħu kuljum, jew għall-inqas darba f'gimgha. Għall-finijiet ta' dan il-Ftehim, iż-żoni tal-fruntiera għandha tfisser iż-żoni definiti fil-ftehimiet li ġew konklużi bejn l-Iżvizzera u l-ġirien tagħha dwar moviment fiż-żoni tal-fruntiera.

(2) Il-permess speċjali għandu jkun validu fiż-żona tal-fruntiera kollha ta' l-Istat li joħorgu.

Artikolu 29

Id-dritt tal-persuni impjegati li jirritornaw

(1) Persuna impjegata li, fid-data li dan il-Ftehim dahal fis-seħh, kellha permess ta' residenza validu għal mill-inqas sena u li wara halliet il-pajjiż ospitant għandu jkollha d-dritt għal aċċess preferenzjali għall-kwota għal permess ta' residenza ġdid fi żmien sitt snin mit-tluq tagħha sakemm tapprova li hija kapaċi ssegwi attività ekonomika.

(2) Haddiem tal-fruntiera għandu jkollu d-dritt għal permess speċjali ġdid fi żmien sitt snin mit-tmien ta' l-impjieg preċedenti tiegħu tul perjodu mhux interrott ta' tliet snin, bla ħsara għall-verifika tal-kondizzjonijiet tal-paga u tax-xogħol tiegħu jekk huwa impjegat għas-sentejn ta' wara d-dhul fis-seħh tal-Ftehim, sakemm japprova lill-awtoritajiet nazzjonali kompetenti li huwa kapaċi jsegwi attività ekonomika.

(3) Iż-żgħażaġh li hallew it-territorju ta' Parti Kontraenti wara li kienu joqogħdu hemmhekk għal mill-inqas ħames snin qabel ma kellhom 21 sena għandu jkollhom id-dritt għal perjodu ta' erba' snin li jirritornaw f'dak il-pajjiż u jsegwu attività ekonomika.

Artikolu 30

Il-mobilità okkupazzjonali u ġeografika tal-persuni impjegati

(1) Persuna impjegata li għandha permess ta' residenza validu għal inqas minn sena, għat-

¹ M'għandhomx ikunu soġġetti għall-prijorità mogħtija lill-haddiema li huma integrati fis-suq regolari tax-xogħol jew għall-monitoraġġ tal-konformità mal-kondizzjonijiet tal-paga u ta' l-impjieg f'settur jew f'post partikolari.

tnax-il xahar wara l-bidu ta' l-impjieg tagħha, għandu jkollha d-dritt għal mobilità okkupazzjonali u ġeografika. Id-dritt għal bidla fl-istatus minn impjegata għal persuna li taħdem għal rasha għandu jkun permess ukoll bla hsara għall-konformità ma' l-Artikolu 10 ta' dan il-Ftehim.

(2) Il-permessi speċjali li nħarġu lill-haddiema tal-fruntiera impjegati għandhom jagħtu d-dritt għal mobilità okkupazzjonali u ġeografika fiż-żoni tal-fruntiera kollha ta' l-Iżvizzera jew ta' l-Istati ġirien tagħha.

Artikolu 31

Ir-regoli li għandhom x'jaqsmu mar-residenza ta' persuni li jaħdmu għal rashom

Ċittadin ta' Parti Kontraenti li jixtieq li jkun stabbilit fit-territorju ta' Parti Kontraenti oħra sabiex isegwi attività ta' impjieg għal rasu (minn hawn 'il quddiem se jissejjah "haddiem li jaħdem għal rasu") għandu jirċievi permess ta' residenza li jkun validu għal perjodu ta' sitt xhur. Għandu jirċievi permess ta' residenza li jkun validu għal mill-inqas hames snin sakemm japprova lill-awtoritajiet nazzjonali kompetenti qabel it-tmiem tal-perjodu ta' sitt xhur li huwa qiegħed isegwi attività ta' impjieg għal rasu. Jekk ikun neċessarju, il-perjodu ta' sitt xhur jista' jkun estiż b'massimu ta' xahrejn jekk ikun hemm probabbiltà ġenwina li se jippreżenta prova ta' din ix-xorta.

Artikolu 32

Il-haddiema tal-fruntiera li jaħdmu għal rashom

(1) Haddiem tal-fruntiera li jaħdem għal rasu huwa ċittadin ta' Parti Kontraenti li s-soltu joqgħod fiż-żoni tal-fruntiera ta' l-Iżvizzera jew ta' l-Istati ġirien u jsegwi attività ta' impjieg għal rasu fiż-żoni tal-fruntiera tal-Parti Kontraenti l-oħra fejn, fil-prinċipju, ġeneralment jirritorna lejn ir-residenza prinċipali tiegħu kuljum jew għall-inqas darba f'gimgha. Għall-finijiet ta' dan il-Ftehim, iż-żoni tal-fruntiera għandha tfisser iż-żoni definiti fil-ftehimiet li ġew konkluzi bejn l-Iżvizzera u l-Istati ġirien tagħha dwar moviment fiż-żoni tal-fruntiera.

(2) Ċittadin ta' Parti Kontraenti li, fil-kapaċità tiegħu bħala haddiem tal-fruntiera, jixtieq isegwi attività ta' impjieg għal rasu fiż-żoni tal-fruntiera ta' l-Iżvizzera jew ta' l-Istati ġirien tagħha għandu jirċievi permess preliminari speċjali ta' sitt xhur bil-quddiem. Għandu jirċievi permess speċjali għal perjodu ta' mill-inqas hames snin sakemm japprova lill-awtoritajiet nazzjonali kompetenti, qabel it-tmiem ta' dak il-perjodu ta' sitt xhur, li huwa qiegħed isegwi attività ta' impjieg għal rasu. Jekk ikun neċessarju, il-perjodu ta' sitt xhur jista' jkun estiż b'massimu ta' xahrejn jekk hemm probabbiltà ġenwina li se jippreżenta prova ta' din ix-xorta.

(3) Il-permessi speċjali għandhom ikunu validi fiż-żona tal-fruntiera kollha ta' l-Istat li johroghom.

Artikolu 33

Id-dritt tal-persuni li jaħdmu għal rashom li jirritornaw

(1) Persuna li taħdem għal rasha li kellha permess ta' residenza li kien validu għal perjodu ta' mill-inqas hames snin u li halliet l-Istat ospitant għandu jkollha d-dritt għal permess ġdid fi żmien sitt snin mit-tluq tagħha sakemm diġà hadmet fil-pajjiż ospitant għal perjodu mhux interrott ta' tliet snin u sakemm tapprova lill-awtoritajiet nazzjonali kompetenti li hija kapaċi ssegwi attività ekonomika.

(2) Haddiem tal-fruntiera li jaħdem għal rasu għandu jkollu d-dritt għal permess speċjali ġdid fi żmien perjodu ta' sitt snin mit-tmiem ta' l-attività preċedenti li damet għal perjodu mhux interrott ta' erba' snin sakemm japprova lill-awtoritajiet nazzjonali kompetenti li huwa kapaċi jsegwi attività ekonomika.

(3) Iz-żgħażaġh li ħallew it-territorju ta' Parti Kontraenti wara li kienu joqogħdu hemm għal mill-inqas hames snin qabel ma kellhom 21 sena għandu jkollhom id-dritt għal perjodu ta' erba' snin li jirritornaw f'dak il-pajjiż u jsegwu attività ekonomika.

Artikolu 34

Il-mobilità okkupazzjonali u ġeografika tal-persuni li jaħdmu għal rashom

Il-permessi speċjali li nħarġu lill-ħaddiema tal-fruntiera li jaħdmu għal rashom għandhom jagħtu d-dritt għal mobilità okkupazzjonali u ġeografika fiż-żoni tal-fruntiera ta' l-Iżvizzera jew ta' l-Istati ġirien tagħha. Il-permessi ta' residenza preliminari ta' sitt xhur li nħarġu bil-quddiem (fil-każ tal-ħaddiema tal-fruntiera, permessi speċjali) għandhom jagħtu d-dritt għall-mobilità ġeografika biss.

IL-PROTOKOLL DWAR IR-RESIDENZI SEKONDARJI FID-DANIMARKA

« Il-Partijiet Kontraenti jaqblu li l-Protokoll Nru 1 għat-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea dwar l-akkwist ta' proprjetà immobbli fid-Danimarka japplika wkoll għal dan il-Ftehim dwar l-akkwist tat-tieni djar min-naha ta' -ċittadini Żvizzeri fid-Danimarka »

IL-PROTOKOLL DWAR IL-GŻEJJER AALAND

« Il-Partijiet Kontraenti jaqblu li l-Protokoll Nru 2 għall-Att ta' l-Adeżjoni tal-Finlandja għall-Unjoni Ewropea dwar il-Gżejjer Aaland japplika wkoll għal dan il-Ftehim »

L-ATT FINALI

Il-plenipotenzzjarji ta'

IR-RENGU TAL-BELĠJU,

IR-RENGU TAD-DANIMARKA,

IR-REPUBBLIKA FEDERALI TAL-ĠERMANJA,

IR-REPUBBLIKA ELLENIKA,

IR-RENGU TA' SPANJA,

IR-REPUBBLIKA FRANĊIŻA,

L-IRLANDA,

IR-REPUBBLIKA TALJANA,

IL-GRAN DUKAT TAL-LUSSEMBURGU,

IR-RENGU TA' L-OLANDA,

IR-REPUBBLIKA TA' L-AWSTRIJA,

IR-REPUBBLIKA PORTUGIŻA,

IR-REPUBBLIKA TAL-FINLANDJA,

IR-RENGU TA' L-IŻVEZJA,

IR-RENGU UNIT TAL-GRAN BRITTANJA U TA' L-IRLANDA TA' FUQ,

u

tal-KOMUNITÀ EWROPEA,

min-naħa l-waħda

u

tal-KONFEDERAZZJONI ŻVIZZERA,

min-naħa l-oħra,

li Itaqgħu fil-21.06.1999 fil-Lussemburgu biex ikun iffirmit il-Ftehim bejn il-Komunità Ewropea u l-Istati Membri tagħha, min-naħa l-waħda, u l-Konfederazzjoni Żvizzera, min-naħa l-oħra, dwar il-moviment liberu tal-persuni, adottaw id-Dikjarazzjonijiet Kongunti li jissemmw aktar 'l isfel u li huma mehmuzà ma' dan l-Att Finali:

- Dikjarazzjoni Kongunta dwar il-liberalizzazzjoni ġenerali tal-provvista tas-servizzi,
- Dikjarazzjoni Kongunta dwar il-pensjonijiet ta' l-irtirar ta' l-impjegati preċedenti ta' l-istituzzjonijiet tal-Komunitajiet Ewropej li huma residenti fl-Iżvizzera,

- Dikjarazzjoni Kongunta dwar l-applikazzjoni tal-ftehim,
- Dikjarazzjoni Kongunta dwar aktar negozjati.

Hadu nota wkoll tad-dikjarazzjonijiet li ġejjin li huma annessi ma' dan l-Att Finali:

- Dikjarazzjoni mill-Iżvizzera dwar it-tigdid tal-Ftehim,
- Dikjarazzjoni mill-Iżvizzera dwar il-migrazzjoni u l-politika ta' kenn politiku,
- Dikjarazzjoni mill-Iżvizzera dwar ir-rikonoxximent tad-diplomi ta' l-arkitetti,
- Dikjarazzjoni mill-Komunità Ewropea u mill-Istati Membri tagħha dwar l-Artikoli 1 u 17 ta' l-Anness I,
- Dikjarazzjoni dwar l-attendenza Żvizzera għall-kumitati.

Magħmul fil-Lussemburgu fil-wieħed u għoxrin gurnata ta' Ġunju fis-sena elf disa' mija u disgħa u disgħin.

DIKJARAZZJONI KONGUNTA DWAR IL-LIBERALIZZAZZJONI ĠENERALI TAL-PROVVISTA TAS-SERVIZZI

Il-Partijiet Kontraenti jimpenjaw irwiehhom li jibdew kemm jista' jkun malajr in-negozjati dwar il-liberalizzazzjoni ġenerali tal-provvista tas-servizzi fuq il-bażi ta' l-*acquis communautaire*.

DIKJARAZZJONI KONĠUNTA DWAR IL-PENSJONIJIET TA' L-IRTIRAR TA' L-IMPJEGATI PREĊEDENTI TA' L-ISTITUZZJONIJIET TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ LI HUMA RESIDENTI FL-IŻVIZZERA

Il-Kummissjoni tal-Komunitajiet Ewropej u l-Iżvizzera jimpenjaw irwiegħhom li jfittxu soluzzjoni xierqa għall-problema tat-tassazzjoni doppja tal-pensjonijiet ta' l-irtirar ta' impjegati preċedenti ta' l-istituzzjonijiet tal-Komunitajiet Ewropej li huma residenti fl-Iżvizzera.

DIKJARAZZJONI KONGUNTA DWAR L-APPLIKAZZJONI TAL-FTEHIM

Il-Partijiet Kontraenti se jieħdu l-miżuri neċessarji biex japplikaw l-*acquis communautaire* għaċ-ċittadini tal-Parti Kontraenti l-oħra skond il-Ftehim li gie konkluż bejniethom.

DIKJARAZZJONI KONĠUNTA DWAR AKTAR NEGOZJATI

Il-Komunità Ewropea u l-Konfederazzjoni Żvizzera jiddikjaraw l-intenzjoni tagħhom li jidhlu f'negozjati biex jikkonkludu ftehimiet f'oqsma ta' interess komuni bhall-aġġornament tal-Protokoll 2 għall-Ftehim ta' Kummerċ Ħieles ta' l-1972 u l-partecipazzjoni Żvizzera f'ċerti programmi ta' taħriġ, taż-żgħażaġħ, tal-medja, ta' l-istatistika u ta' l-ambjent tal-Komunità. Ix-xogħol preparatorju għal dawn in-negozjati għandu jipproċedi b'rata mgħaġġla hekk kif in-negozjati bilaterali korrenti jiġu konkluzi.

DIKJARAZZJONI MILL-IŻVIZZERA DWAR IT-TIĠDID TAL-FTEHIM

L-Iżvizzera tiddikjara li se tilhaq deċiżjoni dwar it-tiġdid tal-ftehim matul is-seba' sena ta' l-applikazzjoni tiegħu, fuq il-bażi tal-proċeduri interni applikabbli.

DIKJARAZZJONI MILL-IŻVIZZERA DWAR IL-POLITIKA TA' MIGRAZZJONI U TA' KENN POLITIKU

L-Iżvizzera tafferma mill-ġdid ix-xewqa tagħha li tirrinforza l-koperazzjoni ma' l-UE u ma' l-Istati Membri tagħha fil-qasam tal-politika ta' migrazzjoni u ta' kenn politiku. Għal dan il-ghan, l-Iżvizzera hija lesta li tipparteċipa fis-sistema ta' l-UE għall-koordinazzjoni ta' l-applikazzjoni għall-kenn politiku, u tipproponi li jinbdew negozjati għall-konklużjoni ta' konvenzjoni li tkun parallela għall-Konvenzjoni ta' Dublin (Konvenzjoni li Tiddetermina l-Istat Responsabbli biex Jeżamina l-Applikazzjonijiet għall-Kenn Politiku li ġew Iddepożitati f'wiehed mill-Istati Membri tal-Komunitajiet Ewropej, iffirmata f'Dublin fil-15 ta' Ġunju 1990).

DIKJARAZZJONI MILL-IŻVIZZERA DWAR IR-RIKONOXIMENT TAD- DIPLOMI TA' L-ARKITETTI

L-Iżvizzera se tkun qed tipproponi lill-Kumitat Kongunt tal-Ftehim dwar il-Moviment Liberu tal-Persuni, malli dan ikun stabbilit, li tittiehed deċiżjoni biex id-diplomi ta' l-arkitetti li jingħataw mill-universitajiet Żvizzeri tax-xjenzi applikati jkunu inkluzi fl-Anness III għall-Ftehim dwar il-Moviment Liberu tal-Persuni, skond id-dispożizzjonijiet tad-Direttiva 85/384/KEE ta' l-10 ta' Ġunju 1986.

**DIKJARAZZJONI MILL-KOMUNITÀ U MILL-ISTATI MEMBRI TAGHHA DWAR
L-ARTIKOLI 1 U 17 TA' L-ANNESS I**

Il-Komunità Ewropea u l-Istati Membri tagħha jiddikjaraw li l-Artikoli 1 u 17 ta' l-Anness I għall-Ftehim għandhom ikunu minghajr preġudizzju għall-*acquis communautaire* fejn għandhom x'jaqsmu l-kondizzjonijiet ta' stazzjonar ta' impjegati li huma ċittadini ta' pajjiż terz fil-kuntest tal-provvista transkonfinali tas-servizzi.

DIKJARAZZJONI DWAR L-ATTENDENZA ŻVIZZERA GHALL-KUMITATI

Il-Kumitat jaqbel li r-rappreżentanti ta' l-Iżvizzera jistgħu, sakemm il-kwistjonijiet jikkonċernawhom, jattendu l-laqgħat tal-kumitati u tal-gruppi esperti ta' hidma li għejjin bħala osservaturi:

- Il-kumitati ta' programmi ta' riċerka, inkluż il-Kumitat tar-Riċerka Xjentifika u Teknika (CREST)
- il-Kummissjoni Amministrattiva dwar is-Sigurtà Soċjali għall-Haddiema Migranti
- il-Grupp ta' Koordinazzjoni dwar ir-rikonoxximent reċiproku tad-diplomi ta' l-educazzjoni oghla

– UMOWA MIĘDZY WSPÓLNOTĄ EUROPEJSKĄ I JEJ PAŃSTWAMI CZŁONKOWSKIMI, Z JEDNEJ STRONY, A KONFEDERACJĄ SZWAJCARSKĄ, Z DRUGIEJ STRONY, W SPRAWIE SWOBODNEGO PRZEPŁYWU OSÓB

Konfederacja Szwajcarska, z jednej strony

i

**Wspólnota Europejska,
Królestwo Belgii,
Królestwo Danii,
Republika Federalna Niemiec,
Republika Grecka,
Królestwo Hiszpanii,
Republika Francuska,
Irlandia,
Republika Włoska,
Wielkie Księstwo Luksemburga,
Królestwo Niderlandów,
Republika Austrii,
Republika Portugalska,
Republika Finlandii,
Królestwo Szwecji,
Zjednoczona Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, z drugiej strony,**

zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”,

przekonane, że swobodny przepływ osób między terytoriami Umawiających się Stron jest podstawowym czynnikiem harmonijnego rozwoju stosunków między nimi,

zdecydowane wprowadzić swobodny przepływ osób między sobą na podstawie przepisów stosowanych we Wspólnocie Europejskiej,

postanowiły zawrzeć niniejszą Umowę:

I. Postanowienia podstawowe

Artykuł 1

Cel

Celem niniejszej Umowy, dla dobra obywateli państw członkowskich Wspólnoty Europejskiej i Szwajcarii, jest:

- a) przyznanie prawa wjazdu, pobytu, dostępu do pracy w charakterze pracowników najemnych, podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej w charakterze osób pracujących na własny rachunek oraz prawa do pozostania na terytorium Umawiających się Stron;
- b) ułatwienie świadczenia usług na terytorium Umawiających się Stron, w szczególności liberalizacja świadczenia usług o krótkim czasie trwania;
- c) przyznanie prawa wjazdu i pobytu na terytorium Umawiających się Stron osobom niepodlegającym działalności gospodarczej w kraju przyjmującym;
- d) przyznanie tych samych warunków życia, zatrudnienia i pracy, jak te przyznane własnym obywatelom.

Artykuł 2

Niedyskryminacja

Obywatele jednej z Umawiających się Stron, którzy są legalnie rezydentami na terytorium innej Umawiającej się Strony nie podlegają, przy stosowaniu postanowień załączników I, II i III do niniejszej Umowy lub zgodnie z nimi, jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na przynależność państwową.

Artykuł 3

Prawo wjazdu

Gwarantuje się prawo wjazdu obywateli jednej Umawiającej się Strony na terytorium innej Umawiającej się Strony zgodnie z postanowieniami ustanowionymi w załączniku I.

Artykuł 4

Prawo pobytu i dostępu do działalności gospodarczej

Prawo pobytu i dostępu do działalności gospodarczej są zagwarantowane, o ile art. 10 nie stanowi inaczej oraz zgodnie z postanowieniami załącznika I.

Artykuł 5

Osoby świadczące usługi

(1) Bez uszczerbku dla innych konkretnych umów między Umawiającymi się Stronami dotyczących w szczególności świadczenia usług (włączając porozumienie w sprawie zamówień rządowych, o ile dotyczy ono świadczenia usług), osoby świadczące usługi, w tym spółki zgodnie z postanowieniami załącznika I, mają prawo do świadczenia usług na terytorium drugiej Umawiającej się Strony przez okres nieprzekraczający 90 dni rzeczywistej pracy w danym roku kalendarzowym.

(2) Osoby świadczące usługi mają prawo wjazdu oraz pobytu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony:

- a) w przypadku gdy mają one prawo do świadczenia usługi na mocy ust. 1 lub na

mocy postanowień porozumienia wymienionego w ust. 1;

- b) lub, jeśli warunki określone w lit. a) nie są spełnione, w przypadku gdy otrzymały one zezwolenie na świadczenie usług wydane przez właściwe organy zainteresowanej Umawiającej się Strony.

(3) Obywatele państwa członkowskiego Wspólnoty Europejskiej lub Szwajcarii wjeżdżający na terytorium Umawiającej się Strony wyłącznie w celu uzyskania usług mają prawo wjazdu oraz pobytu.

(4) Prawa określone w niniejszym artykule są zagwarantowane zgodnie z postanowieniami ustanowionymi w załącznikach I, II i III. Limity ilościowe art. 10 nie mogą być stosowane wobec osób określonych w niniejszym artykule.

Artykuł 6

Prawo pobytu osób nieprowadzących działalności gospodarczej

Prawo pobytu na terytorium Umawiającej się Strony gwarantuje się osobom nieprowadzącym działalności gospodarczej zgodnie z postanowieniami załącznika I odnoszącymi się do osób nieaktywnych.

Artykuł 7

Inne prawa

Umawiające się Strony uwzględniają, zgodnie z załącznikiem I, następujące prawa w odniesieniu do swobodnego przepływu osób:

- a) prawo do równego traktowania z obywatelami w odniesieniu do dostępu oraz prowadzenia działalności gospodarczej, jak również warunków życia, zatrudnienia i pracy;
- b) prawo do mobilności zawodowej i geograficznej, które umożliwi obywatelom Umawiających się Stron swobodne przemieszczanie się na terytorium kraju przyjmującego oraz wykonywanie zawodu według własnego wyboru;
- c) prawo pozostania na terytorium Umawiającej się Strony po zakończeniu działalności gospodarczej;
- d) prawo pobytu dla członków rodzin, niezależnie od ich obywatelstwa;
- e) prawo członków rodzin do prowadzenia działalności gospodarczej, niezależnie od ich obywatelstwa;
- f) prawo nabywania nieruchomości, o ile jest to związane z wykonywaniem praw przyznanych na mocy niniejszej Umowy;
- g) w okresie przejściowym, prawo, po zakończeniu prowadzenia działalności gospodarczej lub okresu pobytu na terytorium Umawiającej się Strony, do powrotu na to terytorium w celu prowadzenia działalności gospodarczej oraz prawo przekształcenia zezwolenia na pobyt czasowy w zezwolenie na pobyt stały.

Artykuł 8

Umawiające się Strony uwzględniają, zgodnie z załącznikiem II, koordynację systemów zabezpieczenia społecznego, szczególnie w celu:

- a) zagwarantowania równości traktowania;
- b) określenia obowiązującego prawodawstwa;
- c) dodania, w celu nabycia i zachowania prawa do świadczenia i obliczenia takich świadczeń, wszelkich okresów branych pod uwagę przez ustawodawstwo krajowe zainteresowanych państw;
- d) wypłacania świadczeń osobom mającym miejsce zamieszkania na terytorium Umawiających się Stron;
- e) wzmocnienia wzajemnej pomocy administracyjnej i współpracy między organami a instytucjami.

Artykuł 9

Dyplomy, świadectwa i inne kwalifikacje

W celu ułatwienia obywatelom państw członkowskich Wspólnoty Europejskiej i Szwajcarii uzyskania dostępu i prowadzenia działalności w charakterze pracowników najemnych oraz osób pracujących na własny rachunek i do świadczenia usług, Umawiające się Strony podejmą niezbędne środki, zgodnie z załącznikiem III, dotyczące wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych kwalifikacji oraz koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Umawiających się Stron na temat dostępu oraz prowadzenia działalności w charakterze pracowników najemnych oraz osób pracujących na własny rachunek i świadczenia usług.

II. Postanowienia ogólne i końcowe

Artykuł 10

Postanowienia przejściowe i rozwój Umowy

(1) Przez okres pięciu lat od wejścia w życie Umowy, Szwajcaria może utrzymać limity ilościowe w odniesieniu do dostępu do działalności gospodarczej dla następujących dwóch kategorii pobytu: pobyt przez okres przekraczający cztery miesiące, lecz nieprzekraczający jednego roku oraz pobyt przez okres równy lub przekraczający jeden rok. Nie ma ograniczeń w odniesieniu do pobytu nieprzekraczającego okresu czterech miesięcy.

Począwszy od szóstego roku, znosi się wszelkie limity ilościowe stosowane do obywateli państw członkowskich Wspólnoty Europejskiej.

(2) Przez maksymalny okres dwóch lat Umawiające się Strony mogą utrzymać kontrole priorytetu pracowników zintegrowanych z regularnym rynkiem pracy oraz wynagrodzeniami i warunkami pracy stosowanymi do obywateli drugiej Umawiającej się Strony, włączając osoby świadczące usługi, wymienione w art. 5. Przed końcem pierwszego roku, Wspólny Komitet rozważy, czy powyższe ograniczenia powinny zostać utrzymane. Może on skrócić maksymalny okres dwóch lat. Kontrole priorytetu pracowników zintegrowanych z regularnym rynkiem pracy nie mają zastosowania do osób świadczących usługi zliberalizowane na podstawie szczególnych umów między Umawiającymi się Stronami dotyczących świadczenia usług (włączając Porozumienie w sprawie niektórych aspektów

zamówień rządowych, o ile obejmują one świadczenie usług).

(3) Wraz z wejściem w życie niniejszej Umowy oraz do końca piątego roku, Szwajcaria zarezerwuje corocznie w ramach swoich ogólnych limitów stosowanych do pracowników najemnych oraz osób pracujących na własny rachunek ze Wspólnoty Europejskiej co najmniej 15 000 nowych zezwoleń na pobyt, ważnych na okres równy lub przekraczający jeden rok oraz 115 500 ważnych na okres przekraczający cztery miesiące, lecz nieprzekraczający jednego roku.

(4) Bez względu na postanowienia ust. 3, Umawiające się Strony uzgodniły następujące ustalenia: jeśli po upływie pięciu lat oraz do 12 lat od wejścia w życie Umowy, liczba nowych zezwoleń na pobyt stały z każdej z kategorii określonych w ust. 1, wydanych pracownikom najemnym i osobom pracującym na własny rachunek Wspólnoty Europejskiej w danym roku przekracza średnią dla trzech poprzednich lat o więcej niż 10 %, Szwajcaria może, na kolejny rok, jednostronnie ograniczyć liczbę nowych zezwoleń na pobyt tej kategorii pracowników najemnych oraz osób pracujących na własny rachunek ze Wspólnoty Europejskiej do średniej z trzech poprzednich lat plus 5 %. W kolejnym roku liczba może zostać ograniczona do tego samego poziomu.

Bez względu na postanowienia poprzedniego akapitu, liczba nowych zezwoleń na pobyt, wydanych pracownikom najemnym oraz osobom pracującym na własny rachunek Wspólnoty Europejskiej nie może zostać ograniczona do poziomu mniejszego niż 15 000 zezwoleń rocznie, ważnych na okres równy lub przekraczający jeden rok oraz 115 500 rocznie, ważnych na okres przekraczający cztery miesiące, lecz nieprzekraczający jednego roku.

(5) Postanowienia przejściowe zawarte w ust. 1-4, w szczególności w ust. 2 dotyczące priorytetu pracowników zintegrowanych z regularnym rynkiem pracy oraz kontroli wynagrodzeń i warunków pracy, nie mają zastosowania do pracowników najemnych oraz osób pracujących na własny rachunek, które w chwili wejścia w życie niniejszej Umowy, są upoważnione do prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium Umawiających się Stron. Takie osoby w szczególności korzystają z mobilności zawodowej i geograficznej. Posiadacze zezwoleń na pobyt, ważnych na okres nieprzekraczający jednego roku są uprawnieni do odnowienia swoich zezwoleń; wykorzystanie limitów ilościowych nie może zostać użyte przeciwko nim. Posiadacze zezwoleń na pobyt stały, ważnych na okres równy lub przekraczający okres jednego roku, są automatycznie uprawnieni do przedłużenia zezwoleń. Tacy pracownicy najemni i osoby pracujące na własny rachunek tym samym korzystają z praw do swobodnego przepływu, przyznanych osobom zamieszkałym na stałe na mocy postanowień podstawowych niniejszej Umowy, w szczególności art. 7, od chwili jej wejścia w życie.

(6) Szwajcaria przesyła regularnie i niezwłocznie Wspólnemu Komitetowi wszelkie przydatne dane statystyczne oraz informacje, w tym środki wykonawcze postanowień zawartych w ust. 2. Umawiająca się Strona może zażądać dokonania przeglądu sytuacji w ramach Wspólnego Komitetu.

(7) Żadne limity ilościowe nie mogą być stosowane do pracowników przygranicznych.

(8) Postanowienia przejściowe w sprawie zabezpieczenia społecznego oraz retrocesji składek na ubezpieczenie na wypadek bezrobocia określa Protokół do załącznika II.

Artykuł 11

Postępowanie odwoławcze

- (1) Osoby objęte niniejszą Umową mają prawo odwołania się do właściwych organów w zakresie stosowania postanowień niniejszej Umowy.
- (2) Odwołania muszą być rozpatrywane w odpowiednim czasie.
- (3) Osoby objęte niniejszą Umową mają prawo odwołania się do właściwych krajowych organów sądowych w odniesieniu do decyzji co do odwołań lub braku decyzji podjętych w odpowiednim czasie.

Artykuł 12

Korzystniejsze postanowienia

Niniejsza Umowa nie wyklucza bardziej korzystnych postanowień prawa krajowego, które mogą obowiązywać zarówno w odniesieniu do obywateli Umawiających się Stron, jak i członków ich rodzin.

Artykuł 13

Status Quo

Umawiające się Strony zobowiązują się nie stosować jakichkolwiek dalszych środków ograniczających w odniesieniu do swoich obywateli w dziedzinach objętych niniejszą Umową.

Artykuł 14

Wspólny Komitet

- (1) Niniejszym ustanawia się Wspólny Komitet, składający się z przedstawicieli Umawiających się Stron. Odpowiada on za zarządzanie oraz właściwe stosowanie Umowy. W tym celu wydaje on zalecenia. W przypadkach przewidzianych w Umowie Komitet podejmuje decyzje. Wspólny Komitet podejmuje decyzje w drodze wspólnego porozumienia.
- (2) W przypadku poważnych trudności ekonomicznych lub społecznych, Wspólny Komitet zbiera się, na wniosek każdej Umawiającej się Strony, w celu zbadania właściwych środków dla zaradzenia zaistniałej sytuacji. Wspólny Komitet może zdecydować jakie środki należy podjąć w ciągu 60 dni od daty wniosku. Okres ten może zostać przedłużony przez Wspólny Komitet. Zakres i czas trwania takich środków nie powinien przekraczać okresu, jaki jest ściśle niezbędny dla zaradzenia zaistniałej sytuacji. Preferencyjnie traktowane są środki, które w najmniejszy sposób zakłócają funkcjonowanie niniejszej Umowy.
- (3) Do celów właściwego wprowadzenia w życie Umowy, Umawiające się Strony regularnie wymieniają informacje, jak również, na wniosek każdej z nich, konsultują się wzajemnie w ramach Wspólnego Komitetu.
- (4) Wspólny Komitet zbiera się jeśli to konieczne i przynajmniej raz do roku. Każda Strona może zażądać zwołania posiedzenia. Wspólny Komitet zbiera się w ciągu 15 dni od daty wniosku na mocy ust. 2.
- (5) Wspólny Komitet uchwała regulamin wewnętrzny, który zawiera, między innymi, postanowienia w sprawie zwoływania posiedzeń, mianowania przewodniczącego oraz jego kadencji.

(6) Wspólny Komitet może podjąć decyzję w sprawie utworzenia jakiegokolwiek grupy roboczej lub grupy ekspertów aby zapewnić sobie wsparcie w wykonywaniu obowiązków.

Artykuł 15

Załączniki i protokoły

Załączniki i protokoły do niniejszej Umowy stanowią jej integralną część. Akt Końcowy zawiera deklaracje.

Artykuł 16

Odniesienie do prawa wspólnotowego

(1) Aby osiągnąć cele niniejszej Umowy, Umawiające się Strony podejmują wszelkie środki niezbędne dla zapewnienia, że prawa i obowiązki równoważne tym zawartym w aktach prawnych Wspólnoty Europejskiej, do których odniesienia zawiera niniejsza Umowa, są stosowane w stosunkach między nimi.

(2) W zakresie w jakim stosowanie niniejszej Umowy zawiera pojęcia prawa wspólnotowego, należy wziąć pod uwagę stosowne orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich istniejące przed datą jej podpisania. Orzecznictwo po tej dacie zostanie podane do wiadomości Szwajcarii. W celu zapewnienia właściwego funkcjonowania Umowy, Wspólny Komitet, na wniosek każdej Umawiającej się Strony, ustali wpływ takiego orzecznictwa.

Artykuł 17

Rozwój prawa

(1) Gdy tylko jedna z Umawiających się Stron rozpocznie proces przyjmowania projektu zmian w swoim ustawodawstwie krajowym, lub gdy tylko dojdzie do zmiany w orzecznictwie organów, których decyzje nie podlegają zaskarżeniu na mocy prawa krajowego w dziedzinie regulowanej na mocy niniejszej Umowy, informuje o tym drugą Umawiającą się Stronę za pośrednictwem Wspólnego Komitetu.

(2) Wspólny Komitet przeprowadza wymianę opinii na temat wpływu takich zmian na sprawne funkcjonowanie Umowy.

Artykuł 18

Przegląd

Jeśli Umawiająca się Strona wyrazi wolę dokonania przeglądu niniejszej Umowy, przedkłada stosowny wniosek Wspólnemu Komitetowi. Zmiany do niniejszej Umowy wchodzi w życie po spełnieniu stosownych procedur wewnętrznych, z wyjątkiem zmian do załączników II i III, które są przyjmowane na mocy decyzji Wspólnego Komitetu oraz mogą wejść w życie niezwłocznie po podjęciu takiej decyzji.

Artykuł 19

Rozstrzyganie sporów

(1) Umawiające się Strony mogą przekazać sprawę sporną, która dotyczy interpretacji lub stosowania niniejszej Umowy, Wspólnemu Komitetowi.

(2) Wspólny Komitet może rozstrzygnąć spór. Wspólnemu Komitetowi przekazywane są wszelkie informacje, które mogą być użyteczne do gruntownego zbadania sytuacji w celu znalezienia możliwego do zaakceptowania rozwiązania. W tym celu Wspólny Komitet rozważa wszelkie możliwe sposoby utrzymania prawidłowego funkcjonowania niniejszej Umowy.

Artykuł 20

Stosunek do dwustronnych umów w sprawie zabezpieczenia społecznego

O ile załącznik II nie stanowi inaczej, dwustronne umowy w sprawie zabezpieczenia społecznego między Szwajcarią a państwami członkowskimi Wspólnoty Europejskiej zostają zawieszone z chwilą wejścia w życie niniejszej Umowy, w przypadku gdy ta ostatnia obejmuje ten sam przedmiot.

Artykuł 21

Stosunek do dwustronnych umów w sprawie podwójnego opodatkowania

- (1) Postanowienia niniejszej Umowy nie wpływają na postanowienia dwustronnych umów między Szwajcarią a państwami członkowskimi Wspólnoty Europejskiej w sprawie podwójnego opodatkowania. W szczególności postanowienia niniejszej Umowy nie mają wpływu na definicję „pracowników przygranicznych” zawartą w umowach w sprawie podwójnego opodatkowania.
- (2) Żadne postanowienie niniejszej Umowy nie może być interpretowane jako uniemożliwiające Umawiającym się Stronom rozróżnianie przy stosowaniu odpowiednich postanowień swojego ustawodawstwa podatkowego między podatnikami, których sytuacja nie jest porównywalna, szczególnie w odniesieniu do ich miejsca zamieszkania.
- (3) Żadne postanowienie niniejszej Umowy nie uniemożliwia Umawiającym się Stronom przyjęcia lub zastosowania środków w celu zapewnienia nałożenia, płatności oraz efektywnego odzyskiwania podatków lub w celu zwalczania uchylania się od zobowiązań podatkowych na mocy ich krajowego ustawodawstwa podatkowego lub umów mających na celu zapobieżenie podwójnemu opodatkowaniu między Szwajcarią, z jednej strony, a jednym lub więcej państwem członkowskim Wspólnoty Europejskiej, z drugiej strony, lub jakichkolwiek innych ustaleń podatkowych.

Artykuł 22

Stosunek do dwustronnych umów w sprawach innych niż zabezpieczenie społeczne i podwójne opodatkowanie

- (1) Bez względu na postanowienia art. 20 i 21, niniejsza Umowa nie ma wpływu na umowy wiążące Szwajcarię, z jednej strony, i jedno lub więcej państw członkowskich Wspólnoty Europejskiej, z drugiej strony, takie jak te dotyczące osób fizycznych, podmiotów gospodarczych, współpracy transgranicznej lub miejscowego przewozu w strefie nadgranicznej, o ile są one zgodne z niniejszą Umową.
- (2) W przypadku niezgodności między takimi umowami a niniejszą Umową, pierwszeństwo ma ta ostatnia.

Artykuł 23

Prawa nabyte

W przypadku wypowiedzenia lub nieodnowienia niniejszej Umowy, prawa nabyte przez osoby fizyczne pozostają nienaruszone. Umawiające się Strony ustalają, za wzajemnym porozumieniem, jakie działania należy podjąć w odniesieniu do praw, których proces nabywania trwa.

Artykuł 24

Zasięg terytorialny

Niniejszą Umowę stosuje się, z jednej strony, do terytorium Szwajcarii oraz, z drugiej strony, do terytoriów, na których stosuje się Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, na warunkach określonych przez ten traktat.

Artykuł 25

Wejście w życie i okres obowiązywania

- (1) Niniejsza Umowa podlega ratyfikacji lub zatwierdzeniu przez Umawiające się Strony, zgodnie z ich procedurami wewnętrznymi. Wchodzi ona w życie pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po ostatniej notyfikacji złożenia dokumentów ratyfikacyjnych lub zatwierdzenia wszystkich siedmiu poniższych umów:

Umowy w sprawie swobodnego przepływu osób

Umowy w sprawie transportu lotniczego

Umowy w sprawie drogowego i kolejowego przewozu osób i rzeczy

Umowy w sprawie handlu produktami rolnymi

Umowy w sprawie wzajemnego uznawania oceny zgodności

Umowy w sprawie niektórych aspektów zamówień rządowych

Umowy w sprawie współpracy naukowej i technologicznej.

- (2) Niniejsza Umowa zostaje zawarta na wstępny okres siedmiu lat. Jest ona odnawiana na czas nieokreślony, o ile Wspólnota Europejska lub Szwajcaria nie poinformują drugą Umawiającą się Stronę o innym zamiarze przed upływem okresu wstępnego. W przypadku takiej notyfikacji zastosowania ma ust. 4.
- (3) Wspólnota Europejska lub Szwajcaria mogą wypowiedzieć niniejszą Umowę notyfikując swoją decyzję drugiej Stronie. W przypadku takiej notyfikacji stosuje się postanowienia ust. 4.
- (4) Siedem umów określonych w ust. 1 przestaje obowiązywać po upływie sześciu miesięcy od otrzymania notyfikacji o nieodnawianiu, określonym w ust. 2 lub wypowiedzeniu, określonym w ust. 3.

Sporządzono w Luksemburgu dwudziestego pierwszego czerwca tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego dziewiątego roku, w dwóch egzemplarzach w języku angielskim, duńskim, francuskim, greckim, niderlandzkim, hiszpańskim, niemieckim, portugalskim, szwedzkim i włoskim, każdy z tych tekstów jest jednakowo autentyczny.

Załącznik I

Swobodny przepływ osób

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1

Wjazd i wyjazd

(1) Umawiające się Strony zezwolą obywatelom drugiej Umawiającej się Strony oraz członkom ich rodzin w rozumieniu art. 3 niniejszego Załącznika, a także osobom delegowanym w rozumieniu art. 17 niniejszego Załącznika na wjazd na ich terytorium jedynie po okazaniu ważnego dowodu tożsamości lub paszportu.

Nie można żądać wiz wjazdowych lub spełnienia równoważnych wymagań, z wyjątkiem członków rodzin oraz pracowników delegowanych w rozumieniu art. 17 niniejszego Załącznika, którzy nie posiadają obywatelstwa Umawiającej się Strony. Zainteresowana Umawiająca się Strona przyznaje powyższym osobom każdy rodzaj pomocy w celu uzyskania jakichkolwiek niezbędnych wiz.

(2) Umawiające się Strony przyznają obywatelom Umawiających się Stron oraz członkom ich rodzin w rozumieniu art. 3 niniejszego Załącznika oraz pracownikom delegowanym w rozumieniu art. 17 niniejszego Załącznika, prawo do opuszczenia ich terytorium jedynie po okazaniu ważnego dowodu tożsamości lub paszportu. Umawiające się Strony nie mogą żądać jakichkolwiek wiz wjazdowych lub spełnienia równoważnych wymagań od obywateli drugiej Umawiającej się Strony.

Umawiające się Strony, działając zgodnie ze swoimi przepisami ustawowymi, wydają takim obywatelom lub przedłużają im ważność dowodu tożsamości lub paszportu, który stwierdza w szczególności obywatelstwo posiadacza.

Paszport musi być ważny na co najmniej wszystkie Umawiające się Strony oraz na państwa, przez które posiadacz powinien przejechać podróżując między nimi. W przypadku gdy paszport jest jedynym dokumentem, dzięki któremu posiadacz może legalnie opuścić państwo, jego okres ważności nie może być krótszy niż pięć lat.

Artykuł 2

Pobyt i działalność gospodarcza

(1) Bez uszczerbku dla postanowień dotyczących okresu przejściowego, ustanowionych w art. 10 niniejszej Umowy oraz w rozdziale VII niniejszego Załącznika, obywatele Umawiającej się Strony mają prawo do pobytu oraz prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium drugiej Umawiającej się Strony zgodnie z procedurami ustanowionymi w rozdziałach II-IV. Powyższe prawo powinno się wyrażać poprzez wydanie zezwolenia na pobyt lub, w przypadku osób ze stref granicznych, poprzez zezwolenie specjalne.

Obywatele Umawiającej się Strony mają również prawo do odwiedzenia innej Umawiającej się Strony lub do pozostania tam po okresie zatrudnienia krótszym niż jeden rok w celu poszukiwania zatrudnienia oraz do pobytu przez rozsądny okres, który nie może być dłuższy niż sześć miesięcy, dla umożliwienia im sprawdzenia możliwości zatrudnienia odpowiadającego ich kwalifikacjom zawodowym oraz, jeśli to konieczne, podjęcia wszelkich właściwych dalszych czynności w celu podjęcia zatrudnienia. Osoby poszukujące

zatrudnienia mają prawo, na terytorium zainteresowanej Umawiającej się Strony, do otrzymania takiej samej pomocy, jaka jest świadczona przez agencje zatrudnienia w danym państwie na rzecz jej własnych obywateli. Mogą być one wyłączone z systemów zabezpieczenia społecznego przez czas trwania takiego pobytu.

(2) Obywatele Umawiających się Stron nieprowadzący działalności gospodarczej w państwie przyjmującym, którzy nie posiadają prawa pobytu na mocy innych postanowień niniejszej Umowy, o ile spełniają warunki konieczne ustanowione w rozdziale V, mają prawo pobytu. Powyższe prawo jest poparte wydaniem zezwolenia na pobyt.

(3) Zezwolenie na pobyt lub specjalne zezwolenie wydane obywatelom Umawiających się Stron zostanie wydane oraz odnowione bezpłatnie lub za uiszczeniem sumy nieprzekraczającej opłat lub podatków, które obywatele są zobowiązani płacić za wydanie dowodów tożsamości. Umawiające się Strony podejmą niezbędne środki w celu jak największego uproszczenia formalności i procedur dla uzyskania powyższych dokumentów.

(4) Umawiające się Strony mogą żądać od obywateli drugiej Umawiającej się Strony zgłoszenia ich obecności na terytorium.

Artykuł 3

Członkowie rodzin

(1) Osoba, która posiada prawo pobytu i jest obywatelem Umawiającej się Strony jest uprawniona do sprowadzenia członków swojej rodziny. Osoba zatrudniona musi posiadać zakwaterowanie dla swojej rodziny, spełniające zwyczajne standardy dla będących obywatelami zatrudnionych osób w regionie, w którym jest zatrudniona dana osoba, niniejsze postanowienie nie może prowadzić do dyskryminacji między zatrudnionymi osobami, będącymi obywatelami a osobami zatrudnionymi pochodzącymi z innej Umawiającej się Strony.

(2) Za członków rodzin uważa się następujące osoby, bez względu na ich obywatelstwo:

- a) współmałżonka oraz krewnych w linii zstępującej, którzy nie ukończyli 21 lat lub pozostają na utrzymaniu;
- b) krewnych w linii wstępującej oraz krewnych współmałżonka, którzy pozostają na utrzymaniu danej osoby;
- c) w przypadku studenta, jego współmałżonka oraz dzieci pozostające na jego utrzymaniu.

Umawiające się Strony ułatwiają wjazd jakiegokolwiek członka rodziny nie objętego postanowieniami niniejszego ustępu na mocy lit. a), b) i c), jeśli powyższa osoba jest osobą pozostającą na utrzymaniu lub mieszka w gospodarstwie domowym obywatela Umawiającej się Strony w kraju pierwotnego pochodzenia.

(3) Wydając zezwolenie na pobyt członkom rodziny obywatela Umawiającej się Strony, Umawiające się Strony mogą wymagać jedynie dokumentów wymienionych poniżej:

- a) dokumentu, na mocy którego wjechały na terytorium;
- b) dokumentu wydanego przez właściwy organ państwa pochodzenia lub państwa pierwotnego pochodzenia wskazującego na ich pokrewieństwo;

- c) w przypadku osób pozostających na utrzymaniu, dokumentu wydanego przez właściwy organ państwa pochodzenia lub pierwotnego pochodzenia poświadczającego, że pozostają oni na utrzymaniu osoby określonej w ust. 1 lub że mieszkają w jego gospodarstwie domowym w powyższym państwie.

(4) Okres ważności zezwolenia na pobyt wydanego członkowi rodziny jest taki sam jak zezwolenia wydanego osobie, na której utrzymaniu pozostaje.

(5) Współmałżonek oraz dzieci pozostające na jego utrzymaniu lub dzieci osoby posiadającej prawo pobytu, które nie ukończyły 21 lat, mają prawo do podejmowania działalności gospodarczej, bez względu na ich obywatelstwo.

(6) Dzieci obywatela Umawiającej się Strony, niezależnie od tego, czy prowadzi, czy nie działalność gospodarczą lub czy prowadził działalność gospodarczą na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, mają dostęp do oświaty powszechnej, szkolenia oraz kształcenia zawodowego na takiej samej podstawie jak obywatele państwa przyjmującego, o ile powyższe dzieci mieszkają na jego terytorium.

Umawiające się Strony wspierają inicjatywy, umożliwiające takim dzieciom uczestniczenie w powyższych kursach na najlepszych warunkach.

Artykuł 4

Prawo pozostania

(1) Obywatele Umawiającej się Strony oraz członkowie ich rodzin mają prawo do pozostania na terytorium innej Umawiającej się Strony po zakończeniu prowadzonej przez nich działalności gospodarczej.

(2) Zgodnie z art. 16 niniejszej Umowy, dokonuje się odniesienia do rozporządzenia (EWG) nr 1251/70 (Dz.U. L 142 z 1970, str. 24)¹ oraz dyrektywy 75/34/EWG (Dz.U. L 14 z 1975, str. 10).¹

Artykuł 5

Porządek publiczny

(1) Prawa przyznane zgodnie z postanowieniami niniejszej Umowy mogą zostać ograniczone jedynie poprzez środki, które są uzasadnione względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego i zdrowia publicznego.

(2) Zgodnie z art. 16 niniejszej Umowy, dokonuje się odniesienia do dyrektyw 64/221/EWG (Dz.U. L 56 z 1964, str. 850)², 72/194/EWG (Dz.U. L 121 z 1972, str. 32)² oraz 75/35/EWG (Dz.U. L 14 z 1975, str. 10).²

II. PRACOWNICY NAJEMNI

Artykuł 6

Zasady dotyczące pobytu

¹ Akty obowiązujące w dniu podpisania niniejszej Umowy.

² Akty obowiązujące w dniu podpisania niniejszej Umowy.

(1) Pracownik najemny, który jest obywatelem Umawiającej się Strony (zwany dalej „pracownikiem najemnym”) oraz jest zatrudniony na okres jednego roku lub dłuższy przez pracodawcę w państwie przyjmującym, otrzymuje zezwolenie na pobyt, które jest ważne co najmniej pięć lat od daty jego wydania. Zostanie ono automatycznie przedłużone na okres co najmniej pięciu lat. Przy odnowieniu po raz pierwszy, jego okres ważności może zostać ograniczony, lecz do nie mniej niż jednego roku, w przypadku gdy jego posiadacz był przymusowo bezrobotny przez okres dłuższy niż następujące po sobie 12 miesięcy.

(2) Pracownik najemny, który jest zatrudniony przez okres dłuższy niż trzy miesiące, lecz krótszy niż jeden rok przez pracodawcę w państwie przyjmującym, otrzymuje zezwolenie na pobyt na taki sam okres jak jego umowa o pracę.

Pracownik najemny, który jest zatrudniony przez okres do trzech miesięcy, nie musi posiadać zezwolenia na pobyt.

(3) Wydając zezwolenia na pobyt stały, Umawiające się Strony mogą wymagać od pracownika najemnego okazania jedynie poniższych dokumentów:

- a) dokumentu, na mocy którego wjechał na ich terytorium;
- b) deklaracji umownej ze strony pracodawcy lub pisemnego potwierdzenia zatrudnienia.

(4) Zezwolenie na pobyt jest ważne na terytorium państwa wydającego zezwolenie.

(5) Przerwy w pobycie krótsze niż sześć następujących po sobie miesięcy oraz nieobecności w celach wypełnienia obowiązku służby wojskowej nie mają wpływu na ważność zezwolenia na pobyt.

(6) Ważne zezwolenie na pobyt nie może zostać cofnięte pracownikowi najemnemu wyłącznie z tego powodu, że już nie pracuje, albo dlatego, że stał się tymczasowo niezdolny do pracy lub z uwagi na wypadek lub chorobę, lub że stał się bezrobotnym przymusowo, co jest poświadczone przez właściwy urząd do spraw zatrudnienia.

(7) Wypełnienie formalności niezbędnych dla uzyskania zezwolenia na pobyt nie stanowi przeszkody dla ubiegającego się o nie dla niezwłocznego podjęcia zatrudnienia na mocy umowy, którą zawarł.

Artykuł 7

Zatrudnieni pracownicy przygraniczni

(1) Zatrudnionym pracownikiem przygranicznym jest obywatel Umawiającej się Strony, który posiada stałe miejsce zamieszkania na terytorium Umawiającej się Strony oraz który prowadzi działalność w charakterze pracownika najemnego na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, powracając do swojego miejsca zamieszkania zazwyczaj codziennie lub co najmniej raz w tygodniu.

(2) Pracownicy przygraniczni nie muszą posiadać zezwolenia na pobyt.

Właściwe organy państwa zatrudnienia mogą jednak wydać pracownikowi przygranicznemu specjalne zezwolenie na okres co najmniej pięciu lat lub na czas trwania jego zatrudnienia, w przypadku gdy jest on dłuższy niż trzy miesiące oraz krótszy niż jeden rok. Zostanie ono przedłużone na co najmniej pięć lat, pod warunkiem że pracownik przygraniczny przedstawi dowód, że rzeczywiście prowadzi działalność gospodarczą.

- (3) Specjalne zezwolenia są ważne na terytorium państwa wydającego zezwolenie.

Artykuł 8

Mobilność zawodowa i geograficzna

- (1) Pracownicy najemni mają prawo do mobilności zawodowej i geograficznej na terytorium państwa przyjmującego.
- (2) Mobilność zawodowa obejmuje zmiany pracodawcy, zatrudnienia lub zawodu oraz zmiany ze statusu pracownika najemnego na osobę pracującą na własny rachunek. Mobilność geograficzna obejmuje zmiany miejsca pracy oraz pobytu.

Artykuł 9

Równe traktowanie

- (1) Pracownik najemny, który jest obywatelem Umawiającej się Strony nie może, z powodu jego obywatelstwa, być traktowany inaczej na terytorium drugiej Umawiającej się Strony niż pracownicy najemni, będący jej obywatelami w zakresie warunków zatrudnienia i warunków pracy, szczególnie gdy chodzi o płacę, zwolnienie lub przywrócenie do pracy, albo ponowne zatrudnienie, w przypadku kiedy staje się on bezrobotnym.
- (2) Pracownik najemny oraz członkowie jego rodziny wymienieni w art. 3 niniejszego Załącznika korzystają z tych samych zwolnień podatkowych oraz świadczeń socjalnych jak pracownicy najemni, będący obywatelami danego państwa i członkowie ich rodzin.
- (3) Ma on również prawo, na takiej samej zasadzie oraz na tych samych warunkach jak pracownicy najemni będący obywatelami, do szkolenia w instytucjach kształcenia zawodowego oraz w ośrodkach przekwalifikowania zawodowego i rehabilitacji zawodowej.
- (4) Wszelkie klauzule w zbiorowej lub indywidualnej umowie lub w jakichkolwiek innych zbiorowych porozumieniach dotyczących dostępu do zatrudnienia, zatrudnienia, płacy oraz innych warunków zatrudnienia i zwolnienia, są nieważne z mocy prawa, o ile przewidują lub dopuszczają na stosowanie dyskryminacyjnych warunków odnoszących się do zagranicznych pracowników najemnych, którzy są obywatelami Umawiających się Stron.
- (5) Pracownik najemny, który jest obywatelem Umawiającej się Strony oraz jest zatrudniony na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, korzysta z równego traktowania w zakresie członkostwa w związkach zawodowych oraz wykonywania praw związkowych, włączając prawo głosowania oraz prawo dostępu do stanowisk wykonawczych lub kierowniczych w związkach związkowych; może zostać wyłączony z udziału w kierowaniu organami prawa publicznego oraz sprawowania urzędu regulowanego przez prawo publiczne. Ponadto jest on uprawniony do kandydowania w wyborach do organów reprezentujących pracowników w przedsiębiorstwie.
- Postanowienia te są bez uszczerbku dla przepisów ustawowych lub wykonawczych w państwie przyjmującym, które przyznają większe prawa pracownikom najemnym z innej Umawiającej się Strony.
- (6) Bez uszczerbku dla postanowień art. 26 niniejszego Załącznika, pracownik najemny, który jest obywatelem Umawiającej się Strony oraz jest zatrudniony na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, korzysta z wszelkich praw oraz korzyści przyznanych pracownikom najemnym będącym obywatelami w zakresie warunków mieszkaniowych, włączając

własność mieszkania, jakiego potrzebuje.

Taki pracownik ma takie same prawo jak obywatele do rejestracji na listach lokatorów w regionie, w którym jest zatrudniony, w przypadku gdy takie listy istnieją; korzysta on z wynikających z tego korzyści i priorytetów.

Jeśli jego rodzina pozostaje w jego państwie pochodzenia, jest ona uznana w tym celu jako mieszkająca w powyższym regionie, w przypadku gdy pracownicy krajowi korzystają z podobnego domniemania.

Artykuł 10

Zatrudnienie w sektorze usług publicznych

Obywatelowi Umawiającej się Strony prowadzącemu działalność w charakterze pracownika najemnego można odmówić prawa do podjęcia zatrudnienia w służbie publicznej, która zakłada sprawowanie władzy publicznej oraz ma na celu ochronę interesów ogólnych państwa lub innych instytucji publicznych.

Artykuł 11

Współpraca w zakresie usług zatrudnienia

Umawiające się Strony będą współpracować, w ramach sieci EURES (Europejskich Służb ds. Zatrudnienia), w szczególności w ustanawianiu kontaktów, dopasowywania wolnych miejsc pracy oraz wniosków i wymiany informacji na temat stanu rynku pracy oraz warunków życia i pracy.

III. OSOBY PRACUJĄCE NA WŁASNY RACHUNEK:

Artykuł 12

Zasady dotyczące pobytu

(1) Obywatel Umawiającej się Strony zamierzający osiedlić się na terytorium innej Umawiającej się Strony w celu prowadzenia działalności w charakterze osoby pracującej na własny rachunek (zwanej dalej „osobą pracującą na własny rachunek”) otrzymuje zezwolenie na pobyt ważne na okres co najmniej pięciu lat od daty jego wydania, pod warunkiem że przedstawi przed właściwymi organami krajowymi dowód, że osiedlił się lub zamierza się osiedlić.

(2) Zezwolenie na pobyt zostaje automatycznie przedłużone na okres co najmniej pięciu lat, pod warunkiem że osoba pracująca na własny rachunek przedstawi przed właściwymi organami krajowymi dowód, że prowadzi działalność gospodarczą w charakterze osoby pracującej na własny rachunek.

(3) Wydając zezwolenia na pobyt, Umawiające się Strony mogą wymagać od osób pracujących na własny rachunek jedynie dokumentów wymienionych poniżej:

- a) dokumentu, na mocy którego wjechały na ich terytorium;
- b) dowodów określonych w ust. 1 i 2.

(4) Zezwolenie na pobyt jest ważne na terytorium państwa wydającego zezwolenie.

(5) Przerwy w pobycie krótsze niż sześć następujących po sobie miesięcy oraz nieobecności w celach wypełnienia obowiązku służby wojskowej nie mają wpływu na ważność zezwolenia na pobyt.

(6) Ważne zezwolenia na pobyt nie może zostać cofnięte osobom określonym w ust. 1 wyłącznie dlatego, że już nie pracują z uwagi na czasową niezdolność do pracy w wyniku choroby lub wypadku.

Artykuł 13

Pracownicy przygraniczni pracujący na własny rachunek

(1) Pracownik przygraniczny pracujący na własny rachunek jest obywatelem Umawiającej się Strony, który mieszka na terytorium Umawiającej się Strony oraz który prowadzi działalność w charakterze osoby pracującej na własny rachunek na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, powracając do swojego miejsca zamieszkania zazwyczaj codziennie lub co najmniej raz w tygodniu.

(2) Pracownik przygraniczny pracujący na własny rachunek nie musi posiadać zezwolenia na pobyt.

Odpowiednie organy zainteresowanego państwa mogą jednak wydać pracownikowi przygranicznemu pracującemu na własny rachunek specjalne zezwolenie na okres co najmniej pięciu lat, pod warunkiem że przedstawi przed właściwymi organami krajowymi dowód, że prowadzi lub zamierza prowadzić działalność w charakterze osoby pracującej na własny rachunek. Zezwolenie zostaje przedłużone na okres co najmniej pięciu lat, pod warunkiem że pracownik przygraniczny przedstawi dowód, że prowadzi działalność w charakterze osoby pracującej na własny rachunek.

(3) Specjalne zezwolenia są ważne na terytorium państwa wydającego zezwolenie.

Artykuł 14

Mobilność zawodowa i geograficzna

(1) Pracownicy pracującej na własny rachunek mają prawo do mobilności zawodowej i geograficznej na terytorium państwa przyjmującego.

(2) Mobilność zawodowa obejmuje zmianę zawodu oraz zmianę statusu z osoby pracującej na własny rachunek na pracownika najemnego. Mobilność geograficzna obejmuje zmiany miejsca pracy oraz pobytu.

Artykuł 15

Równe traktowanie

(1) W odniesieniu do dostępu do działalności osoby pracującej na własny rachunek oraz jej prowadzenia, osobie pracującej na własny rachunek przyznaje się nie mniej preferencyjne traktowanie w państwie przyjmującym niż to przyznane obywatelom tego państwa.

(2) Postanowienia art. 9 niniejszego Załącznika stosuje się, z uwzględnieniem niezbędnych zmian, do osób pracujących na własny rachunek określonych w niniejszym rozdziale.

Artykuł 16

Sprawowanie władzy publicznej

Osobie pracującej na własny rachunek można odmówić prawa wykonywania działalności obejmującej, nawet sporadycznie, sprawowanie władzy publicznej.

IV. ŚWIADCZENIE USŁUG

Artykuł 17

Osoby świadczące usługi

W odniesieniu do świadczenia usług, na mocy art. 5 niniejszej Umowy, zakazuje się:

- a) jakichkolwiek ograniczeń w odniesieniu do transgranicznego świadczenia usług na terytorium Umawiającej się Strony nieprzekraczającego 90 dni rzeczywistej pracy w ciągu roku kalendarzowego;
- b) jakichkolwiek ograniczeń w odniesieniu do prawa wjazdu i pobytu w przypadkach objętych art. 5 ust. 2 niniejszej Umowy dotyczących:
 - (i) osób świadczących usługi, które są obywatelami państw członkowskich Wspólnoty Europejskiej lub Szwajcarii oraz mieszkających na terytorium Umawiającej się Strony, innych niż te, które są odbiorcami usług;
 - (ii) pracowników, niezależnie od ich obywatelstwa, osób świadczących usługi, które są zintegrowane z regularnym rynkiem pracy jednej z Umawiających się Stron oraz delegowane w celu świadczenia usługi na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, bez uszczerbku dla postanowień art. 1.

Artykuł 18

Postanowienia art. 17 niniejszego Załącznika stosuje się do spółek utworzonych zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego Wspólnoty Europejskiej lub Szwajcarii oraz posiadających swoją statutową siedzibę, zarząd lub główne miejsce prowadzenia działalności na terytorium Umawiającej się Strony.

Artykuł 19

Osoba świadcząca usługi, która ma prawo lub została upoważniona do świadczenia usługi może, w celach jej świadczenia, tymczasowo prowadzić swoją działalność w państwie, w którym usługa jest świadczona na takich samych warunkach jak te nałożone przez to państwo na swoich własnych obywateli, zgodnie z postanowieniami niniejszego Załącznika oraz załączników II i III.

Artykuł 20

(1) Osoby określone w art. 17 lit. b) niniejszego Załącznika, które posiadają prawo do świadczenia usługi nie muszą posiadać zezwolenia na pobyt w przypadku pobytu trwającego 90 dni lub mniej. Taki pobyt jest objęty dokumentami określonymi w art. 1, na mocy których dane osoby wjechały na terytorium.

(2) Osoby określone w art. 17 lit. b) niniejszego Załącznika, które mają prawo lub zostały upoważnione do świadczenia usługi przez okres przekraczający 90 dni otrzymują, w celu urzeczywistnienia powyższego prawa, zezwolenie na pobyt na okres równy okresowi

świadczenia usług.

(3) Prawo pobytu stosuje się na terytorium Szwajcarii lub zainteresowanego państwa członkowskiego Wspólnoty Europejskiej.

(4) Do celów wydania zezwoleń na pobyt Umawiające się Strony nie mogą wymagać od osób określonych w art. 17 lit. b) niniejszego Załącznika więcej niż:

- a) dokumentu, na mocy którego wjechały na terytorium;
- b) dowodów, że świadczą lub zamierzają świadczyć usługę.

Artykuł 21

(1) Ogólny czas trwania świadczenia usług na mocy art. 17 lit. a) niniejszego Załącznika, niezależnie od tego, czy ciągły, czy składający się z kolejnych okresów świadczenia usług, nie może przekraczać 90 dni rzeczywistej pracy w danym roku kalendarzowym.

(2) Postanowienia ust. 1 są bez uszczerbku dla wykonywania przez świadczącego usługę swoich prawnych zobowiązań na mocy gwarancji udzielonej osobie otrzymującej usługę lub w przypadkach siły wyższej.

Artykuł 22

(1) Postanowienia art. 17 i 19 niniejszego Załącznika nie mają zastosowania do działalności obejmującej, nawet sporadycznie, sprawowanie władzy publicznej w zainteresowanej Umawiającej się Stronie.

(2) Postanowienia art. 17 i 19 niniejszego Załącznika oraz środki przyjęte na ich mocy nie wykluczają stosowania przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych przewidujących stosowanie warunków pracy i zatrudnienia do pracowników najemnych delegowanych w celu świadczenia usługi. Zgodnie z art. 16 niniejszej Umowy, dokonuje się odniesienia do dyrektywy 96/71/WE z dnia 16 grudnia 1996 r. dotyczącej delegowania pracowników w ramach świadczenia usług (Dz.U. L 18 z 1997, str. 1).¹

(3) Postanowienia art. 17 lit. a) oraz art. 19 niniejszego Załącznika są bez uszczerbku dla przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych obowiązujących we wszystkich Umawiających się Stronach w czasie wejścia w życie niniejszej Umowy w odniesieniu do:

- (i) działalności agencji zatrudnienia tymczasowego i przejściowego;
- (ii) usług finansowych, w przypadku gdy ich świadczenie podlega uprzedniemu zezwoleniu na terytorium Umawiającej się Strony, oraz zapewnieniu nadzoru ostrożnościowego przez władze tej Umawiającej się Strony.

(4) Postanowienia art. 17 lit. a) i art. 19 niniejszego Załącznika są bez uszczerbku dla stosowania odpowiednich przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Umawiających się Stron dotyczących świadczenia usług trwającego 90 dni rzeczywistej pracy lub mniej, wymaganych przez obowiązkowe wymogi w interesie publicznym.

Artykuł 23

¹ Akt obowiązujący w dniu podpisania niniejszej Umowy.

Odbiorcy usług

(1) Odbiorca usług w rozumieniu art. 5 ust. 3 niniejszej Umowy nie musi posiadać zezwolenia na pobyt na okres stałego zamieszkania wynoszący trzy miesiące lub mniej. Na okres przekraczający trzy miesiące, odbiorcy usług zostaje wydane zezwolenie na pobyt na czas trwania usługi. Może on być wyłączony z systemu zabezpieczenia społecznego w okresie pobytu.

(2) Zezwolenie na pobyt jest ważne na terytorium państwa wydającego zezwolenie.

V. OSOBY NIEPROWADZĄCE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Artykuł 24

Zasady dotyczące pobytu

(1) Osoba, która jest obywatelem Umawiającej się Strony nieprowadząca działalności gospodarczej w państwie stałego zamieszkania oraz nieposiadająca prawa pobytu na mocy innych postanowień niniejszej Umowy, otrzymuje zezwolenie na pobyt ważne na co najmniej pięć lat, pod warunkiem że udowodni właściwym organom krajowym, że posiada dla siebie oraz członków swojej rodziny:

- a) wystarczające środki finansowe, tak aby nie musiała składać wniosków o objęcie pomocą społeczną podczas swojego pobytu;
- b) ubezpieczenie zdrowotne wszelkiego ryzyka.¹

Umawiające się Strony mogą, o ile uznają to za niezbędne, zażądać odnowienia zezwolenia na pobyt pod koniec pierwszego dwuletniego okresu pobytu.

(2) Środki finansowe są uznawane za wystarczające, jeśli przekraczają one sumy, poniżej których obywatele, uwzględniając ich pozycję osobistą oraz, tam gdzie to stosowne, pozycję ich rodziny, mogą dochodzić świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego. W przypadku gdy powyższy warunek nie może być zastosowany, środki finansowe wnioskodawcy zostaną uznane za wystarczające, jeśli są one większe niż poziom minimalnej renty w ramach zabezpieczenia społecznego wypłacanej w państwie przyjmującym.

(3) Osoby, które zostały zatrudnione na okres krótszy od jednego roku na terytorium Umawiającej się Strony mogą tam zamieszkiwać na stałe, pod warunkiem że spełniają one warunki wymienione w ust. 1 niniejszego artykułu. Zasiłki z tytułu bezrobocia, do których są one uprawnione na mocy prawa krajowego, uzupełnionego, tam gdzie to stosowne, postanowieniami załącznika II, są uznawane za środki finansowe w rozumieniu ust. 1 lit. a) i ust. 2 niniejszego artykułu.

(4) Student, nieposiadający prawa pobytu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony na podstawie jakiegokolwiek postanowienia niniejszej Umowy, otrzymuje zezwolenie na pobyt na okres ograniczony do okresu kształcenia lub do jednego roku, jeśli kształcenie trwa dłużej niż jeden rok, pod warunkiem że poświadczy on przed zainteresowanymi organami krajowymi, w drodze oświadczenia lub, o ile tak wybierze, w drodze jakiegokolwiek równoważnego środka, że posiada wystarczające środki finansowe dla zapewnienia, że ani on, ani jego współmałżonek, ani dzieci będące na jego utrzymaniu, nie wystąpią z

¹ W Szwajcarii ubezpieczenie chorobowe dla osób, które nie zamierzają osiedlić się w Szwajcarii, powinno obejmować wypadki oraz macierzyństwo

roszczeniem o objęcie ubezpieczeniem społecznym państwa przyjmującego podczas ich pobytu oraz, pod warunkiem że jest on zarejestrowany w zatwierdzonym zakładzie w celu uczestniczenia, w charakterze głównej działalności, w kursach szkolenia zawodowego oraz jest objęty ubezpieczeniem zdrowotnym wszelkiego ryzyka. Niniejsza Umowa nie reguluje dostępu do kształcenia zawodowego lub pomocy alimentacyjnej udzielanej studentom objętym niniejszym artykułem.

(5) Zezwolenie na pobyt jest automatycznie przedłużane na okres pięciu lat, o ile warunki uprawniające do tego są nadal spełniane. Zezwolenia na pobyt dla studentów są corocznie przedłużane na okres równy pozostałemu okresowi kształcenia.

(6) Przerwy w pobycie krótsze niż sześć następujących po sobie miesięcy oraz nieobecności w celach wypełnienia obowiązku służby wojskowej nie mają wpływu na ważność zezwolenia na pobyt.

(7) Zezwolenie na pobyt jest ważne na terytorium państwa wydającego zezwolenie.

(8) Prawo pobytu można uzyskać, o ile uprawnieni do niego spełniają warunki ustanowione w ust. 1.

VI. NABYWANIE NIERUCHOMOŚCI

Artykuł 25

(1) Obywatel Umawiającej się Strony, który posiada prawo pobytu oraz główne miejsce zamieszkania w państwie przyjmującym, korzysta z tych samych praw jak obywatel w odniesieniu do nabywania nieruchomości. Może on ustanowić swoje główne miejsce zamieszkania w państwie przyjmującym w każdej chwili zgodnie ze stosownymi przepisami krajowymi, niezależnie od okresu trwania jego zatrudnienia. Opuszczenie państwa przyjmującego nie pociąga za sobą jakiegokolwiek obowiązku zbycia takiej nieruchomości.

(2) Obywatel Umawiającej się Strony, który posiada prawo pobytu, lecz nie posiada głównego miejsca zamieszkania w państwie przyjmującym, korzysta z tych samych praw jak obywatel w odniesieniu do nabywania nieruchomości, potrzebnej dla jego działalności gospodarczej. Opuszczenie państwa przyjmującego nie pociąga za sobą jakiegokolwiek obowiązku zbycia takiej nieruchomości. Może on również być upoważniony do nabycia drugiego miejsca zamieszkania lub zakwaterowania urlopowego. Niniejsza Umowa nie ma wpływu na zasady stosowane do faktycznych inwestycji kapitałowych lub posiadania niezabudowanych gruntów i mieszkań.

(3) Pracownik przygraniczny korzysta z tych samych praw jak obywatel w odniesieniu do nabywania nieruchomości dla swojej działalności gospodarczej oraz w charakterze drugiego miejsca zamieszkania. Opuszczenie państwa przyjmującego nie pociąga za sobą jakiegokolwiek obowiązku zbycia takiej nieruchomości. Może on być również upoważniony do nabycia zakwaterowania urlopowego. Niniejsza Umowa nie ma wpływu na zasady stosowane w państwie przyjmującym do faktycznych inwestycji kapitałowych lub posiadania niezabudowanych gruntów i mieszkań.

VII. POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE I ROZWÓJ UMOWY

Artykuł 26

Postanowienia ogólne

(1) Przy stosowaniu ograniczeń ilościowych ustanowionych w art. 10 niniejszej Umowy, postanowienia zawarte w niniejszym rozdziale uzupełniają lub zastępują w zależności od sytuacji inne postanowienia niniejszego Załącznika.

(2) Przy stosowaniu ograniczeń ilościowych ustanowionych w art. 10 niniejszej Umowy, prowadzenie działalności gospodarczej zależy od wydania zezwolenia na pobyt i/lub zezwolenia na pracę.

Artykuł 27

Zasady odnoszące się do pobytu pracowników najemnych

(1) Zezwolenie na pobyt pracownika najemnego, który posiada umowę o pracę na okres krótszy niż jeden rok zostaje przedłużone do ogółem 12 miesięcy, pod warunkiem że pracownik najemny przedstawi właściwym organom krajowym dowód, że jest zdolny do prowadzenia działalności gospodarczej. Nowe zezwolenie na pobyt zostaje wydane, pod warunkiem że pracownik najemny przedstawi dowód, że jest zdolny do prowadzenia działalności gospodarczej i że limity ilościowe ustanowione w art. 10 niniejszej Umowy nie zostały osiągnięte. Nie jest on zobowiązany do opuszczenia państwa między dwoma umowami o pracę zgodnie z art. 24 niniejszego Załącznika.

(2) W okresie, o którym mowa w art. 10 ust. 2 niniejszej Umowy, Umawiająca się Strona może zażądać przedstawienia pisemnej umowy lub projektu umowy przed wydaniem pierwszego zezwolenia na pobyt.

(3) a) Osoby, którzy uprzednio wykonywały czasowe prace na terytorium państwa przyjmującego przez co najmniej 30 miesięcy, mają automatycznie prawo do podjęcia zatrudnienia na czas nieokreślony¹. Nie można im odmówić tego prawa na tej podstawie, że zagwarantowana liczba zezwoleń na pobyt została wyczerpana.

b) Osoby, które uprzednio wykonywały zatrudnienie sezonowe na terytorium państwa przyjmującego przez ogólny okres nie krótszy niż 50 miesięcy w ciągu ostatnich 15 lat oraz nie spełniają warunków uprawnienia do zezwolenia na pobyt zgodnie z postanowieniami lit. a) niniejszego ustępu mają automatycznie prawo do podjęcia zatrudnienia na czas nieokreślony.

Artykuł 28

Zatrudnieni pracownicy przygraniczni

(1) Zatrudniony pracownik przygraniczny jest obywatelem Umawiającej się Strony, który posiada swoje normalne miejsce zamieszkania w strefach granicznych Szwajcarii lub państw sąsiadujących i który prowadzi działalność w charakterze najemnego pracownika przygranicznego innej Umawiającej się Strony, powracając zazwyczaj do swojego głównego miejsca zamieszkania codziennie lub co najmniej raz w tygodniu. Do celów niniejszej Umowy strefy graniczne oznaczają strefy określone w porozumieniach zawartych między Szwajcarią a jej sąsiadami dotyczących ruchu w strefach granicznych.

(2) Specjalne zezwolenie jest ważne w strefie granicznej państwa wydającego zezwolenie.

¹ Nie podlegają one priorytetowi przyznanemu pracownikom zintegrowanym z regularnym rynkiem pracy lub kontroli zgodności z warunkami płac i zatrudnienia w danym sektorze lub miejscu.

Artykuł 29

Prawo pracowników najemnych do powrotu

- (1) Pracownik najemny, który w dniu wejścia w życie niniejszej Umowy, posiadał zezwolenie na pobyt ważne na co najmniej jeden rok oraz który następnie opuścił kraj przyjmujący, jest uprawniony do preferencyjnego dostępu do limitu nowych zezwoleń na pobyt w ciągu sześciu lat od swojego wyjazdu, pod warunkiem że udowodni, że jest zdolny do prowadzenia działalności gospodarczej.
- (2) Pracownik przygraniczny ma prawo do nowego specjalnego zezwolenia w ciągu sześciu lat od zakończenia swojego poprzedniego zatrudnienia w trakcie nieprzerwanego okresu trzech lat pod warunkiem weryfikacji jego warunków płacy i pracy, jeśli jest on zatrudniony przez dwa lata po wejściu w życie niniejszej Umowy, o ile udowodni przed właściwymi organami krajowymi, że jest zdolny do prowadzenia działalności gospodarczej.
- (3) Młode osoby, które opuściły terytorium Umawiającej się Strony po zamieszkiwaniu na nim przez co najmniej pięć lat przed ukończeniem 21 lat mają prawo przez okres czterech lat do powrotu do tego państwa oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Artykuł 30

Mobilność zawodowa i geograficzna pracowników najemnych

- (1) Pracownik najemny posiadający zezwolenie na pobyt ważne co najmniej jeden rok, przez okres dwunastu miesięcy następujących po rozpoczęciu swojego zatrudnienia, ma prawo do mobilności zawodowej i geograficznej. Prawo do zmiany statusu z pracownika najemnego na osobę pracującą na własny rachunek jest również dozwolone pod warunkiem zgodności z art. 10 niniejszej Umowy.
- (2) Specjalne zezwolenia wydane pracownikom przygranicznym przyznają prawo do mobilności zawodowej i geograficznej w ramach wszystkich stref granicznych Szwajcarii lub państw sąsiednich.

Artykuł 31

Zasady odnoszące się do pobytu osób pracujących na własny rachunek

Obywatel Umawiającej się Strony zamierzający osiedlić się na terytorium innej Umawiającej się Strony w celu prowadzenia działalności w charakterze osoby pracującej na własny rachunek (zwany dalej „osobą pracującą na własny rachunek”) otrzymuje zezwolenie na pobyt ważne na okres sześciu miesięcy. Otrzymuje on zezwolenie na pobyt ważne na co najmniej pięć lat, pod warunkiem że udowodni właściwym organom krajowym przed końcem sześciomiesięcznego okresu, że prowadzi działalność w charakterze osoby pracującej na własny rachunek. O ile to konieczne, sześciomiesięczny okres może zostać przedłużony o maksymalnie dwa miesiące, jeśli istnieje duże prawdopodobieństwo, że przedstawi on taki dowód.

Artykuł 32

Pracownicy przygraniczni pracujący na własny rachunek

- (1) Osoba pracująca na własny rachunek w strefie granicznej jest obywatelem Umawiającej się Strony, który jest zazwyczaj rezydentem w strefach granicznych Szwajcarii

lub państw sąsiednich, oraz który prowadzi działalność w charakterze osoby pracującej na własny rachunek w strefach granicznych innej Umawiającej się Strony, powracając zwykle do swojego głównego miejsca zamieszkania zazwyczaj codziennie lub co najmniej raz w tygodniu. Do celów niniejszej Umowy, strefy graniczne oznaczają strefy określone w porozumieniach zawartych między Szwajcarią oraz jej państwami sąsiednimi dotyczących ruchu w strefach granicznych.

(2) Obywatel Umawiającej się Strony, który zamierza w charakterze pracownika granicznego prowadzić działalność na własny rachunek w strefach granicznych Szwajcarii lub jej państw sąsiednich otrzymuje wcześniej wstępne sześciomiesięczne specjalne zezwolenie. Otrzymuje on specjalne zezwolenie na okres co najmniej pięciu lat, pod warunkiem że udowodni przed właściwymi organami krajowymi przed końcem powyższego sześciomiesięcznego okresu, że prowadzi działalność w charakterze osoby pracującej na własny rachunek. O ile to konieczne, sześciomiesięczny okres może zostać przedłużony o maksymalnie dwa miesiące, jeśli istnieje duże prawdopodobieństwo, że przedstawi on taki dowód.

(3) Specjalne zezwolenia są ważne w strefach granicznych państwa wydającego zezwolenie.

Artykuł 33

Prawo osób pracujących na własny rachunek do powrotu

(1) Osoba pracująca na własny rachunek, która posiadała zezwolenie na pobyt ważne przez okres co najmniej pięciu lat oraz która opuściła państwo przyjmujące, ma prawo do otrzymania nowego zezwolenia w ciągu sześciu lat od jej wyjazdu, pod warunkiem że już pracowała w państwie przyjmującym przez nieprzerwany okres trzech lat oraz o ile udowodni przed właściwymi organami krajowymi, że jest zdolna do prowadzenia działalności gospodarczej.

(2) Pracownik przygraniczny pracujący na własny rachunek ma prawo do otrzymania nowego specjalnego zezwolenia w ciągu sześciu lat od zakończenia poprzedniej działalności trwającej przez nieprzerwany okres czterech lat, pod warunkiem że udowodni przed właściwymi organami krajowymi, że jest zdolna do prowadzenia działalności gospodarczej.

(3) Młode osoby, które opuściły terytorium Umawiającej się Strony po zamieszkiwaniu na nim przez co najmniej pięć lat przed ukończeniem 21 lat, mają prawo przez okres czterech lat do powrotu do tego państwa oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Artykuł 34

Mobilność zawodowa i geograficzna pracowników pracujących na własny rachunek

Specjalne zezwolenia wydane pracownikom przygranicznym pracującym na własny rachunek przyznają prawo do mobilności zawodowej i geograficznej w ramach wszystkich stref granicznych Szwajcarii lub państw sąsiednich. Wstępne sześciomiesięczne zezwolenia na pobyt wcześniej wydane (w przypadku pracowników przygranicznych, specjalne zezwolenia) przyznają jedynie prawo do mobilności geograficznej.

PROTOKÓŁ W SPRAWIE DRUGICH DOMÓW W DANII

„Umawiające się Strony postanawiają, że protokół 1 do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską dotyczący nabywania nieruchomości w Danii ma również zastosowanie do niniejszej Umowy w zakresie nabywania przez obywateli szwajcarskich drugich domów w Danii.”

PROTOKÓŁ DOTYCZĄCY WYSP ALANDZKICH

„Umawiające się Strony postanawiają, że protokół 2 do Aktu Przystąpienia Finlandii do Unii Europejskiej dotyczący Wysp Alandzkich ma również zastosowanie do niniejszej Umowy”

AKT KOŃCOWY

Pełnomocnicy

KRÓLESTWA BELGII,

KRÓLESTWA DANII,

REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC,

REPUBLIKI GRECKIEJ,

KRÓLESTWA HISZPANII,

REPUBLIKI FRANCUSKIEJ,

IRLANDII,

REPUBLIKI WŁOSKIEJ,

WIELKIEGO KSIĘSTWA LUKSEMBURG,

KRÓLESTWA NIDERLANDÓW,

REPUBLIKI AUSTRII,

REPUBLIKI PORTUGALSKIEJ,

REPUBLIKI FINLANDII,

KRÓLESTWA SZWECJI,

ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I PÓŁNOCNEJ IRLANDII,

i

WSPÓLNOTY EUROPEJSKIEJ,

z jednej strony,

i

KONFERDERACJI SZWAJCARSKIEJ,

z drugiej strony,

podczas spotkania dnia 21 czerwca 1999 r. w Luksemburgu w celu podpisania Umowy między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób, przyjęli wymienione poniżej wspólne deklaracje i dołączyli je do niniejszego Aktu Końcowego:

- Wspólna deklaracja w sprawie ogólnej liberalizacji w świadczeniu usług,
- Wspólna deklaracja w sprawie emerytur byłych pracowników instytucji Wspólnot Europejskich zamieszkujących w Szwajcarii,

- Wspólna deklaracja w sprawie stosowania Umowy,
- Wspólna deklaracja w sprawie dalszych negocjacji,

Przyjęli oni także do wiadomości następujące deklaracje załączone do niniejszego Aktu Końcowego:

- Deklaracja Szwajcarii w sprawie przedłużenia okresu obowiązywania Umowy,
- Deklaracja Szwajcarii w sprawie polityki migracyjnej i azylowej,
- Deklaracja Szwajcarii w sprawie uznawania dyplomów architektów,
- Deklaracja Wspólnoty Europejskiej i jej państw członkowskich w sprawie art. 1 i art. 17 załącznika I,
- Deklaracja w sprawie obecności Szwajcarii w komitetach.

Sporządzono w Luksemburgu dwudziestego pierwszego czerwca tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego dziewiątego roku.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE OGÓLNEJ LIBERALIZACJI W ŚWIADCZENIU USŁUG

Umawiające się Strony zobowiązują się rozpocząć w najkrótszym możliwym terminie negocjacje w sprawie ogólnej liberalizacji w świadczeniu usług na podstawie wspólnotowego dorobku prawnego.

**WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE EMERYTUR BYŁYCH PRACOWNIKÓW
INSTYTUCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH ZAMIESZKUJĄCYCH W
SZWAJCARII**

Komisja Wspólnot Europejskich i Szwajcaria zobowiązują się poszukiwać odpowiedniego rozwiązania dla problemu podwójnego opodatkowania emerytur byłych pracowników instytucji Wspólnot Europejskich zamieszkujących w Szwajcarii.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE STOSOWANIA UMOWY

Umawiające się Strony podejmą niezbędne środki dla stosowania wspólnotowego dorobku prawnego w stosunku do obywateli innej Umawiającej się Strony, zgodnie z zawartą między nimi Umową.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE DALSZYCH NEGOCJACJI

Wspólnota Europejska i Konfederacja Szwajcarska deklarują swój zamiar podjęcia negocjacji w celu zawarcia porozumień w obszarach wspólnego zainteresowania, takich jak uaktualnienie protokołu 2 do porozumienia o wolnym handlu z 1972 r. i uczestnictwo Szwajcarii w niektórych wspólnotowych programach szkoleniowych, młodzieżowych, dotyczących środków masowego komunikowania się, statystycznych i środowiskowych. Prace przygotowawcze do tych negocjacji powinny postępować szybko po zakończeniu obecnych negocjacji dwustronnych.

DEKLARACJA SZWAJCARII W SPRAWIE PRZEDŁUŻENIA OKRESU OBOWIĄZYWANIA UMOWY

Szwajcaria oświadcza, że podejmie decyzję w sprawie przedłużenia okresu obowiązywania Umowy podczas siódmego roku jej stosowania, na podstawie obowiązujących procedur wewnętrznych.

DEKLARACJA SZWAJCARII W SPRAWIE POLITYKI MIGRACYJNEJ I AZYLOWEJ

Szwajcaria potwierdza swoje pragnienie wzmocnienia współpracy z UE i jej państwami członkowskimi w zakresie migracji i polityki azylowej. W tym celu Szwajcaria chce uczestniczyć w systemie UE koordynującym wnioski o przyznanie azylu i proponuje, by rozpocząć negocjacje w celu zawarcia konwencji równoległej do Konwencji dublińskiej (Konwencja określająca państwa odpowiedzialne za badanie wniosków azylowych składanych w jednym z państw członkowskich Wspólnot Europejskich, podpisana w Dublinie, dnia 15 czerwca 1990 r.).

DEKLARACJA SZWAJCARII W SPRAWIE UZNAWANIA DYPLOMÓW ARCHITEKTÓW

Szwajcaria zaproponuje Wspólnemu Komitetowi utworzonemu w ramach Umowy w sprawie swobodnego przepływu osób, z chwilą jego ustanowienia, by została podjęta decyzja o włączeniu dyplomów architektów przyznawanych przez szwajcarskie uniwersytety nauk stosowanych do załącznika III do Umowy w sprawie swobodnego przepływu osób, zgodnie z przepisami dyrektywy 85/384/EWG z dnia 10 czerwca 1986 r.

**DEKLARACJA WSPÓLNOTY EUROPEJSKIEJ I JEJ PAŃSTW
CZŁONKOWSKICH W SPRAWIE ART. 1 I ART. 17 ZAŁĄCZNIKA I**

Wspólnota Europejska i jej państwa członkowskie oświadczają, że art. 1 i art. 17 załącznika I do Umowy nie naruszają wspólnotowego dorobku prawnego w odniesieniu do warunków zatrudniania pracowników będących obywatelami państw trzecich w kontekście transgranicznego świadczenia usług.

DEKLARACJA W SPRAWIE OBECNOŚCI SZWAJCARII W KOMITETACH

Rada zgadza się, by przedstawiciele Szwajcarii mogli, w zakresie spraw, które ich dotyczą, być obecni na spotkaniach następujących komitetów i grup roboczych ekspertów w charakterze obserwatorów:

- Komitety programów badawczych, włącznie z Komitetem Badań Naukowo-Technicznych (CREST)
- Komitet Administracyjny ds. Zabezpieczenia Społecznego Migrantów
- Grupa Koordynująca ds. Wzajemnego Uznawania Dyplomów Wyższych Uczelni
- Komitety doradcze ds. tras lotniczych oraz stosowania zasad konkurencji w dziedzinie transportu lotniczego.

Przedstawiciele Szwajcarii nie będą obecni podczas głosowania w komitetach.

W przypadku innych komitetów zajmujących się obszarami spraw objętych niniejszą Umową, w odniesieniu do których Szwajcaria przyjęła wspólnotowy dorobek prawny lub inne równoważne środki, Komisja będzie konsultowała się ze szwajcarskimi ekspertami w sposób określony w art. 100 Porozumienia EOG.

DOHODA MEDZI EURÓPSKYM SPOLOČENSTVOM A JEHO ČLENSKÝMI ŠTÁTMI NA JEDNEJ STRANE A ŠVAJČIARSKOU KONFEDERÁCIU NA STRANE DRUHEJ O VOĽNOM POHYBE OSÔB

Švajčiarska konfederácia na jednej strane

a

**Európske spoločenstvo,
Belgické kráľovstvo,
Dánske kráľovstvo,
Spolková republika Nemecko,
Helénska republika,
Španielske kráľovstvo,
Francúzska republika,
Írsko,
Talianska republika,
Luxemburské veľkoveľkovoľvodstvo,
Holandské kráľovstvo,
Rakúska republika,
Portugalská republika,
Fínska republika,
Švédske kráľovstvo,
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej,**

d'alej len „zmluvné strany“

presvedčené, že voľný pohyb osôb medzi územiami zmluvných strán je kľúčovým faktorom harmonického rozvoja ich vzťahov,

rozhodnuté zaviesť medzi sebou voľný pohyb osôb na základe pravidiel, ktoré sa uplatňujú v Európskom spoločenstve,

sa rozhodli uzatvoriť túto dohodu:

I. Základné ustanovenia

Článok 1

Cieľ

Cieľom tejto dohody v prospech štátnych príslušníkov členských štátov Európskeho spoločenstva a Švajčiarska je:

- a) udeliť im právo na vstup, pobyt, prístup k práci ako k zamestnaniu, právo na samostatné zárobkové podnikanie a právo zdržiavať sa na území zmluvných strán;
- b) uľahčiť poskytovanie služieb na území zmluvných strán, a najmä liberalizovať poskytovanie krátkodobých služieb;
- c) udeliť právo na vstup a pobyt na území zmluvných strán osobám nevykonávajúcim ekonomickú činnosť v hostiteľskej krajine;
- d) zabezpečiť rovnaké životné podmienky, podmienky zamestnávania a pracovné podmienky ako tie, ktoré sa poskytujú štátnym príslušníkom.

Článok 2

Nediskriminácia

Štátni príslušníci jednej zmluvnej strany, ktorí majú zákonné bydlisko na území druhej zmluvnej strany, nie sú pri uplatňovaní ustanovení príloh I, II a III k tejto dohode a v súlade s nimi, predmetom diskriminácie na základe štátnej príslušnosti.

Článok 3

Právo na vstup

Právo štátnych príslušníkov jednej zmluvnej strany na vstup na územie druhej zmluvnej strany je zaručené v súlade s ustanoveniami uvedenými v prílohe I.

Článok 4

Právo na pobyt a prístup k ekonomickej činnosti

Právo na pobyt a prístup k ekonomickej činnosti je zaručené, ak nie je v článku 10 ustanovené inak, a v súlade s ustanoveniami prílohy I.

Článok 5

Osoby poskytujúce služby

(1) Bez toho, aby boli dotknuté osobitné dohody medzi zmluvnými stranami týkajúce sa najmä poskytovania služieb (vrátane Dohody o vládnom obstarávaní, ak zahŕňa poskytovanie služieb), osoby poskytujúce služby, vrátane podnikov v súlade s ustanoveniami prílohy I,

majú právo poskytovať službu na území druhej zmluvnej strany na dobu nepresahujúcu 90 dní skutočnej práce v kalendárnom roku.

(2) Poskytovatelia služieb majú právo na vstup a pobyt na území druhej zmluvnej strany:

- a) ak majú právo poskytovať službu podľa odseku 1 alebo na základe ustanovení dohody uvedenej v odseku 1;
- b) alebo ak podmienky upresnené v písm. a) nie sú splnené, ak prijali splnomocnenie na poskytovanie služby od príslušných orgánov dotknutej zmluvnej strany.

(3) Štátni príslušníci členského štátu Európskeho Spoločenstva alebo Švajčiarska, vstupujúci na územie zmluvnej strany výlučne s cieľom využívať služby, majú právo na vstup a pobyt.

(4) Práva uvedené v tomto článku sú zaručené v súlade s ustanoveniami zakotvenými v prílohách I, II a III. Množstvové obmedzenia článku 10 nemožno uplatňovať voči osobám uvedeným v tomto článku.

Článok 6

Právo na pobyt pre osoby nevykonávajúce ekonomickú činnosť

Právo na pobyt na území zmluvnej strany pre osoby nevykonávajúce ekonomickú činnosť je zaručené v súlade s ustanoveniami prílohy I, ktoré sa vzťahujú na osoby nevykonávajúce činnosť.

Článok 7

Ďalšie práva

Zmluvné strany ustanovujú v súlade s prílohou I tieto práva týkajúce sa voľného pohybu osôb:

- a) právo na rovnaké zaobchádzanie so štátnymi príslušníkmi, pokiaľ ide o prístup k ekonomickej činnosti a o jej vykonávanie, o životné podmienky, podmienky zamestnávania a pracovné podmienky;
- b) právo na pracovnú a geografickú mobilitu, ktorá umožňuje štátnym príslušníkom zmluvných strán voľný pohyb na území hostiteľského štátu a vykonávanie povolania podľa svojho výberu;
- c) právo zdržiavať sa na území zmluvnej strany po ukončení ekonomickej činnosti;
- d) právo na pobyt pre rodinných príslušníkov bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť;
- e) právo rodinných príslušníkov vykonávať ekonomickú činnosť bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť;
- f) právo nadobúdať nehnuteľný majetok, pokiaľ je to spojené s výkonom práv udelených touto dohodou;
- g) počas prechodného obdobia, po ukončení ekonomickej činnosti alebo pobytu na území zmluvnej strany, právo na návrat na územie zmluvnej strany na účely vykonávania

ekonomickej činnosti a právo na prechodný pobyt s možnosťou jeho zmeny na trvalý pobyt.

Článok 8

Koordinácia systémov sociálneho zabezpečenia

Zmluvné strany zabezpečia, v súlade s prílohou II, koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia s cieľom najmä:

- a) zaistiť rovnaké zaobchádzanie;
- b) určiť uplatniteľné právne predpisy;
- c) sčítať všetky obdobia zohľadňované vnútroštátnymi právnymi predpismi príslušných krajín na účely nadobudnutia a zachovania práva na príspevky a vypočítanie takýchto príspevkov;
- d) vyplácať príspevky osobám s bydliskom na území zmluvných strán;
- e) podporovať vzájomnú administratívnu pomoc a spoluprácu medzi orgánmi a inštitúciami.

Článok 9

Diplomy, osvedčenia a ostatné kvalifikácie

S cieľom uľahčiť štátnym príslušníkom členských štátov Európskeho spoločenstva a Švajčiarska prístup k zamestnaniu alebo k samostatnej zárobkovej činnosti a ich vykonávaniu a k poskytovaniu služieb, zmluvné strany prijímú nevyhnutné opatrenia, v súlade s prílohou III, týkajúce sa vzájomného uznávania diplomov, osvedčení a ostatných kvalifikácií a koordinácie zákonov, predpisov a správnych opatrení zmluvných strán o prístupe k zamestnaniu a samostatnej zárobkovej činnosti a ich vykonávaniu a k poskytovaniu služieb.

II. Všeobecné a záverečné ustanovenia

Článok 10

Prechodné ustanovenia a vývoj dohody

(1) Na dobu piatich rokov po nadobudnutí platnosti tejto dohody môže Švajčiarsko zachovávať množstvové obmedzenia, pokiaľ ide o prístup k ekonomickej činnosti pre tieto dve kategórie pobytu: pobyt na dobu dlhšiu ako štyri mesiace a kratšiu ako jeden rok a pobyt na dobu jedného roka alebo presahujúcu jeden rok. Neexistuje žiadne obmedzenie pre pobyt kratší ako štyri mesiace.

Od začiatku šiesteho roku sa všetky množstvové obmedzenia uplatniteľné na štátnych príslušníkov členských štátov Európskeho spoločenstva zrušujú.

(2) Na dobu maximálne dvoch rokov môžu zmluvné strany zachovávať kontroly týkajúce sa uprednostňovania pracovníkov integrovaných do riadneho trhu práce a kontroly mzdových a pracovných podmienok uplatniteľných na štátnych príslušníkov druhej zmluvnej strany, vrátane osôb poskytujúcich služby, ktoré sú uvedené v článku 5. Pred koncom prvého roku Spoločný výbor zváži, či treba tieto obmedzenia naďalej zachovávať. Výbor môže skrátiť

maximálnu dobu v trvaní dvoch rokov. Kontroly týkajúce sa uprednostňovania pracovníkov integrovaných do riadneho trhu práce sa neuplatňujú na poskytovateľov služieb, ktoré sú liberalizované osobitnou dohodou medzi zmluvnými stranami týkajúcou sa služieb (vrátane Dohody o určitých aspektoch vládneho obstarávania, ak zahŕňa poskytovanie služieb).

(3) Odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody a do konca piateho roku Švajčiarsko každoročne vymedzí pre zamestnané a samostatne zárobkovo činné osoby, v rámci svojich celkových kvót, najmenej 15 000 nových povolení na pobyt s dobou platnosti rovnajúcou sa alebo nepresahujúcou jeden rok a 115 500 nových povolení na pobyt s dobou platnosti dlhšou ako štyri mesiace a kratšou ako jeden rok.

(4) Bez ohľadu na ustanovenia odseku 3 sa zmluvné strany dohodli na týchto opatreniach: ak po piatich rokoch a do 12 rokov od nadobudnutia platnosti tejto dohody počet nových povolení na pobyt niektorej z kategórií uvedených v odseku 1, vydaných pre zamestnané a samostatne zárobkovo činné osoby Európskeho spoločenstva v danom roku presiahne priemer za tri predchádzajúce roky o viac ako 10 %, Švajčiarsko môže pre nasledujúci rok jednostranne obmedziť počet nových povolení na pobyt tejto kategórie zamestnaných a samostatne zárobkovo činných osôb Európskeho spoločenstva na priemer za tri predchádzajúce roky plus 5 %. Nasledujúci rok sa môže tento počet obmedziť na rovnakú úroveň.

Bez ohľadu na ustanovenia predchádzajúceho pododseku, počet nových povolení na pobyt vydaných pre zamestnané a samostatne zárobkovo činné osoby Európskeho spoločenstva nemôže byť obmedzený na menej ako 15 000 povolení ročne s dobou platnosti rovnajúcou sa alebo presahujúcou jeden rok a 115 500 povolení ročne s dobou platnosti dlhšou ako štyri mesiace a kratšou ako jeden rok.

(5) Prechodné ustanovenia v odsekoch 1 a 4, a najmä ustanovenia v odseku 2 vzťahujúce sa na uprednostňovanie pracovníkov integrovaných do riadneho trhu práce a na kontroly týkajúce sa mzdových a pracovných podmienok, sa neuplatňujú na zamestnané a samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré majú v čase nadobudnutia platnosti tejto dohody nárok vykonávať ekonomickú činnosť na území zmluvných strán. Takéto osoby využívajú najmä pracovnú a geografickú mobilitu. Držitelia povolenia na pobyt s platnosťou na menej ako jeden rok majú nárok na jeho obnovenie, pričom sa proti nim nesmie uplatňovať skutočnosť, že boli vyčerpané množstvové obmedzenia. Držitelia povolenia na pobyt s dobou platnosti rovnajúcou sa alebo presahujúcou jeden rok majú automaticky nárok na jeho predĺženie. Od nadobudnutia platnosti tejto dohody takéto zamestnané a samostatne zárobkovo činné osoby preto využívajú práva na voľný pohyb, ktoré sa poskytujú usadeným osobám v základných ustanoveniach tejto dohody, a najmä v jej článku 7.

(6) Švajčiarsko pravidelne a pohotovo poskytuje Spoločnému výboru akékoľvek užitočné štatistiky a informácie, vrátane opatrení, ktorými sa vykonáva odsek 2. Zmluvná strana môže požiadať o preskúmanie situácie v rámci Spoločného výboru.

(7) Na cezhraničných pracovníkov sa nevzťahujú žiadne množstvové obmedzenia.

(8) Prechodné ustanovenia o sociálnom zabezpečení a retrocesii príspevkov na poistné v nezamestnanosti sú uvedené v protokole k prílohe II:

Článok 11

Spracovanie odvolaní

(1) Osoby, ktorých sa táto dohoda týka, majú právo odvolať sa na príslušné orgány

v súvislosti s uplatňovaním ustanovení tejto dohody.

(2) Odvolania musia byť spracované v primeranej časovej lehote.

(3) Osoby, ktorých sa táto dohoda týka, majú príležitosť v primeranej časovej lehote podať odvolanie na príslušný vnútroštátny súdny orgán, pokiaľ ide o rozhodnutia o odvolaniach alebo nevydanie rozhodnutia v primeranej časovej lehote.

Článok 12

Výhodnejšie ustanovenia

Táto dohoda nevyklučuje výhodnejšie vnútroštátne ustanovenia, ktoré môžu existovať tak pre štátnych príslušníkov zmluvných strán ako aj pre ich rodinných príslušníkov.

Článok 13

Status quo

Zmluvné strany sa zaväzujú neprijímať žiadne ďalšie obmedzujúce opatrenia voči štátnym príslušníkom druhej zmluvnej strany v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje dohoda.

Článok 14

Spoločný výbor

(1) Týmto sa ustanovuje Spoločný výbor zložený zo zástupcov zmluvných strán. Je zodpovedný za riadenie a správne uplatňovanie dohody. V záujme dosiahnutia tohto cieľa vydáva odporúčania. Rozhodnutia prijíma za podmienok uvedených v tejto dohode. Spoločný výbor prijíma rozhodnutia na základe vzájomnej dohody.

(2) V prípade závažných hospodárskych alebo sociálnych problémov Spoločný výbor na žiadosť niektorej zo zmluvných strán zasadá s cieľom zvážiť primerané opatrenia na nápravu situácie. Spoločný výbor môže rozhodnúť, aké opatrenia treba prijať, do 60 dní odo dňa predloženia žiadosti. Túto lehotu môže Spoločný výbor predĺžiť. Rozsah a trvanie takýchto opatrení neprekročí rozsah a trvanie opatrení, ktoré sú potrebné na nápravu situácie. Uprednostňujú sa tie opatrenia, ktoré najmenej narúšajú fungovanie dohody.

(3) Na účely správneho vykonávania tejto dohody si zmluvné strany pravidelne vymieňajú informácie a na žiadosť niektorej zo strán vzájomne konzultujú v rámci Spoločného výboru.

(4) Spoločný výbor zasadá podľa potreby a najmenej raz za rok. O zvolanie zasadnutia môže požiadať ktorákoľvek strana. Spoločný výbor zasadá do 15 dní od predloženia žiadosti podľa odseku 2.

(5) Spoločný výbor ustanovuje pravidlá postupu, ktoré okrem iného obsahujú ustanovenia o zvolávaní zasadnutí, menovaní predsedu a funkčnom období predsedu.

(6) Spoločný výbor môže rozhodnúť o vytvorení pracovnej skupiny alebo skupiny odborníkov, ktorej úlohou je pomáhať výboru pri plnení jeho povinností.

Článok 15

Prílohy a protokoly

Prílohy a protokoly k tejto dohode tvoria jej neoddeliteľnú súčasť. Záverečný akt obsahuje vyhlásenia.

Článok 16

Odkaz na právo Spoločenstva

(1) S cieľom dosiahnuť ciele sledované touto dohodou, zmluvné strany prijímú všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa vo vzťahoch medzi nimi využívali práva a povinnosti zodpovedajúce tým, ktoré sú obsiahnuté v právnych aktoch Európskeho spoločenstva, na ktoré sa odkazuje.

(2) Ak uplatňovanie tejto dohody zahŕňa pojmy práva Spoločenstva, pred dňom podpísania dohody sa vezme do úvahy príslušná judikatúra Súdneho dvora Európskych spoločenstiev.

Po podpísaní dohody sa judikatúra oznámi Švajčiarsku. Aby sa zabezpečilo riadne fungovanie dohody, Spoločný výbor na žiadosť niektorej zo zmluvných strán určí dôsledky takejto judikatúry.

Článok 17

Vývoj práva

(1) Len čo jedna zo zmluvných strán začne proces prijímania navrhovanej zmeny a doplnenia domácich právnych predpisov, alebo len čo sa uskutoční zmena v judikatúre orgánov, proti rozhodnutiam ktorých neexistuje žiadny súdny opravný prostriedok podľa domáceho práva v oblasti upravenej touto dohodou, informuje táto zmluvná strana druhú zmluvnú stranu prostredníctvom Spoločného výboru.

(2) Spoločný výbor usporiada výmenu názorov na dôsledky takejto zmeny a doplnenia pre riadne fungovanie dohody.

Článok 18

Revízia

Ak si zmluvná strana želá revíziu tejto dohody, predloží návrh v tomto zmysle Spoločnému výboru. Zmeny a doplnenia k tejto dohode nadobúdajú platnosť po ukončení príslušných vnútorných postupov s výnimkou zmien a doplnení k prílohám II a III, ktoré sa prijímajú rozhodnutím Spoločného výboru a môžu nadobudnúť platnosť okamžite po tomto rozhodnutí.

Článok 19

Urovnávanie sporov

(1) Zmluvné strany môžu predložiť spornú záležitosť týkajúcu sa výkladu alebo uplatňovania tejto dohody Spoločnému výboru.

(2) Spoločný výbor môže spor urovnať. Akékoľvek informácie, ktoré môžu pomôcť umožniť hĺbkové preskúmanie situácie z hľadiska nájdenia prijateľného riešenia, sa poskytnú Spoločnému výboru. V záujme dosiahnutia tohto cieľa Spoločný výbor zváži všetky možné prostriedky na zachovanie dobrého fungovania dohody.

Článok 20

Vzťah k dvojstranným dohodám o sociálnom zabezpečení

Ak nie je v prílohe II ustanovené inak, dvojstranné dohody o sociálnom zabezpečení medzi Švajčiarskom a členskými štátmi Európskeho spoločenstva sa pozastavujú dňom nadobudnutia platnosti tejto dohody, ak sa táto dohoda vzťahuje na rovnaký predmet úpravy.

Článok 21

Vzťah k dvojstranným dohodám o dvojitom zdaňovaní

(1) Ustanovení dvojstranných dohôd medzi Švajčiarskom a členskými štátmi Európskeho spoločenstva o dvojitom zdaňovaní sa ustanovenia tejto dohody nedotýkajú. Ustanovenia tejto dohody nemajú vplyv najmä na vymedzenie pojmu „cezhraniční pracovníci“, uvedeného v dohodách o dvojitom zdaňovaní.

- (2) Žiadne ustanovenie tejto dohody nemôže byť pri uplatňovaní príslušných ustanovení daňových právnych predpisov zmluvných strán vykladané v tom zmysle, že bránia zmluvným stranám rozlišovať medzi daňovými poplatníkmi, ktorých situácia nie je porovnateľná, najmä pokiaľ ide o ich miesto pobytu.
- (3) Žiadne ustanovenie tejto dohody nebráni zmluvným stranám prijímať alebo uplatňovať opatrenia na zabezpečenie ukladania, platenia a efektívneho vymáhania daní alebo zabránenia daňovým únikom v rámci svojich vnútroštátnych daňových predpisov alebo dohôd o predchádzaní dvojitému zdaňovaniu medzi Švajčiarskom na jednej strane a jedným alebo viacerými členskými štátmi Európskeho spoločenstva na strane druhej alebo akýmkoľvek ďalším daňovým opatreniam.

Článok 22

Vzťah k dvojstranným dohodám týkajúcim sa iných záležitostí ako sociálneho zabezpečenia a dvojitého zdaňovania

- (1) Bez ohľadu na ustanovenia článkov 20 a 21 touto dohodou nie sú dotknuté dohody spájajúce Švajčiarsko na jednej strane a jeden alebo viaceré členské štáty Európskeho spoločenstva na strane druhej, ako sú dohody týkajúce sa súkromných osôb, hospodárskych subjektov, cezhraničnej spolupráce alebo miestnej hraničnej prepravy, ak sú zlučiteľné s touto dohodou.
- (2) V prípade nezlučiteľnosti takýchto dohôd s touto dohodou, platí táto dohoda.

Článok 23

Nadobudnuté práva

V prípade ukončenia alebo neobnovenia nie sú dotknuté nadobudnuté práva súkromných osôb. Zmluvné strany na základe vzájomnej dohody stanovujú, aké opatrenie je potrebné prijať, pokiaľ ide o práva v procese nadobúdania.

Článok 24

Územná pôsobnosť

Táto dohoda platí na jednej strane na území Švajčiarska a na strane druhej na územiach, na ktoré sa vzťahuje Zmluva o založení Európskeho spoločenstva a za podmienok stanovených touto zmluvou.

Článok 25

Nadobudnutie platnosti a doba platnosti

- (1) Táto dohoda podlieha ratifikácii alebo schváleniu zo strany zmluvných strán v súlade s ich vlastnými postupmi. Nadobúda platnosť prvým dňom druhého mesiaca nasledujúceho po poslednom oznámení o uložení nástrojov ratifikácie alebo schválení všetkých týchto siedmych dohôd:

Dohoda o voľnom pohybe osôb,

Dohoda o leteckej doprave,

Dohoda o cestnej a železničnej preprave cestujúcich a tovaru,

Dohoda o obchode s poľnohospodárskymi výrobkami,

Dohoda o vzájomnom uznávaní posudzovania zhody,

Dohoda o určitých aspektoch vládneho obstarávania,

Dohoda o vedecko-technickej spolupráci.

- (2) Táto dohoda sa uzatvára na počiatočné obdobie siedmich rokov. Obnovuje sa neobmedzene, pokiaľ pred uplynutím počiatočného obdobia Európske spoločenstvo alebo Švajčiarsko neoznámia druhej zmluvnej strane opak. V prípade takéhoto oznámenia sa uplatňuje odsek 4.
- (3) Európske spoločenstvo alebo Švajčiarsko môže ukončiť túto dohodu oznámením svojho rozhodnutia druhej strane. V prípade takéhoto oznámenia sa uplatňujú ustanovenia odseku 4.
- (4) Uplatňovanie siedmich dohôd uvedených v odseku 1 sa končí šesť mesiacov po prijatí oznámenia o neobnovení podľa odseku 2 alebo o ukončení podľa odseku 3.

V Luxemburgu dňa prvého júna roku tisíc deväťsto deväťdesiat deväť, v dvoch exemplároch v anglickom, dánskom, fínskom, francúzskom, gréckom, holandskom, nemeckom, portugalskom, španielskom, švédskom a talianskom jazyku, pričom každé z týchto znení je rovnako autentické.

Príloha I

Voľný pohyb osôb

I. VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 1

Vstup a odchod

(1) Zmluvné strany povolia štátnym príslušníkom druhej zmluvnej strany a ich rodinným príslušníkom v zmysle článku 3 tejto prílohy a vyslaným osobám v zmysle článku 17 tejto prílohy vstup na svoje územie na základe predloženia platného preukazu totožnosti alebo cestovného pasu.

Nemôžu sa vyžadovať žiadne vstupné víza ani rovnocenná požiadavka s výnimkou rodinných príslušníkov a vyslaných pracovníkov v zmysle článku 17 tejto prílohy, ktorí nemajú štátnu príslušnosť niektorej zmluvnej strany. Príslušná zmluvná strana uľahčí týmto osobám v najvyššej možnej miere získanie potrebných víz.

(2) Zmluvné strany udelia štátnym príslušníkom druhej zmluvnej strany a ich rodinným príslušníkom v zmysle článku 3 tejto prílohy a vyslaným pracovníkom v zmysle článku 17 tejto prílohy právo opustiť územie na základe predloženia platného preukazu totožnosti alebo cestovného pasu. Zmluvné strany nemôžu vyžadovať žiadne výstupné víza alebo rovnocennú požiadavku od štátnych príslušníkov druhej zmluvnej strany.

Zmluvné strany v súlade so svojimi právnymi predpismi vystavia alebo obnovia týmto štátnym príslušníkom preukaz totožnosti alebo cestovný pas, ktorý obsahuje najmä údaj o štátnej príslušnosti jeho držiteľa.

Cestovný pas musí byť platný aspoň pre všetky zmluvné strany a pre krajiny, ktorými musí držiteľ prechádzať, keď cestuje medzi zmluvnými stranami. Doba platnosti pasu nesmie byť kratšia ako päť rokov v prípade, ak je pas jediným dokladom, na základe ktorého môže jeho držiteľ legálne opustiť krajinu.

Článok 2

Pobyt a ekonomická činnosť

(1) Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia prechodného obdobia, ktoré sú uvedené v článku 10 tejto dohody a v kapitole VII tejto prílohy, štátni príslušníci zmluvnej strany majú právo na pobyt a právo vykonávať ekonomickú činnosť na území druhej zmluvnej strany v rámci postupov stanovených v kapitolách II až IV. Ako doklad tohto práva sa vydáva povolenie na pobyt alebo pre osoby z pohraničných oblastí osobitné povolenie.

Štátni príslušníci zmluvnej strany majú právo navštíviť druhú zmluvnú stranu alebo zdržiavať sa tam po uplynutí doby zamestnania trvajúceho menej ako jeden rok, s cieľom hľadať zamestnanie a mať tam bydlisko počas primeraného časového obdobia, ktoré môže byť až šesť mesiacov, aby si mohli zisťovať pracovné príležitosti zodpovedajúce ich odbornej kvalifikácii a podľa potreby podniknúť vhodné kroky na nástup do zamestnania. Osoby hľadajúce zamestnanie majú právo na území príslušnej zmluvnej strany na rovnakú pomoc, akú poskytujú pracovné agentúry v danom štáte svojim vlastným štátnym príslušníkom. Počas trvania takéhoto pobytu môžu byť vylúčení zo schém sociálneho zabezpečenia.

(2) Štátni príslušníci zmluvných strán nevykonávajúci ekonomickú činnosť v hostiteľskom štáte, ktorí nemajú právo na pobyt podľa iných ustanovení tejto dohody, majú právo na pobyt za predpokladu, že spĺňajú podmienky stanovené v kapitole V. Ako doklad tohto práva sa vydáva povolenie na pobyt.

(3) Povolenie na pobyt alebo osobitné povolenie udelené štátnym príslušníkom zmluvných strán sa vydáva a obnovuje zdarma alebo za poplatok, ktorého výška nepresahuje výšku poplatkov alebo daní, ktoré sa od štátnych príslušníkov vyžadujú zaplatiť za vydanie preukazov totožnosti. Zmluvné strany prijímú nevyhnutné opatrenia s cieľom v najvyššej možnej miere zjednodušiť formality a postupy na získanie týchto dokladov.

(4) Zmluvné strany môžu od štátnych príslušníkov druhej zmluvnej strany žiadať, aby ohlásili svoju prítomnosť na ich území.

Článok 3

Rodinní príslušníci

(1) Osoba, ktorá má právo na pobyt a je štátnym príslušníkom zmluvnej strany, má nárok na to, aby ju sprevádzali rodinní príslušníci. Zamestnaná osoba musí mať pre svoju rodinu ubytovanie, ktoré sa v oblasti, kde je zamestnaná, považuje za bežný štandard pre zamestnaných štátnych príslušníkov, ale toto ustanovenie nesmie viesť k diskriminácii medzi zamestnanými štátnymi príslušníkmi a zamestnanými osobami z druhej zmluvnej strany.

(2) Za rodinných príslušníkov sa bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť považujú:

- a. jeho/jej manželka/manžel a ich príbuzní v zostupnej línii vo veku menej ako 21 rokov alebo závislé osoby;
- b. príbuzní zamestnanej osoby vo vzostupnej línii a tí príbuzní manžela/manželky, ktorí sú závislí od zamestnanej osoby;
- c. v prípade študenta/študentky, jeho/jej manžel/manželka a ich nezaopatrené deti.

Zmluvné strany uľahčia prijatie ktoréhokoľvek rodinného príslušníka nezahrnutého do ustanovení písm. a), b) a c) tohto odseku, ak je táto osoba závislou osobou alebo žije v domácnosti štátneho príslušníka zmluvnej strany v krajine proveniencie.

(3) Na účely vydania povolenia na pobyt rodinným príslušníkom štátneho príslušníka zmluvnej strany vyžadujú zmluvné strany len tieto doklady:

- a. doklad na základe ktorého vstúpili na územie;
- b. doklad vydaný príslušným orgánom v štáte pôvodu alebo proveniencie dokazujúci ich vzťah;
- c. pre závislé osoby doklad vydaný príslušným orgánom v štáte pôvodu alebo proveniencie osvedčujúci, že ide o osoby závislé od osoby uvedenej v odseku 1, alebo že žijú v jej domácnosti v tomto štáte.

(4) Doba platnosti povolenia na pobyt vydaného rodinnému príslušníkovi je rovnaká ako doba povolenia vydaného osobe, na ktorej je rodinný príslušník závislý.

(5) Manžel/manželka osoby, ktorá má právo na pobyt a jej nezaopatrené deti alebo deti

vo veku menej ako 21 rokov majú právo začať vykonávať ekonomickú činnosť bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť.

(6) Deti štátneho príslušníka zmluvnej strany bez ohľadu na to, či vykonáva/vykonával alebo nevykonáva/nevykonával ekonomickú činnosť na území druhej zmluvnej strany, majú prístup k všeobecnému vzdelaniu, učňovskému vzdelaniu a odbornej príprave za rovnakých podmienok ako štátni príslušníci hostiteľského štátu, ak tieto deti žijú na jeho území.

Zmluvné strany podporujú iniciatívy umožňujúce týmto deťom zúčastňovať sa na uvedenom vzdelávaní za najlepších podmienok.

Článok 4

Právo zdržiavať sa

(1) Štátni príslušníci zmluvnej strany a ich rodinní príslušníci majú právo zdržiavať sa na území druhej zmluvnej strany po skončení svojej ekonomickej činnosti.

(2) V súlade s článkom 16 tejto dohody sa odkazuje na nariadenie (EHS) č. 1251/70 (Ú. v. ES L 142, 1970, s. 24)¹ a smernicu 75/34/EHS (Ú. v. ES L 14, 1975, s. 10).¹

Článok 5

Verejný poriadok

(1) Práva udelené na základe ustanovení tejto dohody môžu byť obmedzené len opatreniami, ktoré sú zdôvodnené verejným poriadkom, verejnou bezpečnosťou alebo verejným zdravím.

(2) V súlade s článkom 16 tejto dohody sa odkazuje na smernice 64/221/EHS (Ú. v. ES L 56, 1964, s. 850),² 72/194/EHS (Ú. v. ES L 121, 1972, s. 32) a 75/35/EHS (Ú. v. ES L 14, 1975, s. 10).²

II. ZAMESTNANÉ OSOBY

Článok 6

Pravidlá týkajúce sa pobytu

(1) Zamestnanej osobe, ktorá je štátnym príslušníkom zmluvnej strany (ďalej len „zamestnaná osoba“) a je zamestnaná na dobu jedného roka alebo dlhšie zamestnávateľom v hostiteľskom štáte, sa vydá povolenie na pobyt s dobou platnosti najmenej päť rokov od dátumu jeho vydania. Predlžuje sa automaticky minimálne na päť rokov. Po prvom obnovení môže byť jeho doba platnosti obmedzená, ale nie na menej ako na jeden rok, ak je jeho držiteľ nedobrovoľne nezamestnaný viac ako 12 po sebe nasledujúcich mesiacov.

(2) Zamestnanej osobe, ktorá je zamestnaná na dobu dlhšiu ako tri mesiace, ale kratšiu ako jeden rok zamestnávateľom v hostiteľskom štáte, sa vydá povolenie na pobyt s takou dobou platnosti, akú má jeho zmluva.

¹ Platné ku dňu podpísania tejto dohody.

² Platné ku dňu podpísania tejto dohody.

Od zamestnanej osoby, ktorá je zamestnaná na dobu do troch mesiacov, sa nevyžaduje povolenie na pobyt.

(3) Na účely vydania povolenia na pobyt môžu zmluvné strany od zamestnanej osoby vyžadovať predloženie iba týchto dokladov:

- a) doklad na základe ktorého vstúpili na ich územie;
- b) zmluvné vyhlásenie od zamestnávateľa, alebo písomné potvrdenie o zamestnaní.

(4) Povolenie na pobyt je platné na celom území štátu, ktorý ho vydal.

(5) Prerušenie pobytu na menej ako šesť po sebe nasledujúcich mesiacov alebo neprítomnosť na účely splnenia záväzkov týkajúcich sa vojenskej služby, nemajú vplyv na platnosť povolenia na pobyt.

(6) Platné povolenie na pobyt nemôže byť zamestnanej osobe odobraté len preto, že už ďalej nepracuje buď z dôvodu dočasnej práceneschopnosti v dôsledku úrazu alebo choroby, alebo z dôvodu nedobrovoľnej nezamestnanosti potvrdennej príslušným úradom práce.

(7) Vybavovanie formalít na získanie povolenia na pobyt nebráni žiadateľovi okamžite nastúpiť do zamestnania podľa zmluvy, ktorú uzatvoril.

Článok 7

Zamestnaní cezhraniční pracovníci

(1) Zamestnaný cezhraničný pracovník je štátny príslušník zmluvnej strany, ktorý má pobyt na území zmluvnej strany a ktorý vykonáva zamestnanie na území druhej zmluvnej strany, pričom sa vracia do miesta pobytu spravidla každý deň alebo najmenej raz za týždeň.

(2) Od cezhraničných pracovníkov sa nevyžaduje povolenie na pobyt.

Príslušné orgány zamestnávateľského štátu môžu napriek tomu vydať cezhraničnému pracovníkovi osobitné povolenie s dobou platnosti najmenej päť rokov alebo s dobou platnosti v dĺžke trvania jeho zamestnania v prípade, ak je zamestnaný na dobu dlhšiu ako tri mesiace a kratšiu ako jeden rok. Predlžuje sa najmenej na päť rokov za predpokladu, že cezhraničný pracovník predloží doklad o tom, že momentálne vykonáva ekonomickú činnosť.

(3) Osobitné povolenia na pobyt sú platné na celom území štátu, ktorý ich vydal.

Článok 8

Pracovná a geografická mobilita

(1) Zamestnané osoby majú právo na pracovnú a geografickú mobilitu na celom území hostiteľského štátu.

(2) Pracovná mobilita zahŕňa zmenu zamestnávateľa, zamestnania alebo povolania a prechod zo zamestnania na samostatnú zárobkovú činnosť. Geografická mobilita zahŕňa zmeny miesta práce a pobytu.

Článok 9

Rovnaké zaobchádzanie

(1) So zamestnanou osobou, ktorá je štátnym príslušníkom zmluvnej strany, sa nemôže na základe jej štátnej príslušnosti zaobchádzať na území druhej zmluvnej strany inak ako so zamestnanými štátnymi príslušníkmi, pokiaľ ide o podmienky zamestnávania a pracovné podmienky, najmä so zreteľom na odmeňovanie, prepustenie zo zamestnania, návrat do zamestnania alebo opätovné zamestnanie osoby, ktorá stratila zamestnanie.

(2) Zamestnaná osoba a jej rodinní príslušníci uvedení v článku 3 tejto prílohy využívajú rovnaké daňové úľavy a sociálne dávky ako zamestnaní štátni príslušníci a ich rodinní príslušníci.

(3) Zamestnaná osoba má nárok z rovnakého dôvodu a za rovnakých podmienok ako zamestnaní štátni príslušníci na vzdelanie v zariadeniach odbornej prípravy a v strediskách odbornej rekvalifikácie pracovnej rehabilitácie.

(4) Akákoľvek doložka ku kolektívnej alebo individuálnej dohode alebo k akýmkoľvek kolektívnym opatreniam týkajúcim sa prístupu k zamestnaniu, zamestnania, odmeňovania a iných podmienok zamestnávania a prepúšťania je automaticky neplatná, ak stanovuje alebo povoľuje diskriminačné podmienky, pokiaľ ide o zahraničné zamestnané osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi zmluvných strán.

(5) Zamestnanej osobe, ktorá je štátnym príslušníkom zmluvnej strany a je zamestnaná na území druhej zmluvnej strany, sa poskytuje rovnaké zaobchádzanie, pokiaľ ide o členstvo v odborových organizáciách a výkon práv spojených s odborovou činnosťou, vrátane práva hlasovať a práva na prístup k výkonným a riadiacim pozíciám v rámci odborej organizácie; môže byť vylúčená z účasti na riadení verejnoprávných orgánov a z vykonávania funkcie upravenej verejnoprávnymi predpismi. Okrem toho má právo byť volená do orgánov zastupujúcich zamestnancov v podniku.

Týmto ustanoveniami nie sú dotknuté zákony a predpisy hostiteľského štátu, ktoré zabezpečujú širšie práva zamestnaným osobám z druhej zmluvnej strany.

(6) Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 26 tejto prílohy, zamestnaná osoba, ktorá je štátnym príslušníkom zmluvnej strany a je zamestnaná na území druhej zmluvnej strany, využíva všetky práva a výhody poskytované zamestnaným štátnym príslušníkom zmluvnej strany v oblasti bývania, vrátane vlastníctva obydlia, ktoré potrebuje.

Takýto pracovník má rovnaké právo ako štátni príslušníci zapísať sa v regióne, kde je zamestnaný do zoznamu žiadateľov o ubytovanie v mieste, kde sú takéto zoznamy vedené a využíva z toho vyplývajúce výhody a prednosti.

Ak jeho rodina zostala v štáte proveniencie, považuje sa jeho rodina na uvedený účel za rodinu s pobytom v uvedenom regióne, ak sa podobný predpoklad vzťahuje na pracovníkov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi.

Článok 10

Zamestnanie vo verejných službách

Štátnemu príslušníkovi zmluvnej strany, ktorý vykonáva zamestnanie, sa môže zamietnuť právo zamestnať sa vo verejnej službe, ktorá zahŕňa výkon verejnej moci a jej zámerom je chrániť verejné záujmy štátu alebo iných verejných orgánov.

Článok 11

Spolupráca vo vzťahu k službám zamestnanosti

Zmluvné strany spolupracujú v rámci siete EURES (Európske služby zamestnanosti) najmä pri nadväzovaní kontaktov, obsadzovaní voľných pracovných miest a pri výmene informácií o stave na trhu práce a o životných a pracovných podmienkach.

III. SAMOSTATNE ZÁROBKOVO ČINNÉ OSOBY

Článok 12

Pravidlá týkajúce sa pobytu

- (1) Štátnemu príslušníkovi zmluvnej strany, ktorý sa chce usadiť na území druhej zmluvnej strany s cieľom vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť (ďalej len „samostatne zárobkovo činná osoba“) sa vydá povolenie na pobyt s dobou platnosti najmenej päť rokov od dátumu jeho vydania za predpokladu, že predloží potvrdenie príslušným vnútroštátnym orgánom, že sa usadil alebo chce usadiť na tento účel.
- (2) Povolenie na pobyt sa predlžuje automaticky najmenej na päť rokov za predpokladu, že samostatne zárobkovo činná osoba predloží potvrdenie príslušným vnútroštátnym orgánom o tom, že vykonáva samostatnú zárobkovú ekonomickú činnosť.
- (3) Na účely vydania povolení na pobyt môžu zmluvné strany od samostatne zárobkovo činnnej osoby žiadať predloženie iba týchto dokladov:
 - a) doklad na základe ktorého vstúpili na ich územie;
 - b) potvrdenia uvedené v odsekoch 1 a 2;
- (4) Povolenie na pobyt je platné na celom území štátu, ktorý ho vydal.
- (5) Prerušenie pobytu na menej ako šesť po sebe nasledujúcich mesiacov alebo neprítomnosť na účely splnenia záväzkov týkajúcich sa vojenskej služby, nemajú vplyv na platnosť povolenia na pobyt.
- (6) Platné povolenia na pobyt sa osobám uvedeným v odseku 1 nemôžu odobrať len na základe toho, že už ďalej nepracujú z dôvodu dočasnej práceneschopnosti v dôsledku choroby alebo úrazu.

Článok 13

Samostatne zárobkovo činní cezhraniční pracovníci

- (1) Samostatne zárobkovo činný cezhraničný pracovník je štátny príslušník zmluvnej

strany, ktorý má pobyt na území zmluvnej strany a ktorý vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť na území druhej zmluvnej strany, pričom sa vracia do miesta pobytu spravidla každý deň alebo najmenej raz za týždeň.

(2) Od samostatne zárobkovo činných cezhraničných pracovníkov sa nevyžaduje povolenie na pobyt.

Príslušné orgány dotknutého štátu môžu napriek tomu vydať samostatne zárobkovo činným cezhraničným pracovníkom osobitné povolenie s dobou platnosti najmenej päť rokov za predpokladu, že predložia príslušným vnútroštátnym orgánom doklad o tom, že vykonávajú alebo chcú vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť. Povolenie sa predlžuje najmenej na päť rokov za predpokladu, že cezhraničný pracovník predloží doklad o tom, že vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť.

(3) Osobitné povolenia na pobyt sú platné na celom území štátu, ktorý ich vydal.

Článok 14

Pracovná a geografická mobilita

(1) Samostatne zárobkovo činné osoby majú právo na pracovnú a geografickú mobilitu na celom území hostiteľského štátu.

(2) Pracovná mobilita zahŕňa zmenu povolania a prechod zo zamestnania na samostatnú zárobkovú činnosť. Geografická mobilita zahŕňa zmeny miesta práce a pobytu.

Článok 15

Rovnaké zaobchádzanie

(1) Pokiaľ ide o prístup k samostatnej zárobkovej činnosti a jej vykonávanie, samostatne zárobkovo činnému pracovníkovi sa neposkytuje menej priaznivé zaobchádzanie v hostiteľskej krajine, ako sa poskytuje vlastným štátnym príslušníkom.

(2) Ustanovenia článku 9 tejto prílohy sa uplatňujú mutatis mutandis na samostatne zárobkovo činné osoby uvedené v tejto kapitole.

Článok 16

Výkon verejnej moci

Samostatne zárobkovo činné osobe sa môže zamietnuť právo na vykonávanie činnosti zahŕňajúcej, hoci len príležitostne, výkon verejnej moci.

IV. POSKYTOVANIE SLUŽIEB

Článok 17

Osoby poskytujúce služby

Pokiaľ ide o poskytovanie služieb, podľa článku 5 tejto dohody sa zakazuje:

a) akékoľvek obmedzenie cezhraničného poskytovania služieb na území zmluvnej strany nepresahujúce 90 dní skutočnej práce za kalendárny rok;

b) akékoľvek obmedzenie práva na vstup a pobyt v prípadoch zahrnutých v článku 5 ods. 2 tejto dohody, vzťahujúce sa na:

- (i) osoby poskytujúce služby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi členských štátov Európskeho spoločenstva alebo Švajčiarska a sú usadené na území inej zmluvnej strany ako osoba využívajúca služby;
- (ii) zamestnancov osôb poskytujúcich služby, bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť, ktorí sú integrovaní do riadneho trhu práce jednej zo zmluvných strán a sú vyslaní na územie druhej zmluvnej strany s cieľom poskytovať služby, bez toho, aby bol dotknutý článok 1.

Článok 18

Ustanovenia článku 17 tejto prílohy sa uplatňujú na spoločnosti založené v súlade s právnymi predpismi členského štátu Európskeho spoločenstva alebo Švajčiarska a majúce sídlo, ústredie alebo hlavné miesto podnikania na území zmluvnej strany.

Článok 19

Osoba poskytujúca služby, ktorá má právo alebo bola oprávnená poskytovať službu, môže na účely poskytovania dočasne vykonávať svoju činnosť v štáte, v ktorom sa služba poskytuje, za rovnakých podmienok ako sú podmienky predpísané týmto štátom pre vlastných štátnych príslušníkov, v súlade s ustanoveniami tejto prílohy a príloh II a III.

Článok 20

(1) Od osôb uvedených v článku 17 písm. b) tejto prílohy, ktoré majú právo na poskytovanie služby, sa nevyžaduje povolenie na pobyt na dobu 90 dní a kratšiu. Takýto pobyt je zahrnutý v dokladoch uvedených v článku 1, na základe ktorých vstúpili na územie.

(2) Osoby uvedené v článku 17 písm. b) tejto prílohy, ktoré majú právo alebo sú oprávnené poskytovať službu na dobu nepresahujúcu 90 dní, dostanú na základe tohto práva povolenie na pobyt s dobou platnosti rovnajúcou sa dobe poskytovania služieb.

(3) Právo na pobyt sa uplatňuje na celom území Švajčiarska alebo príslušného členského štátu Európskeho spoločenstva.

(4) Na účely vydania povolení na pobyt môžu zmluvné strany od osôb uvedených v článku 17 písm. b) tejto prílohy žiadať iba tieto doklady:

- a) doklad na základe ktorého vstúpili na územie;
- b) doklad o tom, že poskytujú alebo chcú poskytovať službu.

Článok 21

(1) Celkové trvanie poskytovania služieb podľa článku 17 písm. a) tejto prílohy, či už nepretržité alebo pozostávajúce z po sebe nasledujúcich období poskytovania služieb, nemôže presiahnuť 90 dní skutočnej práce za kalendárny rok.

(2) Ustanovenia odseku 1 sa nedotýkajú oslobodenia osoby poskytujúcej službu od právnych záväzkov na základe záruky danej osobe využívajúcej službu, ani prípadov vyššej moci.

Článok 22

(1) Ustanovenia článkov 17 a 19 tejto prílohy sa neuplatňujú na činnosti zahŕňajúce, hoci len príležitostne, výkon verejnej moci na území príslušnej zmluvnej strany.

(2) Ustanovenia článkov 17 a 19 tejto prílohy a opatrenia prijaté na ich základe nevylučujú uplatniteľnosť zákonov, predpisov, správnych opatrení zabezpečujúcich uplatňovanie pracovných podmienok a podmienok zamestnávania pre zamestnané osoby vyslané na účely poskytovania služby. V súlade s článkom 16 tejto dohody sa odkazuje na smernicu 96/71/ES zo 16. decembra 1996 o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb (Ú. v. ES L 18, 1997, s. 1)¹

(3) Ustanovenia článku 17 písm. a) a článku 19 tejto prílohy sa nedotýkajú uplatniteľnosti zákonov, predpisov a správnych opatrení platných na území všetkých zmluvných strán v čase nadobudnutia platnosti tejto dohody, pokiaľ ide o:

(i) činnosti agentúr poskytujúcich dočasné a prechodné zamestnanie;

(ii) finančné služby, ak ich poskytovanie podlieha predošlému povoleniu na území zmluvnej strany, a ak poskytovateľ podlieha obozretnému dohľadu orgánov tejto zmluvnej strany.

(4) Ustanovenia článku 17 písm. a) a článku 19 tejto prílohy sa nedotýkajú uplatniteľnosti príslušných zákonov, predpisov a správnych opatrení zmluvných strán, týkajúcich sa poskytovania služieb trvajúceho 90 dní skutočnej práce alebo kratšie na základe naliehavých požiadaviek vo verejnom záujme.

Článok 23

Osoby využívajúce služby

(1) Od osoby využívajúcej služby v zmysle článku 5 ods. 3 tejto dohody sa nevyžaduje povolenie na pobyt na dobu pobytu tri mesiace alebo kratšiu. Na dobu presahujúcu tri mesiace sa osobe využívajúcej služby vydá povolenie na pobyt v rovnakom trvaní ako je trvanie služby. Osoba môže byť počas doby pobytu vylúčená zo schém sociálneho zabezpečenia.

(2) Povolenie na pobyt je platné na celom území štátu, ktorý ho vydal.

V. OSOBY NEVYKONÁVAJÚCE EKONOMICKÚ ČINNOSŤ

Článok 24

Pravidlá týkajúce sa pobytu

(1) Osobe, ktorá je štátnym príslušníkom zmluvnej strany, ktorá nevykonáva ekonomickú činnosť v štáte pobytu a ktorá nemá právo na pobyt podľa iných ustanovení tejto dohody, sa vydá povolenie na pobyt s dobou platnosti minimálne päť rokov za predpokladu, že predloží príslušným vnútroštátnym orgánom doklad o tom, že pre seba a svojich rodinných príslušníkov má:

a) dostatočné finančné prostriedky, aby nemuseli počas pobytu žiadať o dávky

¹ Platná ku dňu podpísania tejto dohody.

sociálnej pomoci;

- b) nemocenské poistenie pokrývajúce všetky riziká¹.

Zmluvné strany môžu podľa potreby žiadať na konci prvých dvoch rokov pobytu o obnovenie povolenia na pobyt.

(2) Finančné prostriedky sa považujú za dostatočné, ak presahujú sumu do výšky ktorej môžu mať štátni príslušníci so zreteľom na ich osobnú situáciu a situáciu ich rodinných príslušníkov, a ak je to vhodné, nárok na príspevky sociálneho zabezpečenia. Keď táto podmienka neplatí, finančné prostriedky žiadateľa sa považujú za dostatočné, ak sú vyššie ako úroveň minimálneho dôchodku sociálneho zabezpečenia vyplácaného hostiteľským štátom.

(3) Osoby, ktoré sú na území zmluvnej strany zamestnané kratšie ako jeden rok, tam môžu mať pobyt za predpokladu, že spĺňajú podmienky stanovené v odseku 1 tohto článku. Dávky v nezamestnanosti, na ktoré majú nárok podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú podľa potreby doplnené ustanoveniami prílohy II, sa považujú za finančné prostriedky v zmysle odseku 1 písm. a) a odseku 2 tohto článku.

(4) Študentovi, ktorý má právo na pobyt na území druhej zmluvnej strany na základe akéhokoľvek iného ustanovenia tejto dohody, sa vydáva povolenie na pobyt na dobu trvania odbornej prípravy alebo na dobu jedného roka, ak odborná príprava trvá viac ako jeden rok za predpokladu, že predloží príslušnému vnútroštátnemu orgánu vyhlásenie alebo podľa výberu akýkoľvek iný prinajmenšom rovnocenný doklad, že má dostatočné finančné prostriedky, aby zabezpečil, že ani on, ani jeho manželka a jeho nezaopatrené deti si nebudú nárokovať na sociálne zabezpečenie hostiteľského štátu počas ich pobytu a za predpokladu, že je vo schválenom vzdelávacom zariadení zapísaný na kurzy odborného vzdelávania, čo je jeho hlavná činnosť a že má uzatvorené nemocenské poistenie pokrývajúce všetky riziká. Táto dohoda neupravuje prístup k odbornému vzdelávaniu ani sociálnu podporu poskytovanú študentom, na ktorých sa vzťahuje tento článok.

(5) Povolenie na pobyt sa automaticky predlžuje minimálne na päť rokov za predpokladu, že sú splnené podmienky oprávnenosti. Povolenia na pobyt pre študentov sa každoročne predlžujú na dobu rovnajúcu sa zostávajúcej dobe odbornej prípravy.

(6) Prerušenie pobytu na menej ako šesť po sebe nasledujúcich mesiacov alebo neprítomnosť na účely splnenia záväzkov týkajúcich sa vojenskej služby, nemajú vplyv na platnosť povolenia na pobyt.

(7) Povolenie na pobyt je platné na celom území štátu, ktorý ho vydal.

(8) Právo na pobyt trvá dovtedy, pokiaľ osoby, ktoré ho využívajú, spĺňajú podmienky stanovené v odseku 1.

¹ Vo Švajčiarsku musí nemocenské poistenie osôb, ktoré si nevybrali Švajčiarsko za miesto svojho bydliska, zahŕňať úrazové poistenie a poistenie pre prípad materstva.

VI. KÚPA NEHNUTEĽNÉHO MAJETKU

Článok 25

(1) Štátny príslušník zmluvnej strany, ktorý má právo na pobyt a hlavné bydlisko v hostiteľskom štáte využíva rovnaké práva ako štátny príslušník, pokiaľ ide o kúpu nehnuteľného majetku. Môže si v hostiteľskom štáte kedykoľvek zriadiť hlavné bydlisko v súlade s príslušnými vnútroštátnymi pravidlami bez ohľadu na trvanie zamestnania. S odchodom z hostiteľského štátu nie je spojený žiaden záväzok previesť vlastníctvo takéhoto majetku.

(2) Štátny príslušník zmluvnej strany, ktorý má právo na pobyt, ale nemá hlavné bydlisko v hostiteľskom štáte využíva rovnaké práva ako štátny príslušník, pokiaľ ide o kúpu nehnuteľného majetku potrebného na jeho ekonomickú činnosť. S odchodom z hostiteľského štátu nie je spojený žiaden záväzok previesť vlastníctvo takéhoto majetku. Môže byť tiež oprávnený na kúpu druhého bydliska alebo dovolenkového objektu. Táto dohoda nemá vplyv na pravidlá uplatňujúce sa na čisto kapitálovú investíciu alebo podnikanie s nezastavanými pozemkami a bytmi.

(3) Cezhraničný pracovník využíva rovnaké práva ako štátny príslušník, pokiaľ ide o kúpu nehnuteľného majetku na jeho ekonomickú činnosť a o druhé bydlisko. S odchodom z hostiteľského štátu nie je spojený žiaden záväzok previesť vlastníctvo takéhoto majetku. Môže byť oprávnený na kúpu dovolenkového objektu. Táto dohoda nemá vplyv na pravidlá uplatňujúce sa na čisto kapitálovú investíciu alebo podnikanie s nezastavanými pozemkami a bytmi.

VII. PRECHODNÉ USTANOVENIA A VÝVOJ DOHODY

Článok 26

Všeobecné ustanovenia

(1) Keď sa uplatňujú množstvové obmedzenia stanovené v článku 10 tejto dohody, ustanovenia obsiahnuté v tejto kapitole dopĺňajú alebo nahrádzajú iné ustanovenia tejto prílohy v závislosti od prípadu.

(2) Keď sa uplatňujú množstvové obmedzenia stanovené v článku 10 tejto dohody, vykonávanie ekonomickej činnosti podlieha vydaniu povolenia na pobyt a/alebo pracovného povolenia.

Článok 27

Pravidlá týkajúce sa pobytu zamestnaných osôb

(1) Povolenie na pobyt zamestnaných osôb, ktoré majú pracovnú zmluvu na dobu kratšiu ako jeden rok, sa predlžujú celkovo na 12 mesiacov za predpokladu, že zamestnaná osoba predloží vnútroštátnym orgánom doklad o tom, že je schopná vykonávať ekonomickú činnosť. Nové povolenie na pobyt sa vydáva za predpokladu, že zamestnaná osoba predloží doklad, že je schopná vykonávať ekonomickú činnosť a že sa nevyčerpali množstvové obmedzenia stanovené v článku 10 tejto dohody. V súlade s článkom 24 tejto prílohy neexistuje žiadna povinnosť opustiť krajinu medzi dvomi pracovnými zmluvami.

(2) Počas doby uvedenej v článku 10 ods. 2 tejto dohody, zmluvná strana môže pred vydaním prvého povolenia na pobyt vyžadovať vypracovanie písomnej zmluvy alebo návrhu

zmluvy.

(3) a) Osoby, ktoré predtým vykonávali dočasnú prácu na území hostiteľského štátu najmenej 30 mesiacov, majú automaticky právo zamestnať sa na dobu neurčitú¹. Toto právo sa im môže zamietnuť s odôvodnením, že počet garantovaných povolení na pobyt bol vyčerpaný.

b) Osoby, ktoré predtým vykonávali sezónne zamestnanie na území hostiteľského štátu celkovo kratšie ako 50 mesiacov počas posledných 15 rokov a neslňajú podmienky na vydanie povolenia na pobyt v súlade s uvedenými ustanoveniami písmena a) majú automaticky právo zamestnať sa na dobu neurčitú.

Článok 28

Zamestnaní cezhraniční pracovníci

(1) Zamestnaný cezhraničný pracovník je štátny príslušník zmluvnej strany, ktorý má riadne miesto pobytu v pohraničných oblastiach Švajčiarska alebo susedných štátov a ktorý vykonáva zamestnanie v pohraničných oblastiach druhej zmluvnej strany, pričom sa vracia do hlavného bydliska spravidla každý deň, alebo najmenej raz za týždeň. Na účely tejto dohody pohraničné oblasti znamenajú oblasti definované v dohodách uzatvorených medzi Švajčiarskom a jeho susedmi, ktoré sa týkajú pohybu v pohraničných oblastiach.

(2) Osobitné povolenie je platné na celom území pohraničnej oblasti štátu, ktorý ho vydal.

Článok 29

Právo zamestnaných osôb na návrat

(1) Zamestnaná osoba, ktorá bola ku dňu nadobudnutia platnosti tejto dohody držiteľom povolenia na pobyt s dobou platnosti najmenej jeden rok a ktorá potom opustila hostiteľskú krajinu, má do šiestich rokov od odchodu nárok na prednostný prístup ku kvóte na nové povolenie na pobyt za predpokladu, že predloží doklad o tom, že je schopná vykonávať ekonomickú činnosť.

(2) Cezhraničný pracovník má právo na nové osobitné povolenie do šiestich rokov od konca predchádzajúceho zamestnania trvajúceho nepretržite tri roky, podliehajúce overovaniu jeho platu a pracovných podmienok, ak je zamestnaný dva roky po nadobudnutí platnosti tejto dohody za predpokladu, že predloží príslušným vnútroštátnym orgánom doklad o tom, že je schopný vykonávať ekonomickú činnosť.

(3) Mladí ľudia, ktorí opustili územie zmluvnej strany po tom, čo tam bývali najmenej päť rokov pred dovŕšením veku 21 rokov, majú právo na návrat do krajiny na štyri roky a majú právo vykonávať tam ekonomickú činnosť.

Článok 30

Pracovná a geografická mobilita zamestnaných osôb

(1) Zamestnaná osoba, ktorá je držiteľom povolenia na pobyt s dobou platnosti kratšou ako

¹ Nepodliehajú uprednostňovaniu vzťahujúcemu sa na pracovníkov integrovaných do riadneho trhu práce alebo monitorovaniu zhody so mzdovými a pracovnými podmienkami v konkrétnom sektore alebo mieste.

jeden rok, má na dvanásť mesiacov nasledujúcich po nástupe do zamestnania právo na pracovnú a geografickú mobilitu. Právo na prechod zo zamestnania na samostatnú zárobkovú činnosť je povolené, ak sú splnené podmienky článku 10 tejto dohody.

(2) Osobitné povolenia vydávané zamestnaným cezhraničným pracovníkom priznávajú právo na pracovnú a geografickú mobilitu v rámci všetkých pohraničných oblastí Švajčiarska alebo jeho susedných štátov.

Článok 31

Pravidlá týkajúce sa pobytu samostatne zárobkovo činných osôb

Štátnemu príslušníkovi zmluvnej strany, ktorý sa chce usadiť na území druhej zmluvnej strany s cieľom vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť (ďalej len „samostatne zárobkovo činný pracovník“), sa vydá povolenie na pobyt s dobou platnosti šesť mesiacov. Povolenie na pobyt s dobou platnosti najmenej päť rokov sa mu vydá za predpokladu, že predloží príslušným vnútroštátnym orgánom pred koncom obdobia šiestich mesiacov doklad o tom, že vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť. V prípade potreby sa môže šesťmesačné obdobie predĺžiť maximálne o dva mesiace, ak existuje skutočná pravdepodobnosť, že predloží takýto doklad.

Článok 32

Samostatne zárobkovo činní cezhraniční pracovníci

(1) Samostatne zárobkovo činný cezhraničný pracovník je štátny príslušník zmluvnej strany, ktorý má riadne miesto pobytu v pohraničných oblastiach Švajčiarska alebo susedných štátov a ktorý vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť v pohraničných oblastiach druhej zmluvnej strany, pričom sa vracia do hlavného bydliska spravidla každý deň, alebo najmenej raz za týždeň. Na účely tejto dohody pohraničné oblasti znamenajú oblasti definované v dohodách uzatvorených medzi Švajčiarskom a jeho susednými štátmi, ktoré sa týkajú pohybu v pohraničných oblastiach.

(2) Štátnemu príslušníkovi zmluvnej strany, ktorý chce ako spôsobilý cezhraničný pracovník vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť v pohraničných oblastiach Švajčiarska alebo jeho susedných štátov, sa vydá predbežné šesťmesačné osobitné povolenie vopred. Osobitné povolenie na pobyt s dobou platnosti najmenej päť rokov sa mu vydá za predpokladu, že predloží príslušným vnútroštátnym orgánom pred koncom tohto šesťmesačného obdobia doklad o tom, že vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť. V prípade potreby sa môže šesťmesačné obdobie predĺžiť maximálne o dva mesiace, ak existuje skutočná pravdepodobnosť, že predloží takýto doklad.

(3) Osobitné povolenie je platné v celej pohraničnej oblasti štátu, ktorý ho vydal.

Článok 33

Právo samostatne zárobkovo činných osôb na návrat

(1) Samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá bola držiteľom povolenia na pobyt s dobou platnosti päť rokov a ktorá opustila hostiteľský štát, má právo na nové povolenie do šiestich rokov od svojho odchodu za predpokladu, že už pracovala v hostiteľskej krajine nepretržite tri roky a že predloží príslušným vnútroštátnym orgánom doklad o tom, že je schopná vykonávať ekonomickú činnosť.

(2) Samostatne zárobkovo činný cezhraničný pracovník má právo na nové osobitné povolenie do šiestich rokov od ukončenia predchádzajúcej činnosti trvajúcej nepretržite štyri roky za predpokladu, že predloží príslušným vnútroštátnym orgánom doklad o tom, že je schopný vykonávať ekonomickú činnosť.

(3) Mladí ľudia, ktorí opustili územie zmluvnej strany po tom, čo tam bývali najmenej päť rokov pred dovŕšením veku 21 rokov, majú právo na návrat do tejto krajiny na štyri roky a majú právo vykonávať tam ekonomickú činnosť.

Článok 34

Pracovná a geografická mobilita samostatne zárobkovo činných osôb

Osobitné povolenia na pobyt vydané samostatne zárobkovo činným cezhraničným pracovníkom priznávajú právo na pracovnú a geografickú mobilitu v rámci hraničných oblastí Švajčiarska alebo jeho susedných štátov. Predbežné šesťmesačné povolenia na pobyt vydané vopred (v prípade cezhraničných pracovníkov osobitné povolenia) priznávajú právo len na geografickú mobilitu.

PROTOKOL O DRUHÝCH BYDLISKÁCH V DÁNSKU

„Zmluvné strany súhlasia, aby sa protokol č. 1 k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva, týkajúci sa nadobúdania nehnuteľného majetku v Dánsku, uplatňoval aj na túto dohodu, ktorá súvisí s nadobúdaním druhých obydľí švajčiarskych štátnych príslušníkov v Dánsku.“

PROTOKOL O ALANDÁCH

„Zmluvné strany súhlasia, aby sa protokol č. 2 k Aktu o pristúpení Fínska k Európskej únii, týkajúci sa Aland, uplatňoval aj na túto dohodu.“

ZÁVEREČNÝ AKT

Splnomocnení zástupcovia:

BELGICKÉHO KRÁĽOVSTVA,
DÁNSKEHO KRÁĽOVSTVA,
SPOLKOVEJ REPUBLIKY NEMECKO,
HELÉNSKEJ REPUBLIKY,
ŠPANIELSKÉHO KRÁĽOVSTVA,
FRANCÚZSKEJ REPUBLIKY,
ÍRSKA,
TALIANSKEJ REPUBLIKY,
LUXEMBURSKÉHO VEĽKOVODSTVA,
HOLANDSKÉHO KRÁĽOVSTVA,
RAKÚSKEJ REPUBLIKY,
PORTUGALSKEJ REPUBLIKY,
FÍNSKEJ REPUBLIKY,
ŠVÉDSKEHO KRÁĽOVSTVA,
SPOJENÉHO KRÁĽOVSTVA VEĽKEJ BRITÁNIE A SEVERNÉHO ÍRSKA,

a

EURÓPSKEHO SPOLOČENSTVA,

na jednej strane

a

ŠVAJČIARSKEJ KONFEDERÁCIE

na strane druhej,

ktorí sa zišli 21. 6. 1999 v Luxemburgu, aby podpísali Dohodu medzi Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na jednej strane a Švajčiarskou konfederáciou na strane druhej o voľnom pohybe osôb, prijali ďalej uvedené spoločné vyhlásenia pripojené k tomuto záverečnému aktu.

- Spoločné vyhlásenie o všeobecnej liberalizácii poskytovania služieb,
- Spoločné vyhlásenie o starobných dôchodkoch bývalých zamestnancov inštitúcií Európskych spoločenstiev s bydliskom vo Švajčiarsku,

- Spoločné vyhlásenie o uplatňovaní dohody,
- Spoločné vyhlásenie o ďalších rokovaniach.

Vzali tiež na vedomie nasledujúce vyhlásenia pripojené k tomuto záverečnému aktu:

- Vyhlásenie Švajčiarska o obnovení dohody,
- Vyhlásenie Švajčiarska o migračnej a azylovej politike,
- Vyhlásenie Švajčiarska o uznávaní diplomov architektov,
- Vyhlásenie Európskeho spoločenstva a jeho členských štátov týkajúce sa s článkov 1 a 17 prílohy I,
- Vyhlásenie o švajčiarskej účasti vo výboroch.

V Luxemburgu dvadsiateho prvého júna tisíc deväťsto deväťdesiat deväť.

SPOLOČNÉ VYHLÁSENIE O VŠEOBECNEJ LIBERALIZÁCII POSKYTOVANIA SLUŽIEB

Zmluvné strany sa zaväzujú, že začnú čo možno najskôr rokovania o všeobecnej liberalizácii poskytovania služieb na základe *acquis communautaire*.

**SPOLOČNÉ VYHLÁSENIE O STAROBNÝCH DÔCHODKoch
BÝVALÝCH ZAMESTNANCOV INŠTITÚCIÍ EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV
S BYDLISKOM VO ŠVAJČIARSKU**

Komisia Európskych spoločenstiev a Švajčiarsko sa zaväzujú, že nájdu primerané riešenie problému dvojitého zdaňovania starobných dôchodkov bývalých zamestnancov inštitúcií Európskych spoločenstiev s bydliskom vo Švajčiarsku.

SPOLOČNÉ VYHLÁSENIE O UPLATŇOVANÍ DOHODY

Zmluvné strany prijímú nevyhnutné opatrenia týkajúce sa uplatňovania *acquis communautaire* na štátnych príslušníkov druhej zmluvnej strany v súlade s dohodou uzatvorenou medzi nimi.

SPOLOČNÉ VYHLÁSENIE O ĎALŠÍCH ROKOVANIACH

Európske spoločenstvo a Švajčiarska konfederácia vyhlasujú, že majú v úmysle uskutočniť rokovania s cieľom uzatvoriť dohody v oblastiach spoločného záujmu ako napríklad aktualizácia protokolu 2 k Dohode o voľnom obchode z roku 1972 a švajčiarska účasť na niektorých programoch Spoločenstva týkajúcich sa odbornej prípravy, mládeže, médií, štatistiky a životného prostredia. Po skončení súčasných dvojstranných rokovaní by sa mali rýchlo uskutočniť prípravné práce.

VYHLÁSENIE ŠVAJČIARSKA O OBNOVENÍ DOHODY

Švajčiarsko vyhlasuje, že počas siedmeho roku uplatňovania dohody prijme na základe uplatniteľných vnútorných postupov rozhodnutie o jej obnovení.

VYHLÁSENIE ŠVAJČIARSKA O MIGRAČNEJ A AZYLOVEJ POLITIKE

Švajčiarsko opätovne potvrdzuje, že chce posilniť spoluprácu s EÚ a jej členskými štátmi v oblasti migračnej a azylovej politiky. V záujme dosiahnutia tohto cieľa je Švajčiarsko pripravené zúčastniť sa na systéme EÚ pre koordináciu žiadostí o azyl a navrhuje začať rokovania s cieľom uzatvoriť dohovor, ktorý by bol paralelou Dublinského dohovoru (Dohovor určujúci štát zodpovedným za preskúmanie žiadostí o azyl podaných v jednom z členských štátov Európskych spoločenstiev, ktorý bol podpísaný v Dubline 15. júna 1990).

VYHLÁSENIE ŠVAJČIARSKA O UZNÁVANÍ DIPLOMOV ARCHITEKTOV

Švajčiarsko navrhne Spoločnému výboru pre Dohodu o voľnom pohybe osôb, len čo bude zriadený, aby bolo prijaté rozhodnutie, ktoré by zahrnulo diplomy architektov udelené švajčiarskymi univerzitami aplikovaných vied do prílohy III k Dohode o voľnom pohybe osôb, v súlade s ustanoveniami smernice 85/384/EHS z 10. júna 1986.

VYHLÁSENIE EURÓPSKEHO SPOLOČENSTVA A JEHO ČLENSKÝCH ŠTÁTOV TÝKAJÚCE SA ČLÁNKOV 1 A 17 PRÍLOHY I

Európske spoločenstvo a jeho členské štáty vyhlasujú, že články 1 a 17 prílohy I k dohode sa nedotýkajú *acquis communautaire*, pokiaľ ide o podmienky vysielania zamestnancov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretej krajiny v kontexte cezhraničného poskytovania služieb.

VYHLÁSENIE O ŠVAJČIARSKEJ ÚČASTI VO VÝBOROCH

Rada súhlasí, aby sa zástupcovia Švajčiarska mohli, pokiaľ sa ich dané otázky týkajú, zúčastňovať sa ako pozorovatelia na zasadnutiach týchto výborov a pracovných skupín odborníkov:

- výbory pre výskumné programy, vrátane Výboru pre vedecko-technický výskum (CREST),
- Správna komisia pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov,
- Koordinačná skupina pre vzájomné uznávanie vysokoškolských diplomov,
- poradné výbory pre letové trasy a uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže v oblasti leteckej dopravy.

Zástupcovia Švajčiarska nie sú prítomní pri hlasovaní výborov.

V prípade iných výborov zaoberajúcich sa oblasťami zahrnutými v týchto dohodách, v ktorých Švajčiarsko prijalo *acquis communautaire* alebo rovnocenné opatrenia, bude Komisia konzultovať so švajčiarskymi odborníkmi spôsobom upresneným v článku 100 Dohody o EHP.

il-Kumitati konsultattivi dwar ir-rotot ta' l-ajru u l-applikazzjoni tar-regoli ta' kompetizzjoni fil-qasam tat-trasport bl-ajru.

Ir-rappreżentanti ta' l-Iżvizzera m'għandhomx ikunu preżenti meta dawn il-kumitati jivvutaw.

Fil-każ ta' kumitati oħra li jittrattaw l-oqsma koperti minn dawn il-ftehimiet fejn l-Iżvizzera adottat jew l-*acquis communautaire* jew miżuri ekwivalenti, il-Kummissjoni se tikkonsulta lill-esperti Żvizzeri bil-metodu speċifikat fl-Artikolu 100 tal-Ftehim taż-ŻEE.

**SPORAZUM MED EVROPSKO SKUPNOSTJO IN NJENIMI DRŽAVAMI
ČLANICAMI NA ENI STRANI IN ŠVICARSKO KONFEDERACIJO NA DRUGI
STRANI O PROSTEM PRETOKU OSEB**

Švicarska konfederacija na eni strani

in

**Evropska skupnost,
Kraljevina Belgija,
Kraljevina Danska,
Zvezna republika Nemčija,
Helenska republika,
Kraljevina Španija,
Francoska republika,
Irska,
Italijanska republika,
Veliko vojvodstvo Luksemburg,
Kraljevina Nizozemska,
Republika Avstrija,
Portugalska republika,
Republika Finska,
Kraljevina Švedska,
Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska na drugi strani,**

v nadaljnjem besedilu „pogodbenice“, so se

v prepričanju, da je prost pretok oseb med ozemlji pogodbenic ključni dejavnik v skladnem razvoju njihovih odnosov,

odločene, da omogočijo prosti pretok oseb med seboj na podlagi pravil, ki veljajo v Evropski skupnosti,

odločile, da sklenejo ta sporazum:

I. Temeljne določbe

Člen 1

Cilj

Cilj tega sporazuma v korist državljanom držav članic Evropske skupnosti in Švice je:

- (a) priznati pravico do vstopa, prebivanja, dostopa do dela kot zaposlena oseba, do registracije dejavnosti na samozaposlitveni osnovi in pravico, da ostanejo na ozemlju pogodbenic;
- (b) olajšati opravljanje storitev na ozemlju pogodbenic in zlasti liberalizirati opravljanje kratkotrajnih storitev;
- (c) priznati pravico do vstopa na ozemlje pogodbenic in bivanja na njem osebam brez gospodarske dejavnosti v državi gostiteljici;
- (d) odobriti enake življenjske, zaposlitvene in delovne pogoje, kot so odobreni

državljanom.

Člen 2

Prepoved razlikovanja

Državljanov ene pogodbenice, ki zakonito prebivajo na ozemlju druge pogodbenice, se pri uporabi določb iz Prilog I, II in III k temu sporazumu in v skladu z njimi na noben način ne razlikuje na podlagi državljanstva.

Člen 3

Pravica do vstopa

Državljanom ene pogodbenice se v skladu z določbami iz Priloge I zagotovi pravica do vstopa na ozemlje druge pogodbenice.

Člen 4

Pravica do prebivanja in dostop do gospodarske dejavnosti

V skladu z določbami Priloge I se zagotovi pravica do prebivanja in dostop do gospodarske dejavnosti, razen če je v členu 10 določeno drugače.

Člen 5

Osebe, ki opravljajo storitve

(1) Brez poseganja v druge posebne sporazume med pogodbenicama, ki se nanašajo izrecno na opravljanje storitev (vključno s Sporazumom o vladnih naročilih, če pokriva opravljanje storitev), imajo osebe, ki opravljajo storitve, vključno s podjetji v skladu z določbami iz Priloge I, pravico do opravljanja storitev na ozemlju druge pogodbenice za obdobje, ki ne presega 90 dni dejanskega dela v koledarskem letu.

(2) Izvajalci storitev imajo pravico do vstopa na ozemlje druge pogodbenice in do prebivanja na njem:

- (a) če imajo pravico do opravljanja storitve v skladu z odstavkom 1 ali na podlagi določb iz sporazuma, navedenega v odstavku 1;
- (b) ali v primeru, ko pogoji iz točke (a) niso izpolnjeni, če so prejeli dovoljenje za opravljanje storitve od pristojnih organov zadevne pogodbenice.

(3) Državljan države članice Evropske skupnosti ali Švice, ki vstopajo na ozemlje pogodbenice samo, da bi prejeli storitve, imajo pravico do vstopa in prebivanja.

(4) Pravice iz tega člena se zagotovijo v skladu z določbami iz Prilog I, II in III. Količinske omejitve iz člena 10 se ne smejo uporabljati za osebe, navedene v tem členu.

Člen 6

Pravica do prebivanja za osebe, ki ne opravljajo gospodarske dejavnosti

Pravica do prebivanja na ozemlju pogodbenice se osebam, ki ne opravljajo gospodarske dejavnosti, zagotovi v skladu z določbami iz Priloge I v zvezi z neaktivnimi osebami.

Člen 7

Druge pravice

Pogodbenice v skladu s Prilogo I predvidijo naslednje pravice v zvezi s prostim pretokom oseb:

- (a) pravica do enake obravnave kot državljani pri dostopu do gospodarske dejavnosti in njenem izvajanju ter pri življenjskih, zaposlitvenih in delovnih pogojih;
- (b) pravica do poklicne in geografske mobilnosti, ki državljanom pogodbenic omogoča, da se prosto gibajo na ozemlju države gostiteljice in opravljajo poklic, ki si ga sami izberejo;
- (c) pravica, da ostanejo na ozemlju pogodbenice po prenehanju izvajanja gospodarske dejavnosti;
- (d) pravica do prebivanja za družinske člane ne glede na njihovo državljanstvo;
- (e) pravica družinskih članov, da opravljajo gospodarsko dejavnost ne glede na svoje državljanstvo;
- (f) pravica do pridobitve nepremičnine, če je to povezano z izvajanjem pravic, ki izhajajo iz tega sporazuma;
- (g) v prehodnem obdobju, pravica, da se po prenehanju opravljanja gospodarske dejavnosti ali izteku prebivanja na ozemlju pogodbenice vrnejo tja za namene opravljanja gospodarske dejavnosti, in pravica, da začasno dovoljenje za prebivanje postane stalno.

Člen 8

Koordinacija sistemov socialne varnosti

Pogodbenice v skladu s Prilogo II predvidijo koordiniranje sistemov socialne varnosti, zlasti z namenom, da:

- (a) zagotovijo enako obravnavo;
- (b) določijo zakonodajo, ki se uporabi;
- (c) se zaradi pridobivanja in ohranjanja pravice do dajatev in izračunavanja takšnih dajatev seštevajo vse dobe, ki jih upošteva nacionalna zakonodaja zadevnih držav;
- (d) se plačujejo dajatve osebam, ki prebivajo na ozemlju pogodbenic;
- (e) se spodbuja medsebojna upravna pomoč ter sodelovanje med organi in ustanovami.

Člen 9

Diplome, spričevala in druga dokazila o kvalifikacijah

Da bi državljanom držav članic Evropske skupnosti in Švice olajšale dostop do dejavnosti in njihovo izvajanje ter opravljanje storitev kot zaposlenim in samozaposlenim osebam, pogodbenice v skladu s Prilogo III sprejmejo vse potrebne ukrepe v zvezi z vzajemnim priznavanjem diplom, spričeval in drugih dokazil o kvalifikacijah ter usklajevanjem zakonov

in drugih predpisov pogodbenic o dostopu do dejavnosti in njihovem opravljanju ter o opravljanju storitev za zaposlene in samozaposlene osebe.

II. Splošne in končne določbe

Člen 10

Prehodne določbe in razvoj Sporazuma

(1) Švica lahko pet let po začetku veljavnosti tega sporazuma ohrani količinske omejitve glede dostopa do opravljanja gospodarske dejavnosti za naslednji dve kategoriji prebivanja: za prebivanje, ki je daljše od štirih mesecev in krajše od enega leta, ter za prebivanje, ki traja eno leto ali več. Za prebivanje, krajše od štirih mesecev, ni nobenih omejitev.

Z začetkom šestega leta prenehajo veljati vse količinske omejitve, ki veljajo za državljane držav članic Evropske skupnosti.

(2) Pogodbenice lahko za največ dve leti ohranijo nadzor nad prednostjo delavcev, ki so vključeni v redni trg delovne sile, ter nad plačnimi in delovnimi pogoji, ki veljajo za državljane druge pogodbenice, vključno z osebami, ki opravljajo storitve iz člena 5. Skupni odbor pred koncem prvega leta prouči, ali je te omejitve treba ohraniti. Odbor lahko skrajša najdaljše dovoljeno obdobje dveh let. Nadzor nad prednostjo delavcev, ki so vključeni v redni trg delovne sile, ne velja za izvajalce storitev, ki so liberalizirane s posebnim sporazumom med pogodbenicami v zvezi z opravljanjem storitev (vključno s Sporazumom o določenih vidikih vladnih naročil, če pokriva opravljanje storitev).

(3) Švica od začetka veljavnosti tega sporazuma in do konca petega leta vsako leto v svoji skupni kvoti rezervira za zaposlene in samozaposlene osebe iz Evropske skupnosti vsaj 15 000 novih dovoljenj za prebivanje, ki veljajo eno leto ali več, ter 115 500 dovoljenj, ki veljajo več kot štiri mesece in manj kot eno leto.

(4) Ne glede na določbe odstavka 3 so se pogodbenice dogovorile o naslednjem: če po petih letih in do največ 12 let po začetku veljavnosti tega sporazuma število novih dovoljenj za prebivanje iz katere koli od kategorij iz odstavka 1, izdanih zaposlenim in samozaposlenim osebami iz Evropske skupnosti v danem letu, preseže povprečje preteklih treh let za več kot 10 %, lahko Švica za naslednje leto enostransko omeji število izdanih novih dovoljenj za prebivanje za zadevno kategorijo za zaposlene in samozaposlene osebe iz Evropske skupnosti na povprečje preteklih treh let, zvišano za 5 %. V naslednjem letu lahko število omeji na enako raven.

Ne glede na določbe prejšnjega pododstavka število novih dovoljenj za prebivanje, izdanih zaposlenim in samozaposlenim osebami Evropske skupnosti, na leto ne sme biti omejeno na manj kot 15 000 novih dovoljenj za prebivanje, ki veljajo eno leto ali več, ter 115 500 dovoljenj, ki veljajo več kot štiri mesece in manj kot eno leto.

(5) Prehodne določbe iz odstavkov 1 do 4 in zlasti tiste iz odstavka 2 v zvezi s prednostjo delavcev, vključenih v redni trg delovne sile, in z nadziranjem plačilnih in delovnih pogojev se ne uporabljajo za zaposlene in samozaposlene osebe, ki imajo v času začetka veljavnosti tega sporazuma dovoljenje za opravljanje gospodarske dejavnosti na ozemlju pogodbenic. Takšne osebe zlasti uživajo poklicno in geografsko mobilnost. Imetniki dovoljenj za prebivanje, ki veljajo manj kot leto dni, imajo pravico do obnovitve svojega dovoljenja; izčrpane količinske omejitve se ne smejo uveljavljati proti njim. Imetniki dovoljenj za prebivanje z veljavnostjo eno leto ali več imajo avtomatično pravico do podaljšanja svojih dovoljenj. Take zaposlene in samozaposlene osebe imajo zato pravico do prostega pretoka, ki

je priznana registriranim osebam v temeljnih določbah tega sporazuma, zlasti v členu 7 Sporazuma, od njegovega začetka veljavnosti naprej.

(6) Švica Skupnemu odboru redno in pravočasno pošilja vse koristne statistične podatke in informacije, vključno z ukrepi za izvajanje odstavka 2. Pogodbenica lahko v Skupnem odboru zahteva pregled položaja.

(7) Za obmejne delavce se ne smejo uporabljati nobene količinske omejitve.

(8) Prehodne določbe o socialni varnosti in vračilu prispevkov za zavarovanje za primer brezposelnosti so določene v Protokolu k Prilogi II.

Člen 11

Obravnavanje pritožb

(1) Osebe, ki jih zajema ta sporazum, imajo pravico do pritožbe pri pristojnih organih v zvezi z uporabo določb tega sporazuma.

(2) Pritožbe morajo biti obravnavane v razumnem roku.

(3) Osebe, zajete v tem sporazumu, imajo možnost, da se pritožijo pri pristojnem nacionalnem sodnem organu v zvezi z odločbami o pritožbah ali če v primernem roku ne prejmejo nobene odločbe o pritožbi.

Člen 12

Ugodnejše določbe

Ta sporazum ne izključuje nobenih ugodnejših nacionalnih določb, ki lahko obstajajo za državljane pogodbenic in za njihove družinske člane.

Člen 13

Mirovanje

Pogodbenice se obvezujejo, da na področjih, ki jih zajema ta sporazum, ne bodo sprejele nobenih dodatnih omejitvenih ukrepov glede državljanov druge pogodbenice.

Člen 14

Skupni odbor

(1) Ustanovi se skupni odbor, ki ga sestavljajo predstavniki pogodbenic. Odgovoren je za upravljanje in pravilno uporabo tega sporazuma. V navedeni namen izdaja priporočila. Odloča v okoliščinah, določenih v tem sporazumu. Skupni odbor sprejema odločitve soglasno.

(2) V primeru resnih gospodarskih ali socialnih težav se skupni odbor sestane na zahtevo ene od pogodbenic, da bi proučil ustrezne ukrepe za izboljšanje položaja. Skupni odbor se lahko odloči, kakšne ukrepe bo sprejel v 60 dneh od datuma zahteve. Skupni odbor lahko ta rok podaljša. Obseg in trajanje takih ukrepov ne presegata obsega in trajanja, ki sta nujno potrebna za izboljšanje položaja. Prednost imajo ukrepi, ki čim manj posegajo v delovanje tega sporazuma.

(3) Pogodbenice za namene pravilnega izvajanja Sporazuma redno izmenjujejo informacije in se na zahtevo katere koli od njih posvetujejo druga z drugo v okviru skupnega odbora.

(4) Skupni odbor se sestaja po potrebi in najmanj enkrat na leto. Vsaka stran lahko zahteva, da se skliče seja. Skupni odbor se sestane v 15 dneh od datuma zahteve iz odstavka 2.

(5) Skupni odbor sprejme svoj poslovnik, ki med drugim vsebuje določbe o sklicevanju sej, imenovanju predsednika in trajanju predsednikovega mandata.

(6) Skupni odbor se lahko odloči, da ustanovi kakršno koli delovno skupino ali skupino izvedencev, ki mu pomaga pri izvajanju njegovih dolžnosti.

Člen 15

Priloge in protokoli

Priloge in protokoli k temu sporazumu so sestavni del Sporazuma. Sklepna listina vsebuje izjave.

Člen 16

Sklicevanje na pravo Skupnosti

(1) Za doseganje ciljev tega sporazuma pogodbenice sprejmejo vse ukrepe, ki so potrebni, da se v njihovih medsebojnih odnosih zagotovi uporabljanje pravic in obveznosti, ki so enakovredne tistim iz pravnih aktov Evropske skupnosti, na katere se sklicujejo.

(2) Če izvajanje tega sporazuma vključuje pojme prava Skupnosti, se upošteva ustrezna sodna praksa Sodišča Evropskih skupnosti pred datumom podpisa Sporazuma. O sodni praksi po tem datumu se obvesti Švico. Za zagotavljanje pravilnega delovanja Sporazuma skupni odbor na zahtevo katere koli od pogodbenic opredeli posledice take sodne prakse.

Člen 17

Razvoj prava

(1) Takoj ko pogodbenica začne postopek sprejemanja osnutka spremembe v svoji nacionalni zakonodaji, ali takoj ko pride do spremembe v sodni praksi organov, proti odločitvam katerih ni pravnega sredstva po nacionalnem pravu na področju, ki ga ureja ta sporazum, o tem obvesti drugo pogodbenico prek skupnega odbora.

(2) V skupnem odboru se izmenjajo mnenja o posledicah take spremembe za pravilno delovanje Sporazuma.

Člen 18

Revizija

Če želi pogodbenica spremeniti ta sporazum, v ta namen poda predlog skupnemu odboru. Spremembe tega sporazuma začnejo veljati, potem ko so dokončani ustrezni notranji postopki, razen sprememb Prilog II in III, ki jih s sklepom sprejme skupni odbor in lahko začnejo veljati takoj po sprejetju navedenega sklepa.

Člen 19

Poravnava sporov

(1) Pogodbenici lahko pred skupnim odborom sprožita spor o posamezni zadevi v zvezi z razlago ali uporabo tega sporazuma.

(2) Skupni odbor lahko spor poravna. Skupnemu odboru se predložijo vse informacije, ki bi lahko koristile pri omogočanju poglobljene proučitve položaja z namenom, da se doseže sprejemljiva rešitev. V ta namen skupni odbor upošteva vsa možna sredstva, ki omogočajo, da se ohrani dobro delovanje tega sporazuma.

Člen 20

Odnos do dvostranskih sporazumov s področja socialne varnosti

Če v Prilogi II ni drugače določeno, se dvostranski sporazumi o socialni varnosti med Švico in državami članicami Evropske skupnosti ob začetku veljavnosti tega sporazuma ukinejo, če slednji zajema enake vsebine.

Člen 21

Odnos do dvostranskih sporazumov o dvojni obdavčitvi

(1) Določbe tega sporazuma ne vplivajo na določbe dvostranskih sporazumov med Švico in državami članicami Evropske skupnosti o dvojni obdavčitvi. Določbe tega sporazuma še zlasti ne vplivajo na opredelitev pojma „obmejni delavci“, ki jo vsebujejo sporazumi o dvojni obdavčitvi.

(2) Nobena določba tega Sporazuma se ne sme razlagati tako, da bi pogodbenicam pri izvajanju ustreznih določb iz njihove davčne zakonodaje preprečila ločevanje med davkoplačevalci, katerih položajev ni mogoče primerjati, še zlasti v zvezi z njihovim krajem stalnega prebivališča.

- (3) Nobena določba tega sporazuma pogodbenicam ne preprečuje sprejetja ali izvajanja ukrepov, s katerimi se zagotovi uvajanje, plačevanje in učinkovito vračanje davkov ali preprečijo davčne utaje v skladu z njihovo nacionalno davčno zakonodajo, oziroma sprejetja sporazumov, katerih namen je preprečiti dvojno obdavčevanje med Švico na eni strani ter med eno ali več državami članicami Evropske skupnosti na drugi strani, ali kakršnih koli drugih davčnih ureditev.

Člen 22

Odnos do dvostranskih sporazumov o zadevah, ki niso povezane s socialno varnostjo in dvojnimi obdavčenjem

- (1) Ne glede na določbe členov 20 in 21 ta sporazum ne vpliva na sporazume, ki povezujejo Švico na eni strani in eno ali več držav članic Evropske skupnosti na drugi strani, kot so tisti, ki se nanašajo na posameznike, gospodarske subjekte, čezmejno sodelovanje ali lokalni obmejni promet, če so združljivi s tem sporazumom.
- (2) V primeru nezdržljivosti takih sporazumov in tega sporazuma je odločilen slednji.

Člen 23

Pridobljene pravice

Če Sporazum preneha veljati ali ni podaljšan, to ne vpliva na pravice, ki so jih pridobili posamezniki. Pogodbenice se sporazumno dogovorijo, kako bodo ukrepale v zvezi s pravicami, ki so v postopku pridobivanja.

Člen 24

Ozemeljsko območje uporabe

Ta sporazum se na eni strani uporablja za ozemlje Švice in na drugi za ozemlja, na katerih se uporablja Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti, in sicer pod pogoji, določenimi v navedeni pogodbi.

Člen 25

Začetek veljavnosti in trajanje

- (1) Ta sporazum pogodbenice ratificirajo ali odobrijo v skladu s svojimi postopki. Veljati začne prvi dan drugega meseca po zadnjem obvestilu o deponiranju listin o ratifikaciji ali odobritvi vseh naslednjih sedmih sporazumov:

Sporazum o prostem pretoku oseb

Sporazum o zračnem prevozu

Sporazum o prevozu potnikov in blaga po cesti in železnici

Sporazum o trgovini s kmetijskimi proizvodi

Sporazum o vzajemnem priznavanju ugotavljanja skladnosti

Sporazum o nekaterih vidikih vladnih naročil

Sporazum o znanstvenem in tehnološkem sodelovanju.

- (2) Ta sporazum se sklene za začetno obdobje sedmih let. Podaljša se za nedoločen čas, razen če Evropska skupnost ali Švica drugo pogodbenico pred iztekom začetnega obdobja obvesti o nasprotnem. V primeru takšnega obvestila se uporablja odstavek 4.
- (3) Evropska skupnost ali Švica lahko odpove ta sporazum tako, da o svoji odločitvi obvesti drugo pogodbenico. V primeru takšnega obvestila se uporabljajo določbe odstavka 4.
- (4) Sedem sporazumov iz odstavka 1 se preneha uporabljati šest mesecev po prejemu obvestila o nepodalžanju iz odstavka 2 ali odpovedi iz odstavka 3.

Sestavljeno v Luksemburgu, enaindvajsetega junija tisoč devetsto devetindevetdeset, v dvojniku v danskem, nizozemskem, angleškem, finskem, francoskem, nemškem, grškem, italijanskem, portugalskem, španskem in švedskem jeziku, pri čemer je vsako od teh besedil enako verodostojno.

Priloga I

Prost pretok oseb

I. SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Vstop in izstop

(1) Pogodbenice državljanom drugih pogodbenic in njihovim družinskim članom v smislu člena 3 te priloge ter napotenim osebam v smislu člena 17 te priloge dovolijo vstop na svoje ozemlje ob predložitvi zgolj veljavne osebne izkaznice ali potnega lista.

Od njih ne smejo zahtevati nobenega vstopnega vizuma ali temu enakovrednega dokumenta, razen za družinske člane in napotene delavce v smislu člena 17 te priloge, ki nimajo državljanstva pogodbenice. Zadevna pogodbenica tem osebam z vsemi sredstvi omogoči pridobiti potrebne vizume.

(2) Pogodbenice državljanom drugih pogodbenic in članom njihovih družin v smislu člena 3 te priloge ter napotenim delavcem v smislu člena 17 te priloge dovolijo, da zapustijo njihovo ozemlje ob predložitvi zgolj veljavne osebne izkaznice ali potnega lista. Pogodbenice od državljanov drugih pogodbenic ne smejo zahtevati nobenega izstopnega vizuma ali temu enakovrednega dokumenta.

Pogodbenice v skladu s svojimi predpisi takšnim državljanom izdajo ali podaljšajo osebno izkaznico ali potni list, v katerem je predvsem navedeno državljanstvo imetnika dokumenta.

Potni list mora veljati vsaj za vse pogodbenice in za države, skozi katere mora imetnik iti, ko potuje med pogodbenicami. Če je potni list edini dokument, s katerim lahko imetnik zakonito zapusti državo, mora biti veljaven najmanj pet let.

Člen 2

Prebivanje in gospodarska dejavnost

(1) Brez poseganja v določbe za prehodno obdobje iz člena 10 tega sporazuma in Poglavja VII te priloge, imajo državljani pogodbenice pravico, da prebivajo in opravljajo gospodarsko dejavnost na ozemlju druge pogodbenice v skladu s postopki iz poglavij II do IV. Ta pravica je podprta z izdajo dovoljenja za prebivanje ali za osebe iz obmejnih območij z izdajo posebnega dovoljenja.

Državljanji pogodbenice imajo tudi pravico, da obiščejo drugo pogodbenico ali da tam ostanejo po obdobju zaposlitve, ki je bilo krajše od enega leta, z namenom, da poiščejo zaposlitev in tam prebivajo primerno dolgo, kar je lahko do šest mesecev, s čimer se jim omogoči, da raziščejo možnosti zaposlitve, ki ustrezajo njihovi poklicni usposobljenosti in, če je potrebno, ustrezno ukrepajo, da se zaposlijo. Iskalci zaposlitve imajo na ozemlju zadevne pogodbenice pravico do enake pomoči, kot jo zavodi za zaposlovanje v tej državi nudijo svojim državljanom. V času trajanja takšnega prebivanja so lahko izključeni iz sistemov socialne varnosti.

(2) Državljanji pogodbenic, ki ne opravljajo gospodarske dejavnosti v državi gostiteljici in nimajo pravice do prebivanja v skladu z drugimi določbami tega sporazuma, imajo pravico do prebivanja, če izpolnijo predpogoje iz Poglavja V. Ta pravica je podprta z izdajo

dovoljenja za prebivanje.

(3) Dovoljenje za prebivanje ali posebno dovoljenje se državljanom pogodbenic izda in podaljša brezplačno ali ob plačilu zneska, ki ne presega prispevkov oziroma davkov, ki jih za izdajo osebne izkaznice plačajo državljani te pogodbenice. Pogodbenice sprejmejo vse potrebne ukrepe, da čimbolj poenostavijo formalnosti in postopke za pridobitev teh dokumentov.

(4) Pogodbenice lahko od državljanov drugih pogodbenic zahtevajo, da prijavijo svojo prisotnost na njihovem ozemlju.

Člen 3

Družinski člani

(1) Oseba, ki ima pravico do prebivanja in državljanstvo pogodbenice, ima pravico, da se ji pridružijo tudi družinski člani. Zaposlena oseba mora imeti nastanitev za svojo družino, kakršno se šteje kot normalno standardno nastanitev za domače zaposlene osebe v regiji, v kateri je zaposlena, vendar pa ta določba ne sme povzročiti diskriminacije med domačimi zaposlenimi osebami in zaposlenimi osebami iz druge pogodbenice.

(2) Kot družinski člani se, ne glede na državljanstvo, štejejo naslednji:

a. njegov zakonec in njuni potomci,
ki so mlajši od 21 let ali so vzdrževani;

b. njegovi predniki in predniki
njegovega zakonca, ki jih vzdržuje;

c. če je študent, njegov zakonec in njuni vzdrževani otroci.

Pogodbenice olajšajo sprejem vsakega družinskega člana, ki ni naveden v določbah tega odstavka pod točkami (a), (b) in (c), če je ta oseba vzdrževana ali živi v gospodinjstvu državljana pogodbenice v državi, iz katere je prišel.

(3) Pri izdaji dovoljenja za prebivanje družinskim članom državljana pogodbenice, smejo pogodbenice zahtevati samo spodaj naštet dokumente:

- a. dokument, s katerim so vstopile na ozemlje;
- b. dokument, ki ga izdajo pristojne oblasti države izvora ali države, iz katere je prosilec prišel, ki dokazuje njihovo sorodstvo;
- c. za vzdrževane družinske člane, dokument, ki ga izda pristojni organ države izvora ali države, iz katere so prišli, ki potrjuje, da so osebe vzdrževanci osebe iz odstavka 1 ali da v navedeni državi živijo v njegovem gospodinjstvu.

(4) Dovoljenje za prebivanje, izdano družinskemu članu, velja enako dolgo kot dovoljenje, izdano osebi, ki ga vzdržuje.

(5) Zakonec in vzdrževani otroci ali otroci, mlajši od 21 let, osebe, ki ima pravico do prebivanja, imajo pravico do opravljanja gospodarske dejavnosti ne glede na svoje

državljanstvo.

(6) Otroci državljana pogodbenice ne glede na to, ali opravlja oziroma je opravljal gospodarsko dejavnost na ozemlju druge pogodbenice ali ne, imajo dostop do splošnega izobraževanja, vajeništva in poklicnega usposabljanja pod enakimi pogoji kot državljani države gostiteljice, če navedeni otroci živijo na njenem ozemlju.

Pogodbenice izvajajo spodbude, ki tem otrokom omogočajo najboljše pogoje za udeležbo v zgoraj navedenih izobraževalnih programih.

Člen 4

Pravica nadaljnjega prebivanja

(1) Državljanji pogodbenice in člani njihovih družin imajo pravico, da po končani gospodarski dejavnosti še naprej prebivajo na ozemlju druge pogodbenice.

(2) V skladu s členom 16 Sporazuma se pri tem sklicuje na Uredbo (EGS) št. 1251/70 (UL L 142, 1970, str. 24)⁴⁰ in Direktivo 75/34/EGS (UL L 14, 1975, str. 10).¹

Člen 5

Javni red

(1) Pravice, dodeljene v skladu z določbami tega sporazuma, se lahko omejijo samo z ukrepi, ki so upravičeni na podlagi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja.

(2) V skladu s členom 16 Sporazuma se pri tem sklicuje na direktive 64/221/EGS (UL L 56, 1964, str. 850)⁴¹, 72/194/EGS (UL L 121, 1972, str. 32)² in 75/35/EGS (UL L 14, 1975, str. 10)².

II. ZAPOSLENE OSEBE

Člen 6

Pravila o prebivanju

(1) Zaposlena oseba z državljanstvom pogodbenice (v nadaljevanju „zaposlena oseba“), ki jo delodajalec v državi gostiteljici zaposli za leto dni ali več, pridobi dovoljenje za prebivanje, ki velja najmanj pet let od datuma izdaje. Avtomatično se podaljša za vsaj pet let. Pri prvem podaljšanju se lahko njegova veljavnost skrajša, vendar ne na manj kot leto dni, če je bil njegov imetnik neprostovoljno brezposeln več kot 12 zaporednih mesecev.

(2) Zaposlena oseba, ki jo delodajalec v državi gostiteljici zaposli za več kot tri mesece, a manj kot eno leto, pridobi dovoljenje za prebivanje, ki velja za čas trajanja njene pogodbe o zaposlitvi.

Zaposlena oseba, zaposlena za obdobje do treh mesecev, ne potrebuje dovoljenja za prebivanje.

(3) Pogodbenice pri izdaji dovoljenj za prebivanje od zaposlene osebe ne smejo zahtevati

⁴⁰ Kakor velja na dan podpisa Sporazuma.

⁴¹ Kakor velja na dan podpisa Sporazuma.

drugih dokumentov kot:

- (a) dokument, s katerim je vstopila na njihovo ozemlje;
- (b) pogodbeno izjavo delodajalca ali pisno dokazilo o zaposlitvi.
- (4) Dovoljenje za prebivanje velja na celotnem ozemlju države, ki ga je izdala.
- (5) Prekinitev prebivanja, krajše od šestih zaporednih mesecev, in odsotnost zaradi izpolnjevanja obveznosti služenja vojaškega roka ne vplivajo na veljavnost dovoljenja za prebivanje.
- (6) Veljavno dovoljenje za prebivanje se zaposleni osebi ne sme odvzeti samo zato, ker ne dela več, ker je zaradi nesreče ali bolezni postala začasno nezmožna za delo ali ker je neprostoVOLjno brezposelna, kar potrdi pristojni zavod za zaposlovanje.
- (7) Dokončanje formalnosti za pridobitev dovoljenja za prebivanje prosilcu ne preprečuje, da ne bi takoj sprejel zaposlitve v skladu s sklenjeno pogodbo.

Člen 7

Zaposleni obmejni delavci

- (1) Zaposleni obmejni delavec je državlján pogodbenice s stalnim prebivališčem na ozemlju pogodbenice, ki opravlja dejavnost kot zaposlena oseba na ozemlju druge pogodbenice in se praviloma vsak dan ali vsaj enkrat na teden vrača v kraj stalnega prebivališča.
- (2) Obmejni delavci ne potrebujejo dovoljenja za prebivanje.

Pristojni organi države, v kateri je zaposlen, lahko obmejnemu delavcu kljub temu izdajo posebno dovoljenje, ki velja najmanj pet let ali tako dolgo, kot traja njegova zaposlitev, če je ta daljša od treh mesecev in krajša od enega leta. Podaljša se vsaj za pet let, če obmejni delavec predloži dokazilo, da dejansko opravlja gospodarsko dejavnost.

- (3) Posebna dovoljenja veljajo na celotnem ozemlju države, ki jih je izdala.

Člen 8

Poklicna in geografska mobilnost

- (1) Zaposlene osebe imajo pravico do poklicne in geografske mobilnosti po vsem ozemlju države gostiteljice.

(2) Poklicna mobilnost vsebuje menjavanje delodajalcev, zaposlitve ali poklica in spreminjanje statusa iz zaposlene v samozaposleno osebo. Geografska mobilnost zajema menjavo kraja dela in prebivanja.

Člen 9

Enako obravnavanje

(1) Zaposlena oseba z državljanstvom pogodbenice na ozemlju druge pogodbenice zaradi svojega državljanstva ne sme biti deležna drugačnega obravnavanja kot domače zaposlene osebe v zvezi z zaposlitvenimi in delovnimi pogoji, predvsem glede plače, odpusta ali glede vrnitve na delovno mesto ali ponovne zaposlitve, če bi postala brezposelna.

(2) Zaposlena oseba in njeni družinski člani iz člena 3 te priloge uživajo enake davčne in socialne ugodnosti kot domače zaposlene osebe in člani njihovih družin.

(3) Prav tako ima na enaki podlagi in pod enakimi pogoji kot domače zaposlene osebe pravico do usposabljanja v poklicnih šolah ter centrih za prekvalifikacije in poklicno rehabilitacijo.

(4) Vsaka klavzula kolektivnega ali individualnega sporazuma ali katerega koli drugega kolektivnega dogovora glede dostopa do zaposlitve, glede zaposlitve, plače in drugih pogojev zaposlitve in odpovedi, je avtomatično nična, če omogoča ali dovoljuje neenake pogoje za tuje zaposlene osebe, ki so državljani pogodbenic.

(5) Zaposlena oseba z državljanstvom pogodbenice, ki je zaposlena na ozemlju druge pogodbenice, je deležna enakega obravnavanja glede članstva v sindikalnih organizacijah in uveljavljanja sindikalnih pravic, vključno s pravico do glasovanja in pravico, da je izvoljena v izvršne in vodstvene položaje v sindikalni organizaciji; lahko pa ji je preprečen dostop do upravljanja organov javnega prava in do delovnih mest, ki jih ureja javno pravo. Poleg tega ima pravico biti izvoljena v organe, ki zastopajo delavce v podjetju.

Te določbe ne posegajo v zakone ali predpise države gostiteljice, ki zaposlenim iz drugih pogodbenic podeljujejo večje pravice.

(6) Brez poseganja v določbe člena 26 te priloge ima zaposlena oseba z državljanstvom pogodbenice, ki je zaposlena na ozemlju druge pogodbenice, pri reševanju stanovanjskega problema vse pravice in ugodnosti, ki jih uživajo domače zaposlene osebe, vključno z lastništvom stanovanja ali hiše, ki ga potrebuje.

Takšen delavec ima enake pravice kot državljani, da se prijavi na sezname prosilcev stanovanj v regiji, kjer je zaposlen, če takšni sezname obstajajo; pri tem uživa ugodnosti in prednosti, ki iz tega izhajajo.

Če je njegova družina ostala v državi, iz katere je prišel, se za ta namen šteje, kot da prebiva v navedeni regiji, kjer se pri nacionalnih delavcih upošteva podobna domneva.

Člen 10

Zaposlitev v javnih službah

Državljanu pogodbenice, ki dela kot zaposlena oseba, se lahko zavrne pravica do zaposlitve v javni službi, ki zajema izvajanje javnih pooblastil in katere namen je varovati splošne interese državnih ali drugih javnih organov.

Člen 11

Sodelovanje zavodov za zaposlovanje

Pogodbenice sodelujejo v mreži EURES (Evropski zavodi za zaposlovanje), zlasti pri vzpostavljanju stikov, usklajevanju prostih delovnih mest in prošnj za zaposlitev ter izmenjavi informacij o položaju na trgu delovne sile ter življenjskih in delovnih pogojih.

III. SAMOZAPOSLENE OSEBE

Člen 12

Pravila o prebivanju

(1) Državljan pogodbenice, ki se želi registrirati za opravljanje samostojne dejavnosti na ozemlju druge pogodbenice (v nadaljevanju „samozaposlena oseba“), dobi dovoljenje za prebivanje z veljavnostjo najmanj pet let od datuma izdaje, če pristojnim nacionalnim organom predloži dokaz, da je registriran ali da se želi registrirati.

(2) Dovoljenje za prebivanje se avtomatično podaljša za najmanj pet let, če samozaposlena oseba pristojnim nacionalnim organom predloži dokazilo, da opravlja samostojno gospodarsko dejavnost.

(3) Pogodbenice pri izdaji dovoljenj za prebivanje od samozaposlenih oseb ne smejo zahtevati drugih dokumentov kot:

(a) dokument, s katerim so vstopile na njihovo ozemlje;

(b) dokazilo iz odstavkov 1 in 2.

(4) Dovoljenje za prebivanje velja na celotnem ozemlju države, ki ga je izdala.

(5) Prekinitve prebivanja, krajše od šestih zaporednih mesecev, in odsotnost zaradi izpolnjevanja obveznosti služenja vojaškega roka ne vplivajo na veljavnost dovoljenja za prebivanje.

(6) Veljavna dovoljenja za prebivanje se osebam iz odstavka 1 ne smejo odvzeti samo zato, ker več ne delajo zaradičasne nezmožnosti za delo, ki je posledica nesreče ali bolezni.

Člen 13

Obmejni samozaposleni delavci

(1) Obmejni samozaposleni delavec je državljan pogodbenice s stalnim prebivališčem na ozemlju pogodbenice, ki opravlja samostojno dejavnost na ozemlju druge pogodbenice in se praviloma vsak dan ali vsaj enkrat na teden vrača v kraj stalnega prebivališča.

- (2) Obmejni samozaposleni delavci ne potrebujejo dovoljenja za prebivanje.

Ustrezni organi zadevne države lahko obmejnemu samozaposlenemu delavcu kljub temu izdajo posebno dovoljenje, ki velja najmanj pet let, če pristojnim nacionalnim organom predloži dokazilo, da opravlja ali želi opravljati samostojno dejavnost. Dovoljenje se podaljša za najmanj pet let, če obmejni delavec predloži dokazilo, da opravlja samostojno dejavnost.

- (3) Posebna dovoljenja veljajo na celotnem ozemlju države, ki jih je izdala.

Člen 14

Poklicna in geografska mobilnost

- (1) Samozaposlene osebe imajo pravico do poklicne in geografske mobilnosti po vsem ozemlju države gostiteljice.

- (2) Poklicna mobilnost zajema menjavo poklica in spreminjanje statusa iz samozaposlene osebe v zaposleno osebo. Geografska mobilnost zajema menjavo kraja dela in prebivanja.

Člen 15

Enako obravnavanje

- (1) Glede dostopa do samostojne dejavnosti in njenega opravljanja je samozaposlena oseba deležna enako ugodnega obravnavanja v državi gostiteljici, kot so ga deležni njeni državljani.

- (2) Določbe člena 9 te priloge se smiselno uporabljajo za samozaposlene osebe iz tega poglavja.

Člen 16

Izvrševanje javnih pooblastil

Samozaposleni osebi se lahko zavrne pravica do opravljanja dejavnosti, ki zajema, četudi samo občasno, izvrševanje javnih pooblastil.

IV. OPRAVLJANJE STORITEV

Člen 17

Osebe, ki opravljajo storitve

V zvezi z opravljanjem storitev je po členu 5 tega sporazuma prepovedano:

- (a) kakršne koli omejitve čezmejnega opravljanja storitev na ozemlju pogodbenice, ki ne presega 90 dejanskih delovnih dni v koledarskem letu;

- (b) kakršne koli omejitve pravice do vstopa in prebivanja v primerih, ki jih zajema člen 5(2) tega sporazuma v zvezi z:

- (i) osebami, ki opravljajo storitve in so državljani držav članic Evropske skupnosti ali Švice in imajo stalno prebivališče na ozemlju pogodbenice, ki ni država osebe, ki je prejemnica storitev;
- (ii) delavci oseb, ki opravljajo storitve, in sicer ne glede na njihovo državljanstvo in

ki so vključeni v redni trg delovne sile pogodbenice in napoteni za opravljanje storitve na ozemlju druge pogodbenice brez poseganja v člen 1.

Člen 18

Določbe člena 17 te priloge se uporabljajo za podjetja, ustanovljena v skladu s pravom države članice Evropske skupnosti ali Švice, ki imajo svoj registrirani sedež, osrednjo upravo ali glavno poslovno enoto na ozemlju pogodbenice.

Člen 19

Oseba, ki opravlja storitve in ima pravico do opravljanja storitev ali dovoljenje za to, lahko za namen tega opravljanja začasno opravlja svojo dejavnost v državi, v kateri so storitve opravljene pod enakimi pogoji, kot v tej državi veljajo za njene državljane, v skladu z določbami te priloge ter Prilog II in III.

Člen 20

(1) Osebe iz člena 17(b) te priloge, ki imajo pravico do opravljanja storitev, ne potrebujejo dovoljenja za prebivanje za obdobja prebivanja, ki trajajo 90 dni ali manj. Takšno prebivanje pokrivajo dokumenti iz člena 1, s katerimi so vstopile v državo.

(2) Osebe iz člena 17(b) te priloge, ki imajo pravico do opravljanja storitev ali dovoljenje za opravljanje storitev za obdobje, daljše od 90 dni, prejmejo za utemeljitev navedene pravice dovoljenje za prebivanje, ki velja za čas trajanja opravljanja storitev.

(3) Pravica do prebivanja velja na celotnem ozemlju Švice ali zadevne države članice Evropske skupnosti.

(4) Pogodbenice za namene izdajanja dovoljenj za prebivanje od oseb iz člena 17(b) te priloge ne smejo zahtevati drugih dokumentov kot:

- (a) dokument, s katerim so vstopile na ozemlje;
- (b) dokazilo, da opravljajo ali želijo opravljati storitev.

Člen 21

(1) Skupno trajanje opravljanja storitev po členu 17(a) te priloge, ne glede na to, ali gre za neprekinjeno ali večkrat prekinjeno obdobje, ne sme presegati 90 dni dejanskega dela v koledarskem letu.

(2) Določbe odstavka 1 se uporabljajo tudi, če ponudnik storitev izvaja zakonite dejavnosti, ki izhajajo iz jamstva, danega prejemniku storitev, ali v primerih višje sile.

Člen 22

(1) Določbe členov 17 in 19 te priloge se ne uporabljajo za dejavnosti, ki zajemajo, četudi samo na občasni ravni, izvrševanje javnih pooblastil v zadevni pogodbenici.

(2) Določbe členov 17 in 19 te priloge ter ukrepi, sprejeti zaradi njih, ne preprečujejo uporabe zakonov in drugih predpisov, ki določajo delovne in zaposlitvene pogoje za zaposlene osebe, napotene za namene opravljanja storitve. V skladu s členom 16 tega sporazuma se pri tem sklicuje na Direktivo 96/71/ES z dne 16. decembra 1996 o napotitvi

delavcev na delo v okviru opravljanja storitev (UL L 18, 1997, str. 1).⁴²

(3) Določbe členov 17(a) in 19 te priloge ne posegajo v uporabo zakonov in drugih predpisov, ki veljajo v vseh pogodbenicah v času začetka veljavnosti tega sporazuma za:

- (i) dejavnosti začasnih in prehodnih agencij za zaposlovanje;
- (ii) finančne storitve, za opravljanje katerih je treba predhodno pridobiti dovoljenje na ozemlju pogodbenice, ponudnik pa je pod bonitetnim nadzorom organov oblasti navedene pogodbenice.

(4) Določbe členov 17(a) in 19 te priloge ne posegajo v uporabo ustreznih zakonov in drugih predpisov pogodbenic v zvezi z opravljanjem storitev, ki obsegajo 90 dni dejanskega dela ali manj, ki so potrebni zaradi obveznih zahtev, ki so v javnem interesu.

Člen 23

Prejemniki storitev

(1) Prejemnik storitev v smislu člena 5(3) tega sporazuma ne potrebuje dovoljenja za prebivanje, ki traja tri mesece ali manj. Za obdobje, daljše od treh mesecev, se prejemniku storitev izda dovoljenje za prebivanje za čas trajanja storitve. V času trajanja prebivanja je lahko izključen iz sistemov socialne varnosti.

(2) Dovoljenje za prebivanje velja na celotnem ozemlju države, ki ga je izdala.

V. OSEBE, KI NE OPRAVLJAJO GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

Člen 24

Pravila o prebivanju

(1) Oseba z državljanstvom pogodbenice, ki ne opravlja gospodarske dejavnosti v državi, kjer prebiva, in nima pravice do prebivanja v skladu z drugimi določbami tega sporazuma, pridobi dovoljenje za prebivanje z veljavnostjo najmanj pet let, če pristojnim nacionalnim organom dokaže, da ima zase in za svoje družinske člane:

- (a) dovolj finančnih sredstev, da jim v času bivanja v državi ni treba zaprositi za dajatve socialnega varstva;
- (b) popolno zdravstveno zavarovanje.⁴³

Pogodbenice lahko, če menijo, da je to potrebno, zahtevajo ponovno preučitev dovoljenja za prebivanje po prvih dveh letih prebivanja.

(2) Finančna sredstva se štejejo za zadostna, če so večja od zneska, pod katerim lahko državljani, ob upoštevanju njihovega osebnega položaja ali, kjer je primerno, položaja njihove družine, zahtevajo prejemke socialne varnosti. Če tega pogoja ni mogoče uporabiti, se prosilčeva finančna sredstva štejejo za zadostna, če presegajo minimalno pokojnino iz socialnega zavarovanja, ki jo plačuje država gostiteljica.

⁴² Kakor velja na dan podpisa Sporazuma.

⁴³ V Švici mora zdravstveno zavarovanje za osebe, ki ne izberejo te države za svoje stalno prebivališče, vključevati nezgodno zavarovanje in zavarovanje za primer materinstva.

(3) Osebe, ki so bile na ozemlju pogodbenice zaposlene manj kot leto dni, lahko tam prebivajo pod pogojem, da izpolnjujejo pogoje iz odstavka 1 tega člena. Nadomestila za primer brezposelnosti, do katerih so upravičene v skladu z nacionalno zakonodajo, ki se tam, kjer je to primerno, dopolni z določbami Priloge II, se upoštevajo kot finančna sredstva v smislu odstavkov 1(a) in 2 tega člena.

(4) Študentu, ki nima pravice do prebivanja na ozemlju druge pogodbenice na podlagi nobene druge določbe tega sporazuma, se izda dovoljenje za prebivanje za čas trajanja usposabljanja ali za eno leto, če usposabljanje traja več kot eno leto, če zadevnim nacionalnim organom dokaže z izjavo ali na kateri koli drug, temu enakovreden način, da ima dovolj finančnih sredstev, da on, njegov zakonec in vzdrževani otroci v času bivanja v državi gostiteljici od nje ne bodo zahtevali nobenih sredstev socialne varnosti, ter pod pogojem, da je v odobreni ustanovi prijavljen za poklicno usposabljanje, kar bo njegova glavna dejavnost, in da ima popolno zdravstveno zavarovanje. Ta sporazum ne ureja dostopa do poklicnega usposabljanja ali pomoči pri vzdrževanju, ki so je deležni študentje iz tega člena.

(5) Dovoljenje za prebivanje se avtomatično podaljša za najmanj pet let, če so pogoji še vedno izpolnjeni. Dovoljenja za prebivanje za študente se podaljšujejo letno za čas preostalega usposabljanja.

(6) Prekinitve prebivanja, krajše od šestih zaporednih mesecev, in odsotnost zaradi izpolnjevanja obveznosti služenja vojaškega roka ne vplivajo na veljavnost dovoljenja za prebivanje.

(7) Dovoljenje za prebivanje velja na celotnem ozemlju države, ki ga je izdala.

(8) Pravica do prebivanja obstaja, dokler upravičenci do te pravice izpolnjujejo pogoje iz odstavka 1.

VI. NAKUP NEPREMIČNIN

Člen 25

(1) Državljan pogodbenice s pravico do prebivanja in glavnim prebivališčem v državi gostiteljici ima pri nakupu nepremičnin enake pravice kot domači državljan. V skladu z ustreznimi nacionalnimi predpisi si lahko kadar koli ustvari glavno prebivališče v državi gostiteljici, ne glede na čas trajanja njegove zaposlitve. Če zapusti državo gostiteljico, mu zaradi tega ni treba prodati takšne lastnine.

(2) Državljan pogodbenice s pravico do prebivanja, vendar brez glavnega prebivališča v državi gostiteljici, ima enake pravice kot domači državljan pri nakupu nepremičnin, ki jih potrebuje za opravljanje svoje gospodarske dejavnosti. Če zapusti državo gostiteljico, mu zaradi tega ni treba prodati takšne lastnine. Lahko se mu tudi dovoli nakup sekundarnega prebivališča ali počitniškega objekta. Ta sporazum ne vpliva na pravila, ki se v državi gostiteljici uporabljajo za čiste kapitalske naložbe ali poslovanje z nepozidanimi zemljišči in stanovanji.

(3) Obmejni delavec ima enake pravice kot domači državljan pri nakupu nepremičnin za opravljanje svoje gospodarske dejavnosti in za sekundarno prebivališče. Če zapusti državo gostiteljico, mu zaradi tega ni treba prodati takšne lastnine. Lahko se mu tudi dovoli nakup počitniškega objekta. Ta sporazum ne vpliva na pravila, ki se v državi gostiteljici uporabljajo za čiste kapitalske naložbe ali poslovanje z nepozidanimi zemljišči in stanovanji.

VII. PREHODNE DOLOČBE IN RAZVOJ SPORAZUMA

Člen 26

Splošne določbe

(1) Če se uporabljajo količinske omejitve iz člena 10 tega sporazuma, določbe iz tega poglavja dopolnijo ali zamenjajo druge določbe iz te priloge, odvisno od primera.

(2) Če se uporabljajo količinske omejitve iz člena 10 tega sporazuma, je opravljanje gospodarske dejavnosti odvisno od izdaje dovoljenja za prebivanje in/ali delo.

Člen 27

Pravila v zvezi s prebivanjem zaposlenih oseb

(1) Dovoljenje za prebivanje zaposlene osebe, ki ima pogodbo o zaposlitvi za manj kot leto dni, se podaljša do največ 12 mesecev, če zaposlena oseba pristojnim nacionalnim organom predloži dokaz, da je zmožna opravljati gospodarsko dejavnost. Novo dovoljenje za prebivanje se izda, če zaposlena oseba predloži dokaz, da je zmožna opravljati gospodarsko dejavnost in da količinske omejitve iz člena 10 tega sporazuma niso bile dosežene. Zaposleni osebi v času med dvema pogodbama o zaposlitvi ni treba zapustiti države v skladu s členom 24 te priloge.

(2) Pogodbenica lahko v času obdobja iz člena 10(2) tega sporazuma pred izdajo prvega dovoljenja za prebivanje zahteva predložitve pisne pogodbe ali osnutka pogodbe.

(3) (a) Osebe, ki so v preteklosti že bile začasno zaposlene v državi gostiteljici za najmanj

30 mesecev, imajo avtomatično pravico, da sprejmejo zaposlitev za neomejeno obdobje.⁴⁴ Ta pravica se jim ne sme odreči, tudi če je število zagotovljenih dovoljenj za prebivanje že izčrpano.

(b) Osebe, ki so v preteklosti opravljale sezonska dela v državi gostiteljici v skupnem trajanju najmanj 50 mesecev v zadnjih 15 letih in ne izpolnjujejo pogojev za upravičenost do dovoljenja za prebivanje v skladu z določbami pododstavka (a) zgoraj, imajo avtomatično pravico, da sprejmejo zaposlitev za neomejeno obdobje.

Člen 28

Zaposleni obmejni delavci

(1) Zaposleni obmejni delavec je državljan pogodbenice z običajnim krajem stalnega prebivališča na obmejnih ozemljih Švice ali sosednjih držav, ki opravlja dejavnost kot zaposlena oseba na obmejnih ozemljih druge pogodbenice in se praviloma vsak dan ali vsaj enkrat na teden vrača v kraj stalnega prebivališča. Za namene tega sporazuma so obmejna ozemlja tista, ki so opredeljena v sporazumih, sklenjenih med Švico in njenimi sosedami v zvezi z gibanjem na obmejnih ozemljih.

(2) Posebno dovoljenje velja na celotnem obmejnem območju države, ki ga je izdala.

Člen 29

Pravica zaposlenih oseb do vrnitve

(1) Zaposlena oseba, ki ima na dan začetka veljavnosti tega sporazuma dovoljenje za prebivanje, veljavno najmanj leto dni, in nato zapusti državo gostiteljico, ima pravico do prednostnega dostopa do kvote za novo dovoljenje za prebivanje v šestih letih od datuma odhoda, če dokaže, da je zmožna opravljati gospodarsko dejavnost.

(2) Obmejni delavec ima pravico do novega posebnega dovoljenja v šestih letih od izteka svoje prejšnje zaposlitve, ki je neprekinjeno trajala več kot tri leta, pri čemer se preverijo njegova plača in delovni pogoji, če je zaposlen v obdobju dveh let po začetku veljavnosti sporazuma in če pristojnim nacionalnim organom dokaže, da je zmožen opravljati gospodarsko dejavnost.

(3) Mladi, ki so zapustili ozemlje pogodbenice, potem kot so tam živeli najmanj pet let pred svojim 21. letom, imajo štiri leta pravico, da se vrnejo v navedeno državo in opravljajo gospodarsko dejavnost.

Člen 30

Poklicna in geografska mobilnost zaposlenih oseb

(1) Zaposlena oseba z dovoljenjem za prebivanje, ki velja manj kot leto dni, ima dvanajst mesecev od začetka svoje zaposlitve pravico do poklicne in geografske mobilnosti. Ima tudi pravico do spremembe statusa iz zaposlene v samozaposleno osebo v skladu z določbami člena 10 tega sporazuma.

(2) Posebna dovoljenja, izdana zaposlenim obmejnimi delavcem, jim dajejo pravico do

⁴⁴ Niso zavezane upoštevanju prednosti, odobreni delavcem, vključenim v redni trg delovne sile, ali spremljanju skladnosti s plačnimi in zaposlitvenimi pogoji v posameznem sektorju ali kraju.

poklicne in geografske mobilnosti na vseh obmejnih območjih Švice ali njenih sosednjih držav.

Člen 31

Pravila v zvezi s prebivanjem samozaposlenih oseb

Državljan pogodbenice, ki se želi registrirati na ozemlju druge pogodbenice za namen opravljanja samostojne dejavnosti (v nadaljevanju „samozaposleni delavec“), dobi dovoljenje za prebivanje, ki velja šest mesecev. Če pristojnim nacionalnim organom pred iztekom teh šestih mesecev dokaže, da opravlja samostojno dejavnost, pridobi dovoljenje za prebivanje, ki velja najmanj pet let. Po potrebi se lahko šestmesečno obdobje podaljša za največ dva meseca, če obstaja dejanska verjetnost, da bo predložil takšen dokaz.

Člen 32

Samozaposleni obmejni delavci

(1) Samozaposleni obmejni delavec je državljan pogodbenice z običajnim krajem bivanja na obmejnih ozemljih Švice ali katere od sosednjih držav, ki opravlja samostojno dejavnost na obmejnih območjih druge pogodbenice in se praviloma vsak dan ali vsaj enkrat na teden vrača v kraj stalnega prebivališča. Za namene tega sporazuma so obmejna ozemlja tista, ki so opredeljena v sporazumih, sklenjenih med Švico in njenimi sosedami v zvezi z gibanjem na obmejnih ozemljih.

(2) Državljan pogodbenice, ki želi kot obmejni delavec opravljati samostojno dejavnost na obmejnih območjih Švice ali katere od njenih sosednjih držav, dobi vnaprej predhodno dovoljenje, ki velja šest mesecev. Če pristojnim nacionalnim organom pred iztekom teh šestih mesecev dokaže, da opravlja samostojno dejavnost, pridobi posebno dovoljenje, ki velja najmanj pet let. Po potrebi se lahko šestmesečno obdobje podaljša za največ dva meseca, če obstaja dejanska verjetnost, da bo predložil takšen dokaz.

(3) Posebna dovoljenja veljajo na celotnem obmejnem območju države, ki jih je izdala.

Člen 33

Pravica samozaposlenih oseb do vrnitve

(1) Samozaposlena oseba, ki je imela dovoljenje za prebivanje, veljavno najmanj pet let, in je zapustila državo gostiteljico, ima pravico do novega dovoljenja v šestih letih od datuma odhoda, če je v državi gostiteljici že prej neprekinjeno delala tri leta in pristojnim nacionalnim organom dokaže, da je zmožna opravljati gospodarsko dejavnost.

(2) Samozaposleni obmejni delavec ima pravico do novega posebnega dovoljenja v šestih letih od izteka prejšnje dejavnosti, ki jo je opravljal neprekinjeno štiri leta, če pristojnim nacionalnim organom dokaže, da je zmožen opravljati gospodarsko dejavnost.

(3) Mladi, ki so zapustili ozemlje pogodbenice, potem kot so tam živeli najmanj pet let pred svojim 21. letom, imajo štiri leta pravico, da se vrnejo v to državo in opravljajo gospodarsko dejavnost.

Člen 34

Poklicna in geografska mobilnost samozaposlenih oseb

Posebna dovoljenja, izdana samozaposlenim obmejnimi delavci, jim dajejo pravico do poklicne in geografske mobilnosti na vseh obmejnih območjih Švice ali njenih sosednjih držav. Vnaprej izdana predhodna šestmesečna dovoljenja za prebivanje (za obmejne delavce posebna dovoljenja) jim dajejo pravico samo do geografske mobilnosti.

PROTOKOL O SEKUNDARNEM PREBIVALIŠČU NA DANSKEM

„Pogodbenice se strinjajo, da Protokol 1 k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti v zvezi s pridobivanjem nepremičnin na Danskem velja tudi za ta sporazum za švicarske državljane, ki želijo pridobiti sekundarno prebivališče na Danskem.“

PROTOKOL O AALANDSKIH OTOKIH

„Pogodbenice se strinjajo, da Protokol 2 k Aktu o pristopu Finske k Evropski uniji v zvezi z Aalandskimi otoki velja tudi za ta sporazum.“

SKLEPNA LISTINA

Pooblaščenci

KRALJEVINE BELGIJE,
KRALJEVINE DANSKE,
ZVEZNE REPUBLIKE NEMČIJE,
HELENSKE REPUBLIKE,
KRALJEVINE ŠPANIJE,
FRANCOSKE REPUBLIKE,
IRSKE,
ITALIJANSKE REPUBLIKE,
VELIKEGA VOJVODSTVA LUKSEMBURG,
KRALJEVINE NIZOZEMSKE,
REPUBLIKE AVSTRIJE,
PORTUGALSKE REPUBLIKE,
REPUBLIKE FINSKE,
KRALJEVINE ŠVEDSKE,
ZDRUŽENEGA KRALJESTVA VELIKA BRITANIJA IN SEVERNA IRSKA

in

EVROPSKE SKUPNOSTI

na eni strani

ter

ŠVICARSKE KONFEDERACIJE

na drugi strani,

ki so se srečali 21. junija 1999 v Luksemburgu, da bi podpisali Sporazum med Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani in Švicarsko konfederacijo na drugi strani o prostem pretoku oseb, so sprejeli skupne izjave, ki so navedene spodaj in priložene tej sklepni listini:

- Skupna izjava o splošni liberalizaciji opravljanja storitev,
- Skupna izjava o pokojninah nekdanjih uslužbencev institucij Evropskih skupnosti, ki prebivajo v Švici,

- Skupna izjava o uporabljanju sporazuma,
- Skupna izjava o nadaljnjih pogajanjih.

Seznani so se tudi z naslednjimi izjavami, ki so kot priloga dodane tej sklepni listini:

- Izjava Švice o podaljšanju Sporazuma,
- Izjava Švice o migracijski in azilni politiki,
- Izjava Švice o priznavanju diplom arhitektov,
- Izjava Evropske skupnosti in njenih držav članic o členih 1 in 17 Priloge I,
- Izjava o švicarski udeležbi v odborih.

V Luksemburgu, enaindvajsetega junija tisoč devetsto devetindevetdeset.

SKUPNA IZJAVA O SPLOŠNI LIBERALIZACIJI OPRAVLJANJA STORITEV

Pogodbenice se obvezujejo, da bodo takoj, ko bo mogoče, začele pogajanja o splošni liberalizaciji opravljanja storitev na podlagi *pravnega reda Skupnosti*.

**SKUPNA IZJAVA O POKOJNINAH NEKDANJIH USLUŽBENCEV INSTITUCIJ
EVROPSKIH SKUPNOSTI, KI PREBIVAJO V ŠVICI**

Komisija Evropskih skupnosti in Švica se obvezujeta, da bosta poiskali ustrezno rešitev za problem dvojnega obdavčevanja pokojnin nekdanjih uslužbencev institucij Evropskih skupnosti, ki prebivajo v Švici.

SKUPNA IZJAVA O UPORABLJANJU SPORAZUMA

Pogodbenice bodo sprejele vse potrebne ukrepe, da bodo za državljane druge pogodbenice uporabljale *pravni red Skupnosti* v skladu s Sporazumom, ki so ga sklenile med seboj.

SKUPNA IZJAVA O NADALJNJIH POGAJANJIH

Evropska skupnost in Švicarska konfederacija izjavljata, da imata namen začeti pogajanja za sklenitev sporazumov na področjih, ki so v skupnem interesu, kot sta posodobitev Protokola 2 k Sporazumu o prosti trgovini iz leta 1972 in švicarsko sodelovanje v določenih programih Skupnosti s področja usposabljanja, mladine, medijev, statistike in okolja. Po zaključku sedanjih dvostranskih pogajanj je treba hitro začeti s pripravljalnimi deli za ta pogajanja.

IZJAVA ŠVICE O PODALJŠANJU SPORAZUMA

Švica izjavlja, da bo v sedmem letu uporabljanja Sporazuma sprejela odločitev o njegovem podaljšanju na podlagi veljavnih notranjih postopkov.

IZJAVA ŠVICE O MIGRACIJSKI IN AZILNI POLITIKI

Švica ponovno potrjuje svojo željo po okrepitvi sodelovanja z EU in njenimi državami članicami na področju migracijske in azilne politike. Švica je v ta namen pripravljena sodelovati v sistemu EU za koordinacijo prošenj za azil in predlaga začetek pogajanj za sklenitev konvencije, ki bo veljala vzporedno z Dublinsko konvencijo (Konvencija o določitvi države, pristojne za pregledovanje prošenj za azil, vloženih pri eni od držav članic Evropskih skupnosti, ki je bila podpisana v Dublinu 15. junija 1990).

IZJAVA ŠVICE O PRIZNAVANJU DIPLOM ARHITEKTOV

Švica bo Skupnemu odboru Sporazuma o prostem pretoku oseb, takoj ko bo ustanovljen, predlagala, da se sprejme sklep, s katerim se diplome arhitektov, ki jih podeljujejo švicarske univerze uporabnih znanosti, uvrstijo v Prilogo III k Sporazumu o prostem pretoku oseb v skladu z določbami Direktive 85/384/EGS z dne 10. junija 1986.

IZJAVA EVROPSKE SKUPNOSTI IN NJENIH DRŽAV ČLANIC O ČLENIH 1 IN 17 PRILOGE I

Evropska skupnost in njene države članice izjavljajo, da člena 1 in 17 Priloge I k Sporazumu ne posegajo v *pravni red Skupnosti* v zvezi s pogoji napotitve zaposlenih, ki so državljani tretje države, v okviru čezmejnega zagotavljanja storitev.

IZJAVA O ŠVICARSKI UDELEŽBI V ODBORIH

Svet se strinja, da se lahko švicarski predstavniki, če jih zadevajo obravnavane vsebine, kot opazovalci udeležujejo sej naslednjih odborov in strokovnih delovnih skupin:

- Odbori raziskovalnih programov, vključno z Znanstvenim in tehničnim raziskovalnim odborom (CREST)
- Upravna komisija za socialno varnost delavcev migrantov
- Usklajevalna skupina za medsebojno priznavanje visokošolskih diplom
- Svetovalni odbori za zračne proge in uporabljanje pravil o konkurenci na področju zračnega prevoza.

Švicarski predstavniki niso prisotni pri glasovanju v teh odborih.

V primeru drugih odborov, ki se ukvarjajo s področji, zajetimi v teh sporazumih, na katerih je Švica sprejela *pravni red Skupnosti* ali temu enakovredne ukrepe, se Komisija posvetuje s švicarskimi strokovnjaki po postopku iz člena 100 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru.
